

LAUSUNNOT JA MIELIPITEET KYMENLAAKSON MAAKUNTAKAAVAN 2040 KAAVALUONNOKSESTA ASIAOTE	KL/591/1004000L/201 8
1 Mieli pide Christina Bruunin perikunta	KL/765/1004000L/201 8
1 Mieli pide N.N. A	KL/754/1004000L/201 8
1 Mieli pide N.N. B	KL/791/1004000L/201 8
1 Mieli pide N.N. C	KL/748/1004000L/201 8
1 Mieli pide N.N. D	KL/812/1004000L/201 8
1 Mieli pide Valkealan kristillinen kansanopisto	KL/711/1004000L/201 8
1 Mieli pide N.N. E	KL/809/1004000L/201 8
1 Mieli pide N.N. F	KL/876/1004000L/201 8
1 Mieli pide N.N. G	KL/772/1004000L/201 8
1 Mieli pide Pyhällön Kylät ry	KL/783/1004000L/201 8
1 Mieli pide Pyhällön osakaskunnan hoitokunta	KL/789/1004000L/201 8
1 Mieli pide N.N. H	KL/840/1004000L/201 8
1 Mieli pide N.N. I	KL/670/1004000L/201 8
1 Mieli pide N.N. J	KL/777/1004000L/201 8
1 Mieli pide N.N. K	KL/811/1004000L/201 8
1 Mieli pide N.N. L	KL/813/1004000L/201 8
2 Lausunto Etelä-Karjalan liitto	KL/826/1004000L/201 8
2 Lausunto Etelä-Savon maakuntaliitto	KL/737/1004000L/201 8
2 Lausunto Haminan kaupunki	KL/807/1004000L/201 8

2 Lausunto Haminan Nuorisovaltuusto	KL/790/1004000L/201 8
2 Lausunto Heinolan kaupunki	KL/833/1004000L/201 8
2 Lausunto Hämeen liitto	KL/761/1004000L/201 8
2 Lausunto Iitin kunta	KL/690/1004000L/201 8
2 Lausunto Kotkan kaupunki	KL/738/1004000L/201 8
2 Lausunto Kouvolan kaupunki	KL/883/1004000L/201 8
2 Lausunto Kouvolan nuorisovaltuusto	KL/720/1004000L/201 8
2 Lausunto Lahden kaupunki	KL/756/1004000L/201 8
2 Lausunto Lapinjärven kunta	KL/740/1004000L/201 8
2 Lausunto Loviisan kaupunki	KL/744/1004000L/201 8
2 Lausunto Luumäen kunta	KL/706/1004000L/201 8
2 Lausunto Miehikkälän kunta	KL/804/1004000L/201 8
2 Lausunto Mäntyharjun kunta	KL/899/1004000L/201 8
2 Lausunto Pohjois-Savon liitto	KL/701/1004000L/201 8
2 Lausunto Pyhtään kunta	KL/800/1004000L/201 8
2 Lausunto Päijät-Hämeen liitto	KL/815/1004000L/201 8
2 Lausunto Uudenmaan liitto	KL/814/1004000L/201 8
2 Lausunto Varsinais-Suomen liitto	KL/755/1004000L/201 8
2 Lausunto Virolahden kunta	KL/802/1004000L/201 8
4 Lausunto 1. Logistiikkarykmentti	KL/719/1004000L/201 8
4 Lausunto Etelä-Suomen Aluehallintovirasto	KL/794/1004000L/201 8
4 Lausunto Kaakkois-Suomen ELY-keskus	KL/793/1004000L/201 8

4 Lausunto Kymenlaakson Museo	KL/821/1004000L/201 8
4 Lausunto Metsähallitus	KL/735/1004000L/201 8
4 Lausunto Museovirasto	KL/742/1004000L/201 8
4 Lausunto Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä	KL/736/1004000L/201 8
4 Lausunto Rajavartiolaitos	KL/646/1004000L/201 8
4 Lausunto Riistakeskus	KL/746/1004000L/201 8
4 Lausunto Uudenmaan ELY keskus	KL/728/1004000L/201 8
4 Lausunto Varsinais-Suomen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus	KL/612/1004000L/201 8
6 Lausunto Cursor	KL/863/1004000L/201 8
6 Lausunto Fingrid Oyj	KL/751/1004000L/201 8
6 Lausunto Kotkan Energia	KL/822/1004000L/201 8
6 Lausunto Kouvolan Vesi Oy	KL/752/1004000L/201 8
6 Lausunto Kymenlaakson Sähköverkko Oy	KL/727/1004000L/201 8
6 Lausunto Port of HaminaKotka Ltd	KL/818/1004000L/201 8
6 Lausunto Redstone Aero Oy	KL/788/1004000L/201 8
6 Lausunto UPM	KL/759/1004000L/201 8
6 Lausunto Vapo Oy	KL/741/1004000L/201 8
7 Lausunto Bioenergia	KL/763/1004000L/201 8
7 Lausunto Kokoomuksen Kotkan Kunnallisjärjestö ry	KL/758/1004000L/201 8
7 Lausunto Kotkan ympäristöseura ry	KL/808/1004000L/201 8
7 Lausunto Kymenlaakson Kylät ry	KL/749/1004000L/201 8
7 Lausunto Kymenlaakson Liikunta ry	KL/713/1004000L/201 8

7 Lausunto Metsäteollisuus ry	KL/757/1004000L/201 8
7 Lausunto Suomen luonnonsuojeluliiton Kymenlaakson piiri ry	KL/747/1004000L/201 8
7 Lausunto Suomen Vesitietoyhdistys r.y.	KL/734/1004000L/201 8
7 Mielipide Haminan Seudun Vihreät ry	KL/784/1004000L/201 8
8 Lausunto Kymenlaakson ympäristöpoliittinen neuvottelukunta	KL/745/1004000L/201 8
8 Lausunto Metsäkeskus	KL/762/1004000L/201 8
8 Lausunto Metsänhoitoyhdistys Kymenlaakson ja Kaakko + MTK metsälinja Kaakkois-Suomi	KL/779/1004000L/201 8
8 Lausunto MTK- Kaakkois-Suomi	KL/750/1004000L/201 8
8 Lausunto STTK	KL/680/1004000L/201 8
9 Kysely N.N. M	KL/673/1004000L/201 8

1 Mieli pide Christina Bruunin perikunta

KL/765/1004000L/201
8

Nähtävillä olevan kaavaluonnoksen johdosta pyydämme huomioimaan ja merkitsemään Kymenlaakson maakuntakaavaan alla esitetyt Museoviraston kirjeessä 215/304/2005 mainitut kiinteät muinaisjäännökset. Niitä ei ole merkitty karttaan eikä selostukseen lukuun ottamatta Suurta Rantatietä. Ne puuttuvat VT 7 ja Helsingintien 170 väliin jäävältä valkoiseksi jätetyltä omistamaltamme maa-alueelta. Pyydämme merkitsemään ne kaavakarttaan ja selostukseen sekä määrittelemään alueen tarkemmin kaavamerkinnöin.

Haluamme kaavaluonnoksen johdosta julki tuoda seuraavaa:

Kymenlaakson maakuntakaava 2040 on kokonaismaakuntakaava, joka saadessaan lainvoiman kumoaa kaikki kaava-alueen aiempien maakuntakaavojen kaavamerkinnot ja niihin liittyvät suunnittelu määräykset.

Oikeusvaikutteisesti Maakuntakaava on ohjeellinen alempiasteisille kaavoille, joten valkoinen alue tulee määritellä tarkemmin kaavamerkinnöin ja merkitä edellä olevat muinaisjäännökset kaava luonnokseen ja selostukseen, jotta ne tulevat huomioiduksi myös yleiskaavoituksessa ja jne. Perusteluna edelliselle, huomautamme, että Linnakallion alueelle on merkitty aikaisemmissa kaavoissa TP-alue, mikä tuhoaisi muinaisjäännökset (mm. aikaisempi maakunta kaava ja Haminan keskeisten alueiden yleiskaava). Katsomme, että maakuntakaavassa tulee esittää em. merkinnät muinaismuistojen suojelemiseksi ja ohjeeksi yleiskaavoitukselle.

Alla on liitteenä Museoviraston kirje karttaliitteineen, jossa rajattu muinaisjäännökset, Linnakallion louhisalue.

Vastine:

Maakuntakaavassa ei osoiteta pistemäisiä muinaismuistoja. Muinaismuistojen osalta on annettu koko kaava-alueella koskeva suunnittelumääräys, joka ohjaa kuntakaavoitusta: *Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon tunnetut muinaisjäännökset. Ajantasainen tieto on tarkistettava museoviranomaiselta.*

Suuri Rantatie on osoitettu kaavassa Museoviraston aineiston mukaisesti.

Muinaismuistot on rauhoitettu muinaismuistolain perusteella. Näin ollen maakuntakaavan mittakaavasta ja strategisuudesta johtuen pistemäisiä muinaismuistoja ei esitetä kaavakartalla.

Esitys Hallitus:

Ei muutoksia kaavaan.

1 Mieli pide N.N. A

KL/754/1004000L/201
8

Seuraavia asioita tulisi huomioida Kouvolassa sijaitsevan Utin kentän ympäristön kaavoituksessa ja niihin liittyvissä jatkotoimenpiteissä ja ratkaisussa:

Pohjavesiasiat :

Puhdas vesi on maailman tärkein luonnonvara. Kymenlaakson Maakuntakaavassa 2040 tulee kiinnittää vielä enemmän huomiota tämän maailman tärkeimmän luonnonvaran suojeluun.

Utin lentokentän, Tyrrin ampumaradan ja Valtatie 6 alla Utin kohdalla on varastoituneena koko Kymenlaakson arvokkaimmat ja isoimmat raaka-ainelähteet, pohjavesi.

Jokainen kyllä tiedostaa ja ymmärtää, että jo olemassa olevien rakenteiden siirtäminen tai muuttaminen aiheuttaa helposti lisäkustannuksia ja haasteita yhteiskunnalle, mutta kun kyseessä on mittavat pohjavesivarastot, niin yhteiskunnan on tehtävä kaikkensa suojellakseen näitä korvaamattomia lähteitä silläkin uhalla, että niiden suojelu aiheuttaa lisäkustannuksia. Tällä hetkellä Utin alueella on toiminnassa sellaista toimintaa (kemikaalikuljetukset, lentotoiminta, tankkaustoiminta, ampumatoiminta, Puolustusvoimien räjäytystoiminta jne.) joilla on suuri todennäköisyys aiheuttaa suuri peruuttamaton ympäristövaurio pohjavesialueelle.

Pohjavesialueelle ei tule kaavoittaa toimintaa joka lisää pohjaveden pilaantumisen riskiä. Ensisijaisesti pilaantumisriskiä aiheuttava toiminta tulee myös kaavoituksella siirtää pois pohjavesialueelta ja mikäli toiminnon siirto ei ole nopeasti suoritettavissa, niin silloin tulee riskiä aiheuttavan toiminnan laajentaminen pohjavesialueella estää ja toimintojen kehittäminen ohjata muille alueille.

Maakuntakaavassa tulisi ottaa myös kantaa ns. Utin leirikentällä usein tapahtuvien Puolustusvoimien räjäytysten aiheuttamaan melukuormaan sekä estää räjäytysten aiheuttamia mahdollisia muutoksia maarakenteisiin pohjavesialueella.

Kaavoitus:

Haukkajärven alueella Utin kentän länsipuolella on voimassa lainvoimainen oikeusvaikutteinen rantayleiskaava vuodelta 2000-2001. Tässä kaavassa on erityisesti kaavoitettu Haukkajärven ranta- alueet pääsääntöisesti loma-asutusalueiksi sekä vakituisen asumisen kiinteistöiksi. Tämä kaava on ollut voimassa noin 5 vuotta ennen kuin Utin kentän ensimmäinen ympäristölupa on saanut lainvoimaisuuden.

Tämä oikeusvaikutteinen vuonna 2000-2001 lainvoimaisuuden saanut rantayleiskaava on merkittävin ja todennäköisesti tällä hetkellä ainoa oikeusvaikutteinen kaava ko. järviolueella ja Utin taajamassa.

Tämän takia tulee nyt uusittavassa maakuntakaavassa huomioida erittäin tarkasti eri toimintojen vaikutukset jo olemassa oleviin oikeusvaikutteisiin kaavoihin, niin ettei näillä uusilla maakuntakaavoilla ja niissä osoitetuilla toiminnoilla loukata esim. jo olemassa olevien oikeusvaikutteisten kaavojen järviolueille mukanaan tuomia oikeuksia ja määräyksiä. Yksi tapa turvata jo voimassa olevien oikeusvaikutteisten kaavojen oikeudet on määrätä/huomioida myös maakuntakaavassa erikseen esim. Haukkajärven alueelle lentotoiminnalle päiväkohtainen loma- asutusalueen meluraja Vnp 993/92 mukaisena ja velvoittaa sen käyttö myös myöhemmin tehtävissä alueen muissa kaavoituksissa.

Tämän lisäksi kaavoituksella ei saa sallia alueella sellaista toimintaa joka loukkaa

sisämeluasetuksen 545/2015 sisämelun raja-arvoja.

Hallintolain 6§ mukaan viranomaisten toimien, tässä tapauksessa kaavoituksen, on oikeusjärjestyksen perusteella suojattava oikeutettuja odotuksia. Kun Haukkajärven alueelle on määrätty lainvoimainen oikeusvaikutteinen kaava jossa alue on suurimmalta osin merkitty loma- asutusalueeksi, niin tällöin alueella olevien kiinteistönomistajien investoidessaan suuria summia kiinteistöihin tulee voida luottaa siihen, että alueelle ei sijoiteta tai harjoiteta sellaista toimintaa josta aiheutuu loma-asutusalueelle sopimatonta kuormitusta, vahinkoa tai haittaa.

Esim. Haukkajärven pohjois- ja luoteisrannat ovat olleet useina vuosina erikseen mainittuna Kouvolan kaupungin omilla sivuillaan ns. hiljaisina alueina. Lisäksi vuonna 2016 Kouvolan kaupungin teettämässä laajassa meluselvityksessä on myös melunesiintymäkartassa osoitettu näiden Haukkajärven alueiden melutaso ilman lentomelua olevan alle 40 dB. Linkki meluselvitykseen <https://www.kouvola.fi/index/asuminenjaymparisto/ymparistopalvelut/ymparistonsuojelu/melu0/yrnparistomelu/melutilannekunnissa.htm>

Kun tavalliset kansalaiset tekevät päätöksiä mille alueelle on turvallisinta investoida, on heillä käytössään kaavoitukseen liittyvät asiakirjat, mahdolliset melututkimukset ja -mallinnukset alueelta, rakennusvalvonnan määräykset sekä mahdolliset ympäristöluvut alueelta. Nämä kaikki viralliset saatavilla olevat asiakirjat Haukkajärven alueelta osoittavat yksiselitteisesti, että lentomelua ei esiinny Haukkajärven loma-asutusalueeksi kaavoitetulla alueella, joten se tulee myös jatkossa huomioida ja säilyttää kaavoituksessa, lupamääräyksissä ja siten ohjaava vaikutus jokapäiväiseen lentotoimintaan tuleen huomioida myös jo kaavoituksenkin yhteydessä.

Useista pyynnöistä huolimatta ei viranomaisilta ole saanut lainvoimaista dokumenttia siitä milloin ja minkälaisilla kuulemismenettelyillä on aikanaan otettu käyttöön ns. Oravan lähestymisreitti Utin kentälle. Koska tämäntapaisilla lähestymisreiteillä on lentotoimintaa mahdollista suorittaa erittäin matalalla korkeudella, tulee tällaisten "rasitteiden" tullessa kiinteistöjen päälle ehdottomasti suorittaa toiminnasta aiheutuvien vaikutusten arviointi sekä kuulla kiinteistön omistajia. Tällaista menettelyä ei ainakaan Oravan poistumisreitillä osalta ole koskaan tehty kiinteistöjemme osalta.

Ratkaisuna Haukkajärven tilanteeseen olisi rauhoittaa alue myös kaavoituksellisesti lentotoiminnalta sen lähialueella ja järven yllä. Kokemuksen mukaan lentotoimintaa pystytään Utin kentältä suorittamaan täysipainoisesti myös niin, ettei Haukkajärven yllä lennetä vaan jätetään tämä kapea noin 90 asteen sektori kentältä länsi-lounais-luoteisuuntaan käyttämättä lentotoiminnassa.

Kaikkien viranomaisten toiminta tulee olla sisällöltään johdonmukaista noudattaen Suomessa voimassa olevia lakeja, asetuksia, kaavoituksia, ympäristö lupia jne. sisältäen riittävästi yksiselitteisiä ja tarvittaessa helposti mitattavia esim. päiväkohtaisia rajoituksia toiminnoille

Mikäli kaava- ja lupamääräykset ovat häilyviä, tulkinnanvaraisia ja vaikeasti todennettavissa olevia, niin tällainen kaava tai lupa voi johtaa helposti käytännön toiminnoissa sellaisiin toimintamalleihin, jotka ovat ristiriidassa Suomen lakien, asetusten, ohjeistusten ja kaavoituksen suhteen. Tällainen ristiriitainen tilanne on nyt

viime vuosien aikana kumuloitunut esim. Haukkajärven loma-asutusalueelle ja on siten johtanut epäselvien ja vajavaisten viranomaisdokumenttien täsmentämiseen ja selvittelyyn hallinto-oikeudessa.

Kokonaisuuden kannalta on erittäin tärkeätä, että asioiden taustat selvitetään aina monipuolisesti, riittävästi ja tausta-aineistona käytettävät tiedot perustuvat todellisuuteen ja, että prosessit menevät aina voimassa olevien lakien ja asetusten ja määräysten mukaisesti. Tällöin ei jouduta myöhemmin viemään asioita esim. hallinto-oikeuksien ratkaistaviksi. Nyt esim. Haukkajärven vapaa-ajanalueen ympäristöön Uttiin/Tyrriin on tuotu aivan liikaa toimintoja, joista leviää esim. liiallista melukuormitusta vapaa-ajanalueelle.

Toivon, että huomioitte mainitsemiamme asioita nyt jo valmisteilla olevassa maakuntakaavassa valmisteluvaiheessa niin, että myöhemmin valmistuva maakuntakaava täyttää vaikeidenkin asioiden osalta tämän päivän lakien ja asetusten mukaiset vaatimukset.

Vastine:

Alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtana on maankäyttö- ja rakennuslain (1999/132) yleistavoite alueiden käytön ja rakentamisen järjestämisestä niin, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistetään ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäväää kehitystä. Yleistavoitetta tarkentavat alueiden käytön suunnittelulle asetetut tavoitteet sekä kaavojen sisältövaatimukset.

Maakunnan suunnittelussa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioonottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (Valtioneuvosto 14.12.2017) mukaan maakuntakaavassa on otettava huomioon yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden tarpeet, erityisesti maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvattava niille riittävät alueelliset kehittämisedellytykset ja toimintamahdollisuudet.

Ympäristönsuojelulakia (YSL 527/2014) sovelletaan toimintaan, josta aiheutuu tai saattaa aiheutua ympäristön pilaantumista. Lain mukaan ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan toimintaan on oltava lupa. Lain 4 §:ssä määrätään merkittävästä poikkeuksesta: kyseistä lakia ei sovelleta sellaiseen Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen toimintaan, jossa lain soveltaminen vaarantaisi valtakunnan turvallisuuden tai huoltovarmuuden. Lakia ei myöskään sovelleta erityisesti sotilaskäyttöön tarkoitettuihin eikä valtakunnan keskeisten turvallisuusasetusten turvaamiseen tai valvontaan liittyviin aineisiin ja kalustoon. Laissa kuitenkin todetaan, että Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen on toiminnassaan sekä aineiden ja kaluston käytössä otettava huomioon YSL:ssä määritellyt yleiset velvollisuudet, periaatteet ja kiellot siinä laajuudessa kuin se on mahdollista ottaen huomioon valtakunnan turvallisuuden tai huoltovarmuuden varmistamisen.

Pohjavesiasiat

Utin lentoasema ja Tyrrin ampumarata ovat valtakunnallisen maanpuolustuksen kannalta strategisesti tärkeitä. Maakuntakaavoituksella ei ole toimivaltaa siirtää Utin lentokenttää tai Tyrrin ampumarataa muualle eikä maakuntakaavoituksella ole

toimivaltaa estää puolustusvoimien toiminnan laajentamista. Sen sijaan maakuntakaavoituksella yhteensovitetään maakunnallisesti ja seudullisesti merkittäviä maankäytön tarpeita.

Maakuntakaavaluonnoksessa osoitetaan ne pohjavesialueet, jotka ovat vedenhankintaa varten tärkeitä tai vedenhankintakäyttöön soveltuvia. Pohjavesialuumerkintää koskeva suunnittelumääräys ja pohjavesiä koskeva lainsäädäntö, kuten pohjaveden pilaamiskielto (Ympäristönsuojelulaki 527/2014 17 §) sekä alueella voimassa olevat ympäristöluvat määrittelevät tarkemmin, miten aluetta tulee käyttää, jotta pohjaveden pilaantuminen ehkäistään.

Ampuma- ja räjähdeharjoitustoiminnan sekä lentotoiminnan aiheuttama melukuorma on huomioitu maakuntakaavassa rajaamalla Lden >55 dB melualue kaavamerkinnällä melualue (me). Merkinnän suunnittelumääräyksessä todetaan, että alueen yksityiskohtaisessa suunnittelussa tulee ottaa huomioon valtioneuvoston päätöksellä annetut melutason ohjearvot ja, ettei alueelle tule osoittaa uutta asutusta tai muuta melulle herkkää toimintaa. Melualueet liittyvät puolustusvoimien harjoittelutoiminnan alueisiin sekä lento-, ampuma- ja moottoriurheilutoiminnan alueisiin, joilta kantautuu melua ympäristöön. Maakuntakaavan ratkaisu perustuu puolustusvoimien, Finavian sekä Kouvolan kaupungin (Kouvolan kaupungin meluselvitys, WSP, 2016) toteuttamiin meluselvityksiin. Melualue ei ulotu selvitysten mukaan Haukkajärven pohjois- ja luoteisrannoille.

Kaavoitus

Utin lentoasema on ollut nykyisellä paikallaan vuodesta 1918 lähtien ja vuodesta 1919 lähtien se on toiminut keskeytyksettä Puolustusvoimien/Ilmavoimien tukikohtana (Finavia, Utin lentoaseman siviililentoliikenteen melunhallintasuunnitelma, 2017). Ensisijaisia maankäyttömuotoja Utin lentokentän alueella ja siihen rajautuen ovat maanpuolustuksen eri maankäyttötarpeet ja lentokentän reitti- ja rahtiliikenteen edellyttämät maankäytölliset tarpeet. Alueen maankäyttö on alkanut muodostua 1900-luvun alkupuoliskolta lähtien alueelle rakennetun junaseisakkeen ja erityisesti Salpausselän tasaiselle hiekkaharjanteelle perustetun lentokentän sekä alueelle sijoitettujen puolustusvoimien toimintojen myötä (Kouvolan kaupunki, Tekninen lautakunta § 127 14.6.2016). Utin alueen ja siihen kytkeytyvien vesistöjen ympäristön maankäyttö on muutamaa rakennusta lukuun ottamatta muodostunut junaseisakkeen ja lentokentän perustamisen jälkeen. Iso osa aluetta ympäröivästä rakentamisesta on muodostunut kytkeytyen tavalla tai toisella Utin alueen työpaikkoihin. Etäämmällä lentokentästä oleva asutus on tyypillistä haja-asutusluonteista taajaman lievealueasutusta ja vesistöjen ranta-alueilla pääasiassa loma-asutusta. Haukkajärven ja sen lähialueiden loma- ja pysyvä ranta-asutus on muodostunut pääosin 1900-luvun jälkipuoliskolla ja 2000-luvun aikana. Lentoasema on merkittävä osa kansallista puolustus- ja liikenneinfrastruktuuria.

Utin lentoaseman ja Haukkajärven alueella on voimassa Kymenlaakson vaihemaakuntakaava Maaseutu ja luonto (vahvistettu ympäristöministeriössä v. 2010). Maakuntakaava korvaa Kymenlaakson seutukaavan. Haukkajärven alueella on voimassa Etelä-Valkealan rantayleiskaava (2000), Etelä-Valkealan rantayleiskaavan muutos ja laajennus (2005) sekä neljä rantakaavaa, joita ovat Kortteenkärjen

rantakaava (1978), Niemen rantakaava (1998), Mäkirinne, Lahti ym. rantakaava (1976) sekä Eräkallion rantakaava (1998). Alueella voimassa oleva Kymenlaakson vaihemaakuntakaava Maaseutu ja luonto tai Kymenlaakson maakuntakaavan 2040 luonnos eivät ole ristiriidassa alueella voimassa olevien ranta- ja yleiskaavojen maankäytön kanssa. Kymenlaakson maakuntakaavan 2040 luonnoksessa Kouvolan kaupungin ja puolustusvoimien meluselvitysten perusteella osoitettu Tyrrin ja Utin lentokentän melualue ulottuu Haukkajärvellä ainoastaan osittain Haukkajärven eteläosiin sijoittuvan Vennantien tonttien 135, 141, 143 ja 145 rantaviivaan.

Yhteenveto

Tyrrin ampumarata ja Utin lentokenttä ovat valtakunnan kokonaisturvallisuuden kannalta strategisesti tärkeitä, ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan maakuntakaavalla on turvattava niiden toimintaedellytykset. Maakuntakaavalla ei ole toimivaltaa siirtää puolustusvoimien alueita muualle, rajoittaa sotilasilmailuun kuuluvaa lentoliikennettä tai määrätä sotilasilma-alusten käyttämistä lentoreiteistä. Maakuntakaavaluonnoksessa on huomioitu ajantasaisten selvitysten perusteella rajattujen melualueiden aiheuttamat rajoitukset ja yhteensovittamistarpeet muuhun maankäyttöön. Alueilla on voimassa olevat ympäristöluvat, joissa on annettu määräyksiä melun ja pohjavesien pilaantumisen torjuntaan.

Esitys Hallitus:

Ei muutoksia kaavan.

1 Mieli pide N.N. B

KL/791/1004000L/201

8

Pidän kaavaluonnoksessa hyvänä asiana ihmisten työllistymistä ja elinvoimaisuuden ylläpitoa muuallakin kuin asutuskeskuksissa.

Esitän, että kaavamääräyksiin sisällytettäisiin vyty, MU ja MV alueille maininta, että niissä metsänkäsittelyä ohjaa voimassa oleva metsälaki.

Tällä hetkellä kaavamääräyksissä on melko ympäryöreästi maininta ettei kaavasta saa tulla merkittävää haittaa metsätaloudelle. Onko merkittävä haitta 5% vai 20% tuloksesta? Maakuntakaavalla on iso ohjaava vaikutus yksityiskohtaisempaan kaavoitukseen. Mikäli kaavamääräyksistä ei käy selvästi ilmi kaavan tarkoitus, kasvaa virhetulkintojen mahdollisuus huomattavasti ja aiheuttaa siten, pahimmassa tapauksessa, toimintaa alkuperäisen kaavan idean vastaisesti.

Vastine:

Lähtökohtana on, että maakuntakaava ei voi syrjäyttää päätöksenteon perusteena olevaa lainsäädäntöä. Maakuntakaava ei toisin sanoen vaikuta päätöksentekoon siltä osin kuin tämän päätöksenteon oikeudellisista edellytyksistä on säädetty tyhjentävästi erityislaissa (Ympäristöministeriön raporteja, 18/2009, Maakuntakaavat maa- ja metsätalousalueilla).

Maakuntakaavan merkinnöillä (esimerkiksi MU tai MY) ei ole suoraa vaikutusta maa- ja metsätalouden harjoittamiseen tai maaseuturakentamiseen (Ympäristöministeriön raportteja, 18/2009, Maakuntakaavat maa- ja metsätalousalueilla).

Maakuntakaavaluonnoksen Suunnitteluratkaisujen perustelut ja kohdeluettelo -asiakirjassa todetaan Ohjausvaikutukset ja toteutus -kohdassa, että MY-, MU- ja vytkintöjen osalta metsien käsittelyyn sovelletaan metsälakia ja että metsänhoidollisia rajoituksia ei aiheudu. Lisäksi todetaan, että merkinnät eivät edellytä maisematyölupaa ja varauksella ei ole MRL 30 §:n mukaisia suojelumääräyksiä eikä 33 §:n mukaista rakentamisrajoitusta.

Kaavamääräykset voivat olla yksityiskohtaisempaa kaavoitusta tai viranomaisten muuta toteuttavaa suunnittelua koskevia suunnittelumääräyksiä taikka suoraan maankäyttöä koskevia rakentamis- tai suojelumääräyksiä (Maakuntakaavan sisältö ja esitystapa -opas, ympäristöministeriö, 2002). Minkään maakuntakaavaluonnoksen merkinnän kaavamääräyksessä ei ole lueteltu, mitä lakeja ko. merkinnän alueella tulee noudattaa. Metsälain soveltaminen metsänhoidossa MY-, MU- ja vytkintöjen alueella kuuluu luontevasti kohtaan, jossa kuvataan merkinnän ohjausvaikutukset ja toteutus. Tämän ja ympäristöministeriön ohjeistuksen perusteella metsälain noudattamista ei ole tarpeen kuvata suunnittelumääräyksessä, mutta on perusteltua täydentää kaavaselistusta tältä osin. Lisäksi on perusteltua lisätä suunnittelumääräykseen teksti:

"Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee turvata maa- ja metsätalouden sekä muiden maaseutuelinkeinojen toimintaedellytykset."

Esitys Hallitus:

Täydennetään kaavaselistuksen kappaletta 5. *Kaavan tulkinta ja oikeusvaikutukset* erityislainsäädännön osalta.

Lisätään sini-viheryhteystarve (vyt) -merkinnän suunnittelumääräykseen teksti: *"Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee turvata maa- ja metsätalouden sekä muiden maaseutuelinkeinojen toimintaedellytykset."*

1 Mieliä N.N. C

KL/748/1004000L/201
8

Palautteeni/lausuntoni koskee sitä, että nykyisestä maakuntakaavasta poiketen Kouvolassa sijaitseva Käyräjoen länsiranta välillä Käyrälampi-Lappalanjärvi on uudessa kaavaluonnoksessa muutettu virkistysalueesta taajamatoimintojen alueeksi. Tiedostan kyllä, että tämä ei suoraan tarkoita kyseisen alueen avaamista rakentamiselle, mutta vastustan silti muutosta siksi, että uusi maakuntakaavaluonnos ei turvaa alueen virkistys-, maisema- ja luontoarvoja yhtä hyvin kuin aiempi maakuntakaava.

Alla keltaisella ympyröitynä alue, jota palaute koskee. Vasemmalla nykyinen, voimassaoleva maakuntakaava, jossa Käyräjoen länsiranta on virkistysaluetta. Oikealla uusi kaavaluonnos, jossa virkistysalue on muutettu taajamatoimintojen alueeksi.

Annoin jo samansuuntaisen palautteen suoraan kaavan suunnittelutiimille ja sain hyvän, asiallisen vastauksen. Vastauksen pääasiallinen sävy oli kuitenkin sellainen, että siinä eri tavoin perusteltiin, kuinka uuden maakuntakaavan muut ohjeistukset ja suositukset

myös tulevaisuudessa ohjaavat alueen säilymistä luonnonläheisessä virkistyskäytössä. Käytännössä vastauksessa viitattiin kahteen asiaan:

- Koko kaava-alueita koskevaan suunnittelumääräykseen, joka velvoittaa säästämään jäljellä olevaa yhtenäistä rakentamatonta rantaviivaa, jota tarvitaan virkistys- ja luontomatkailun tueksi sekä luonnontilaisen vesi- ja rantamaiseman osien säilyttämiseksi.
- Uuteen kaavaluonnokseen sisältyvään sini-viheryhteystarvemerkinnettään Käyrälammen ja Lappalanjärven välillä.

Itse näen tässä kuitenkin edelleen ristiriidan: jos kaavan laatijoiden tavoitteena ja tahtotilana on nimenomaan varmistaa alueen säilyminen virkistyskäytössä, niin miksi tämä halutaan jättää yleisluontoisempien ja siten heikompien ja helpommin kierrettävien kaavamääräysten varaan, sen sijaan että alue selkeästi merkittäisiin edelleen virkistysalueeksi? Kyseinen alue on tällä hetkellä merkitty virkistysalueeksi kaikilla kaavoituksen tasoilla, mutta haluan esittää huoleni siitä, että jos tätä merkintää nyt maakuntakaavassa muutetaan, niin se raottaa ovea vastaavalle muutokselle myös alemmilla kaavoituksen tasoilla, hyvää tarkoittavista muista merkinnöistä ja suosituksista huolimatta. Esim. pelkkä siniviheryhteystarvemerkinnettä ei sisällä MRL:n 33 §:n mukaista rakentamisrajoitusta toisin kuin virkistysaluemerkinnettä. Ja jos alue on kaavoitettu taajamatoimintojen alueeksi, niin periaatteessa se mahdollistaa myös esim. asuntorakentamisen. Eli toisin sanoen, kun siniviheryhteystarve on tunnustetusti olemassa, niin miksi virkistysaluemerkinnettä on joen rannasta poistettu - eikö juuri rakentamisen estävä virkistysaluemerkinnettä parhaiten takaa olemassa olevan siniviheryhteysten säilymisen?

Perusteluna aiemman virkistysaluemerkinnettä poistamiseen mainittiin myös tavoite parantaa maakuntakaavan selkeyttä ja luettavuutta, ja Käyräjoen länsipuolelle nykyisessä maakuntakaavassa merkityn virkistysalueen mainittiin olevan maakuntakaavan mittakaavassa varsin kapea. Tämä on toki jossain määrin totta, mutta perustelu on silti ontuva: Käyräjoen länsipuolen nykyinen virkistysalue on kuitenkin kokonaisuutena melko suuri, ja kaavakartasta selkeästi luettavissa ja ymmärrettävissä. Lisäksi uudestakin maakuntakaavaluonnoksesta löytyy edelleen useita virkistysaluemerkinnetöjä, jotka koskevat vähintään yhtä pieniä ja kapeita alueita kuin kyseessä oleva Käyräjoen länsipuolen alue – tämän dokumentin lopussa muutamia esimerkkejä näistä keltaisella ympyröitynä. Etenkin kun kyse on nimenomaan taajamatai keskusta-alueilla tai niiden välittömässä läheisyydessä olevista virkistysalueista jotka rajoittuvat rantaan, niin niiden suhteellinen merkitys on suuri. Niinpä myös pienehköjen virkistysalueiden sisällyttäminen maakuntakaavankin tasolla on perusteltua sekä näiden mainittujen esimerkkien että samaan tapaan myös Käyrälammen länsirannan metsäalueen osalta.

Ja vielä mainittakoon, että Kouvolan kaupungin Saarenmaa-Tykkimäki osayleiskaavassa (vuodelta 2013) kyseinen alue on merkitty "KULTTUURIMAISEMA - Väliväylän kulttuurimaisema-alue, joka on osa metsäteollisuuden historiaa uittoväylänä." -merkinnällä, ja Kouvolan keskeisen kaupunkialueen osayleiskaavassa (vuodelta 2015) merkittävä osa Käyräjoen länsirannasta on merkitty "luo-3"-merkinnällä, tarkoittaen luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeää aluetta, jolla rajoitetaan luontoarvojen ja maiseman kannalta haitallisia toimenpiteitä. Tämä tukee mielestäni ajatusta

alueen säilyttämisestä virkistysalueena myös uuden maakuntakaavan tasolla. Maisema-arvojen osalta alueen merkitys on viime vuosina vain kasvanut Käyrälammen alueen matkailutoiminnan lisääntyessä ja virkistyessä mm. Tykkimäen Saunan myötä, mikä on uudessa kaavaluonnoksessakin huomioitu Käyrälammen etelä- ja kaakkoisrannan matkailupalvelujen alueen laajentamisena. Tämä on lisännyt mm. Käyräjoella tapahtuvaa veneilyä ja sup-lautailua, mikä korostaa Käyräjoen alueen virkistys- ja maisema-arvoa.

Palautteeni ydinviesti siis on, että toivon virkistysaluemerkinnän säilyttämistä nykyisen maakuntakaavan mukaisesti Käyräjoen länsirannalla, tai vaihtoehtoisesti siniviheryhteystarvetta vahvempaa kaavamerkintää, joka selkeästi turvaa Käyräjoen länsirannan maisema- ja luontoarvot myös tulevana vuosikymmeninä.

Vastine:

Koko maakuntakaava-aluetta koskee määräys: *Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee keskeisenä periaatteena vesistöjen läheisyydessä olla yhtenäisen rakentamattoman rantaviivan säästäminen.*

Taajamatoimintojen alue (A) merkinnällä osoitetaan yksityiskohtaista suunnittelua edellyttävät asumiseen, palvelu- ja työpaikka- sekä muihin taajamatoimintoihin varattavat rakentamisalueet. Merkintä sisältää taajamien sisäiset liikenneväylät, kevyen liikenteen väylät, ulkoilureitit, yhdyskuntateknisen huollon alueet, paikalliskeskukset sekä virkistys- ja puistoalueet. Ote taajamatoimintojen alueen määräyksistä: *Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa rakentaminen ja muu maankäyttö on sopeutettava ympäristöönsä niin, että taajaman omaleimaisuus ja viihtyisyys vahvistuvat ja ympäristö, luonto ja kulttuuriperintöarvojen säilyminen turvataan.* Määräyksissä linjataan myös, että *taajama-alueita laajennettaessa tulee turvata sekä olemassa olevien että uusien taajaman osien yhteydet taajamarakenteen ulkopuolisiin yhtenäisiin virkistysalueisiin.* Taajama-alueilla tulee myös varmistaa niiden sisäisten vapaa-alueiden riittävyys sekä virkistysreitistöjen jatkuvuus.

Sini-viheryhteystarvemerikintää (vyt) käytetään osoittamaan niitä virkistysalue- tai ekologiseen verkostoon liittyviä olemassa olevia tai tavoitteellisia yhteyksiä, joilla on valtakunnallinen, maakunnallinen tai seudullinen merkitys. Merkinnän suunnittelumääräys: *Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava sini viheryhteyksien säilyminen ja edistettävä niiden toteutumista tavalla, joka huomioi alueen maisema-arvot, arvokkaiden luontokohteiden säilymisen ja lajiston liikkumismahdollisuudet.* *Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee luoda alueidenkäytöllisiä edellytyksiä merkittävien virkistyskäytön verkostojen muodostamiselle.* *Sini-viheryhteyden mitoituksessa ja toteutuksessa on kiinnitettävä huomiota yhteyden merkitykseen ekologisen verkoston osana sekä luontomatkaailun ja virkistystarpeiden yhteensovittamiseen.*

Maakuntakaavaluonnoksen Käyrälammen Lappalanjärven seudullinen sini-viheryhteystarve on lähivirkistysalueita ja luonnon ydinalueita yhdistävä vyöhyke. Merkinnällä on virkistystä ja ulkoilua turvaava sekä kehittävä merkitys, koska yhteys

linkittää toisiinsa eri vesistöjä ylimaakunnallisine reitteineen ja uimarantoinen. Merkintä ehkäisee luonnonympäristön pirstoutumista.

Kokonaismaakuntakaavan tavoitteena on mm. parantaa kaavan selkeyttä ja luettavuutta, korostaa maakuntakaavan strategisuutta sekä kehittää maakuntakaavan esitystapoja. Palautteessa tarkoitettu v-aluemerkintä oli Käyräjoen kohdalla maakuntakaavan mittakaavassa hyvin kapea. Taajamatoimintojen alue- ja sini-viheryhteystarve merkinnät määräyksineen sekä koko kaava-alueella koskeva määräys rakentamattoman rantaviivan säästämisestä turvaavat rannan virkistyskäyttöä ja luontoarvoja.

Käyräjoen virkistysaluemerkinnän kaavaratkaisu on siis perusteltu, mutta on perusteltua tarkistaa maakuntakaavan virkistysaluemerkintöjä siten, että ne ovat merkitty yhdenmukaisten periaatteiden mukaisesti koko maakuntakaava-alueella.

Esitys Hallitus:

Tarkistetaan ja yhdenmukaistetaan virkistysaluemerkintöjen rajausten perustelut.

1 Mieli-pide N.N. D

KL/812/1004000L/201
8

300 vuotias sukutilamme tilakeskus sijaitsee alueella ja se tulee säilyttää maatalouskäytössä yhä edelleen.

Vastine:

Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma alueiden käytöstä maakunnassa. Maakuntakaava on oikeusvaikutteinen ja siinä korostuvat valtakunnallisten, maakunnallisten ja seudullisten näkökulmien yhteensovittaminen ja huomioiminen. Maakuntakaava ohjaa kuntien kaavoitusta sekä viranomaisten muuta alueiden käytön suunnittelua. Maakuntakaava tarkentuu kuntien yleis- ja asemakaavoissa. Kymenlaakson maakuntakaava 2040 keskeinen tavoite on ohjata Kymenlaakson yhdyskuntarakenteen kehittymistä toimivana, taloudellisena ja kestäväenä. Maakuntakaava ei ota kantaa yksittäisten tilakeskusten toimintaan tai estä niiden maatalouskäyttöä.

Esitys Hallitus:

Ei muutoksia kaavaan.

1 Mieli-pide Valkealan kristillinen kansanopisto

KL/711/1004000L/201
8

Tiedoksi, että kaavassa näkyy pohjavesialueena Valkealan kristillisen kansanopiston pohjavesialue. Tämä on vuonna 2016 muutettu, eli ei ole enää pohjavesialue.

Vastine:

Maakuntakaavaluonnoksen pohjavesialueiden rajaukset perustuvat Suomen ympäristökeskuksen Avoin tieto -palvelusta kesäkuussa 2018 haettuihin tietoihin. Kaakkois-Suomen ELY-keskus tarkistaa parhaillaan pohjavesialueiden rajauksia ja luokituksia vesienhoidosta ja merenhoidosta annetun lain (1299/2004) mukaisesti. Pohjavesialueiden rajaukset ja luokitukset saattavat muuttua tarkistuksen ja tarkempien selvitysten perusteella.

Pohjois-Kymenlaakson osalta luokituksia ja rajauksia ei ole vielä käyty läpi. Uusin tieto pohjavesialueista ja samalla myös Valkealan Kristillisen kansanopiston pohjavesialue päivitetään kaavakarttaan, mikäli rajaukset ja luokitukset ehditään vahvistaa ennen kaavaehdotusta.

Esitys Hallitus:

Pohjavesialuerajaukset päivitetään kaavaehdotukseen siltä osin kuin ne on vahvistettu ennen kaavaehdotusta.

1 Mieli N.N. E

KL/809/1004000L/201
8

Selkeä kaava.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

Esitys Hallitus:

Merkitään tiedoksi.

1 Mieli N.N. F

KL/876/1004000L/201
8

Palaute 1:

Kulttuuriympäristön kannalta tärkeä aluemerkinä puuttuu ma/v, /e tai /m re. valtioneuvosto/museovirasto päätös 04.2018. Majaniemen alueen sl1 merkinä puuttuu myös

Vastine:

Maakuntakaavan 2040 luonnoksessa ajantasaisesti valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009) on huomioitu kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue -merkinnällä (ma/v). Lisäksi Salpalinja-merkinnällä (sm_2) osoitetaan alue, jolla sijaitsee Salpalinja-linnoitusketjun rakenteita. Salpalinja-merkinnän kanssa päällekkäisiä valtakunnallisesti merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön (RKY 2009) alueita ei osoiteta kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue -merkinnällä (ma/v). Karttapalvelussa kaavan nähtävillä oloaikana Salpalinja-merkinnän esitystapa on ollut liian haalea ja huonosti erottuva.

Merkinnän esitystapaa on nyt muutettu karttapalvelussa.

Luonnonsuojelualueet (SL, sl) ovat Kymenlaakson maakuntakaavan 2040 luonnoksessa luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita.

Luonnonsuojelualueina osoitetaan kaikki luonnonsuojelulain mukaiset luonnonsuojeluohjelma-alueet, luonnonsuojelulailla toteutettavat Natura 2000 -alueet sekä kansallispuistot. Lisäksi osoitetaan vähintään kahden hehtaarin kokoiset yksityismaiden pysyvästi rauhoitetut luonnonsuojelualueet. Luonnonsuojelualueiden tiedot ja rajaukset tulevat meille suoraan Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämistä aineistoista. Luonnonsuojelualueet on osoitettu maakuntakaavaluonnoksessa kaavan valmisteluajana voimassa olevien päätösten ja rajausten mukaisesti. Alueet tarkistetaan maakuntakaavaehdotukseen. Majaniemen alueella ei Suomen ympäristökeskuksen aineiston perusteella (päivitetty 25.9.2018) ole luonnonsuojelualuetta.

Esitys Hallitus:

Päivitetään luonnonsuojelualueet kaavaehdotukseen.

1 Mieli pide N.N. G

KL/772/1004000L/201
8

Kaksi asiaa kiinnittää huomioni luonnoksessa, molemmat luoteisen Kotkan alueella lähellä Pyhtään rajaa.

1.KAATOPAIKKAVARAUS

Alueella toimii nykyisin Lassila&Tikanoja Oyj:n täysimittainen teollisuuden kaatopaikka tontilla jonka asemakaavan mukainen käyttötarkoitus on pilaantuneen maan käsittely. Alueen varasi aikanaan Tielaitoksen tytäryhtiö (jonka nimi ei nyt tule mieleen) siirsi tontin varauksen Lassila&Tikanoja Oyj:lle omalle toiminnalleen tarpeettomana. Asemakaavaa ei ole tietääkseni muutettu ko. tontin osalta.

Kotkan kaupungin yhdyskuntajätteen kaatopaikka toimi alueella 1980-luvulta lähtien. Kaupungilla oli tarkoitus laajentaa kaatopaikka 2000-luvun taitteessa (suunnitelma oli jo valmiina laajennusta varten) Asia pantiin jäihin ja yhdyskuntajätteen käsittely siirrettiin vasta perusteilla olevalle Keltakankaan jätteenkäsittelyalueelle. Yhdyskuntajätteen kaatopaikan siirron yhtenä syynä oli pientaloalueeksi kaavoitetun alueen läheisyys kaakkois-, itä- ja koillisuunnassa. Kaatopaikkavaraukset maakuntakaavassa tulee sijoittaa Keltakankaan alueelle Kouvolaan. Tilaa alueella on riittävästi, erityisesti nyt kun kaatopaikalle sijoitettavan materiaalin määrä on romahtanut.

Vallitseva tuulen suunta on Kotkan alueella 70-80 %:sti länsi-lounas, jolloin kaikki kaatopaikan päästöt siirtyvät asutuksen harmiksi.

Tulipalot kaatopaikoilla ovat valitettavan yleisiä. Syys-lokakuussa 2009 tapahtui Lassila& Tikanoja Oy:n kaatopaikalla valitettava tulipalo, joka kesti arviolta n 2 viikkoa. Tuulen suunta toi tulipalon seurauksena savu- ja ties mitä myrkyjä tuulen mukana Kaukola-Pihkoon asutusalueelle. Kymenlaakson pelastuslaitos ei lähtenyt edes sammuttamaan hankalaa paloa, vaan sammutus jäi yrittäjän vastuulle. Kukaan ei koskaan selvittänyt ilmaan päässeiden myrkyjen laatua! Ohessa valokuva alueesta

tulipalon kestäessä 10.10.2009. Kuva otettu vanhan kaatopaikan täyttömäeltä eteläkaakosta, tuulen suunta n. itä.

KAATOPAIKAT JA EU:N DIREKTIIVIT:

Ns. Seveso I direktiivi olisi sisältänyt myös kaatopaikat, ellei Keski-Euroopan tiheä asutus ja olemassa olevat kaatopaikat olisi sitä estänyt. Ja näin kaatopaikat rajattiin Seveso I ja myöhemmin Seveso 11 direktiivin ulkopuolelle. Suomi on ollut EU:n komission listalla kaatopaikkadirektiivin rikkomisesta pitkään. Ja jos tämä kaavaluonnoksen kaatopaikkavaraus tulee voimaan, on se siellä syytteessä jälleen kerran. Taaja-asutus on liian lähellä suunniteltua kaatopaikka-aluetta.

2.TEOLLISUUSALUE HEINSUONTIEN MOLEMMIN PUOLIN

Nykyisin alueella toimii Rudus OY:n louhosalue, pinta-alaltaan yli 25 ha. Suunnitelman mukainen alin ottotaso on - 20 m. Siis 20 m merenpinnan alapuolella! Louhosalue täytyy vedellä välittömästi mikäli suurtehopumput pysäytetään. Louhe toimitetaan tällä hetkellä murskeena NordStream 2 projektiin. Louhinnasta on aiheutunut lähialueen kiinteistöille haitta, mm. rakennusvaurioita. Mitä teollisuutta ko. alueelle voidaan sijoittaa?

Kaatopaikkajätteen täyttömontuksi se ei sovellu, pohjavesi pilaantuu. Veneenrakennuksen koeajo allas?

LOPUKSI Mielestäni varaus kaatopaikalle tulee poistaa maakuntakaavasta, ja teollisuusalueen rajausta on syytä tarkistaa.

Vastine:

Kotkan Heinsuon alue on osoitettu maakuntakaavassa jätteenkäsittelyalueeksi (EJ). Merkintään liittyy suunnittelumääräys: *Jätteenkäsittelyalueen ympärille on jätettävä riittävä suoja-alue ympäristöhaittojen vähentämiseksi. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voidaan alueelle osoittaa jäteraaka-aineen uusiokäyttöön, hyödyntämiseen ja jalostamiseen liittyvää yritys- ja teollisuustoimintaa.*

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti maakuntakaavalla luodaan edellytyksiä kiertotaloudelle. Kiertotalouden edistämiseksi jätteenkäsittelyalueet ovat keskeisessä asemassa. Heinsuon alueella on toiminnassa oleva jätteenkäsittelyalue ja näin ollen kaavamerkintä on nykytilanteen toteava. Jätehuoltolaki määrittelee puitteet jätehuollon suunnittelulle samoin kuin toteutukselle ja valvonnalle. Jätehuollon valvonta kuuluu kunnalle. Nykyisten jätteenkäsittelyalueiden ja käsittelylaitosten toiminnan jatkaminen ja uusien perustaminen edellyttää jätelupaa, joka käsitellään ympäristölupamenettelyn mukaisesti. Maakuntakaavalla ohjataan yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja alueen ympäristön suunnittelua suunnittelumääräyksen kautta.

Rajavuorten teollisuusalueen rajausta on laajennettu vahvistettuun maakuntakaavaan nähden Pyhtään kunnan puolelle. Merkinällä varaudutaan maakuntaohjelman mukaisesti paljon tilaa ja hyviä logistisia valmiuksia vaativiin uusien globaalien teollisuudenhaarojen aluetarpeisiin. Alue sijoittuu myös yylä mainittuun Heinsuon alueeseen ja kiertotalouden näkökulmasta on tärkeää osoittaa jätteenkäsittelyalueisiin liittyviä teollisuusalueita, joille voi sijoittua synergiaetuja omaavaa toimintaa. Uudet

alueet on sijoitettu yhdyskuntarakenteellisesti edullisille alueille tukeutuen aluerakenteellisesti ja toiminnallisesti olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen ja liikenneverkkoon.

Esitys Hallitus:

Ei muutoksia kaavaan.

1 Mielipide Pyhällön Kylät ry

KL/783/1004000L/201
8

Haminan Pyhällön alue tulisi osoittaa maakuntakaavassa kyläalueeksi, sillä se on historiallisesti merkittävä ja toiminnallisesti elävä ja kehittyvä kylä. Se on luontoarvoiltaan, maisemaltaan ja rakennuskannaltaan rikas.

Alueen kyliä ovat Pyhältä, Turkia, Ihamaa, Lankila ja Salo-Turkia. Pyhällössä sijaitsee koulu, päiväkotia, kauppa, ravintola, urheilukenttä, jääkiekkokaukalo sekä frisbeegolf-rata ja viherpelialue. Lisäksi alueella sijaitsee Turkian perinteinen tanssilava. Kylillä toimii useita pienyrityksiä. Myös kylän runsaat kesäasukkaat käyttävät näitä palveluita ahkerasti niin, että Pyhällön kesätorin asiakkaistakin, joita on parhaimmillaan 500, on puolet toispaikkakuntalaisia.

Aktiivinen kyläyhdistys Pyhällön kylät ry valittiin vuoden 2015 Kymenlaaksolaiseksi kyläksi makuntaliiton toimesta. Lisäksi alueella on useita muita toimivia yhdistyksiä ja seuroja.

Pyhällön talousalue on vanhaa maatalous- ja pienyritysaluetta, joka sijaitsee Vehkajoen varrella. Asutusta on ollut 1500-luvulta lähtien. Alueen kulttuurihistoriallinen merkitys juontaa juurensa mm. Hamina-Lappee -tiestä, joka on halkonut Pyhällön kylää jo 1600-luvulta alkaen. Alueella on vieläkin asuttuna monta yli sadan vuoden ikäistä asuintaloa ja pihapiiriä. Kylästä löytyy ainakin seitsemän historiallista taloa.

www.kyppi.fi/palveluikkuna/mjhanke/read/asp/hae_liite.aspx?id=110266&tttyyppi=pdf&kansio_id=75

Juhani Harju: Pyhä/län kylähistoria (1996) Arto Peltonen: Vehkalahden Turkiat (2000)

Kylän alueella on hyväkuntoisia järviä, lampia ja jokia koskineen erilaisissa biotoopeissa, niin savipohjaisia matalia kuin syviä kirkkaita kalliopohjaisia. Koska alueen luonto on vaihtelevaa, on alueelta löytynyt rikas kasvi-, sieni- ja perhoskanta, jota mm FT Lars Fagerström on kartoittanut ja tutkinut 1940- 1980. Näitä tietoja on myöhemmin käytetty jatkotutkimuksissa (Esim. Harri Harjama: New species and combinations in the genera Gyromitra, Helvella and Otidea)

Alueen halki kulkee myös historiallisen Salpaliinjan yksi osa eli Hamina-Taavetti -tukiliinja (HT-liinja). Pyhältä oli merkittävä sotilas- ja linnoituskylä, jossa välirauhan aikana arvellaan olleen 2000 sotilasta ja linnoittajaa (Pyhällön varuskuntakomppania). Maastossa näkyy monin paikoin vielä kivisiä panssariesteitä. Pyhällön sotilaskylän tarpeisiin rakennettiin erilaisia rakennuksia, parakkeja ja suoranaisia kyliä. Osa näistä rakennuksista on säilynyt asuin- tai muussa käytössä. Esim. Pyhällön Mustaniemen alueella on miehistöparakkeja karavaanarialueen käytössä. Pyhältäjärven eteläpuolella on kaksi aliupseeritaloa asuinkäytössä. Lintukodon leirialue Turkian Likolammella

käyttää sodanaikaisia rakennuksia ja parakkeja. Vieressä olevan Hurmajärven pohjoisrannan sotilaskylästä on vielä näkyvissä betonijalkoja ja kaivo. Vieressä olevan sodan aikana rakennetun tien nimi onkin Tykkitie.

Vastine:

Pyhäntö on osoitettu maakuntakaavassa kylä-merkinnällä.

Esitys Hallitus:

Merkitään tiedoksi.

1 MieliPide Pyhällön osakaskunnan hoitokunta

KL/789/1004000L/201
8

Pyhällön Osakaskunta esittää, että Kymenlaakson Maakuntakaavan 2040 luonnokseen lisätään Vehkajoen vesistö, joka on mukana valtakunnallisessa kalatiestrategiassa ja soveltuu vaelluskalojen lisääntymiseen. Jokea on kunnostettu useana vuonna soraistamalla ja vaelluksen estäviä patoja on poistettu. Suunnitteilla on Pyhällön Koivuniemen padon muutostyö ja Myllykylän padon ohitus, minkä jälkeen koko Vehkajoen vesistö saadaan vapaaksi vaelluskalojen esteistä. (Ks. Kaakkois-Suomen ympäristökeskuksen raportti Summanjoen, Sippolanjoen ja Vehkajoen koskikartoitus, 2008, Vesa Vanninen.)

Vehkajoen vesistöllä on kalastuksen lisäksi virkistys- ja luontoarvoja. Alueen järvistä monet ovat hyvänlaatuisia ja vedenlaatu puhdasta. Vesistöön ei ole kohdistunut teollisuuden tai turvetuotannon aiheuttamia ongelmia. Vehkajoen alueeseen kuuluu myös erämaisia luonnontilaisia lampia, kuten Pyhällön alueella sijaitseva Vehkalampi. Pyhällön osakaskunnan ja muidenkin Vehkajokeen liittyvien osakaskuntien järjestämät kalastustapahtumat ja -kilpailut ovat kylien yhteisöllisyyttä ja viihtyisyyttä merkittävästi lisäävä tekijä.

Vehkajoki ansaitsee arvonsa mukaisen aseman Maakuntakaavassa 2040.

Vastine:

Sini-viheryhteyksiin mukaan valituista jokiosuuksista tärkeimpänä korostuu Kymijoen päähaaran osuus, mutta muillakin jokiosuuksilla on tarvetta parantaa olosuhteita vaelluskalojen ja vesistön tilan kannalta. Näiden valinnassa yksi keskeinen kriteeri oli edellä mainittujen lisäksi liittymäpinnan löytäminen merialueelle tai toisen maakunnan alueelle perustuen erityisesti luontomatkailun, virkistykseen ja suojele/viheralueiden kytkemisen näkökulmaan.

Vehkajoen osalta vaelluskalojen esteet on suurelta osin jo poistettu, ja viimeisetkin tullaan poistamaan. Näiden toimien jälkeen koko Vehkajoen vesistö on vapaa vaelluskalojen esteistä. Lisäksi jokea on kunnostettu. Sen vuoksi sini-viheryhteystarvemerkinillä ei osoitettu Vehkajokea, vaikka joessa toki on kehittämistarpeita, mutta maakuntakaavassa pyritään nostamaan esiin laajempia kokonaisuuksia. Koko maakuntakaava-aluetta koskeva suunnittelumääräys ”Maankäytön tarkemmassa suunnittelussa tulee luoda edellytyksiä vaelluskalakantojen

luontaiselle lisääntymiselle jokialueilla.” turvaa myös Vehkajoen vaelluskalojen lisääntymisedellytyksiä.

Koko Vehkajoen valuma-aluetta taas ei ole perusteltua osoittaa siniviheryhteydeksi tai muulla merkinnällä, koska valuma-alue on niin laaja ja samalla myös muiden herkkien jokien tai järvien valuma-alueet tulisi osoittaa, mikä ei ole tarkoituksenmukaista maakuntakaavassa. Vehkajoen valuma-alueella ei myöskään ole yhtä tai useampaa riskiä aiheuttavaa pistekuormittajaa, vaan valuma alueen ravinnekuorma syntyy hajakuormituksena maa- ja metsätaloudesta. Maakuntakaavalla ei voida vaikuttaa maa- ja metsätalouden vesiensuojelun, kuten vesistöjen suojavyöhykkeiden tai metsänhoidollisten toimenpiteiden tarkempaan määrittelyyn alueella.

Vesistöjen suojelun ja tilan parantamiseksi maakuntakaavaan on perusteltua lisätä koko kaava-aluetta koskeva määräys vaelluskaloja koskevan määräyksen yhteyteen: *”Maankäytön tarkemmassa suunnittelussa tulee edistää vesien suojelua ja pyrkiä parantamaan vesien ekologista tilaa.”*

Vesistöjä ympäröivällä maankäytöllä on suuri merkitys vesistöjen tilaan. On perusteltua merkitä poikkeuksellisen kirkasvetiset, erinomaisessa tilassa säilyneet, herkäät järvet Luomijärvi, Valkjärvi, Merkjärvi, Saaramaanjärvi, Kyynelmys ja Saanjärvi w-merkinnällä "Arvokas pintavesialue", Samalla merkinnän nimeä on perusteltua muuttaa muotoon "Arvokas pintavesialue" aiemman "Vedenhankinnan kannalta arvokas pintavesialue" sijaan. Merkinnän määräystä muutetaan muotoon *"Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on vesiensuojelunäkökohdat otettava huomioon siten, ettei vesialueen tilaa heikennetä ja vesialueen käyttöä vedenhankintaan vaaranneta. ”Erityistä suojelua vaativan vesistön” alueella tulee sovittaa yhteen käyttötarkoituksen mukainen virkistyskäyttö ja vedenhankintaan liittyvät tarpeet."* On perusteltua myös muokata sini-viheryhteyksiä ja w-merkintää koskevaa perustelutekstiä kirkasvetisten, erinomaisessa kunnossa säilyneiden, herkkien järvien osalta.

Esisitys Hallitus:

Lisätään koko kaava-aluetta koskeva määräys vaelluskaloja koskevan määräyksen yhteyteen: *”Maankäytön tarkemmassa suunnittelussa tulee edistää vesien suojelua ja pyrkiä parantamaan vesien ekologista tilaa.”*

Merkitään Luomijärvi, Valkjärvi, Merkjärvi, Saaramaanjärvi, Kyynelmys ja Saanjärvi w-merkinnällä "Arvokas pintavesialue".

Muutetaan merkinnän nimeä muotoon "Arvokas pintavesialue".

Merkinnän määräystä muutetaan muotoon *"Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on vesiensuojelunäkökohdat otettava huomioon siten, ettei vesialueen tilaa heikennetä ja vesialueen käyttöä vedenhankintaan vaaranneta. ”Erityistä suojelua vaativan vesistön” alueella tulee sovittaa yhteen käyttötarkoituksen mukainen virkistyskäyttö ja vedenhankintaan liittyvät tarpeet."*

Täydennetään sini-viheryhteyksiä ja w-merkintää koskevaa perustelutekstiä kirkasvetisten, erinomaisessa kunnossa säilyneiden, herkkien järvien osalta.

1 Mielipide N.N. H

KL/840/1004000L/201
8

SAAPUNUT MYÖHÄSSÄ 17.10.2018

Olemme mielipiteellämme hieman myöhässä, mutta asumme aivan muussa maakunnassa ja koko luonnoksen seuraaminen oli vaarassa unohtua.

Käsityksemme mukaan kuitenkin luonnosvaiheessa on mahdollista ottaa kantaa muulloinkin, kuin nähtävilläoloaikana.

Omistamme Pitkän-Kotkan keskiosan, eli louhosalueen (1-433). Vehkalahden itäisen saariston osayleiskaavassa on maillemme merkitty saaren itärannalle kaksi rakennuspaikkaa. Saaren itärannalla on jo kaksi rakennettua rakennuspaikkaa näiden meidän kahden rakentamattoman lisäksi.

Pitkä- Kotka on nykyisessä maakuntakaavassa (maaseutu ja luonto 2009) merkitty retkeily- ja ulkoilualueeksi. Maakuntakaava 2040 luonnoksen kartassa koko saari on edelleen merkitty virkistysalueeksi V. Ja saarella on voimassa MRL:n 33§:n rakentamisrajoitus. Maakuntakaava 2040 selostusluonnoksen sivujen 25 ja 26 lukeminen lisää suuresti huoltamme siitä, että jos Haminan kaupunki syystä tai toisesta päättää muuttaa jossain vaiheessa tulevaisuudessa em . saariston yleiskaavaa, on hyvin suuri vaara, että omistamamme kaksi rakennuspaikkaa poistetaan saaresta. Kun ottaa huomioon, että ko. kaksi rakennuspaikkaa sijaitsevat aivan linjataulun ja jo rakennetun suurimman huvilan vieressä, niiden rakentuminen ei häiritse veneilijöiden rantautumista tai yöpymistä ja päinvastoin. Koko länsiranta ja saaren eteläpää jää "vapaaksi".

Esitämme kohteliaimmin, että ko. jo rakennettu huvila ja omistamamme kaksi tonttia merkitään kohdemerkinnällä ja selityksenä merkinnälle on esim. "V-merkintä ei koske osayleiskaavan mukaisia rakennuspaikkoja".

Tarkoituksemme ei ole ollut myydä tai vielä rakentaa ko. rakennuspaikkoja, mutta ilmeisesti oikeusturvamme kannalta meidän on syytä hakea kiireimmin rakennusluvut tonteille.

Toinen asia, josta haluamme huomauttaa, on se, että kaavakartan luettavuuden helpottamiseksi olisi ehkä hyvä merkitä kartalle värien lisäksi myös enemmän kirjaimia siksi, että se selventää eri värien ymmärtämistä, kun värin ohella näkee myös kirjaimen, mitä ko. väri merkitsee.

Pyydämme ystävällisesti vastausviestiä tämän viestin perilletulosta ja myöskin siitä, otetaanko tämä samalla tavalla huomioon kaavaa jatkotyöstettäessä kuin määräaikana 27.8 - 7.10.2018 saapuneet mielipiteet.

Tämä pyyntö siksi, että tiedämme ryhtyä heti muihin toimenpiteisiin.

Meillä on turvakielto ja siksi ohessa on vain sähköpostiosoitteet, mutta puhelimeemme välittävät meille heti tiedot saapuneista viesteistä .

Vastine:

Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma alueiden käytöstä maakunnassa. Maakuntakaava on oikeusvaikutteinen ja siinä korostuvat valtakunnallisten, maakunnallisten ja seudullisten näkökulmien yhteensovittaminen ja huomioiminen. Maakuntakaava ohjaa kuntien kaavoitusta sekä viranomaisten muuta alueiden käytön suunnittelua. Maakuntakaava tarkentuu kuntien yleis- ja asemakaavoissa. Kymenlaakson maakuntakaava 2040 keskeinen tavoite on ohjata Kymenlaakson yhdyskuntarakenteen kehittymistä toimivana, taloudellisena ja kestäväenä.

Maakuntakaavan ohjausvaikutuksen yleisperiaatteena on, että maakuntakaavassa esitettyjen aluevarausten laajuutta ja sijaintia voidaan yksityiskohtaisemmassa kaavassa muuttaa tai aluevarauksesta voidaan myös luopua edellyttäen, että maakuntakaavan keskeiset ratkaisut ja tavoitteet ei vaarannu. Alueiden käytön suunnittelujärjestelmän periaatteena on, että yleispiirteisempi kaava on ohjeena laadittaneessa tai muutettaessa yksityiskohtaisempia kaavoja. Maakuntakaavan yleispiirteisyydestä ja ylikunnallisesta luonteesta johtuen, kunnilla on omassa kaavoituksessa varsin suuri liikkumavara kunnan sisäisissä alueidenkäyttökysymyksissä.

Maakuntakaavan mittakaava, yleispiirteisyys ja ohjausvaikutusten periaatteet huomioiden ei ole tarkoituksenmukaista osoittaa yksittäisiä rakennuspaikkoja maakuntakaavatasolla. Kymenlaakson liitto toteaa, että maakuntakaava ei ole ristiriidassa Pitkä-Kotkan alueen yleiskaavan kanssa.

Esitys Hallitus:

Tarkistetaan ja yhdenmukaistetaan virkistysaluemerkintöjen rajausten perustelut.

1 Mieli pide N.N. I

KL/670/1004000L/201
8

Vähän kiinnostuin tuosta maakuntakaavaluonnoksesta, kun aikanaan opiskelin maametsätieteellisessä maankäytön ekonomiaa ym. tosin kunnan kaupparakentamiskoulun ekonomina tein omaisuuteni.

Se maakuntakaavaluonnos on ainakin yhdeltä osin susi.

Tää maa missä olemme on tarkoitettu asumisen osalta ihmisille, kun näitä kaavoja kehitellään. Muut kun ihmiset ei tarvi kaavoja.

Ihminen tarvii Suomessa rakennuksen, jossa asuu. Ehdottomasti maakuntakaavan ei tule estää rantarakentamista. Jo se, että jos se sallitaan jossain muualla, muttei Kymenlaaksossa jättää tämän maakunnan kehityksen tapahtumatta. Tää on takapajula. Maakuntakaavalla ei tule estää rantarakentamista. Kyllä maankäyttö ja rakennuslaki on riittävä rajoitin. Rannat myyntiin, jotka siinä rannan tuntumassa asuu. Rahat pois kunnille.

Omarantaisia tontteja ihmisille. Niillä saa kunnat rahaa.

Rahalla tää maa elää. Haminassa on kaupungin keskustassa meren rannalla Natura alue, se on pässitarha. Eli ne elukat, jotka on tuhonnu kulttuurikaupungit Lähi-idässä tuhoaa niitä rantoja. En ole Naturaan kovin tutustunut, mutta kun sattuu olemaan metsää Kymijoen rannan tuntumassa myin metsän aukeeksi, ettei vaan joudu Naturaan eikä vasemmistolaisien kaavaluonnostelijoiden silmätikuksi.

Vastine:

Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma alueiden käytöstä maakunnassa. Maakuntakaava on oikeusvaikutteinen ja siinä korostuvat valtakunnallisten, maakunnallisten ja seudullisten näkökulmien yhteensovittaminen ja huomioiminen. Maakuntakaava ohjaa kuntien kaavoitusta sekä viranomaisten muuta alueiden käytön suunnittelua. Maakuntakaava tarkentuu kuntien yleis- ja asemakaavoissa. Kymenlaakson maakuntakaava 2040 keskeinen tavoite on ohjata Kymenlaakson yhdyskuntarakenteen kehittymistä toimivana, taloudellisena ja kestäväenä.

Maakuntakaava ei estä normaalein haja-asutusperiaattein sijoittuvaa asumista. Rantojen rakentamista ohjataan ensisijaisesti kuntien rantayleisyleis- ja -asemakaavoituksen keinoin maankäyttö- ja rakennuslain ranta-alueita koskevien säädösten mukaisesti. Maakuntakaava antaa yleismääräyksen koskien rakentamattoman rantaviivan säilyttämistä.

Luonnonsuojelualueet perustetaan luonnonsuojelulain mukaan lailla tai asetuksella valtion maalle tai ELY-keskuksen päätöksellä yksityismaalle. Luonnonsuojelualueet perustetaan pääosin kansallisten luonnonsuojeluohjelmien perusteella. Alueita voidaan varata suojeltavaksi luonnonsuojeluohjelmassa, josta päättää valtioneuvosto. Myöhemmin alueesta perustetaan luonnonsuojelualue. Yksityishenkilöt, kunnat, seurakunnat ja yritykset voivat perustaa luonnonsuojelualueita myös luonnonsuojeluohjelmien ulkopuolella vapaaehtoisesti, esimerkiksi osana metsäluontoon keskittyvää METSO-ohjelmaa.

Maakuntakaava on luonnonsuojelu- ja Natura 2000-ohjelman verkoston alueiden osalta nykytilanteen toteava. Poikkeuksena ne SL/sl-merkityt alueet, jotka valtio omistaa ja aikoo perustaa ko. alueelle luonnonsuojelualueen sekä ne valtion omistamat alueet, jotka kuuluvat soidensuojelun täydennysohjelmaan.

Esitys Hallitus:

Merkitään tiedoksi.

1 Mieli pide N.N. J

KL/777/1004000L/201
8

Kotkan Heinsuolle ei saa perustaa mitään uutta kaatopaikkaa. EU on kieltänyt uusien, pienien kaatopaikkojen perustamisen ja haastanut tosittakymmentä EU maata oikeuteen kaatopaikkadirektiivin rikkomisen vuoksi. Suomi on yksi näistä oikeuteen haastetuista EU maista. Lassila&Tikanojan jätteenkäsittelyasemakin perustettiin lupamääräysten vastaisesti. Jätettä ruvettiin vain kaatamaan suoraan "mättäälle" lupamääräyksen vastaisesti.

Minkähänlaista teollisuutta Ruduksen tekemään monttuun aiotaan saada kun toivottavasti jossain vaiheessa tuo Ruduksen toiminta loppuu? Ei ole hyväksyttävää ja asiallista sallia aluetta kaavoitettavan teollisuuskäyttöön. Jo nytkin Rudus rikkoo lakeja ja asetuksia aiheuttaen Petäjäsuo asukkaille kohtuuttomia melu- ja pölyhaittoja. Asukkaat ovat vuosikautia kärsineet Ruduksen vuoksi ja Kotkan kaupungin

ympäristöviranomaiset eivät mitenkään valvo, että lakeja ja asetuksia noudatettaisiin. Tällä hetkellä pohjaveden pinta on laskenut niin paljon, että lähialueen asukkaiden kaivojen vedenpinta on laskenut erittäin paljon. Joillakin kaivo on jo kuivanut. Rudukselle myönnetty lupa mennä louhinnassa -20 metriin.

Uutta valmisteilla olevaa maakuntakaavaa tulee muuttaa niin, että otetaan asukkaat huomioon, eikä mennä vain teollisuuden ja virkamiesten ehdoilla. Asukkaat unohdetaan jos kaava hyväksytään esitetyssä muodossa.

Vastine:

Kotkan Heinsuon alue on osoitettu maakuntakaavassa jätteenkäsittelyalueeksi (EJ). Merkintään liittyy suunnittelumääräys: *Jätteenkäsittelyalueen ympärille on jätettävä riittävä suoja-alue ympäristöhaittojen vähentämiseksi. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voidaan alueelle osoittaa jäteraaka-aineen uusiokäyttöön, hyödyntämiseen ja jalostamiseen liittyvää yritys- ja teollisuustoimintaa.*

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti maakuntakaavalla luodaan edellytyksiä kiertotaloudelle. Kiertotalouden edistämiseksi jätteenkäsittelyalueet ovat keskeisessä asemassa. Heinsuon alueella on toiminnassa oleva jätteenkäsittelyalue ja näin ollen kaavamerkintä on nykytilanteen toteava. Jätehuoltolaki määrittelee puitteet jätehuollon suunnittelulle samoin kuin toteutukselle ja valvonnalle. Jätehuollon valvonta kuuluu kunnalle. Nykyisten jätteenkäsittelyalueiden ja käsittelylaitosten toiminnan jatkaminen ja uusien perustaminen edellyttää jätelupaa, joka käsitellään ympäristölupamenettelyn mukaisesti. Maakuntakaavalla ohjataan yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja alueen ympäristön suunnittelua suunnittelumääräyksen kautta.

Rajavuorten teollisuusalueen rajausta on laajennettu vahvistettuun maakuntakaavaan nähden Pyhtään kunnan puolelle. Merkinnällä varaudutaan maakuntaohjelman mukaisesti paljon tilaa ja hyviä logistisia valmiuksia vaativiin uusien globaalien teollisuudenhaarojen aluetarpeisiin. Alue sijoittuu myös yylä mainittuun Heinsuon alueeseen ja kiertotalouden näkökulmasta on tärkeää osoittaa jätteenkäsittelyalueisiin liittyviä teollisuusalueita, joille voi sijoittua synergiaetuja omaavaa toimintaa. Uudet alueet on sijoitettu yhdyskuntarakenteellisesti edullisille alueille tukeutuen aluerakenteellisesti ja toiminnallisesti olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen ja liikenneverkkoon.

Esitys Hallitus:

Ei muutoksia kaavaan.

1 Mieli pide N.N. K

KL/811/1004000L/201
8

Selänpään kangas alue. Alueella tulee olla mahdollisuus metsästää, liikkua vapaasti. vastustan alueen valjastamista pelkästään puolustusvoimien käyttöön

Vastine:

Kymenlaaksossa on laajoja ja valtakunnallisesti merkittäviä puolustusvoimien alueita.

Maakuntakaavaratkaisulla turvataan alueiden nykyinen ja tuleva käyttömahdollisuus. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (Valtioneuvosto 14.12.2017) mukaan maakuntakaavassa on otettava huomioon yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden tarpeet, erityisesti maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvattava niille riittävät alueelliset kehittämisedellytykset ja toimintamahdollisuudet.

Selänpäänkankaan alueella sijaitsee runsaasti puolustusvoimien ampuma- ja harjoittelualueita (EAH), jotka on esitetty maakuntakaavaluonnoksessa vaaleanpunaisella merkinnällä. Aluevaraus on yleispiirteistetty puolustusvoimien todellisista ampuma- ja harjoittelualueista. Alueet, joilla kulkeminen on rajoitettu, on puolustusvoimat merkinnyt maastoon kyltein, varoitustauluin sekä raja-alueen puiden sinivalkoisin rengastuksin. Alueella sijaitsee lisäksi kaksi suunniteltua tekopohjaveden imeytysaluetta, jotka on maakuntakaavaluonnoksessa merkitty yhdyskuntateknisen huollon alueena (ET). Myös nämä alueet esitetään kaavakartalla vaaleanpunaisella värillä. Selvitetään mahdollisuuksia selkeyttää alueen maakäyttöratkaisua kaavaehdotukseen.

Esitys Hallitus:

Selvitetään mahdollisuuksia selkeyttää Selänpäänkankaan alueen maankäyttöratkaisua kaavaehdotukseen.

1 Mieli-pide N.N. L

KL/813/1004000L/201
8

Palaute 1: Selänpään- ja Anttilan kankaat ovat merkittäviä jokamiehenoikeuksien perusteella käytettäviä ulkoilumaastoja. Kaavaehdotuksessa ei ole huomioitu virkistyskäyttöä ollenkaan, vaan pikemminkin ollaan sulkemassa maastot suurelta osin puolustusvoimien käyttöön. Alue on niin lähellä kyläasutusta, että ulkoilumahdollisuudet tulisi huomioida.

Palaute 2: Unescon maailmanperintökohteen suunnittele määräys on epämääräinen. Suunnittele määräyksen kohta "ja sen lähiympäristöä" olisi jätettävä pois, jolloin määräys olisi selkeä ja kohdentuisi merkitylle alueelle.

Palaute 3: MU alueiden kaavamääräys "ettei merkittästi haitata maa- ja metsätalouskäyttöä" tulisi muuttaa muotoon "ettei haitata maa- ja metsätalouskäyttöä", jotta maanomistajan oikeusturva säilyisi.

Vastine:

Mieli-pide 1

Kymenlaaksossa on laajoja ja valtakunnallisesti merkittäviä puolustusvoimien alueita. Maakuntakaavaratkaisulla turvataan alueiden nykyinen ja tuleva käyttömahdollisuus. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (Valtioneuvosto 14.12.2017) mukaan maakuntakaavassa on otettava huomioon yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden tarpeet, erityisesti maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvattava niille riittävät alueelliset kehittämisedellytykset ja toimintamahdollisuudet.

Selänpään- ja Anttilankankaan alueilla sijaitsee runsaasti puolustusvoimien ampuma- ja

harjoittelualueita (EAH), jotka on esitetty maakuntakaavaluonnoksessa vaaleanpunaisella merkinnällä. Aluevaraus on yleispiirteistetty puolustusvoimien todellisista ampuma- ja harjoittelualueista. Alueet, joilla kulkeminen on rajoitettu, on puolustusvoimat merkinnyt maastoon kyltein, varoitustauluin sekä raja-alueen puiden sinivalkoisin rengastuksin. Alueella sijaitsee lisäksi kaksi suunniteltua tekopohjaveden imeytysaluetta, jotka on maakuntakaavaluonnoksessa merkitty yhdyskuntateknisen huollon alueena (ET). Myös nämä alueet esitetään kaavakartalla vaaleanpunaisella värillä. Selvitetään mahdollisuuksia selkeyttää alueen maakäyttöratkaisua kaavaehdotukseen.

Mielipide 2

Verlan entinen puuhiomo ja pahvitehdas on vuonna 1996 nimetty Unescon maailmanperintösopimuksen mukaiseen maailmanperintöluetteloon. Nimeämisperusteen mukaan Verlan puuhiomo ja pahvitehdas ja sitä ympäröivä asuminen muodostavat erinomaisen ja poikkeuksellisen hyvin säilyneen esimerkin pienimuotoisesta maaseudun teollisuusasutuksesta. Se liittyy selluloosa-, paperi- ja kartonkituotannon kukoistukseen Pohjois-Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa 1800-luvulla ja 1900-luvun alkupuolella, josta vain pieni osa on säilynyt näihin päiviin asti.

Maakuntakaavassa otetaan kantaa vähintään seudullisesti merkittäviin kysymyksiin. Paikallisesti merkittävät kysymykset ratkaistaan kuntatason suunnittelun yhteydessä. Verlan maailmanperintökohteen päätöksessä alueelle ei ole osoitettu suojavyöhykettä ja näin ollen Verlan UNESCO-alueen suunnittelumääräys koskee myös lähiympäristöä, jotta myös lähiympäristön yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa huomioidaan ainutlaatuisen maailmanperintökohteen arvot siten, ettei alueen kokonaisuutta yhtenäisenä kulttuuriympäristökohteena vaaranneta.

Mielipide 3

Lähtökohtana on, että maakuntakaava ei voi syrjäyttää päätöksenteon perusteena olevaa lainsäädäntöä. Maakuntakaava ei toisin sanoen vaikuta päätöksentekoon siltä osin kuin tämän päätöksenteon oikeudellisista edellytyksistä on säädetty tyhjentävästi erityislaissa (Ympäristöministeriön raporteja, 18/2009, Maakuntakaavat maa- ja metsätalousalueilla). Maakuntakaavan merkinnöillä (esimerkiksi MU tai MY) ei ole suoraa vaikutusta maa- ja metsätalouden harjoittamiseen tai maaseuturakentamiseen (Ympäristöministeriön raporteja, 18/2009, Maakuntakaavat maa- ja metsätalousalueilla).

MU-aluevarauksen suunnittelumääräyksessä todetaan, että *"Alueen suunnittelussa tulee turvata maa- ja metsätalouden sekä muiden maaseutuelinkeinojen toimintaedellytykset ja että alueen ulkoilutoiminnot tulee suunnitella ja sijoittaa siten, ettei merkittävästi haitata alueen maa- ja metsätalouk käyttöä"*. Lisäksi merkinnän Ohjausvaikutukset ja toteutus -osiossa todetaan, että aluevarauksen pääasiallinen maankäyttö on maa- ja metsätalous. *"Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on mahdollistettava maa- ja metsätalouselinkeinon monipuolinen kehittäminen ja samalla on huomioitava ulkoilun ohjaustarpeet. Metsäkäsittelyyn sovelletaan metsälakia. Merkintä ei edellytä maisematyöluopaa ja varauksella ei ole MRL 30 §:n mukaisia suojelumääräyksiä"*

eikä 33 §:n mukaista rakentamisrajoitusta". Tämä riittää turvaamaan maa ja metsätalouden toimintaedellytykset, eikä kaavamääräyksen muuttamiselle ole näin ollen perustetta. On kuitenkin perusteltua täydentää kaavaselostuksen kappaletta 5. Kaavan tulkinta ja oikeusvaikutukset erityislainsäädännön osalta.

Esitys Hallitus:

Selvitetään mahdollisuuksia selkeyttää Selänpään- ja Anttilankankaan alueiden maankäyttöratkaisua kaavaehdotukseen.

Täydennetään kaavaselostuksen kappaletta 5. *Kaavan tulkinta ja oikeusvaikutukset* erityislainsäädännön osalta.

Muilta osin ei muutoksia kaavaan.

2 Lausunto Etelä-Karjalan liitto

KL/826/1004000L/201

8

Etelä-Karjalan liiton huomio kiinnittyy kolmeen liikenneasiaan: 1) valtatie 6 välillä Kouvola-Etelä-Karjalan raja, 2) seututie 387 välillä Lappeenran- ta-Vaalimaa ja 3) uusi raideyhteys välillä Helsinki-Porvoo-Kouvola.

1)Etelä-Karjalan maakunnan ja Itä-Suomen maakuntien kannalta Kymenlaakson maakuntakaavan 2040 valmisteluaineistossa on keskeistä kaavaratkaisun vaikutukset saavutettavuutemme kehittämiseen.

Lausunnolla olevan maakuntakaavaluonnoksen raideliikennemerkintöjen perustana ovat voimassa olevien maakuntakaavojen ratkaisut perusteluineen.

Valmisteluaineistossa ei ole tehty muutoksia voimassaolevaan maakuntakaavaan nähden, vaan Helsingin ja Pietarin välisen raideyhteyden nopeuttamiseen liittyvät vaihtoehtoiset raideyhteysmerkinnät on siirretty valmisteluaineistoon sellaisenaan. Uusia selvityksiä ei ratojen osalta ole esitetty. Maakuntakaavaluonnoksen uusien ratalinjausten merkintöjen selvityksiä ja vaikutustenarviointia voidaan pitää puutteellisena. Kaavaratkaisu edellyttää perusteluikseen riittävät ajan tasalla olevat selvitykset ja MRL 9 §:n mukaisen riittävän laajan vaikutustenarvioinnin.

Nähtävillä olevassa selvitysaineistossa ei ole saatavilla sitä selvitysaineistoa, johon nykyisessä kaavassa oleva Porvoo-Kotka- Luumäki -linjaus perustuu. Vastaavalla tavalla kuin selvitysaineistossa todetaan Kymijoen kanavan selvityspohjan olevan hyvin vanha ja kanavan olevan tarpeeton, tulee tarkastella myös Porvoo-Kotka-Luumäki -radan ohjeellista linjausta.

Liikenne- ja viestintäministeriö on aloittamassa Nopean Itäradan (Helsinki-Porvoo-Kouvola) osalta selvitystyön, joka valmistuu ennen Kymenlaakson kaavaehdotuksen nähtäville laittamista. LVM laatii selvityksen yhteistyössä ratavaihtoehtojen vaikutusalueen maakuntaliittojen kanssa.

Etelä-Karjalan liitto pitää tärkeänä, että Kymenlaakson liitto täydentää selvityspohjaa ja vaikutustenarviointia Nopean Itäradan vaihtoehtojen osalta ja huomioi LVM:n laatiman Helsinki-Porvoo- Kouvola -yhteysvälin selvityksen tulokset vireillä olevan maakuntakaavan kaavaratkaisussa. Etelä-Karjalan liitto esittää, että Helsinki-Porvoo-

Kouvola -ratalinjaus merkitään kaavaan ohjeellisena ratalinjauksena.

2)Etelä-Karjalan liitto toteaa, että Etelä-Karjalan voimassa olevassa maakuntakaavassa valtatie 6 välillä Kymenlaakson raja- Lappeenrannan Selkäharju on merkitty merkittävästi parannettavaksi tieosuudeksi. Lappeenrannan Selkäharjun ja Imatran Vuoksen välinen valtatie 6 osuus on jo aiemmin parannettu kaksiajorataiseksi valtatieksi. Vuoden 2019 loppuun mennessä väli Lappeenrannan Selkäharju-Imatran Sienimäki muutetaan Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen suunnitelmien mukaan moottoriliikennetieksi, minkä jälkeen valtatie 6 on moottori- /moottoriliikennetie välillä Kymenlaakson raja-Imatran Vuoksi.

Kymenlaakson maakuntakaavaluonnoksessa valtatie 6 välillä Keitin liittymä-Tykkimäen liittymä on merkitty kehitettäväksi moottori- tai moottoriliikennetieksi ja väli Tykkimäen liittymä-Etelä-Karjalan raja puolestaan kehitettäväksi kaksiajorataiseksi valta-, kanta- tai seututieksi tai pääkaduksi.

Kaakkois-Suomen teollisuuden kuljetusten ja pitkämatkaisen liikenteen kannalta olisi tärkeää, että valtatie 6 jatkuu Imatran Vuokselta Kouvolaan asti yhtenäisenä moottori-/moottoriliikennetienä. Sen vuoksi Etelä-Karjalan liitto esittää, että Kymenlaakson maakuntakaavaluonnoksessa valtatie 6 merkintä välillä Tykkimäen liittymä-Etelä-Karjalan raja muutetaan kehitettäväksi moottori- tai moottoriliikennetieksi.

3)Seututien 387 merkitys välillä Lappeenranta-Vaalimaa on kasvanut E18-moottoritien valmistuttua Vaalimaalle asti. Lappeenrannasta Vaalimaalle on matkaa noin 60 km ja siitä on sujuva yhteys uutta E18-moottoritietä pitkin pääkaupunkiseudulle asti.

Etelä-Karjalan maakuntakaavaa ryhdytään päivittämään lähiaikoina. Tavoitteena on merkitä seututie 387 kehitettävänä valtatieksi, koska sen valtakunnallinen merkitys on kasvanut. Etelä-Karjalan liitto esittää, että myös Kymenlaakson maakuntakaavassa tämä yhteys merkitään kehitettävänä tieyhteytenä tavoitteena valtatieksi yhteys.

Etelä-Karjalan liitto esittää, että:

- Helsinki-Porvoo-Kouvola -ratalinjaus merkitään Kymenlaakson maakuntakaavaan ohjeellisena ratalinjauksena.
- Valtatien 6 kaavamerkintä muutetaan kehitettäväksi moottori- tai moottoriliikennetieksi välillä Tykkimäen liittymä-Etelä-Karjalan raja.
- Kymenlaakson maakuntakaavassa seututie 387 merkitään kehitettävänä tieyhteytenä tavoitteena valtatieksi yhteys.

Vastine:

Raideliikenteen yhteydet

Ratahallintokeskus on vuonna 2008 selvittänyt Helsingistä itään kulkevan uuden ratalinjan tarpeellisuutta Helsingin ja Pietarin välisessä liikenteessä. Selvityksessä tarkasteltiin neljää eri perusvaihtoehtoa, joista yksi kulkee Kouvolan kautta. Selvityksessä todettiin, ettei mikään neljästä vaihtoehdosta ole yhteiskuntataloudellisesti kannattava käytetyillä mittareilla. Vaihtoehdoilla kuitenkin todettiin olevan merkittäviä vaikutuksia alueiden kehittämisedellytyksiin ja

elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin. Kouvolan vaihtoehto oli perusvaihtoehtoista yhteiskuntataloudellisesti kustannustehokkain. Helsinki-Kotka-Luumäki -vaihtoehto oli liikenneyhteyksien parantumisen ja aluerakenteen kehittymisedellytysten kannalta tasapainoisin ja eniten uusia mahdollisuuksia avaava. Näin ollen maakuntakaavassa on osoitettu molemmat vaihtoehdot yhteystarvemerkinällä Koskenkylä-Kouvola ja ohjeellisena ratalinjauksena maakunnan raja-Kotka ja edelleen Hamina itään yhteystarvemerkinällä. Maakuntakaavamerkinät ovat yhtenevät Uudenmaan maakuntakaavan kanssa. Kyseistä selvitystä on lähdetty ajantasaistamaan Liikenneviraston johdolla vuoden 2018 syksyllä. Maakuntakaavan jatkotyöstössä tullaan huomioimaan mahdolliset uudet selvitysten tulokset.

Valtatie 6 välillä Kouvola–Etelä-Karjalan raja

Kymenlaakson maakuntakaavan 2040 luonnoksessa on esitetty tieyhteydet Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen ajantasaisten suunnitelmien mukaisesti. Kouvolan kohta on tarkoitus parantaa moottoritieksi, joten se on merkitty maakuntakaavaan kehitettävänä moottori-/moottoriliikennetienä. Tästä itään yhteys on merkitty jatkuvan Etelä-Karjalan rajalle saakka kehitettävänä kaksiajorataisena valta-, kanta- tai seututienä tai pääkatuna. Tämäkin merkintä perustuu ELY-keskuksen voimassaolevaan suunnitelmaan parantaa Vt 6 Tykkimäki–Kaipiainen nelikaistaiseksi keskikaidetieksi. Maakuntakaavan luonnoksen selvityspohja ei mahdollista poikkeamista ELY-keskuksen suunnitelmista, eikä se ole perusteltua.

Mt 387

Valtatie 26 ja maantie 387 muodostavat liikennekäytävän ja keskenään vaihtoehtoisen reitin Haminan ja Lappeenrannan sekä laajemmin pääkaupunkiseudun ja itäisen Suomen välillä. Vuonna 2017 valmistuneen liikennekäytäväselvityksen mukaan väyliä parannetaan ja kehitetään tieparina vastaamaan liikenteen kasvua ja lisäämään turvallisuutta huomioiden samalla teiden roolit. Lisäksi varaudutaan nostamaan maantien 387 toiminnallinen luokka kantatieksi. Vt 26 muutetaan kaavaehdotuksessa kehitettäväksi valtatieksi ja mt 387 kehitettäväksi kantatieksi.

Esitys Hallitus:

Vt 26 muutetaan kaavaehdotuksessa kehitettäväksi valtatieksi ja mt 387 kehitettäväksi kantatieksi.

Huomioidaan maakuntakaavan jatkotyöstössä mahdolliset uudet itärataselvitysten tulokset.

Muilta osin ei muutoksia kaavaan.

2 Lausunto Etelä-Savon maakuntaliitto

KL/737/1004000L/201
8

Raideliikennemerkinäköjä koskevat kommentit

Etelä-Savon maakunnan ja samalla Itä-Suomen maakuntien kannalta Kymenlaakson maakunta-kaavan 2040 valmisteluaineistossa on keskeistä kaavaratkaisun vaikutukset saavutettavuutemme kehittämiseen.

Lausunnolla olevalle maakuntakaavaluonnoksen raideliikennemerkitöjen perustana ovat voimassa olevien maakuntakaavojen ratkaisut perusteluineen. Valmisteluaineistossa ei ole tehty muutoksia voimassaolevaan maakuntakaavaan nähden vaan Helsingin ja Pietarin välisen raide-yhteyden nopeuttamiseen liittyvät vaihtoehtoiset raideyhteyksimerkinnot on siirretty valmisteluaineistoon sellaisenaan. Uusia selvityksiä ei ratojen osalta ole esitetty. Helsingin ja Pietarin välisen raideyhteyden nopeuttamisen lisäksi Porvoo-Kouvola ja Porvoo-Kotka-Luumäki raidelinjausvaihtoehtojen vaikutusten ero koko Itäisen Suomen saavutettavuuteen on suuri. Maakuntakaavaluonnoksen uusien ratalinjausten merkintöjen selvityksiä ja vaikutusten arviointia voidaan pitää puutteellisena. Kaavaratkaisu edellyttää perusteluikseen riittävät ajan tasalla olevat selvitykset ja MRL 9 §:n mukaisen riittävän laajan vaikutusten arvioinnin.

Etelä-Savon maakuntaliiton näkemyksen mukaan Helsingin ja Pietarin välisen raideyhteyden nopeuttamisen vaihtoehtoisten ratalinjausten osalta kaavaratkaisun tarkistamisen aika on sen jälkeen kun niin valtakunnan tasolla on tehty riittävät selvitykset ja ratkaisut rataverkon kehittämisen suhteen. LVM onkin aloittamassa Nopean Itäradan osalta selvitystyön, joka valmistuu ennen kaavaehdotuksen nähtäville laittamista. LVM laatii selvityksen yhteistyössä ratavaihtoehtojen vaikutusalueen maakuntaliittojen kanssa. Etelä-Savon maakuntaliitto esittää, että Kymenlaakson liitto täydentää selvityspohjaa ja vaikutusarviointiaan Nopean itäradan vaihtoehtojen osalta ja huomioi mm. LVM:n johdolla laadittavan Porvoo-Kouvola-yhteysvälin selvityksen tulokset vireillä olevan maakuntakaavan kaavaratkaisussa.

Olemassa olevien raideyhteyksien suhteen Kymenlaakson liitto on valmisteluaineistossa käyttänyt 'päärata'-merkintää sekä 'kehitettävä päärata'-merkintää. Lahti-Kouvola-Luumäki-rataosuus ja Savonrata on merkitty pääratana, Kotka-Kouvola-rataosuus kehitettävänä pääratana. Lah-ti-Kouvola-Luumäki-rataosuudenosalta merkintä on ymmärrettävä, onhan tällä rataosuudella jo kaksoisraide ja parannustoimenpiteet tehty. Itä-Suomen maakuntaliitot ovat asettaneet tavoitteeksi kolmen tunnin raideyhteyden Kuopiosta Helsinkiin. Tämä edellyttää merkittäviä parannustoimenpiteitä nykyisellä Savonradalla. Tämän vuoksi Etelä-Savon maakuntaliitto esittää, että Savonrata merkitään Kymenlaakson maakuntakaavaan kehitettävänä pääratana. Savonradan kehitettävä päärata-merkinnän perusteluksi on valmistumassa Liikenneviraston tarveselvitys Kou-vola-Kuopio-radan nopeuden nostosta vielä tänä syksynä.

Muut kommentit

Saimaan vesiliikenteen kehittämisen tilanteeseen liittyen on Kymenlaakson liitto kumoamassa voimassa olevien maakuntakaavojen Kymijoen kanavan yhteystarvemerkinnot kokonaan. Selostuksen mukaan "vesiliikenteen yhteystarvemerkinnot ei enää osoiteta kaavaan, koska sen selvityspohja on jo erittäin vanha, eikä sille ole näköpiirissä todellista tarvetta." Myös Etelä-Savon maakuntaliiton näkemyksen mukaan tarve vaihtoehtoisen meritieyhteyden merkitsemiselle Saimaan kanavan pitkäaikaisen vuokrasopimuksen johdosta on poistunut, samoin velvoite valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista. Saimaan vesiliikenteen kehittämisessä painopisteemme on Saimaan kanavan kehittämisessä.

Kaavan valmisteluaineiston merkinnät suhteessa Etelä-Savon voimassaoleviin

maakuntakaavoi-hin ovat maakuntien rajojen tuntumassa yhtenevät, eikä Etelä-Savon maakuntaliitolla ole tältä osin huomautettavaa kaavan valmisteluaineistosta.

Osallistamisen osalta Etelä-Savon maakuntaliitto esittää, että kaavan ylimaakunnallisten liikennehankkeiden takia Kymenlaakson liitto muuttaa maakuntakaava 2040 osallistumis- ja arviointi- suunnitelmaa siten, että kaavaprosessissa kuullaan myös Kainuun liittoa, Pohjois-Karjalan liittoa ja Pohjois-Savon liittoa naapuriliittojen lisäksi.

Vastine:

Ratahallintokeskus on vuonna 2008 selvittänyt Helsingistä itään kulkevan uuden ratalinjauksen tarpeellisuutta Helsingin ja Pietarin välisessä liikenteessä. Selvityksessä tarkasteltiin neljää eri perusvaihtoehtoa, joista yksi kulkee Kouvolan kautta. Selvityksessä todettiin, ettei mikään neljästä vaihtoehdosta ole yhteiskuntataloudellisesti kannattava käytetyillä mittareilla. Vaihtoehdoilla kuitenkin todettiin olevan merkittäviä vaikutuksia alueiden kehittämisedellytyksiin ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin. Kouvolan vaihtoehto oli perusvaihtoehdoista yhteiskuntataloudellisesti kustannustehokkain. Helsinki-Kotka-Luumäki -vaihtoehto oli liikenneyhteyksien parantumisen ja aluerakenteen kehittämisedellytysten kannalta tasapainoisin ja eniten uusia mahdollisuuksia avaava. Näin ollen maakuntakaavassa on osoitettu molemmat vaihtoehdot yhteystarvemerkinnällä Koskenkylä-Kouvola ja ohjeellisena ratalinjauksena maakunnan raja-Kotka ja edelleen Haminasta itään yhteystarvemerkinnällä. Maakuntakaavamerkinnot ovat yhtenevät Uudenmaan maakuntakaavan kanssa. Kyseistä selvitystä on lähdetty ajantasaisesti Liikenneviraston johdolla vuoden 2018 syksyllä. Maakuntakaavan jatkotyöstössä tullaan huomioimaan mahdolliset uudet selvitysten tulokset.

Savon radan esittäminen kehitettävä päärata -merkinnällä on perusteltua raideliikenteen ylimaakunnallisten yhteyksien edistämisen kannalta, joten muutos tehdään kaavaehdotukseen.

On perusteltua lisätä Kymenlaakson maakuntakaava 2040 osallistumis- ja arviointisuunnitelman osallisten listaan Kainuun liitto, Pohjois-Karjalan liitto sekä Pohjois-Savon liitto.

Muilta osin merkitään tiedoksi.

Esitys Hallitus:

Päivitetään kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan osallisten listaan Kainuun liitto, Pohjois-Karjalan liitto ja Pohjois-Savon liitto.

Savon rata esitetään kehitettävä päärata -merkinnällä.

Huomioidaan maakuntakaavan jatkotyöstössä mahdolliset uudet itärataselvitysten tulokset.

Muilta osin merkitään tiedoksi.

Kaupunginhallitus päättää antaa seuraavan lausunnon.

MAAKUNTAKAAVAN OHJAAVUUS JA ESITYSTAPA

Haminan kaupunki toteaa, että aikaisempien maakuntakaavojen kumoaminen ja korvaaminen nyt laadittavalla kokonaismaakuntakaavalla selkeyttää kaavojen tulkintaa ja ohjausvaikutusta. Kokonaismaakuntakaavaluonnoksessa esitystapaa on selkiytetty, ja kaavaan jätetty riittävää väljyyttä. Kotkan-Haminan seudun strategisen yleiskaavan ja maakuntakaavan aluerakenteelliset ratkaisut ovat yhdensuuntaiset.

YHDYSKUNTA- JA TAAJAMARAKENNE

Maakuntakaavaluonnoksessa Haminan keskustan on osoitettu laajenevan Tervasaareen, ja siten merenrantaan saakka lisäten keskusta-alueen merellisyyttä. Tervasaari on otettu mukaan keskustatoimintojen alueeseen. Tämä tukee kaupungin tavoitetta kehittää Tervasaarta osana kaupunkikeskustaa.

Kehitettävä ja tiivistettävä kaupunkialue -merkinnällä on Haminassa maakuntakaavaluonnokseen osoitettu Poitsila - Ruissalon alue sekä Alakaupungin alue. Näillä alueilla tulee yhdyskuntarakennetta kehittää niin, että elinkeinotoiminnan, asutuksen, kaupan ja muiden palveluiden sekä joukko- ja kevyen liikenteen kehittämismahdollisuuksia edistetään. Alueen vetovoimaisuutta tulee parantaa kokonaisvaltaisella kaupunkisuunnittelulla alueen ominaispiirteet huomioiden. Tämä mahdollistaa kaupunginosien tiivistämisen palvelurakenteen ylläpidon ja kehittämisen kannalta tarpeellisesti.

TYÖPAIKKA-ALUEET

Haminan kaupunki toteaa, että elinkeinoelämän toimintaedellytysten kannalta on tärkeää tarjota riittävät ja riittävän laajat sijoittumisen alueet. Kaavaluonnoksessa esitetään sekä olemassa olevia, että uusia teollisuus- ja työpaikka-alueita. Kaavaratkaisu tukeutuu alueiden hyvään saavutettavuuteen ja liikenteelliseen asemaan sekä olemassa olevaan infrastruktuuriin.

Haminassa Summan risteysalueen ja Lelun työpaikka-alueet(TP) säilyvät. Haminan kaupunki pyytää tarkentamaan Summan risteysalueen työpaikka-alueen rajausta siten, että alue tulee ulottumaan myös moottoritien kaakkoispuolelle, valtatie 7 ja Haminan sisääntulotien väliseen kulmaukseen, jossa on jo asemakaavalla osoitettua ja osin toteutunutta liike- ja liikenneterminaalirakentamista, ja jonka asemakaavatilannetta on tarkoitus selvittää ja ajantasaistaa. Valtatie 7 ja Helsingintien väliin yksityiselle maalle aikaisemmin esitetty läntinen Summan työpaikka-alue poistuu. Tämän korvaavana ja sijainniltaan optimaalisempaan alueena on luonnokseen esitetty Rantahaan uutta työpaikka-alue valtateiden 7 ja 15 rajaamalle alueelle Haminan ja Kotkan rajalle.

SAARISTO JA MATKAILU

Saariston kylät muodostavat oman kokonaisuutensa ja tukeutuvat pääasiassa loma-asutukseen ja matkailuun. Maakuntakaavassa luodaan aluerakenteelliset edellytykset matkailualan kehittymiselle. Uusina merkintöinä kaavassa osoitetaan matkailun ja virkistyksen vetovoimavyöhykkeitä, joilla edistetään merkittävien matkailukokonaisuuksien ja verkostojen syntymistä. Haminan kohdalla ko.

vyöhykemerkitä sijoittuu Tervasaaren eteläkärjestä aina Tammioon saakka sisältäen mm. Vilniemen alueen, Lupinlahden ja pääosan saaristoa.

KULTTUURI- JA LUONNONYMPÄRISTÖ

Kymenlaakson valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet on päivitysinventoitu v.2014. Niiden rajauksia on nyt tarkistettu maakuntakaavaluonnokseen. Suuren Rantatien jäljellä olevat näkyvät osat on merkitty luonnokseen uutena merkintänä.

Biologista ja geologista monimuotoisuutta vaalitaan osoittamalla kaavassa luonnonarvoalueet. Luonnonarvoalueita kytkee yhteen Kymenlaakson manner- ja merialueen kattava sini-viherrakenne. Se edistää ekologisen ja virkistysalueverkoston kytkeytyneisyyttä ja toimivuutta. Sillä on merkitystä erityisesti ilmastonmuutoksen hillitsemisessä ja siihen sopeutumisessa sekä vaelluskalakantojen luontaisen nousun edistämisen kannalta. Samalla avautuu mahdollisuuksia myös luontomatkailulle, virkistykselle ja terveysliikunnalle. Sini-viherrakenne esitetään nyt merkittävästi aiempaa laajempaa kokonaisuutena.

VIIRKISTYS JA MUU MAANKÄYTTÖ

Maakuntakaavassa osoitettujen viher- ja virkistysalueiden kokonaisuuteen kuuluvat lisäksi ylimaakunnalliset merkittävät patikointi-, pyöräily- ja melontareitit palvelten sekä maakunnan asukkaita että luontomatkailua. Niitä suunniteltaessa on huomioitu maa- ja metsäteollisuuden toimintaedellytykset sekä mahdollisuudet paikallisen matkailuyrittämisen tukemiseksi. Virkistysalueisiin kohdistuu usein muun maankäytön aiheuttamaa painetta.

Haminan kaupunki pyytää Kymenlaakson Liittoa huomioimaan maakuntakaavaa valmisteltaessa, että virkistysalue -merkinnällä (V) osoitetuilla alueilla on paikoitellen runsaastikin olemassa olevaa loma- ja vakituista asumista. Näitä alueita Haminassa ovat mm. Hevossaari, Puolanganniemi, Seppälän kylän eteläosa sekä Ristiniemi. Haminan pyytää varmistamaan, ettei kaavan mukaisilla virkistysalueilla loma- ja asuinrakentaminen jatkossakaan vaikeudu kaavamääräykseen merkityn rakentamisrajoituksen (MRL 33§) johdosta.

LIIKENNE, TEKNINEN HUOLTO JA ERITYISALUEET

Sujuvat liikenneyhteydet kytkevät maakunnan keskukset tiiviisti osaksi kansallista ja maailmanlaajuista verkostoa. Maakuntakaavassa osoitetaan olemassa oleva liikenneverkko ja kehittämisspoliittisia linjauksia, sekä maakunnan kattavat teknisen huollon verkostot. Haminan kaupungin kanta on, että Kymenlaakson maakuntaohjelmaan määritellyistä prioriteeteista tulee pitää kiinni myös valmisteilla olevassa maakuntakaavassa, ja että nykyisiä ja uusia rautatieyhteyksiä tulee ensisijaisesti ja aktiivisesti kehittää tällä prioriteettijärjestyksellä. Suomen suurimman yleissataman toiminta- ja kehittämisedellytykset tulee turvata, ja ratainvestoinneissa tämä myös huomioida. Rantarata Helsinki-Porvoo-Loviisa-Kotka-Hamina ja edelleen itään tulee sisällyttää lähitulevaisuudessa laadittavaan pitkän aikavälin valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan.

Satama-alueiden osalta kohdemerkinnät on tarkistettu ja merkintä on lisätty mm.

Tervasaareen. Uusina osoitettavia venesatamia merialueella ovat mm. Ulko-Nuokot, Tervasaari ja Ukkosaari.

Pohjois-eteläsuuntaista Vesiliikenteen yhteystarve -merkintää ei enää osoiteta maakuntakaavaan, koska sen selvityspohja on vanhentunut, eikä sille ole näköpiirissä todellista tarvetta. Myös kansainvälinen öljyjohdon yhteystarve on poistettu kaavasta selvityspohjan ja tarpeen vanhennuttua. Sähkö-, kaasu-, ja siirtoviemäriinjat on tarkistettu ja tarkentuneet. Tuulivoimaloiden alueiden osalta kumottavien vaihemaakuntakaavojen ratkaisu säilyy muuten, mutta viisi aluevarausta jätetään pois perusteluiden vanhennuttua. Poistetuista alueista yksi on Harvajanniemen alue Haminan rajan tuntumassa Virolahden puolella.

Haminan Mäntlahden kylässä kiinteistöjen 75-420-1-9 ja 75-420-18 alue on merkitty kaavaluonnokseen merkinnällä EP, puolustusvoimien alue. EP -merkinnällä osoitetaan sellaiset puolustusvoimien pysyvästi käytössä olevat varuskunta-alueet, joille yleisön pääsy on rajoitettu. Haminan kaavoituksessa vireillä olevassa Mäntlahden, Pyötsaaren ja Rakilan oikeusvaikutteisen osayleiskaavan luonnoksessa ko. alueelle on suunnitteilla loma- ja kyläasumista. Kiinteistöjä hallinnoiva Senaatti- kiinteistöt on vahvistanut, että alue kokonaisuudessaan on poistumassa puolustusvoimien käytöstä ja EP -merkintä on näin ollen tältä osin vanhentunut. EP-merkintä pyydetään poistamaan kaavaluonnoksesta tarpeettomana Mäntlahden kohdalta.

Vastine:

TYÖPAIKKA-ALUEET

Summan risteysalueen työpaikka-alueen rajausta on yleispiirteistetty maakuntakaavataarkkuudelle. Rajausta pitää sisällään Vt7 ja Haminan sisääntulotien väliin jäävän alueen. Alueesta itään sijaitseva alue on osoitettu taajamatoimintojen alueeksi, joka pitää sisällään myös työpaikkatoimintoja. Näin ollen ei ole perusteltua tarkentaa maakuntakaavan rajausta tarkkapiirteisemmäksi ottaen myös huomioon maakuntakaavan mittakaavan 1:100 000.

VIRKISTYS JA MUU MAANKÄYTTÖ

MRL (1999/132) 33 § rakentamisrajoituksen mukaan maakuntakaavassa virkistysalueeksi osoitetulla alueella on voimassa rakentamista koskeva rajoitus. Alueella, jolla rakentamisrajoitus on voimassa, ei lupaa rakennuksen rakentamiseen saa myöntää siten, että vaikeutetaan maakuntakaavan toteutumista. Lupa on kuitenkin myönnettävä, jos maakuntakaavasta johtuvasta luvan epäämisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa eikä kunta tai, milloin alue on katsottava varatuksi muun julkisyhteisön tarkoituksiin, tämä lunasta aluetta tai suorita haitasta kohtuullista korvausta (ehdollinen rakentamisrajoitus). Rajoitus ei koske jo olevaan asuntoon kuuluvan talousrakennuksen rakentamista eikä maa- ja metsätalouden harjoittamista varten tarpeellista rakentamista.

Hevossaaren voimassa olevan vaihemaakuntakaavan virkistysalueen rajausta on kaavaluonnokseen supistettu ja muutettu saaren eteläosa MU-alueeksi sen perusteella, että virkistysalueen toteuttamiselle ei ole edellytyksiä.

Lausunnossa tarkoitetaan ilmeisesti Puolanganniemellä Puolanniemen virkistysaluetta,

joka on osa Summanlahden ympäristön virkistysaluetta. Myös tätä virkistysaluetta on supistettu Karpinginniemen osalta ja muutettu taajama-alueeksi. Virkistysalue ei jatku Seppälän kylän alueelle.

Ristiniemen osalta virkistysalue on voimassa olevan vaihemaakuntakaavan mukainen. On perusteltua tarkistaa Ristiniemen virkistysalueen maankäyttötilanne.

Myös kokonaisuudessaan on perusteltua tarkistaa maakuntakaavan virkistysaluemerkintöjä siten, että ne ovat merkitty yhdenmukaisten periaatteiden mukaisesti koko maakuntakaava-alueella.

LIIKENNE, TEKNINEN HUOLTO JA ERITYISALUEET

Kymenlaakson maakuntakaavan 2040 luonnoksessa on osoitettu Haminan Mäntlahden kylässä puolustusvoimien alueena (EP) Montlahden puolustusvoimien alue.

Puolustusvoimat on ilmoittanut luopuvansa alueen käytöstä. Puolustusvoimien alue (EP) aluevarausmerkintä jätetään pois Mäntlahden alueelta kaavaehdotuksessa.

Muilta osin merkitään tiedoksi.

Eesitys Hallitus:

TYÖPAIKKA-ALUEET

Ei muutoksia kaavaan.

LIIKENNE, TEKNINEN HUOLTO JA ERITYISALUEET

Montlahden puolustusvoimien alueen (EP) aluevaraus poistetaan Haminan Mäntlahden alueelta.

VIRKISTYS

Tarkistetaan Ristiniemen virkistysalueen maankäyttötilanne.

Tarkistetaan ja yhdenmukaistetaan virkistysaluemerkintöjen rajausten perustelut maakuntakaava-alueella.

Muilta osin merkitään tiedoksi.

2 Lausunto Haminan Nuorisovaltuusto

KL/790/1004000L/201

8

Haminan nuorisovaltuuston lausunto maakuntakaavasta 2040 Valitsimme kärkinostoksi rantaradan.

Miksi radan pitäisi kulkea Kotka-Haminan seudun kautta?

Täällä on Suomen suurin satama, Kotka-Hamina satama, se tarvitsee junaraiteita tavaroiden tuontiin ja vientiin, joten junarata olisi todella tarpeellinen täällä. Se olisi taloudellisesti kannattavin ja nopea. Myös Kotka-Hamina alueelta voisi käydä pääkaupunkiseudulla töissä, sillä junalla matka olisi vain tunti suuntaa kohden. Pääkaupunkiseudulla asuminen on kallista ja asuntoja on huonosti saatavilla.

Sinne muuttaa paljon nuoria opiskelemaan, jos rantarata olisi, heidän ei tarvitsisi muuttaa, vaan he voisivat jäädä kotiseudulle. Täten nuoret jäisivät asumaan kotipaikkakunnallensa ja maksamaan veroja tänne Haminaan.

Rantaradan ansiosta ihmiset voisivat asua kauempana ja kulkea junalla töihin tai opiskelemaan. Tällä seudulla asuminen olisi elämänlaadullisesti parempaa, koska kulujen jälkeen jäisi vielä rahaa muuhunkin elämään verrattuna pääkaupunkiseutuun, jossa asuminen on kalliimpaa. Kaiken tämän ohella turismikin kasvaisi.

Vastine:

Ratahallintokeskus on vuonna 2008 selvittänyt Helsingistä itään kulkevan uuden ratalinjauksen tarpeellisuutta Helsingin ja Pietarin välisessä liikenteessä. Selvityksessä tarkasteltiin neljää eri perusvaihtoehtoa, joista yksi kulkee Kouvolan kautta. Selvityksessä todettiin, ettei mikään neljästä vaihtoehdosta ole yhteiskuntataloudellisesti kannattava käytetyillä mittareilla. Vaihtoehdoilla kuitenkin todettiin olevan merkittäviä vaikutuksia alueiden kehittämisedellytyksiin ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin. Kouvolan vaihtoehto oli perusvaihtoehdoista yhteiskuntataloudellisesti kustannustehokkain. Helsinki-Kotka-Luumäki -vaihtoehto oli liikenneyhteyksien parantumisen ja aluerakenteen kehittämisedellytysten kannalta tasapainoisin ja eniten uusia mahdollisuuksia avaava. Näin ollen maakuntakaavassa on osoitettu molemmat vaihtoehdot yhteystarvemerkinnällä Koskenkylä-Kouvola ja ohjeellisena ratalinjauksena maakunnan raja-Kotka ja edelleen Haminasta itään yhteystarvemerkinnällä. Maakuntakaavamerkinnot ovat yhtenevät Uudenmaan maakuntakaavan kanssa. Kyseistä selvitystä on lähdetty ajantasaisesti Liikenneviraston johdolla vuoden 2018 syksyllä. Maakuntakaavan jatkotyöstössä tullaan huomioimaan mahdolliset uudet selvitysten tulokset.

Esitys Hallitus:

Huomioidaan maakuntakaavan jatkotyöstössä mahdolliset uudet itärataselvitysten tulokset.

Muilta osin merkitään tiedoksi.

2 Lausunto Heinolan kaupunki

KL/833/1004000L/201

8

Tavoitteiksi asetetut maakuntakaavan strategisuuden korostaminen ja kaavamerkintöjen yksinkertaistaminen vaikuttavat ainakin pääosin onnistuneen. Lausuntoaineiston asiakirjat ovat selkeitä ja helppolu-kuisia. Kaavamerkintöjen ohjausvaikutus tulee hyvin esille. Kaava- kartan osalta pohjakartan esittämättä jättäminen, vesistöjä lukuun ottamatta, voi olla kaavan käyttäjien kannalta hieman ristiriitainen ratkaisu. Kaavakartta on selkeä ja strategisen oloinen, mutta kaava- merkintöjen paikallistaminen on osittain haastavaa.

Heinolan kaupungilla ei ole huomautettavaa kaavaluonnoksen merkintöihin Heinolan kaupunkiin rajautuvien alueiden osalta. Kaupungin käsityksen mukaan tarvittavat maakuntien väliset jatkumot mm. virkistysalueiden osalta on huomioitu suunnittelussa. Kimolan kanava on huomioitu merkinnällä veneväylä, suunniteltu (vv_s), kuten myös

veneily-yhteyden kehittäminen välillä Voikkaa-Kuusankoski. Kaikki-aan kaavan tavoite huomioida nk. sini-viherrakenneverkosto koko maakunnan meri- ja manneralueet kattavana laajempuna kokonaisuutena on hyvin positiivinen.

Kymenlaaksolla ja Päijät-Hämeellä on eteläisen Suomen naapuri-maakuntina lukuisia liittymäpintoja tulevaisuuden elinvoiman turvaa-misessa. Yksi keskeisimmistä on rautatieliikenteen kehittäminen. Yhteisinä intresseinä voidaan nähdä sekä yhteyksien kehittäminen metropolialueelle ja Helsinki-Vantaan lentoasemalle että poikittaislii-kenteen kehittäminen Tampereelta Riihimäen ja Lahden kautta Kou-volaan, Lappeenrantaan ja Pietariin.

Kaavaluonnoksessa on esitetty yhteysväli Porvoo-Kouvola yhtenä mahdollisena ratakannkeena Helsingistä itään. Kaavamerkintänä on raideliikenteen yhteystarve. Vaikka maakuntakaavoissa on tarpeen varautua erilaisiin pitkän aikavälin visioihin, on rautatieliikenteen ke-hittämisessä Heinolan kaupungin mielestä huomioitava Itä-Suomen maakuntien ja Pietarin suunnan lisäksi koko eteläisen Suomen lii-kennejärjestelmä ja toimiva aluerakenne. Uudet ratakannkeet eivät saisi siirtää rajallista henkilöliikenteen kapasiteettia pois nykyisiltä ra-taosuuksilta. Tulee välttää riskiä, että henkilöjunaliikenteen palvelu-taso laskee Helsinki-Lahti-Kouvola -yhteysvälillä ja poikittaisliiken-teessä.

Vastine:

Ratahallintokeskus on vuonna 2008 selvittänyt Helsingistä itään kulkevan uuden ratalinjauksen tarpeellisuutta Helsingin ja Pietarin välisessä liikenteessä. Selvityksessä tarkasteltiin neljää eri perusvaihtoehtoa, joista yksi kulkee Kouvolan kautta. Selvityksessä todettiin, ettei mikään neljästä vaihtoehdosta ole yhteiskuntataloudellisesti kannattava käytetyillä mittareilla. Vaihtoehdoilla kuitenkin todettiin olevan merkittäviä vaikutuksia alueiden kehittämisedellytyksiin ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin. Kouvolan vaihtoehto oli perusvaihtoehdoista yhteiskuntataloudellisesti kustannustehokkain. Helsinki-Kotka-Luumäki -vaihtoehto oli liikenneyhteyksien parantumisen ja aluerakenteen kehittämisedellytysten kannalta tasapainoisin ja eniten uusia mahdollisuuksia avaava. Näin ollen maakuntakaavassa on osoitettu molemmat vaihtoehdot yhteystarvemerkinällä Koskenkylä-Kouvola ja ohjeellisena ratalinjauksena maakunnan raja-Kotka ja edelleen Haminasta itään yhteystarvemerkinällä. Kyseistä selvitystä on lähdetty ajantasaistamaan Liikenneviraston johdolla vuoden 2018 syksyllä. Maakuntakaavan jatkotyöstössä tullaan huomioimaan mahdolliset uudet selvitysten tulokset. Maakuntakaavan merkinnät mahdollistavat raideliikenteen kehittämisen koko maakunnassa.

Muilta osin merkitään tiedoksi.

Esitys Hallitus:

Huomioidaan maakuntakaavan jatkotyöstössä mahdolliset uudet itärataselvitysten tulokset.

Muilta osin merkitään tiedoksi.

2 Lausunto Hämeen liitto

KL/761/1004000L/201
8

Hämeen liitto kiittää mahdollisuudesta lausua Kymenlaakson maakuntakaava 2040 kaavaluonnoksesta. Hämeen liitto pitää maakuntien yhteistyötä tärkeänä erityisesti maakuntien rajat ylittävissä liikenteen yhteistyökysymyksissä. Hämeen liitolla ei ole kaavaluonnoksesta erityistä lausuttavaa.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

Esitys Hallitus:

Merkitään tiedoksi.

2 Lausunto litin kunta

KL/690/1004000L/201
8

Maakuntauudistus on viivästynyt ja litin alueen maakunnallinen suunnittelu ei saa jäädä tekemättä. Mikäli maakuntavaihdos ei etene, tulee myös litin kunnan alue suunnitella Kymenlaakson maakuntakaavassa. Kuntalaisille tulee järjestää kuulemistilaisuus ja kunnan organisaation ja muiden osallisten kanssa kaavatyötä tulee tehdä vuorovaikutteisesti.

Vastine:

litti on todettu osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa sekä kaavaselostuksessa maakuntakaavan tarkastelualueeksi, mutta ei suunnittelualueeksi. Maakuntakaavan perusselvitykset on laadittu myös litin alueelle. litin osalta ei ole muun muassa kunnan kanssa käydyissä neuvotteluissa todettu olevan sellaisia maankäyttökysymyksiä, jotka tulisi tarkastella uudelleen maakuntakaavatasolla. litin osalta jäävät voimaan vahvistetut Kymenlaakson maakuntakaavat.

Kymenlaakson maakuntakaavan 2040 kuulutukset on julkaistu myös litin paikallislehdessä ja kaavaluonnoksen nähtävilläoloaineisto ollut nähtävillä litin kunnanvirastolla.

Mikäli litin maakuntavaihdos viivästyy merkittävästi, laaditaan litin kunnan alueelle vaihemaakuntakaava.

Esitys Hallitus:

Päivitetään maakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma litin maakuntavaihdoksen osalta.

Korjataan kaavaselostus litin maakuntavaihdoksen ja siihen liittyvien päivämäärien osalta.

Todetaan, että litti ei ole maakuntakaavan 2040 suunnittelualueetta. Mikäli litin maakuntavaihdos viivästyy merkittävästi, laaditaan litin kunnan alueelle vaihemaakuntakaava.

Pyydetään litin kunnan kannanottoa maakuntakaavan 2040 suunnittelualueesta sekä Kymenlaakson vaihemaakuntakaavan laadinnasta siinä tapauksessa mikäli maakuntavaihdos viivästyy merkittävästi.

2 Lausunto Kotkan kaupunki

KL/738/1004000L/201

8

Kotkan kaupunki toteaa, että aikaisempien maakuntakaavojen kumoaminen ja korvaaminen nyt laadittavalla kokonaismaakuntakaavalla selkeyttää kaavojen tulkintaa ja ohjausvaikutusta. Lisäksi Kotka toteaa, että Kotkan-Haminan seudun strategisen yleiskaavan ja maakuntakaavan välillä ei ole ristiriitaa ja aluerakenteelliset ratkaisut ovat yhdensuuntaiset.

Tavoitteet

Kotkan kaupunki toteaa, että Kymenlaakson maakuntakaava 2040:n tavoitteet luovat edellytykset hyvälle elin- ja toimintaympäristölle ja sitä kautta vahvistavat Kymenlaakson kilpailukykyä.

Alue- ja yhdyskuntarakenne

Maakuntakaavassa esitetty yhdyskuntarakenne tukee Kotkan kehittymistä osana maakunnan keskusverkon ydintä. Kotkansaaren, Hovinsaaren eteläosan ja Karhulan keskustatoimintojen merkinnät vahvistavat keskuksien roolia yhdyskuntarakenteen tiivistyminä. Lisäksi kehitettävä ja tiivistettävä kaupunkialue -merkintä Hovinsaarella, Jylpyllä, Jumalniemessä, Karhuvuoressa sekä Mussalon pohjoisosissa ja Hirssaarella mahdollistaa kaupunginosien tiivistämisen palvelurakenteen ylläpidon ja kehittämisen kannalta tarpeellisesti. Hovinsaaren eteläosien osoittaminen keskustatoimintojen alueena tukee Kotkan keskustan osayleiskaavan ratkaisua, jossa pitkällä aikavälillä Hovinsaarelle tavoitellaan keskustamaista rakennetta.

Maakuntakaavassa esitetty ns. Karhulan Kanjonin kattaminen edistää erityisesti yhdyskuntarakenteen eheyttämistä Karhulan keskustassa.

Rakennettu kulttuuriperintö, luonnonperintö ja virkistys

Maakuntakaava turvaa viherverkoston riittävyden, saavutettavuuden ja toimivuuden. Kotkassa rakennettu kulttuuriperintö, luonnonperintö ja virkistys kohtaavat ainutlaatuisella tavalla kansallisessa kaupunkipuistossa. Kaupunkipuisto on merkittävä osa Kotkan sini- viherrakennetta, joka ulottuu saaristosta mantereelle, Kokonaisuus turvaa luonnon arvoalueiden säilymisen ja tukee virkistys- ja ulkoiluverkoston toimivuutta, parempaa kytkeytyneisyyttä ja luo toimintaedellytyksiä luontomatkailulle.

Luonnonvarat

Maakuntakaava luo edellytykset luonnonvarojen kestäväälle käytölle. Maakuntakaavan aluevarausten ulkopuolisella alueella, ns. valkoisella alueella kaavassa osoitetaan luonnonarvoalueet, kuten sellaiset geologiset arvoalueet, joille ei tule suunnata maa-ainesten ottotoimenpiteitä.

Liikenne

Maakuntaohjelmaan kirjattu kärkihanke Kotka-Kouvola yhteysvälin kehittämiseksi, sisältäen sekä tie- että rautatieyhteyden, on ensiarvoisen tärkeä toimivan yhdyskuntarakenteen, teollisuuden kuljetusten, työmatkaliikenteen ja asiointimatkojen

sujuvoittamiseksi. Maakuntakaavassa kehitettäväksi esitetyt valtatie 15 Kotka-Kouvola, Hyväntuulentie ja Mussalon satamaan johtava Merituulentie, maantie 355, ovat Kotkan kehittämisen kannalta keskeisiä. Biotalousalan raskaanliikenteen yhteytenä tärkeitä valtatie 26 tulee tarkastella liikennettä tasapainottavana väylänä vt 15 kanssa. Kotkansaari-Halla yhteystarve mahdollistaa pitkän aikavälin yhteyksien kehittämisen ja edistää kestävästä liikkumisesta.

Kotkan kaupunki toteaa, että Kymenlaakson maakuntaohjelmaan määritellyistä prioriteeteista tulee pitää kiinni myös valmisteilla olevassa maakuntakaavassa eikä niistä voida/ole tarvetta poiketa nykyiseen tietopohjaan perustuen. Kotkan kaupunki edellyttää, että rautatieyhteyksien kehittämistä niin Kotka-Kouvola -välin kuin rantaradankin osalta edistetään aktiivisesti myös kansallisella tasolla tällä prioriteettijärjestyksellä. Kotka-Kouvola välin parantaminen tulee saada toteutukseen nopeasti ja rantarata Helsinki-Porvoo-Loviisa-Kotka- Hamina ja edelleen itään tulee puolestaan sisällyttää lähitulevaisuudessa laadittavaan pitkän aikavälin valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan.

Vastine:

Ratahallintokeskus on vuonna 2008 selvittänyt Helsingistä itään kulkevan uuden ratalinjauksen tarpeellisuutta Helsingin ja Pietarin välisessä liikenteessä. Selvityksessä tarkasteltiin neljää eri perusvaihtoehtoa, joista yksi kulkee Kouvolan kautta. Selvityksessä todettiin, ettei mikään neljästä vaihtoehdosta ole yhteiskuntataloudellisesti kannattava käytetyillä mittareilla. Vaihtoehdoilla kuitenkin todettiin olevan merkittäviä vaikutuksia alueiden kehittämisedellytyksiin ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin. Kouvolan vaihtoehto oli perusvaihtoehdoista yhteiskuntataloudellisesti kustannustehokkain. Helsinki-Kotka-Luumäki -vaihtoehto oli liikenneyhteyksien parantumisen ja aluerakenteen kehittämisedellytysten kannalta tasapainoisin ja eniten uusia mahdollisuuksia avaava. Näin ollen maakuntakaavassa on osoitettu molemmat vaihtoehdot yhteystarvemerkinnällä Koskenkylä-Kouvola ja ohjeellisena ratalinjauksena maakunnan raja-Kotka ja edelleen Haminasta itään yhteystarvemerkinnällä. Maakuntakaavamerkinnot ovat yhtenevät Uudenmaan maakuntakaavan kanssa. Kyseistä selvitystä on lähdetty ajantasaisesti Liikenneviraston johdolla vuoden 2018 syksyllä. Maakuntakaavan jatkotyöstössä tullaan huomioimaan mahdolliset uudet selvitysten tulokset.

Valtatie 26 ja maantie 387 muodostavat liikennekäytävän ja keskenään vaihtoehdoisen reitin Haminan ja Lappeenrannan sekä laajemmin pääkaupunkiseudun ja itäisen Suomen välillä. Vuonna 2017 valmistuneen liikennekäytäväselvityksen mukaan väyliä parannetaan ja kehitetään tieparina vastaamaan liikenteen kasvua ja lisäämään turvallisuutta huomioiden samalla teiden roolit. Lisäksi varaudutaan nostamaan maantien 387 toiminnallinen luokka kantatieksi. Vt 26 muutetaan kaavaehdotuksessa kehitettäväksi valtatieksi ja mt 387 kehitettäväksi kantatieksi.

Muilta osin merkitään tiedoksi.

Esitys Hallitus:

Vt 26 muutetaan kaavaehdotuksessa kehitettäväksi valtatieksi ja mt 387 kehitettäväksi

kantatieksi.

Huomioidaan maakuntakaavan jatkotyöstössä mahdolliset uudet itärataselvitysten tulokset.

Muilta osin merkitään tiedoksi.

2 Lausunto Kouvolan kaupunki

KL/883/1004000L/201

8

Yleistä:

Meneillään olevalla maakuntakaavan päivittämiskierroksella korvataan useita vaihemaakuntakaavoja laatimalla yksi kokonaismaakuntakaava. Kaavaluonnos noudattelee suurelta osin voimassa olevia vaihemaakuntakaavoja, mutta vanhentuneilta osin kaavaa on päivitetty. Maakunta- kaavaan on lisätty uusia kaavamerkintöjä ja vanhentuneiksi katsottuja varauksia on poistettu tai muutettu.

Kaavan merkinnät ja aluevaraukset kohdentuvat suurelta osin taajamiin ja niiden lähiympäristöön. Kaavassa on mm. rajattu keskustatoimintojen alueita, taajamatoimintojen alueita, merkittävimpiä työpaikka-alueita ja merkittävimpiä virkistysalueita. Kaavassa yhtenä pääperiaatteena on yhdyskuntarakenteen tiivistäminen ja eheyttäminen. Useimmat merkin-nät kohdistuvat varsin pienelle alueelle, mutta mm. Kymijoen maise-ma-aluemerkintä kattaa Kouvolaassa laajasti Kymijokivarren taajamia ja maaseutua. Liikenteen ja yhdyskuntateknisen huollon verkostot sekä niihin kytkeytyvä maankäyttö on Kouvolaassa hallitsevassa asemassa mm. johtuen Kouvolan liikenteellisesti keskeisestä asemasta. Kouvolan laajalla maaseudulla merkinnät koskevat isolta osin luonnonympäristön arvoja, viherrakennetta ja aineiden ottoa.

Maakuntakaavassa kaavan esitystavalla ja mittakaavalla on iso vaiku-tus kaavan tulkinnassa ja ohjausvaikutuksessa. Luonnoksen esitysta-vassa on pyritty entistä yleispiirteisempään ja strategisempaan ottee-seen siten, että mm. aluevarauksia on joiltakin osin yhdistelty ja niiden rajaamisessa on pyritty yleispiirteisempään esitystapaan. Siirryttäessä vaihemaakuntakaavoista kokonaismaakuntakaavaan huo-mio keskittyy useiden vaihekaavojen yhdistämistyöhön, jolloin varsinainen kaavan sisältö voi jäädä vähemmälle huomiolle ja pitäydytään van-hojen vuosikymmeniä sitten piirrettyjen ja osin ajastaan jälkeen jäänei-den linjanvetojen toistamiseen. Pohjois-Kymenlaakson kuntarakenteen muututtua myös yhdyskuntarakennetta tulee tarkastella eri lähtökohdis-ta kuin aikaisemmin hienojakoisen kuntarakenteen aikana. Kouvolaassa yhdyskuntarakennetta ja sen osa-alueita sekä painopistesuuntia voi-daan kuntarajojen poistumisen myötä tarkastella eri näkökulmasta ja mittakaavassa kuin vanhojen kuntien aikana vallinneessa tilanteessa. Kaavaluonnos on pyritty piirtämään strategisuutta ja yleispiirteisyyttä ta- oittelevalla tavalla, mutta joiltakin osin luonnoksessa on pitäydytty yksityiskohtaisessa esitystavassa. Ahtaasti nykyisen ja lähinnä vanhojen kuntien aikana muodostuneen kaupunkirakenteen toteava maakunta- kaava ei parhaalla mahdollisella tavalla palvele muuttuneita tarpeita ja mahdollisuuksia. Kaavaluonnoksen rajauksia tulisi vielä paikoin väljen-tää ja esitystapaa tulisi mm. erityisesti Kouvolan keskeisellä kaupunki-alueella muuttaa sellaiseksi, että kaupungilla on mahdollisuudet omas-sa kaavoitustyössään arvioida yhdyskuntarakenteen rajaukset ja paino-tukset omista lähtökohdistaan. Luonnoksen aluerajaukset eivät täten ole kaikilta osin ajantasalla.

Kaavan sisältö ja esitystapa tulisi laatia joustavaksi ja mahdollistavaksi sekä strategiseksi.

Yhtäläillä maakuntakaavan ajantasaisuuskysymyksenä tarkasteltava asia on kysymys raideliikenteen kehittämisestä itäisessä Suomessa ja Kymenlaaksossa. Kymenlaakson maakuntakaavalla tulisi pyrkiä edistämään raideliikenteen kehittämistä tämän hetkisiä ja tulevia tarpeita vas-taavalle tasolle. Voimassa olevan maakuntakaavan mukainen raidelii-kenteen yhteystarvemerkinä Kouvolasta Uudenmaan suuntaan tulisi ajantasaistaa sitovammalle kaavamerkintätasolle.

Kaavaluonnos asiakokonaisuuksittain:

Maakuntakaavaluonnos koostuu asiallisesti useasta eri aihekokonai-suudesta: Maakuntakaava-alue , alue- ja yhdyskuntarakenne, rakennettu kulttuuriperintö, luonnonperintö, luonnonvarat, virkistys, liikenne ja tekninen huolto.

Liikenne

Raideliikenteen yhteystarve Kouvolasta Porvoon suuntaan

Maakuntakaavassa on voimassa olevan maakuntakaavan tapaan Kou-volasta Porvoon suuntaan osoitettu nuolimerkinnällä raideliikenteen yhteystarve (ryt). Merkinnällä osoitetaan mahdollisia ratayhteyksiä. Kaavamääräys: Ratayhteyden sijaintiin ja toteuttamiseen liittyy niin huomattavaa epävarmuutta, ettei ohjeellisen tai vaihtoehtoisen ratalinjauksen osoittaminen ole mahdollista.

Raideliikenteen edistämisen kaavatasoinen suunnittelu maakunnassa ja maakuntien välillä kuuluu Suomen kaavoitusjärjestelmän ensimmäisessä vaiheessa maakuntakaavoituksen piiriin. Raideliikenteen kehittämisestä Kouvolasta Porvoon suuntaan ja sieltä edelleen pääkaupunkiseudulle on Kouvolassa ja koko itäisessä Suomessa vahva tarve ja tahtotila. Kymenlaakson liiton tulisi selvittää raideyhteyden suunnittelua omalta osaltaan vireillä olevan maakuntakaavoituksen yhteydessä ja pyrkiä näin asian edistämiseen maakuntakaavassa. Voimassa olevalle yhteys tarvetasoiselle maakuntakaavamerkinnälle on voimassa olevassa kaavassa perusteensa, mutta jatkosuunnittelussa tulisi edetä kaikilla eri suunnittelutasoilla. Kaavan ja sen määräysten tulee mahdollistaa raideliikenteen kehittäminen koko maakunnassa ja laajemminkin Itä-Suo-messa. Maakuntakaavalla ei tule tietoisesti asettaa maakunnan eri osia ja seutukuntia vastakkain. Kymenlaakson maakuntakaavaa ei tule luon-noksessa esitetyllä tavalla perusteetta jättää raideliikennettä koskevilta osin ratahankkeen suunnittelua odottavaan vaiheeseen. Maakuntakaavalla ei myöskään ole syytä asettaa hankkeita tärkeys- tai toteutusjärjestykseen. Maakuntakaavamerkintä tulee ensivaiheessa pyrkiä osoittamaan merkinnällä - Päärata, ohjeellinen.

Kanavaliikenteen yhteystarve (Kouvola-Kotka)

Maakuntakaavasta on poistettu Kymijoen kanavan yhteystarvemerkinä. Tarve kyseiselle yhteystarvemerkinä on ajan kuluessa selkeästi vähentynyt, joten merkinnän poistamiselle kaavasta ei nähdä estettä. Euroopassa kanavaverkkoa pyritään yleisesti kehittämään, joten kanava-asiaa tulisi myös tarkastella aktiivisesti vireillä olevissa ja tulevaisuudessa kymenlaaksolaisissa kaavoissa sekä suunnitelmissa Suomessa ja Kymenlaaksossa.

Asiaa olisi tässä maakuntakaavassa syytä tarkastella ja arvioida tulevaisuuden strategisena kysymyksenä vähintäänkin kaavaselostuksessa.

Kemikaalikuljetusten reitit ja raideliikenteen aluevaraukset

Kouvolan keskustan vieressä sijaitsee Suomen vilkkaimmin liikennöity kemikaaliratapiha. Kouvolan ratapiha-alueella ja Kaakkois-Suomen satamien sekä rajanylityspaikkojen välillä liikutellaan, järjestellään ja säilytetään runsaasti vaarallisia kemikaaleja. Kemikaalikuljetusten ja niiden aiheuttaman suuronnettomuusvaaran piiriin kuuluu liki koko Kouvolan ydinkeskusta-alue ja sen itäiset osat asukkaineen. Kouvolan järjestely-ratapihan lisäksi tulisi etsiä vaihtoehtoisia paikkoja kemikaalivaunujen säilyttämiseen ja järjestelyyn. Asiaan liittyviä maankäyttötarpeita ei voida ratkaista vain kuntakohtaisissa kaavoissa.

Maakuntakaavassa tulisi myös selvittää vaarallisten aineiden käsittelyä ja säilyttämistä olemassa olevalla rataverkolla ja sen yhteydessä olevilla sivuraiteilla.

T/kem -aluevaraukset

T/kem - merkinnällä on osoitettu useita nykyisiä ja lakanneita teollisuuden alueita Myllykoskella ja Kuusankoskella sekä Kaipiaisissa. Kaipiaisissa kohdemerkintä sijoittuu pohjavesialueelle. Kyseistä merkintää tulisi vielä harkita tai vähintään tarkemmin ohjeistaa ottaen huomioon pohjaveden suojelutavoitteet. Alueella on vuosien saatossa ollut haasteita yritystoiminnan sijoittumisen ja pohjaveden suojelutavoitteiden välillä.

Valtatie- ja seututieverkoston liittymien osoittaminen

Maakuntakaavassa on osoitettu päätieverkon nykyiset ja tulevat liittymät. Luonnoksessa on hienoista epä johdonmukaisuutta liittymien merkintäkriteereissä. Myös osa maankäyttöliittymistä on kaavaluonnokseen merkitty, mutta osa on jätetty vaille merkintää.

Maakuntakaavassa tulisi liittymämerkinnät osoittaa yhtenevästi siten, että toteutetut ja kuntakaavoissa suunnitellut valtatiestön ns. maankäyttöliittymät merkitään yhtäläisesti maakuntakaavaan.

Satama-alueet ja venesatamat

Maakuntakaavaluonnoksessa on esitetty seudullisesti ja maakunnallisesti tärkeät satamat ja venesatamat. Kouvola näitä ovat Kimolan kanavan myötä maakunnallisen tason kohteiksi nousseet satamat Voikkaan yläpuolisella Kymijoen ja Pyhäjärven vesistöalueella. Seututaso kohteena olisi Kouvola voitu ehkä nostaa myös Hillosensalmen satama, jolla on merkitystä retkeilyn ja matkailun kannalta.

Alue ja yhdyskuntarakenne

Yritysalueet

Maakuntakaavassa on osoitettu maakuntatasoiset yritysalueet. Maakuntakaavaan on merkitty pääasiassa toiminnassa olevat ja lakanneet suurteollisuuden alueet ja isoimmat pienteollisuusvaltaiset yritysalueet. Uutena alueena maakuntakaavaan on rajattu suunnitteilla oleva Miehonkankaan yritysalue Kouvolan ja litin rajan tuntumassa. Kullasvaaran logistiikka-alueelle on osoitettu pitkäntähtäimen tavoitteellinen

laajenemialue ja -suunta. Valtateiden 6- ja 12 suunnitellun uuden risteysalueen ympäristö on varattu yritysaluekäyttöön. Teollisuus ja -työpaik-ka-alueiden rajaukset ja merkinnät vastaavat pääperiaatteiltaan kaupungin tavoitteita sekä suunniteltua tai nykyistä maankäyttöä.

Kuusankosken Kymintehtaalla sijaitseva Ruukinpuiston yritysalue on syytä merkitä teollisuusatuemerkinnän (T) sijasta työpaikka-alueeksi (TP). Ruukinpuiston alue on paperiteollisuuden loppumisen jälkeen muuttunut toimisto- ja palvelutyöpaikka-alueeksi. Jokelan työpaikkaalue (TP) on merkitty kaavaluonnokseen puolustusvoimien alueeksi (EP) ja kyseinen ilmeinen kirjoitusvirhe on syytä korjata.

Taajamatoimintojen alueet

Taajamatoimintojen rajausta noudatetaan pääpiirteissään voimassa olevaa maakuntakaavaa. Kouvolan kaupunki on vuoden 2009 jälkeen tarkastellut taajamatoimintojen rajausta rakennemallityössä ja Kouvolan keskeisen kaupunkialueen yleiskaavoituksen yhteydessä. Kaupungin tavoitteet ja tarpeet sekä näkemykset yhdyskuntarakenteen kehittämisestä ovat pääperiaatteiltaan samansuuntaiset maakuntakaavassa esitetyn kanssa. Huomautettavaa on joiltakin osin kaavaan merkityistä aluerajauksista ja niiden esitystavasta.

Kaavaluonnoksessa on maakuntakaavan mittakaava ja tarkoitus huomioiden tarpeettomasti ja liian yksityiskohtaisesti otettu kantaa Kouvolan päätaajaman yhden kaupunginosan osa-alueen (Valkealan kk) maankäytön kehittämissuuntaan ja järjestykseen. Kaupungin ensisijainen tavoite kirkonkylän suunnalla on tukeutua kirkonkylän palveluihin ja liikenteellisesti Mikkeliintiehen (Vt 15). Tarvetta taajaman venyttämiseen pohjoiseen Multamäentien suuntaan päin ei ole näköpiirissä. Toinen huomautus koskien taajamarajauksia sijoittuu Jaalan alueelle. Jaalan kirkonkylän taajamatoimintojen aluetta on tarpeettomasti supistettu voimassa olevaan maakuntakaavatilanteeseen verrattuna. Taajamatoimintoihin varattua aluetta ei Jaalassa ole syytä supistaa, sillä vaikka asumisen laajentamiselle ei ole tarpeita. Taajamatoiminnot voivat sisältää monipuolisesti Jaalan kirkonkylään tukeutuvaa ja kylän elinvoimaa kehittävä muuta maankäyttöä. Myös Heinolantien (Vt 46) ja Iso-Ruhmaan välinen ranta-alue on syytä pitää edelleen taajamatoimintojen alueena.

Kaavan esitystapaa ja rajausta tulisi muuttaa kaavaehdotukseen siten, että taajamarajaukset esitetään luonnoskarttaa jonkin verran yleispiirteisemmin. Tällöin kaupunginosamittakaavan kysymykset ja maankäytön kehittämissasiat sekä ajoitus voidaan ilman kaavateknisiä ristiriitoja ratkaista kaupungin sisäisenä asiana kuntakaavoituksessa.

Kylät

Kyliä kriteeristöä on tarkennettu. Maakuntakaavaa ei ole tarkoitettu pienten taajamien tai kylien alueelliseen suunnitteluun, joten osa Kouvolan taajamista on osoitettu taajamatoimintojen alueen sijasta maaseudulle sijoittuvina hyvän palvelutason kyläalueina (at). Maakunnalliset ja valtakunnalliset maankäytön ohjaustarpeet välittyvät kuntakaavoitukseen kaavamääräyksen välityksellä.

Maakuntakaavassa osoitettavien kylien lukumäärää on karsittu verrattuna voimassa olevaan maakuntakaavaan. Asiaa voidaan pitää maakuntakaavan tarkoitus huomioiden

oikeana suuntauksena. Kylien valinnassa tulee kuitenkin käyttää yhteneviä kriteereitä, ellei valitusta linjasta poikkeamiselle ole osoitettavissa erityisiä syitä. Asiaa voi pohtia esimerkinomaisesti mm. Saaramaan ja Pyhällön kylien kohdalla, jossa Pyhäntö on kaavaan merkitty, mutta vastaavanlaista Saaramaan kylää ei. Asiassa on syytä olla tarkkana, sillä maakuntakaavassa noteeratun kylän statuksella voi olla merkitystä mm. maakunnallisten tai EU-tukien sekä muiden kehittämishankkeiden rahoitusasioissa.

Maakuntakaavassa voisi olisi syytä esittää sellaiset kyläalueet, joiden kehittämisellä on itsessään kylän kokoa suurempi merkitys. Kouvolan matkailun kehittämisen näkökulmasta olisi suotavaa, mikäli Kimolan kylä osoitetaan voimassa olevan kaavan tapaan at-merkinnällä. Kyseinen merkintä antaa mm. monipuolisia mahdollisuuksia alueella voimassa olevan yleiskaavan tarkastelulle. Ennen kaavaehdotusvaihetta tulisi vielä selvittää Jaalan Kimolan osoittamista kyläaluemerkinällä at.

Rajanveto maakuntakaavaan valittavien ja siitä tiputettavien kylien välillä on oletettavasti hankalaa, mutta asiaa on vielä syytä tarkastella.

Matkailu

Matkailupalvelujen alueet on maakuntakaavassa huomioitu verrattain hyvin. Kouvolan alueella matkailuun liittyviä varauksia ja merkintöjä on Verlassa, Repovedellä sekä Tykkimäen alueella. Tykkimäen alueella matkailupalvelujen alue on tosin rajattu maakuntakaavaan esitystapa huomioiden jonkin verran alueen yleiskaavasta poikkeavasti. Kimolan kanavan mahdollistama sisävesimatkailu ja sen seurausvaikutukset voivat edellyttää mm. alueen rantayleiskaavojen ajantasaisuuden arvioimista erityisesti matkailun näkökulmasta. Asia tulisi myös huomioida maakuntakaavassa.

Tykkimäen alueen rajausta on syytä tarkentaa vastaamaan pääperiaatteeltaan Kouvolan oikeusvaikutteisten yleiskaavojen. Matkailun kehittämisaluemerkintä voisi olla tarpeellinen Repoveden ohella Kimola-Voikka välisellä Pyhäjärven - Kymijoen vesistöalueella. Edellisen lisäksi olisi syytä selvittää mahdollisuuksia Kimolanlahdelle sijoittuvalla kohde- merkinnällä (rm).

Melualueet

Kouvolassa on useita melulle altistuvia alueita. Kaavassa melualuemerkinällä on osoitettu laajempina alueina Vekaranjärven varuskunta-alueen ympäristö ja Utti lähialueineen. Pienempinä melukohteina on huomioitu edellä mainittujen lisäksi ampumarata-alueet Valkealan kirkonkylän ja Elimäen kirkonkylän tuntumassa. Näistä Elimäen kirkonkylän itäpuolen alue on uusi maakuntatasoinen kohde.

Suunnittelumääräyksenä alueilla yksiselitteisesti kielletään uusi asutus ja melulle herkkä toiminta. Määräyksen sitovuus ja ohjausvaikutus kuntakaavoitukseen tulisi yksilöidä tarkemmin. Kategorinen rakentamisen kieltävä määräys ei liene kuitenkaan mahdollinen.

Seveso III direktiivi

Kaavassa on osoitettu mm. Seveso III direktiivin mukaisten laitosten konsultointivyöhykkeet. Merkinnällä osoitetaan alueet, joiden sisäpuolelle suunniteltaessa on oltava yhteydessä pelastusviranomaisiin ja Turvallisuus- ja

kemikaalivirastoon (Tukes). Kouvolassa näitä alueita on Inkeröisten, Kaipiaisten, Kuusankosken ja Kouvolan tehtaiden sekä Kouvolan ratapihan ympärillä. Kartalle nämä konsultointivyöhykkeet on piirretty huomattavasti laajempina kuin mitä aikaisemmin kaavoituksessa on tapana ollut. Kuntakaavoissa vyöhykerajaukset on merkitty käyttäen huomattavasti suppeampia etäisyysmittoja (säteitä).

Ennen kaavaehdotuksen hyväksymistä tulisi konsultointivyöhykkeiden rajaukset vielä tarkistaa ja tarvittaessa korjata ne vastaamaan ao. viranomaisten ohjeistusta.

Luonnonperintö, luonnonvarat

Maakuntakaavassa pinta-alallisesti yksi merkittävimmistä asiakokonaisuuksista koskee luonnonperintöä ja luonnonvaroja.

Luonnonperintö

Luonnonperintö käsittää mm. suojelualueet, luonnonsuojelualueet, Na-tura-alueet, erityisiä ympäristöarvoja käsittäviä alueita, arvokkaita harjualueita. Yksittäisten aluevarausten lisäksi kaavaan on merkitty myös sini-viheryhteystarve (Vyt), joilla osoitetaan viher- tai ekologiseen verkostoon kuuluvien aluekokonaisuuksien tavoitteellisia yhteyksiä.

Luonnonperintöä ja luonnonvaroja käsittävät merkinnät ja määräykset on kaavaluonnosvaihe huomioiden hyvin laadittu, mutta maakuntakaavassa tulisi huomioida seuraavat näkemykset ja huomiot asiakokonaisuudesta. Sini-viheryhteystarpeen määräyksen tulkintaohjeen mukaan sen lopullinen sijainti sekä leveys tarkennetaan yksityiskohtaisemman suunnittelun tasoilla. Sini-viheryhteystarve ei aiheuta metsänhoidollisia rajoituksia eikä se rajoita maa- ja metsätalouden harjoittamista. Tulkintaohjeen perusteella jää siis epäselväksi, miten kaava turvaa yhteyden säilymisen, kun ottaa huomioon että yhteydet sijaitsevat pääosin alueilla, joiden maankäyttöön voidaan vaikuttaa ainoastaan metsänhoito-suunnitelmilla.

Luonnonvarat

Luonnonvaroista on osoitettu maa-ainesten ottoalueita, turvetuotantoalueita, pohjavesialueita ja vedenhankinnan kannalta tärkeitä pintavesialueita. Asiassa kiinnittää huomiota vedenottoalueiden (w) rajauksen kokoero.

Vuohijärven alue sekä Haukkajärvi-Rapojärvi on laajasti osoitettu vedenhankinnan kannalta tärkeäksi pintavesialueeksi (w). Myös Kymijoen vesistöä otetaan Piikanmaassa raakavettä. Lyhyt osuus vedenottamon yläpuolisesta jokialueesta on kyllä kaavassa osoitettu w-merkinnällä, mutta olisiko maakuntakaavassa syytä harkita luonnoksessa esitettyä laajemmin Pyhäjärven vesistöalueen merkitsemistä vedenhankinnan kannalta tärkeäksi pintavesialueeksi?

Turvetuotantoalueita (Eot) koskevassa kaavamääräyksessä voisi harkita vastaavaa tapauskohtaista lupamenettelyä, vastaavalla tavalla kuin arvokkaiden harjualueiden tai muiden geologisten muodostumien (Ge) määräyksessä on edellytetty.

Virkistys

Virkistys ja siihen liittyvät merkinnät on yksi maakuntakaavan tärkeistä osa-alueista

kunnan toteuttamisvastuun näkökulmasta katsottuna. Lähtökohtaisesti kunnan tulee kyseiset alueet pyrkiä toteuttamaan. Virkistysalueisiin liittyy myös suoria rakentamiseen ja maanomistajiin kohdistuvia oikeusvaikutuksia. Virkistysalueisiin (V) liittyy MRL 33§:n mukainen rakentamisrajoitus. Virkistysalueiden osalta on osoitettu maakunnalliset ja seudulliset virkistysalueet (V), ulkoilualueet sekä patikointi-, pyöräily- ja melontareitit.

Maakuntakaavaluonnoksessa maakunnan ja Kouvolan virkistyskohteet on esitetty varsin kattavasti. Kouvolassa merkittävin luonnontilaiseen tai sen kaltaiseen ympäristöön sijoittuva virkistysalue löytyy pohjoiselta Salpausselältä: Repoveden - Jaalan järvisuon ja Kimolan alueelta. Toinen luonteeltaan lähinnä taajamavirkistysaluekokonaisuus sijoittuu lähinnä Kouvolan, Kuusankosken, Voikkaan ja Valkealan kaupunginosiin. Kolmas aluekokonaisuus kytkeytyy entisen Anjalankosken alueella Kymijokeen ja sen virkistysarvoja omaaviin ranta-alueisiin.

Edellä lueteltujen maakunta- ja seututasoisten laajojen verkostojen ohella kaavassa on joitakin irrallisia ja usein pienialaisia virkistysalueita, joilla on vaikea nähdä olevan merkitystä osana kaavassa esitettävää maakunnallisesti merkittävää virkistysalueverkkoa. Joillakin näistä alueista ei ole merkitystä edes paikallisena virkistysalueena. Näitä ilmeisesti lähinnä menneisyyden perintönä maakuntakaavoissa roikkuvia kohteita löytyy muutamia. Esimerkkinä näistä mainittakoon Valkealanväylän ja Heinolantien (Vt 46) väliin sijoittuva kaavaan merkitty Riihikallion virkistysalue. Todettakoon, että kyseinen alue on voimassa olevassa oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa maa- ja metsätalousaluetta (M).

Maakuntakaavan virkistysalueverkkoa tulee vielä arvioida siten, että maakuntakaavaan otetaan mukaan vain perustellusti maakunnallista tai seudullista merkitystä omaavat virkistysalueet.

Rakennettu kulttuuriperintö

Rakennettuun kulttuuriperintöön liittyen kaavassa otetaan kantaa mm. muinaismuistoalueisiin, historiallisiin tielinjauksiin, sotarakenteisiin, maailmanperintökohteeseen ja kansalliseen kaupunkipuistoon (Kotka).

Kymenlaaksolaista rakennusperintöä käsittelevät inventoinnit ovat tällä hetkellä suurelta osin vanhentuneita eivätkä ne huomioi juuri lainkaan uudempaa rakennuskantaa. Aiemmin tehtyjen inventointien perusteella ei myöskään ole tehty ajantasaista arvotusta Kymenlaakson maakunnallisesti arvokkaista kohteista. Valtakunnantasolla merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen inventointi on hyväksytty vuonna 2010 (RKY) ja kuntatasolla rakennusinventointityötä tehdään jatkuvasti. Maakuntatasoinen inventointi on edellisten välitasona siis jäänyt ajastaan jälkeen, varsinkin kun maakuntakaavan taajama- ja keskusta-alueilla olevien maakunnallisesti merkittävien kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden käsittelyssä (s. 12) viitataan Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen vuonna 2008 koostamaan Kymenlaakson kulttuuriympäristökartoitukseen ja siihen liittyvään toimenpideohjelmaan. Kyseinen kartoitus keskittyi lähinnä tuolloin jo olemassa olleiden inventointitietojen keräämiseen ja niiden yhteismitallisesti esittämiseen. Kyseisessä kartoituksessa ei varsinaisesti tehty uutta inventointityötä. Tietojen vanhentuneisuus aiheuttaa jatkuvasti ongelmia kuntatason kaavoitukseen, koska käytävissä ei ole täysin ajantasaista tietoa maakunnallisesti arvokkaiksi arvioiduista kohteista. Kyseinen arvokeskustelu joudutaan

nyt käymään kohdekohtaisesti joko tarkemman kuntatasoisen yleis- ja asemakaavoituksen tai huonoimmassa tapauksessa vasta rakennus- tai purkulupamenettelyn yhteydessä. Nykyinen menettely haaskaa tarpeettomasti käytettävissä olevia resursseja ja estää kokonaisvaltaisen, maakuntatasoisen kokonaiskuvan muodostumisen.

Vireillä oleva maakuntakaava 2040 toimii tulevaisuudessa pohjana tarkemmalle kuntakaavoitukselle, joten kaavaehdotukseen olisi syytä päivittää maakunnallisesti arvokkaiksi arvioidut rakennetun kulttuuriympäristön kohteet aluekohteina sekä tarvittaessa yksittäisinä pistekohteina. Se seikka, että merkitäänkö kyseiset asiat kaavakartalle, kaavaselostukseen tai sen liitteeseen on maakuntakaavoittajan harkinnanvaltaan kuuluva asia.

Muuta

Kaavakartalla on runsaasti viiva- ja aluemerkinöjä, joihin liittyvät selite-merkinnät puuttuvat. Kaavakartan luettavuuden parantamiseksi ne olisi syytä siihen lisätä.

Kymenlaakson maakuntakaavassa tulee aidosti tarkastella uuden nopean henkilöjunaliikenteen raideyhteyden kehittämistä Kouvolan kautta itäiseen Suomeen Savon radan ja Karjalan radan suuntiin unohtamatta kansainvälistä liikennettä. Kaavaluonnoksessa esitetyt ratayhteydet perustuvat vuoden 2008 Ratahallintokeskuksen Helsinki-Pietari -rautatienyhteyden kehittämistä tekemään selvitykseen, minkä jälkeen raideliikenteen toimintaympäristö on muuttunut erittäin merkittävästi. Kaavan uusien ratayhteyksien suunnitteluratkaisun perusteissa viitataan ainoastaan ohjeellinen päärata -merkinnän raideyhteyteen Porvoo-Kotka vai-putuksiin, eikä voimassaolevassa kaavassa ja kaavaluonnoksessa raideliikenteen yhteystarve -merkinnällä olevaa Porvoo-Kouvola -ratalinjausta ei ole tarkasteltu riittävästi. Kaavamerkinnän perusteluissa todetaan myös seuraavasti. "Itäratavaihtoehtojen kannattavuus ei merkittävästi riipu Venäjänliikenteen kehityksestä, vaan vaikutukset kertyvät pääasiassa kotimaan liikenteestä." Näkemyksemme mukaan itäisen Suomen nopea henkilöjunayhteys edellyttää vaikutusalueellaan riittävää väestöpohjaa sekä kahdensuuntaista matkustajakysyntää, jotta kotimaan junayhteydestä muodostuu liiketaloudellisesti kannattava. Itäisessä Suomessa on kotimaan raideliikenteen kysyntäpotentiaalia.

Nopealla junayhteydellä ja liikkumistarpeiden mukaisilla junavuoroilla on merkittävä vaikutus matkustajajunien kysyntään henkilöliikenteessä. Savon radan ja Karjalan radan kysyntäpotentiaali pääkaupunkiseudulle ei vielä suuntaudu junaliikenteeseen matkaan kuluvan ajan pituuden johdosta. Junamatka Kuopiosta Helsinkiin (336 km) on nopeimmillaan noin 4 tuntia ja Joensuusta Helsinkiin (440 km) noin 4 tuntia ja vartin, kun Seinäjoelta Helsinkiin (360 km) pääsee parhaimmillaan reilussa kahdessa ja puolessa tunnissa.

Kaupunkien välisen moottoritie- ja rataverkon kehittäminen sekä kaupunkien ajallisen välimatkan pienentäminen vaikuttavat aiempaa enemmän yritysten sijoittumiseen ja ihmisten asuinpaikkakunnan valintaan. Kaupunkien liikenteellisen saavutettavuuden parantamisella on erittäin suuri merkitys alueen elinvoiman kehittymiselle. Lisäksi Kymenlaakson alueen uusien raideliikenneyhteyksien kehittämisellä on yksittäistä maakuntaa tai yksittäistä yhteysväliä laajempi merkitys. Tämän johdosta Kouvolan

kaupungin lisäksi viisi itäisen Suomen maakuntaa, 11 itäisen Suomen kaupunkia, kuusi itäisen Suomen yrittäjäyhdistystä ja neljä kauppakamaria vetosi toukokuussa 2018 liikenne- ja viestintäministeriin ja Liikenneviraston pääjohtajaan Helsingistä Helsinki-Vantaan lentoaseman, Porvoon ja Kouvolan kautta kulkevan nopean henkilöliikenteen raideyhteyden selvittämisen puolesta sekä sen ottamisesta mukaan valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan. Ministerin nimeämä ryhmä on aloittanut työnsä Itäradan vaikutusten selvittämiseksi.

Mahdollistamalla yksi lyhyempi uusi nopea Itärata Helsingistä, Helsinki-Vantaan lentoaseman ja Porvoon kautta Kouvolaan saavutetaan kolme tärkeää päämäärää yhdellä kertaa. Savon ja Karjalan ratojen junayhteys Helsinkiin nopeutuu tuntuvasti Helsingin ja Pietarin välisten junayhteyksien nopeutumisen lisäksi. Vaihtamalla nykyisellä Kouvolan risteysasemalla junaa Savon tai Karjalan radan suunnista, päästään yhdellä junanvaihdolla nopeasti Pietariin ja Kotkaan tai edelleen Karjalan tai Savon radan suuntaan. Itäradan vaikutusalueella, joka kattaa Itä-Suomen viisi maakuntaa sekä Kouvolan ja Porvoon kaupungit, asuu 0,9 milj. ihmistä. Luonnollisesti ratayhteys liittää Helsingin ja Pietarin metropolialueet toisiinsa.

Kymenlaakson maakuntakaavan ratalinjaukset tulee selvittää koko vaikutusalueellaan yhtenäisin periaattein Kymenlaakson maakuntakaavan laatimisen yhteydessä, jotta ratayhteyksien maakuntakaavamerkintä Porvoon ja Kouvolan välillä voidaan osoittaa Päärata, ohjeellinen -merkinnällä

Vastine:

Yleistä

Maakuntakaavassa tulee huomioida olemassa oleva taajama- ja kaupunkialue. Tämän lisäksi maakuntakaavalla ohjataan yhdyskuntarakenteen kasvua ja eheyttämistä. Kymenlaakson maakuntakaavan perusteeksi on laadittu maakuntahallituksen hyväksymä Kymenlaakson väestö- ja työpaikkasuunnite. Suunnitteen mukaan maakunnan väestö ei kasva vuoteen 2040 mennessä. Todellinen väestönkehitys on ollut vielä negatiivisempi.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan maakuntakaavan sisältövaatimukseen kuuluu erityisen huomion kiinnittäminen maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen sekä kaava laadittaessa on pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta.

Kouvolan keskeisen kaupunkialueen osalta maakuntakaavaan on osoitettu aluevarausmerkintöjä maakuntakaavan mittakaava ja strategisuus huomioiden. Näiden aluevarausmerkintöjen lisäksi on osoitettu kehittämisperiaatteellinen merkintä "kehitettävä ja tiivistettävä kaupunkialue". Tällä kehittämisperiaatteellisella merkinnällä ohjataan yhdyskuntarakenteen kehittämistä niin, että elinkeinotoiminnan, asutuksen, kaupan ja muiden palveluiden sekä joukko- ja kevyen liikenteen kehittämismahdollisuuksia edistetään, luodaan rakenteellisia ja toiminnallisia kokonaisuuksia kaupunkialueen osakeskusten välille sekä parannetaan alueen vetovoimaisuutta kokonaisvaltaisella kaupunkisuunnittelulla alueen ominaispiirteet huomioiden. Merkintä on yhtenevä Kouvolan kaupungin rakennemallin kanssa. Maakuntakaava tukee rakennemallin tavoitteita kehittämisen suuntaviivoista.

Maakuntakaavan ohjausvaikutuksen yleisperiaatteena on, että maakuntakaavassa esitettyjen aluevarausten laajuutta ja sijaintia voidaan yksityiskohtaisemmassa kaavassa muuttaa tai aluevarauksesta voidaan myös luopua edellyttäen, että maakuntakaavan keskeiset ratkaisut ja tavoitteet ei vaarannu. Alueiden käytön suunnittelujärjestelmän periaatteena on, että yleispiirteisempi kaava on ohjeena laadittaneessa tai muutettaessa yksityiskohtaisempia kaavoja. Maakuntakaavan yleispiirteisyydestä ja ylikunnallisesta luonteesta johtuen, kunnilla on omassa kaavoituksessa varsin suuri liikkumavara kunnan sisäisissä alueidenkäyttökysymyksissä.

Liikenne

Ratahallintokeskus on vuonna 2008 selvittänyt Helsingistä itään kulkevan uuden ratalinjauksen tarpeellisuutta Helsingin ja Pietarin välisessä liikenteessä. Selvityksessä tarkasteltiin neljää eri perusvaihtoehtoa, joista yksi kulkee Kouvolan kautta. Selvityksessä todettiin, ettei mikään neljästä vaihtoehdosta ole yhteiskuntataloudellisesti kannattava käytetyillä mittareilla. Vaihtoehdoilla kuitenkin todettiin olevan merkittäviä vaikutuksia alueiden kehittämisedellytyksiin ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin. Kouvolan vaihtoehto oli perusvaihtoehdoista yhteiskuntataloudellisesti kustannustehokkain. Helsinki-Kotka-Luumäki -vaihtoehto oli liikenneyhteyksien parantumisen ja aluerakenteen kehittämisedellytysten kannalta tasapainoisin ja eniten uusia mahdollisuuksia avaava. Näin ollen maakuntakaavassa on osoitettu molemmat vaihtoehdot yhteystarvemerkinällä Koskenkylä-Kouvola ja ohjeellisena ratalinjauksena maakunnan raja-Kotka ja edelleen Haminasta itään yhteystarvemerkinällä. Kyseistä selvitystä on lähdetty ajantasaistamaan Liikenneviraston johdolla vuoden 2018 syksyllä. Maakuntakaavan jatkotyöstössä tullaan huomioimaan mahdolliset uudet selvitysten tulokset. Maakuntakaavan merkinnät mahdollistavat raideliikenteen kehittämisen koko maakunnassa.

Kanavaliikenteen yhteystarvemerkinän osalta tarkennetaan kaavaselostusta ja huomioidaan parhaillaan meneillään olevan liikennestrategian ajatasaisuusarvioinnin tulokset.

Trafin valtakunnallisesti VAK-ratapihoiksi määrittelemiä ratapihoja Kymenlaaksossa ovat: Hamina (Ratapiha Hamina ja Ratapiha keskipiha), Kotka (Mussalon ratapiha) ja Kouvola (Kouvola tavara, Kouvola lajittelu). Turvallisuuden näkökulmasta keskeistä on ratajärjestelyt mm. Kotolahden alueella ja niiden parantaminen, mikä on huomioitu maakuntakaavassa. Valtioneuvoston asetus vaarallisten aineiden kuljetuksesta rautateillä annetun asetuksen muutoksesta on parhaillaan lausunnolla. Esityksessä ehdotetaan tarkennettavaksi vaarallista ainetta sisältävien rautatiekuljetusten tilapäistä säilytystä koskevaa ilmoitusvelvollisuutta kuljetuksen suorittajan vastuulle. Lisäksi esitetään ilmoitusvelvollisuuden laajentamista koskemaan kaikkia VAK-aineita ja eri vaunutyyppejä. Uusia VAK-ratapihoja tai väliaikaisia säilytyspaikkoja ei esitetä. Uusien VAK-ratapihojen osoittaminen maakuntakaavassa ei ole mahdollista ilman valtakunnan tason toimijoiden päätöksiä.

Kaipiaisten T/kem-alueen rajausta on perusteltua supistaa.

Maakuntakaavassa osoitetaan logistiikan ja liikkumisen kannalta keskeinen verkosto. Liittymien osalta maakuntakaavassa ei lähtökohtaisesti ole tarpeen osoittaa ns.

maankäyttöliittymiä. Maankäyttöliittymät on kuitenkin osoitettu mikäli ne yhdistävät maakuntakaavassa osoitettuja teitä ja katuja tai muuta maakunnallisesti merkittävää maankäyttöä. Muut maankäyttöliittymät suunnitellaan yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä.

Hillosensalmelle on perusteltua lisätä venesatama-merkintä.

Alue- ja yhdyskuntarakenne

On perusteltua muuttaa Kymintehtaan Ruukinpuiston maakuntakaavamerkintä teollisuusalueesta työpaikka-alueeksi. Jokelan työpaikka-alueen TP-merkinnässä on kirjoitusvirhe kaavakartalla ja se korjataan.

Maakuntakaavassa tulee huomioida olemassa oleva taajama- ja kaupunkialue. Tämän lisäksi maakuntakaavalla ohjataan yhdyskuntarakenteen kasvua ja eheyttämistä. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan maakuntakaavan sisältövaatimukseen kuuluu erityisen huomion kiinnittäminen maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen sekä kaava laadittaessa on pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta. Kaupungin esityksen mukaan Valkealan kirkonkylän Valkealan kartanon pohjoispuoliset toteutumattomat taajamatoimintojen alueet poistetaan kaavasta. Kaupunki toteaa lausunnossaan, että asumisen laajentamiselle Jaalan alueella ei ole tarvetta. Maakuntakaava yleispiirteisenä suunnitelmana ei estä Jaalan alueen elinvoimaa kehittävien toimintojen maankäytön suunnittelua kuntatasolla.

Lausunnossa esitetään hyvin yksityiskohtaisia muutoksia maakuntakaavaan, mutta vaaditaan myös kaavamerkintöjen yleispiirteistämistä. Taajamatoimintojen alueiden osalta Kymenlaakson Liitto korostaa, että maakuntakaavamerkinnyt on yleispiirteistetty kaavakartalle. Maakuntakaavan ohjausvaikutuksen yleisperiaatteena on, että maakuntakaavassa esitettyjen aluevarausten laajuutta ja sijaintia voidaan yksityiskohtaisemmassa kaavassa muuttaa tai aluevarauksesta voidaan myös luopua edellyttäen, että maakuntakaavan keskeiset ratkaisut ja tavoitteet ei vaarannu. Alueiden käytön suunnittelujärjestelmän periaatteena on, että yleispiirteisempi kaava on ohjeena laadittaneessa tai muutettaessa yksityiskohtaisempia kaavoja. Maakuntakaavan yleispiirteisyydestä ja ylikunnallisesta luonteesta johtuen, kunnilla on omassa kaavoituksessa varsin suuri liikkumavara kunnan sisäisissä alueidenkäyttökysymyksissä.

Maakuntakaavalla ratkaistaan maakunnallisesti tai seudullisesti merkittäviä maankäytön kysymyksiä. Kunnallisesti ja paikallisesti merkittävät maankäyttökysymykset ratkaistaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Näin ollen maakuntakaavassa osoitetaan maakunnallisesti merkittävä keskeinen maaseudun kylärakenne. Maakuntakaavassa ei lähtökohtaisesti osoiteta sellaisia kyliä, jotka sijoittuvat kaupunkien kehysalueelle. Maakuntakaavan kylä-merkinnällä osoitetaan sellaiset kylät, joiden todetaan muodostavan rakenteellisesti selvän kylä-alueen, ovat elinvoimaisia asukasmäärän, palvelutarjonnan ja kehittämispotentiaalin näkökulmasta sekä saariston erityisesti matkailuun ja loma-asutukseen tukeutuvat kylät. Muiden kylien kehittämistä ja maankäytöllistä suunnittelua edistetään kuntatason kaavoituksen ja suunnittelun keinoin. Kimolan kylän osalta voidaan todeta, että sen asukasmäärä (57 hlö) ja palvelutaso jäävät merkittävästi maakunnallisen rajan alapuolelle. Kimolan kylän kehittämispotentiaali on huomioitu matkailun kehittämisen näkökulmasta

kehittämisperiaatemerkinällä.

Kimolan kanavan mahdollistama sisävesimatkailu on tunnistettu maakuntakaavan laadinnan yhteydessä yhdeksi potentiaaliksi Pohjois-Kymenlaakson matkailun kehittämisessä. Alueen yhteys Vuolenkoski-Vierumäki-Heinola suuntaan on myös ilmeinen. Kaavan laadinnan yhteydessä ei kuitenkaan ole ollut tiedossa hankkeita tai selvityksiä, joiden perusteella olisi mahdollista osoittaa alueelle matkailupalveluiden alue- tai kohdemerkintöjä. Sen sijaan on perusteltua laajentaa kaavaluonnoksen Verla-Repovesi-alueen matkailun kehittämisen kohdealuetta kattamaan myös Pyhäjärven ja Kimolan alueet. Näin kehittämisperiaatemerkinä linkittää Pohjois-Kymenlaakson matkailullista kehittämistä myös Vuolenkoski-Vierumäki suuntaan. Tykkimäen matkailualueen rajausta on perusteltua tarkastaa.

Melualue (me) -merkinnällä osoitetaan maakuntakaavaluonnoksessa alueita, joiden melutaso ylittää valtioneuvoston päätöksellä annetut melutason ohjearvot. Suunnittelumääräyksessä on Maankäyttö- ja rakennuslaki oppaan 10 suositusten mukaisesti täsmennetty millaista maankäyttöä melualueille ei tule osoittaa. MRL 33 §:n mukaista rakentamisrajoitusta melualueille ei ole määritetty. Selvitetään mahdollisuutta selkeyttää suunnittelumääräyksen ohjausvaikutuksia ja toteutusta maakuntakaavaehdotukseen.

Maakuntakaavassa on tunnistettu maakunnan yhdyskuntarakenteen haastellisuus suhteessa ympäristöhaittoja aiheuttavien toimintojen (teollisuus ja logistiikka) suhteen. Maakuntakaavassa on tästä syystä osoitettu aiemmista vaihemaakuntakaavoista poiketen T/kem-alueet omalla merkinnällään ja niihin liitetty suunnittelumääräys koskien vaarallisten aineiden käsittelyä ja riskien hallintaa. Lisäksi maakuntakaavassa osoitetaan sellaisten laitosten konsultointivöhykkeet, joiden toiminnan laajuus on turvallisuusselvityslaitos tai toimintaperiaateasiakirjalaitos. Konsultointivöhykkeet osoitetaan sen laajuisina kuin ne on Tukesin päätöksissä osoitettu. Päällekkäiset konsultointivöhykkeet on yhdistetty yhdeksi vyöhykkeeksi.

Luonnonperintö, luonnonvarat

Sini-viheryhteystarvemerkinällä turvataan liikkumisedellytykset ihmisille virkistysreittejä pitkin ja eliölajeille sekä lajiryhmille luonnon ydinalueiden välillä. Maakuntakaavan ratkaisun periaatetta ei saa vaarantaa (MRL 32 §). Tavoitteena on yhteyksien säilyttäminen ja kehittäminen. Merkinä on luonteeltaan kehittämisperiaatteellinen, ja sen lopullinen sijainti sekä leveys tarkennetaan yksityiskohtaisemman suunnittelun tasoilla. Toteutus ja mittakaava poikkeavat toisistaan taajama-alueilla ja niiden ulkopuolella sekä vesistöalueilla johtuen näiden keskinäisistä olosuhde-eroavaisuuksista. Yhteystarve on kuitenkin tärkeää turvata riittävän leveänä, jotta se voi palvella sekä ihmisten että eliölajien liikkumista.

Sini-viheryhteystarvemerkinällä osoitetut yhteydet ovat suurimmaksi osaksi jo olemassa olevia yhteyksiä, joiden olemassaolo on turvattu yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Sini-viheryhteyttä vaarantavia hankkeita ovat esimerkiksi suuret tiehankkeet tai yhdyskuntarakenteen merkittävä laajeneminen tai tiivistyminen sini-viheryhteystarvemerkinän alueella. Sini-viheryhteyden mittakaava ja tarkka sijainti tarkentuu alempien kaavatasojen suunnittelun yhteydessä. Toteutumista on mahdollista tukea myös vapaaehtoisin keinoin, kuten esimerkiksi vapaaehtoisen suojelun avulla,

suosittelemalla yksityismailla METSO-ohjelman mukaisten suojelualueiden perustamista ja hyödyntämällä metsälain mahdollistamia eri metsienkäsittelymenetelmiä, kuten metsien eri ikäiskasvatusta tai puustoisia suojavyöhykkeitä sini-viheryhteystarpeiden linjauksilla.

Koko Pyhäjärven aluetta ei ole tarkoituksenmukaista osoittaa laajemmin w-merkinnällä, koska tällöin tulisi osoittaa pinta-alueellisesti merkittävän iso alue. Pyhäjärvi ei myöskään ole luokiteltu "Eryistä suojelua vaativaksi vesistöksi". Vesistöjen suojelun ja tilan parantamiseksi maakuntakaavaan on perusteltua lisätä koko kaava-alueetta koskeva määräys vaelluskaloja koskevan määräyksen yhteyteen: *"Maankäytön tarkemmassa suunnittelussa tulee luoda edellytyksiä vaelluskalakantojen luontaiselle lisääntymiselle jokialueilla. Maankäytön tarkemmassa suunnittelussa tulee edistää vesien suojelua ja pyrkiä parantamaan vesien ekologista tilaa."*

Turvetuotantoalueen EOt suunnittelumääräyksessä todetaan, että *"Turvetuotantoalueiden käyttöönoton suunnittelussa on otettava huomioon tuotantoalueiden yhteisvaikutus vesistöihin, turvetuotannon osuus kokonaiskuormituksesta sekä tuotantopinta-alan poistumat"*. Turvetuotantoalueiden toteutuminen ratkaistaan ympäristönsuojelulain asettamin reunaehdoin, ja tämän vuoksi turvetuotantoalueita on mahdollista toteuttaa myös muualla kuin maakuntakaavassa osoitetuilla turvetuotantoalueilla. Kaavaehdotukseen on perusteltua tarkistaa turvetuotannossa jo olevien alueiden osalta jäljellä olevat tuotantopinta--alat ja tarkistaa turvetuotantoalueiden suunnitteluratkaisua.

Virkistys

Maakuntakaavaluonnoksessa on osoitettu Riihikallion välittömässä läheisyydessä sijaitseva Petkelmäen alue virkistysalue (V) merkinnällä. Alueella on aktiivista paikallista, mutta myös seudullista ja jopa ylimaakunnallista virkistyskäyttöä alueella sijaitsevan kiipeilykallion vuoksi. Alueella on yli 100 kalliokiipeilyyn tai boulderointiin sopivaa reittiä ja paikallinen kiipeilykerho käyttää aluetta aktiivisesti kerhotoiminnassaan sekä kiipeilytapahtumien järjestämiseen. Lisäksi Petkelmäen kallion päältä avautuu näkymä Kymijoenlaakson kulttuurimaisemaan, jota on vuonna 2014 tehdyn maisema-alueiden inventointien perusteella esitetty valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi.

On perusteltua tarkistaa maakuntakaavan virkistysaluemerkintöjä siten, että ne ovat merkitty yhdenmukaisten periaatteiden mukaisesti koko maakuntakaava-alueella.

Rakennettu kulttuuriperintö

Maakuntakaavan laadinnan yhteydessä on tunnistettu tarve laajamittaiselle rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnille maakunnallisesti arvokkaiden kohteiden osalta. Kymenlaakson museo hoitaa rakennetun kulttuuriympäristön viranomaistehtäviä Kymenlaakson alueella ja tehtäviin kuuluu myös huolehtiminen Kymenlaakson alueen kulttuuriympäristön inventoinnista ja dokumentoinnista ja niiden kehittämisestä. Maakuntakaavaa varten ei ole ollut saatavilla täysin ajantasaista ja kattavaa inventointia Kymenlaakson maakunnallisesti merkittävästä rakennetusta kulttuuriperinnöstä. Näin ollen kaavaratkaisut perustuvat vahvistettujen maakuntakaavojen selvityksiin. Kaavaselostusta on perusteltua tarkentaa tältä osin.

Muuta

Maakuntakaavaluonnoksessa kaavan visuaalista ilmettä on pyritty selkeyttämään ja kaavamerkintää osoittavia kirjainmerkintöjä on osoitettu ainoastaan aluevarausmerkinnöille sekä osalle kohdemerkinnöistä. Osa-alue-, kehittämisperiaate- sekä viivamerkinnät on pyritty osoittamaan niin selkeillä merkinnöillä, että ne ovat helposti tunnistettavissa käyttäen selitteenä merkinnät ja määräykset asiakirjaa. Virallisen paperisen maakuntakaavakartan tukena suosittelemme käyttämään digitaalista maakuntakaavaluonnoksen karttapalvelua, joka on katsottavissa Kymenlaakson Liiton paikkatietopalvelusta (<http://kymml.maps.arcgis.com/home/index.html>).

Eesitys Hallitus:

Liikenne

Supistetaan Kaipiaisten T/kem-alueen merkintää.

Lisätään Hillosensalmelle venesatama-merkintää.

Huomioidaan maakuntakaavan jatkotyöstössä mahdolliset uudet itärataselvitysten tulokset.

Alue- ja yhdyskuntarakenne

Muutetaan Kymintehtaan Ruukinpuiston T-alue TP-alueeksi.

Korjataan Jokelan TP-alueen kirjoitusvirhe.

Poistetaan Valkealan kirkonkylän Valkealan kartanon pohjoispuoliset toteutumattomat taajamatoimintojen alueet kaavasta.

Laajennetaan Verla-Repovesi -alueen matkailun kehittämisenkohdealue-merkintää kattamaan myös Pyhäjärven ja Kimolan alueet.

Tarkastetaan Tykkimäen matkailualueen rajausta.

Selvitetään mahdollisuutta selkeyttää melualueen ohjausvaikutukset ja toteutukset tekstiä.

Luonnonperintö, Luonnonvarat

Lisätään koko kaava-aluetta koskeva määräys vaelluskaloja koskevan määräyksen yhteyteen: *”Maankäytön tarkemmassa suunnittelussa tulee edistää vesien suojelua ja pyrkiä parantamaan vesien ekologista tilaa.”*

Tarkistetaan turvetuotannossa jo olevien alueiden osalta jäljellä olevat tuotantopinta--alat ja tarkistetaan turvetuotantoalueiden suunnitteluratkaisua.

Virkistys

Tarkistetaan ja yhdenmukaistetaan virkistysaluemerkintöjen rajausten perustelut.

Muilta osin ei muutoksia kaavaan.

luo satoja uusia työpaikkoja. Uusien työpaikkojen myötä alueelle odotetaan myös uutta asukaskuntaa, jonka luontainen sijoittumispaikka on Virojoen taajama, joka sijaitsee aluerakenteellisesti edullisella ja hyvin saavutettavalla paikalla Vaalimaahan nähden voimakkaan itä-länsisuuntaisen liikenneakselin varrella. Nykytilanteessa Virjojoella asuu n. 1 200 asukasta ja Miehikkälän kirkonkylässä n. 600 asukasta. Rakennemuutoksen myötä Kymenlaaksosta on poistunut tuhansia teollisia työpaikkoja ja teollisuuteen nojanneet taajamat ovat pikemminkin hiipuneet kuin kasvaneet. Virojoen taajamalla puolestaan on kasvupotentiaalia Vaalimaan ja venäläisten matkailijoiden luomien työpaikkojen myötä. Kasvupotentiaalia Vaalimaahan liittyen on olemassa myös Miehikkälässä, mutta aluerakenteen ja saavutettavuuden näkökulmasta potentiaalin ei oleteta olevan niin suurta, että olisi perusteltua esittää alueelle keskustatoimintojen kohdealuemerkintää. Maakuntakaavan taustaselvitysten perusteella ei myöskään ole perusteltua osoittaa niin sanotulle Kaakon kulmalle kahta keskustatoimintojen aluetta.

Keskustatoimintojen alueen maakuntakaavamerkinnällä ohjataan myös vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittumista. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan vähittäiskaupan suuryksiköiden ensisijainen sijaintipaikka on keskusta-alue, ellei muu sijainti kaupan palvelujen saavutettavuus huomioon ottaen ole perusteltu. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan maakuntakaavassa tulee esittää myös merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alaraja. Kymenlaaksossa alaraja on 4 000 km². Tätä pienempien kaupan yksiköiden sijoittumista ei ohjata maakuntakaavalla. Miehikkälän kirkonkylään voi sijoittua seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikön alarajaa pienempiä kaupan yksiköitä kuntakaavoituksen keinoin. Nykytilanteessa 4 000 km² rajan ylittäviä vähittäiskaupan suuryksiköitä on Kymenlaaksossa ainoastaan kaupunkialueilla sekä Vaalimaalla. Kymenlaakson vähittäiskaupan kehityksen seuranta-raportin mukaan ei ole perusteltua lisätä maakuntakaavan kaupallista mitoitusrajoitusta. Näin ollen ei ole perusteltua osoittaa Miehikkälän kirkonkylään keskustatoimintojen kohdelalue-merkintää.

Maakuntakaavaratkaisu ei estä Miehikkälän kirkonkylän kehittymistä kuntakeskuksena.

Matkailupalveluiden alueita on osoitettu maakuntakaavan strategisuuden korostamisen mukaisesti aiempia maakuntakaavoja vähemmän. Maakuntakaavassa keskitytään aidosti maakunnallisiin kysymyksiin ja mm. Kotkan-Haminan seudun strateginen yleiskaava tarkentaa maakuntakaavaratkaisua kaavahierarkian mukaisesti. K-Vitzin sekä Savan alueet on osoitettu strategisessa yleiskaavassa eikä niiden kehittämiseksi näin ollen ole kaavallista estettä.

Korjataan kylätarkastelu-raportti Suur-Miehikkälän palvelutarjonnan osalta.

Esitys Hallitus:

Ei muutoksia kaavaan.

2 Lausunto Mäntyharjun kunta

KL/899/1004000L/201

8

Mäntyharjun kunnan kannalta tulevan Kymenlaakson kokonaismaakuntakaavan vaikutukset korostuvat Repoveden kansallispuiston ja siihen tukeutuvan laajan matkailuvyöhykkeen ympäristössä sekä Pahkajärven ampuma-alueella. Kyseisten

peruskorjaamista.

Suunnittelumääräys: Suunniteltaessa alueen käyttöä on puolustusvoimille varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen

SUOJAVYÖHYKE A (ulompi vyöhyke): Merkinnällä osoitetaan alueita, joiden käyttöä on lähellä sijaitsevan vaaraa tai huomattavaa häiriötä aiheuttavan toiminnan vuoksi rajoitettava.

Rakentamismääräys: Alueella on ensisijaisesti sallittua maa- ja metsätalousraken-taminen sekä puolustushallintoa palveleva rakentaminen. Alueelle ei tule sijoittaa sairaalaa, vanhainkotiä, päiväkotia tai muuta vastaavaa laitosta

Suunnittelumääräys: Suunniteltaessa alueen käyttöä on puolustusvoimille varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen

Tuulivoimarakentaminen

Puolustusvoimat esittää, että kaavaluonnokseen merkityt tuulivoimatuotannon aluevaraukset poistetaan kaavasta. Puolustusvoimat vastustaa rakennuslupien myöntämistä tuulivoimaloille kaavaan merkityillä tuulivoima-alueilla.

Esitetään lisättäväksi kaavamääräyksiin koko maakuntakaava-alueetta koskeva yleiskaavamääräys:

"Tuulivoimatuotantoaluetta suunniteltaessa on turvattava puolustusvoimien toimintaedellytykset, ottamalla huomioon puolustusvoimien toiminnasta, kuten tutkajärjestelmistä ja radioyhteyksien turvaamisesta aiheutuvat rajoitteet.

Yli 50 metriä (kokonaiskorkeus maanpinnasta) korkeista tuulivoimaloista koko maakuntakaava- alueella, tulee aina pyytää erillinen lausunto Puolustusvoimien Pääesikunnalta."

Puolustusvoimat esittää, että siinä vaiheessa kun tuulivoimarakentamisen suunnitelmat ovat tarkentuneet (voimaloiden määrä, korkeus ja sijoittuminen), tulee tuulivoimatoimijan pyytää Pääesikunnalta lausunto tuulivoimaloiden hyväksyttävyydestä ja mahdollisista tutkaselvitystarpeista. Arvion tutkaselvityksen tarpeesta Pääesikunta tekee, saatuaan tarkemmat tiedot suunnitelluista tuulivoimaloista.

Puolustusvoimat ilmoittaa, että puolustusvoimien virallisen kannan tuulivoimarakentamiseen antaa Pääesikunnan operatiivinen osasto, yhteyshenkilönä tarkastaja Jussi Karhila, p. 0299 800 (Puolustusvoimien vaihde).

Vastine:

Puolustusvoimien varuskunta-alueet

Lausunnossa esitettiin Tykkimäen ajoradan osoittamista puolustusvoimien alue (EP) merkinnällä maakuntakaavassa. Voimassa olevissa maakunta- ja kuntakaavoissa alueen maankäyttö ei ole ristiriidassa puolustusvoimien toiminnan kanssa. Maakuntakaavaluonnoksen ratkaisu noudattaa samaa linjaa, eikä näin ollen estä puolustusvoimien toimintaa alueella. Alue on myös maakuntakaavoituksen tarkastelumittakaavaan nähden hyvin pieni. Puolustusvoimien Tykkimäen ajoradan

toiminnan turvaaminen halutaan kuitenkin varmistaa lisäämällä liikennealue (L) -merkinnälle aluekohtainen suunnittelumääräys ”Kullasvaaran alueen suunnittelussa tulee turvata puolustusvoimien Tykkimäen ajoharjoitteluradan toiminta.”

Puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueet

Korjataan puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueiden (EAH) suunnittelumääräystä, melualueen (me) aluekohtaista suunnittelumääräystä sekä alueen, jolla kulkeminen on rajoitettua kuvausta lausunnossa esitetyn mukaisesti.

Puolustusvoimien suojavyöhykkeet

Osoitetaan esitetty suojavyöhyke A:n mukainen rajausta suojavyöhyke (sv) osa-aluemerkinnällä maakuntakaavan ehdotukseen. Suojavyöhyke B:n merkitsemistä ei nähdä tarpeellisena, sillä alue sijaitsee kokonaisuudessaan puolustusvoimien aluevarausten (EP ja EAH) sisällä.

Suojavyöhykkeen merkinnän kuvaukseksi esitetty ”Merkinnällä osoitetaan alueita, joiden käyttöä on lähellä sijaitsevan vaaraa tai huomattavaa häiriötä aiheuttavan toiminnan vuoksi rajoitettava” lisätään merkinnän kuvaukseksi maakuntakaavaehdotukseen. Lisäksi lausunnossa esitettiin merkinnälle erillisiä rakentamis- ja suunnittelumääräyksiä. Nämä yhdistetään maakuntakaavaehdotuksessa seuraavanlaiseksi suunnittelumääräykseksi: ”Alueella on ensisijaisesti sallittua maa- ja metsätaloussrakentaminen sekä puolustushallintoa palveleva rakentaminen. Alueelle ei tule sijoittaa sairaalaa, vanhainkotiä, päiväkotia tai muuta vastaavaa laitosta. Alueen käyttöä suunniteltaessa tulee puolustusvoimille varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.”

Tuulivoimarakentaminen

Maakuntakaavassa esitetyt tuulivoimaloiden alueet perustuvat Kymenlaakson tuulivoimaselvitykseen 2010. Maakuntakaavaluonnoksessa esitetyt tuulivoimaloiden alueet ovat yhtenevät ajantasaisen Energiamaakuntakaavan kanssa. Tuulivoimaloiden alueiden kaavamerkintä on osa-alueiden erityisominaisuuksia ilmaiseva merkintä. Ympäristöministeriön maakuntakaavamerkintöjä ohjaavan oppaan mukaan merkinnällä osoitetaan vähintään seudullisesti merkittäviä osa-alueiden erityisominaisuuksia, joiden säilyminen halutaan turvata. Alueella ei ole voimassa MRL 33§ mukainen rakentamisrajoitus. Merkintä ei siis ole aluevarausmerkintä vaan osoittaa alueiden erityisominaisuutta, tässä tapauksessa soveltuvuutta tuulivoimatuotantoon.

Tuulivoima-alueiden kaavamerkintään liittyy suunnittelumääräys:

”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on a) selvitettävä tuulivoimaloiden vaikutukset ilmavalvontatutkiiin ja puolustusvoimien radioyhteyksiin ja otettava huomioon puolustusvoimien toiminnasta aiheutuvat rajoitteet sekä pyydetty Puolustusvoimien lausunto” Suunnittelumääräyksellä turvataan Puolustusvoimien toiminta valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti. Näin ollen ei ole perusteltua poistaa tuulivoimaloiden alueita maakuntakaavasta. Alueet ovat ominaisuuksiltaan tuulivoimatuotantoon soveltuvia ja niiden osoittamisella vastataan mm. maakuntaohjelmassa esitettyihin kestäväen energiatuotannon ja hiilineutraaliuden saavuttamisen tavoitteisiin.

Lausunnon jälkeen Kymenlaakson Liitto on käynyt neuvottelun Puolustusvoimien kanssa. Neuvottelun jälkeen Puolustusvoimat on ilmoittanut, että Pohjois-Kymenlaakson tuulivoimaloiden alueita ei kategorisesti vastusteta kunhan Puolustusvoimien toimintaedellykset turvataan. Kymenlaakson Liitto katsoo, että Puolustusvoimilla on vahva asema tuulivoimaloiden rakentamisen hyväksyttävyyden toteamisessa hankekohtaisesti, kuten maakuntakaavan suunnittelumääräyksellä on määrätty. Maakuntakaavalla luodaan edellytyksiä uusiutuvan energian tavoitteiden saavuttamiseksi. Maakuntakaavan tavoitevuosi on 2040 ja näin ollen on perusteltua osoittaa myös mahdollisia tulevaisuuden kestävien energiamuotojen tuotantopotentiaaleja maakuntakaavassa vaikka nykytilanteessa ei esimerkiksi tuulivoimarakentaminen olisikaan mahdollista.

On perusteltua lisätä koko maakuntakaava-aluetta koskeviin suunnittelumääräyksiin: *Tuulivoimaa suunniteltaessa on turvattava Puolustusvoimien toimintaedellytykset ottamalla huomioon Puolustusvoimien toiminnasta, kuten tutkajärjestelmien ja radioyhteyksien turvaamisesta aiheutuvat rajoitteet. Yli 50 metriä kokonaiskorkeudeltaan olevista tuulivoimaloista tulee aina pyytää erillinen lausunto Puolustusvoimilta.*

Esitys Hallitus:

Lisätään liikennealue (L) -merkintään aluekohtainen suunnittelumääräys: "Kullasvaaran alueen suunnittelussa tulee turvata puolustusvoimien Tykkimäen ajoharjoitteluradan toiminta."

Korjataan puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueiden (EAH) suunnittelumääräystä, melualueen (me) aluekohtaista suunnittelumääräystä sekä alueen, jolla kulkeminen on rajoitettua kuvausta lausunnossa esitetyn mukaisesti.

Osoitetaan lausunnossa esitetty suojavyöhyke A:n mukainen rajaus suojavyöhyke (sv) osa-aluemerkinnällä maakuntakaavan ehdotukseen. Merkinnän kuvaukseksi lausunnossa esitetty "Merkinnällä osoitetaan alueita, joiden käyttöä on lähellä sijaitsevan vaaraa tai huomattavaa häiriötä aiheuttavan toiminnan vuoksi rajoitettava" ja suunnittelumääräykseksi "Alueella on ensisijaisesti sallittua maa- ja metsätalourakentaminen sekä puolustushallintoa palveleva rakentaminen. Alueelle ei tule sijoittaa sairaalaa, vanhainkotiä, päiväkotia tai muuta vastaavaa laitosta. Alueen käyttöä suunniteltaessa tulee puolustusvoimille varata mahdollisuus lausunnon antamiseen."

Lisätään koko maakuntakaava-aluetta koskeviin suunnittelumääräyksiin: "Tuulivoimaa suunniteltaessa on turvattava Puolustusvoimien toimintaedellytykset ottamalla huomioon Puolustusvoimien toiminnasta, kuten tutkajärjestelmien ja radioyhteyksien turvaamisesta aiheutuvat rajoitteet. Yli 50 metriä kokonaiskorkeudeltaan olevista tuulivoimaloista tulee aina pyytää erillinen lausunto Puolustusvoimilta."

4 Lausunto Etelä-Suomen Aluehallintovirasto

KL/794/1004000L/201

8

Maakuntakaavan tavoitteissa, suunnitteluperiaatteissa ja suunnittelumääräyksissä on huomioitu elinympäristöstä ihmiselle aiheutuvien haittojen estäminen ja vähentäminen

siinä laajuudessa kuin se maakuntakaavan tasolla on mahdollista sekä terveellisen ja turvallisen elinympäristön valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. On hienoa, että myös nuoria on pyritty osallistamaan maakuntakaavan valmistelussa.

Maakuntakaavan yleispiirteisyydestä johtuen elinympäristöstä ihmiselle aiheutuvien haittojen estäminen ja vähentäminen jää käytännössä pitkälti yksityiskohtaisemman kaavoituksen ja erilaisten lupa- ja ilmoitusmenettelyjen varaan. Kymenlaakson alueella on erityisen haasteellista taajamatoimintojen eheyttäminen olemassa olevilla taajama-alueilla, koska niiden läheisyydessä sijaitsee jo nyt ympäristölle haittaa aiheuttavia toimintoja, joilla on myös laajenemistarpeita (T/kem-alueet, HaminaKotka satama, Kouvolan rautatieterminaali). Näiden alueiden läheisyydessä tulisi yksityiskohtaisessa kaavoituksessa tarkkaan harkita, minkä tyyppisiä taajamatoimintoja on tarkoituksenmukaista sijoittaa ympäristöhäiriöitä aiheuttavien toimintojen läheisyyteen. Erityisesti asutuksen ja muiden häiriöille herkkien toimintojen sijoittamista tulisi välttää, koska haittojen ehkäiseminen vasta rakentamislupavaiheessa voi olla vaikeaa ja joskus jopa mahdotonta. Taajama-alueiden suunnittelumääräyksissä olisi hyvä edellyttää myös taajama-alueilta erityisen tarkkaa suunnittelun tarvetta silloin, kun suunnittelualueen vieressä sijaitsee ympäristöhäiriöitä aiheuttavia toimintoja. Ympäristöhäiriöiden ehkäiseminen on kyllä huomioitu T/kem-alueita, satamia ja liikennealueita koskevissa suunnittelumääräyksissä.

Vaarallisten kemikaalien käsittelyyn ja varastointiin liittyvä lainsäädäntö edellyttää toimijaa ottamaan huomioon omassa toiminnassaan muut samalla alueella jo olevat vaarallisten kemikaalien toimijat ja tekemään yhteistyötä heidän kanssaan lupavaiheessa suuronnettomuuksien ehkäisemiseksi. Alueella, jossa on useita toimijoita tämä saattaa kuitenkin jäädä huomiotta, mikäli ei tiedetä alueella olevien vaarallisten kemikaalien kokonaismääriä ja vaarallisuutta, kun haetaan uutta lupaa tai laajennuslupaa. T/kem-alueen suunnittelumääräyksessä voisi tuoda esille, että yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa on tarpeellista huomioida alueen vaarallisten kemikaalien kokonaismäärä ja vaarallisuus sekä toimijoiden yhteistyövelvoite suuronnettomuuksien estämiseksi.

Hietasen satama Kotkassa on kaavoitettu taajamatoimintojen reservialueeksi. Kaavaselostuksesta ei ilmene onko alueen maaperän pilaantuneisuudesta tietoa ja jos on, niin minkälaiseen taajamatoimintokäyttöön alue soveltuisi ilman merkittäviä puhdistustoimenpiteitä. Tieto alueen mahdollisesta pilaantuneisuudesta tai sen selvittämisen tarpeesta olisi hyvä tuoda kaavaselostuksessa esille.

Vastine:

Maakuntakaavassa on tunnistettu maakunnan yhdyskuntarakenteen haastellisuus suhteessa ympäristöhaittoja aiheuttavien toimintojen (teollisuus ja logistiikka) suhteen. Maakuntakaavassa on tästä syystä osoitettu aiemmista vaihemaakuntakaavoista poiketen T/kem-alueet omalla merkinnällään ja niihin liitetty suunnittelumääräys koskien vaarallisten aineiden käsittelyä ja riskien hallintaa. Lisäksi maakuntakaavassa osoitetaan sellaisten laitosten konsultointivyohtykkeet, joiden toiminnan laajuus on turvallisuusselvityslaitos tai toimintaperiaateasiakirjalaitos. Konsultointivyohtykkeeseen liittyy suunnittelumääräys koskien yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja ympäröivän alueen suunnittelua erityisesti herkkien toimintojen osalta. Näin ollen ei ole

kaavateknisesti perusteltua lisätä vastaavaa päällekkäistä suunnittelumääräystä myös ympäristöön taajama-alueen suunnittelumääräykseen.

T/kem-alueiden suunnittelumääräykseen on perusteltua lisätä maininta toimijoiden yhteistyövelvoitteesta suuronnettomuuksien estämiseksi.

Hietasen sataman taajamatoimintojen reservialuumerkinnällä varaudutaan erittäin pitkän aikavälin maankäytön muutoksiin ko. alueella. Alueen maaperän mahdollisesta pilaantuneisuudesta ei ole tietoa ja on perusteltua lisätä kaavaselostukseen maininta pilaantuneisuuden selvittämistarpeesta.

Esitys Hallitus:

Lisätään T/kem-alueiden suunnittelumääräykseen: Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huomioitava alueella sijaitsevien eri toimintojen yhteisvaikutusten aiheuttama suuronnettomuusvaara.

Lisätään kaavaselostukseen maininta Hietasen satama-alueen maa-alueen pilaantuneisuuden selvittämistarpeesta yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä.

4 Lausunto Kaakkois-Suomen ELY-keskus

KL/793/1004000L/201

8

Suunnittelualue, Aluerakenne

Kokonaismaakuntakaavan tavoite on mm. korostaa maakuntakaavan strategisuutta ja sovittaa yhteen maakunnalliset alueidenkäytön intressit. Maakuntakaavan roolina on luoda edellytyksiä maakuntasuunnitelman ja -ohjelman mukaisten kehittämistoimintojen sijoittumiselle. Tavoitevuosi on 2040. Kymenlaakson kehittämisen visio 2040 on esitetty: Kymenlaakso on elinvoimainen ja ekotehokas asuin-, harrastus- ja liiketoimintaympäristö.

Taajamarakenne ja liikenneyhteydet

Pääkeskukset maakunnassa ovat Kouvolan ja Kotkan kaupungit, joiden pareina ovat eteläisessä Kymenlaaksossa Haminan kaupunki ja pohjoisosassa Kuusankosken keskusta-alue. Maakuntakaavan lähtökohtana on osoittaa asutusta sinne, missä on jo asutusta ja palveluita, ja kaavaluonnos pitäytyy olemassa olevien kaupunki- ja kuntataajamien kehittämiseen.

Kymenlaakson aluerakenteen runkona ovat kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävät ylimaakunnalliset länsi-itä-suuntaiset valtatie- ja rataliikenneyhteydet sekä maakunnan sisäisesti merkittävät Kymijoen suuntaiset liikenneyhteydet, joista erityisesti ratayhteys palvelee myös valtakunnallista tavaraliikennettä. Voimassa olevaan maakuntakaavaan nähden uutena merkintänä on Kouvolasta Kotkaan ja Haminaan ja niiden satamiin vievä rata, joka on merkitty merkittävästi parannettavana ratayhteytenä.

Parannettava ratayhteys yhdessä parannettavaksi suunnitellun valtatieyhteyden kanssa luovat mahdollisuuksia satamatoimintojen ja pääkeskusten kehittämiseen sekä yhdyskuntarakenteeseen tukeutuvan aluerakenteellisen vyöhykkeen vahvistumiseen maakunnan pääkeskusten välillä. Vyöhykkeen keskeisiä elementtejä ovat myös

Kymijoen vesistön varrelle syntyneet taajamat ja kylät, sekä vesistöön liittyvät virkistyksen ja matkailuelinkeinojen kehittämisen mahdollisuudet.

Pyhtäällä tavoitellaan Pyhtään kirkonkylän eteläpuolelle lentokenttää ja siihen tukeutuvaa liiketoimintaa sekä muuta samalle alueelle sijoitettavaa yritystoimintaa. Suunniteltu toiminta voi edellyttää asian ottamista huomioon maakuntakaavassa.

Kyläverkko

Maakuntakaavassa on esitetty tällä hetkellä elinvoimaisiksi todetut kylät. Kaavaselostuksesta ei täysin avaudu, millaisin kriteerein ja kehittämistavoittein kylät ovat valikoituneet. Kyläselvityksen perusteella maakuntakaavaluonnoksessa esitetyissä kylissä on alaluokkien koulu ja/tai kaupallisia palveluja sekä julkisen liikenteen yhteys. Ottaen huomioon tavoitevuoden 2040 ja tavoitteen maakuntakaavan strategisuudesta ja alueidenkäytön intressien yhteensovittamisesta, tulisi vielä pohtia vastaako ratkaisu pidemmällä aikajänteellä maakunnan elinvoimaisena säilytettävän kyläverkoston haasteeseen. Olisiko maakunnasta esimerkiksi profiloitavissa kyliä, joiden sijainti suhteessa muihin maakunnan kehittämistavoitteisiin tai maakuntakaavassa esitettyyn maankäyttöön vahvistaisi kattavammin maakunnan keskeisiä kehittämistavoitteita, ja samalla edistäisi ko. kylien elinvoimaisuutta? Tältä osin jää myös epäselväksi, onko kaavassa otettu huomioon maaseutu- ja saaristopolitiikan valtakunnalliset ja alueelliset painotukset? Esimerkiksi Kaakkois- Suomen alueellisessa maaseudun kehittämissuunnitelmassa on otettu kantaa maaseutu/kaupunki -rajauksiin, jotka poikkeavat SYKE:n luokituksista. Vaikka alueellisen suunnitelman rajaukset koskevatkin lähinnä rahoitusinstrumentin käytettävyyttä (yritystuet), kertovat ne kuitenkin välillisesti alueen toimijoiden ajatuksista siitä, miten maaseudun ja kaupunkien/taajamien välistä "vastakkainasettelua" tulisi vähentää.

Virkistyksen ja matkailun kehittämisen vyöhykkeet

Maakuntakaavan pohjoisosassa esitetty virkistyksen ja matkailun kehittämisen vyöhyke kattaa aluetta Repovedeltä Verlaan. Kimolan kanavan myötä avautuu uusi vesiliikenneyhteys Päijät-Hämeen suuntaan, joka toteutuessaan avaa ylimaakunnallisia virkistyksen ja matkailun kehittämisen mahdollisuuksia. Matkailun ja virkistysalueen kehittämissuunnitelman jatkamisen edellytyksiä myös litin ja Päijät- Hämeen Vuolenkoski-Vierumäki-Heinola-suuntaan esitetään tutkittavaksi.

Satamatoimintoja keskitetään Mussaloon ja Haminaan. On monin tavoin myönteistä, että maakuntakaavassa huomioidaan mahdollisesti satamatoiminnoista vapautuvat alueet ja osoitetaan niille uutta käyttöä ja mahdollisuuksia.

Suunnittelualue, aluerakenne ja yhteensovittamiskysymyksiä

Kymenlaakson maakuntakaava rajautuu Uudenmaan, Päijät-Hämeen, Etelä-Savon ja Etelä-Karjalan maakuntiin. Etelä-Karjalan maakunta kuuluu Kymenlaakson ohella Kaakkois-Suomen ELV-keskuksen toiminta-alueeseen.

Aluerakenteen yhtymäkohtia on seuraavassa tarkasteltu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja maakuntakaavan sisältövaatimusten (MRL 28 §) toteutumisen kannalta.

Maakuntakaavaluonnoksessa esiintyy joitain epäjatkuvuuskohtia Kymenlaakson ja

ympäröivien maakuntien rajoilla. Maakuntien rajalla olevien epäjatkuvuuskohtien osalta edellytykset niiden jatkumiselle tulevaisuudessa tulee tarkastella yhteistyössä naapurimaakuntien kanssa. Tarvittaessa epäjatkuvuuskohtien tarkoituksenmukaisuus tulee perustella kaavaselostuksessa. Tavoitteena on ylimaakunnallisesti merkittävien yhteyksien ja aluerakenteen yhteensovittaminen.

Liikenneyhteydet

Aluerakenteen kannalta keskeiset nykyiset ja kehitettävät ajoneuvo- ja rataliikenneväylät tai niiden yhteystarvemerkinnot kohtaavat Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan kaava-alueiden rajalla. Vt 26 on Etelä- Karjalan maakuntakaavassa merkitty osittain merkittävästi parannettavaksi tieksi. Tien parantamistavoitetta ei ole esitetty Kymenlaakson maakuntakaavaluonnoksessa.

Luonto ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

Kymenlaakson maakuntakaavaa laadittaessa on laadittu ns. siniviherverkkoselvitys, jonka perusteella maakuntakaavaluonnokseen on esitetty siniviherverkosto, jonka on mahdollista muodostua paikoitellen myös ylimaakunnalliseksi siniviherverkostoksi. Etelä-Karjalan maakuntakaavassa viheryhteyksiä on merkitty ohjeellisina yhteystarpeina. Kaikilta osin yhteystarpeet eivät maakuntien rajalla maakunta kaavoissa aivan kohtaa tai jatku. 11 Salpausselän sini- viheryhteystarvetta jatkava viheryhteystarvemerkinnot on Etelä-Karjalan maakuntakaavassa hieman pohjoisempana. Väliväylän yhteystarve Kouvolaan kohti Etelä-Karjalaa ei tällä hetkellä jatku Etelä-Karjalan maakuntakaavassa.

Valtakunnallisesti merkittävä Salpalinjan linnoitusketju ylimaakunnallisena kohteena on huomioitu Kymenlaakson ja Etelä- Karjalan maakuntakaavoissa. Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan rajalla sijaitseva Ruokojärvi on Kymenlaakson maakuntakaavaluonnoksessa merkitty vedenhankinnan kannalta arvokkaaksi pintavesialueeksi osana Valkealan reitin vesialuetta. Etelä-Karjalan maakuntakaavassa vastaavaa merkintää Ruokojärvestä ei ole.

Virkistys

Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan ylimaakunnalliset patikointi- ja melontareitit sekä virkistysalue on sovitettu yhteen ja maakuntakaavat edistävät niiden kehittämistä. Ylimaakunnallinen pyöräilyreitti Kouvolaan Lappeenrantaan ei jatku Etelä-Karjalan maakuntakaavassa. Samassa kohdin maakuntien rajalla Etelä-Ka alan maakuntakaavassa on esitetty koilliseen suuntautuva kehitettävä matkailu- ja maisematie, jolta Tuohikotin suuntaan jatkuva polkupyöräreitti katkeaa maakunnan rajalle.

Maisema-alueet

Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson rajalle sijoittuva, maakunnallisesti arvokas maisema-alue ei ole merkitty Kymenlaakson maakuntakaavaan. Vaikka aluetta ei ole mainittu Kymenlaakson maaseudun maisema-alueiden päivitysinventoinnissa (luultavimminkin koska pääosa alueesta on Etelä-Karjalan puolella), maankäytön suunnittelun ohjaajana toimivassa maakuntakaavassa alue tulee osoittaa. (Kymenlaakson valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maaseudun maisema-alueiden päivitysinventointi 2013-2014, Etelä-Karjalan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maaseudun

maisema-alueiden päivitysinventointi 2013-2014)

Energiahuolto

Energiahuoltoa palvelevat valtakunnalliset pääsähkö- ja pääkaasulinjat jatkuvat Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan maakuntakaavoissa. Havaintona voi todeta, että Etelä-Karjalan maakuntakaavassa esitetty kansainvälinen öljyjohdon yhteystarve päättyy maakuntien rajalle. Kansainvälisen öljyjohdon yhteystarve on esitetty poistettavaksi kaavasta. Aiemman varauksen selvityspohja on vanhentunut, eivätkä mitkään toimijat ole nähneet asiaa enää tarpeelliseksi. Merkinnän puuttumiseen lienee olemassa riittävät perusteet.

Luonto, Viheryhteydet

Kaavakartalla on osoitettu viheryhteysmerkintöjä. Sini- viheryhteystarpeiden verkosto on melko kattava ja hyvin perusteltu. Jotta samanarvoiset yhteystarpeet tulisivat huomioiduiksi, valitun linjan mukaisesti kaavaratkaisua tulee täydentää itä-länsi suuntaisella viheryhteydellä, koska lajiston täydennyksen kannalta tärkeimmät yhteydet idän suunnasta puuttuvat. Itä-länsi-suuntaisen viheryhteyden merkitys lajien leviämiseksi itärajan takaa Etelä-Kymenlaakson kautta muualle maahan on vaikutukseltaan koko maata koskeva.

Itä-länsisuuntaista yhteyttä ensimmäisen Salpausselän eteläpuolelle sekä pohjois-etelä suuntaista yhteyttä kaava-alueen länsiosiin esimerkiksi Kymijokea pitkin Pyhäjärvelle ja siitä Heisanharjun ja/tai Kimolan kanavan suuntaan olisi tarpeen tarkastella. Viivamaisena merkityn verkoston toteutumisen varmistaminen erilaisten hankkeiden yhteydessä voi kuitenkin olla haasteellista, koska viivan (verkoston) paikkaa ja leveyttä ei ole tarkkaan määritelty. Riskinä on, että merkintä jää kuntien alueidenkäytön ohjauksessa vaille riittävää huomiota.

Luonto, luonnonsuojelualueet, Natura-alueet

Luonnonsuojelualueista kaavaan on merkitty yli 10 ha:n suuriset suojelukohteet SL-alueina ja 2-10 ha:n suuriset alueet kohdemerkinnällä eli aivan pienimpiä ei ole merkitty lainkaan. Tämä saattaa aiheuttaa jonkin verran epäselvyyksiä yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, joten suositeltavaa olisi merkitä myös kahta hehtaaria pienemmät luonnonsuojelualueet ja muut luonnonsuojelulain nojalla suojellut alueet kohdemerkinnällä.

Kaavasta puuttuu muutamia yksityismaan luonnonsuojelualueita. Sellaisia ovat esimerkiksi yli 2 ha suuriset YSA239403, YSA204624, YSA240767 sekä YSA-alueiden YSA240000, YSA240001, YSA240002, YSA240004, YSA240020, YSA240021 ja YSA240022 muodostama yli 2 ha:n suuruinen kokonaisuus. Lisäksi Saaramaan luonnonsuojelualan Saaramaanjärven itäpäässä oleva osa-alue on SL-alueen sijasta merkitty MY-alueeksi.

Natura-alueiden ja luonnonsuojelualueiden kohdemerkinnöissä on epätasaisuutta. Esimerkiksi Hevosoja-Käpäälän leton ja Vuohiniemen Natura-alueet on merkitty molemmilla kohdemerkinnöillä, kun taas mm. Kartanonniemen metsän Natura-alue on merkitty vain Natura kohdemerkinnällä, vaikka se on myös jo perustettu luonnonsuojelualue. Erilaiset merkinnät aiheuttavat sekaannusta. Merkintätapa tulee

olla sama kaikilla saman tyyppisillä kohteilla. Suositeltavaa olisi käyttää vain Natura-alueen kohdemerkkiä tai vaihtoehtoisesti tehdä uusi kohdemerkintä kohteille, jotka ovat sekä Natura- että luonnonsuojelualueita. Kahden kohdemerkin laittaminen rinnakkain voi erehdyttää luulemaan, että kyse on kahdesta eri alueesta.

Kaavan luonnonsuojelualueista tai luonnonsuojelukohteista puuttuu useita Metsähallituksen hallinnassa olevia luonnonsuojelutarkoitukseen hankittuja tai osoitettuja valtion omistamia alueita. Nämä alueet on tarkoitus perustaa luonnonsuojelualueiksi ja ne ovat siten syytä myös merkitä kaavassa sellaisiksi. Lisäksi Karhunsuon Saapaslahden ja Hietakankaanniemen muodostamaan luonnonsuojelualueeseen tulee sisällyttää koko valtion omistama kiinteistö sekä mielellään myös soidensuojelun täydennysehdotukseen sisältyvä Hietakankaanniemen itäpuolinen osa Karhunsuosta.

Kymijoen Hurukselan Koivusaari ja Heinäsaari ovat Kotkan Kymijoen pohjoisosan osayleiskaavassa osoitettu luonnonsuojelualueiksi SL ja ne ovat myös maakuntakaavassa perusteltua merkitä SL-alueiksi S- alueiden sijasta. Lisäksi Kymijoen Ahvionkosken saaret on Kotkan Kymijoen pohjoisosien osayleiskaavassa ja Anjalankosken Kymijoen ranta-alueen osayleiskaavassa osoitettu virkistys- ja retkeilyalueiksi (V ja VR), joten ne ovat perusteltua osoittaa myös maakuntakaavassa virkistysalueiksi suojelualueiden (S) sijaan.

Luonto, suot

Maakuntakaavassa soidensuojelutavoitteen tulee perustua yhtenäisiin laatukriteereihin. Yksittäisistä suokohteista maakuntakaavaan on perusteltua huomioida seuraavat:

- Kajasuon-laminsuon alue. On perusteltua osoittaa alue maakuntakaavassa
- Kajasuon katkaiseva suojelualue puuttuu ja tulisi myös osoittaa kaavakartalla.
- Hallasenlammen suoalue ansaitsee myös luontoarvojensa puolesta tulla huomioiduksi kaavakartalla.

Luonnon monimuotoisuuden säilymisen kannalta on perusteltua, että soidensuojelun täydennyksesityksen kohteet osoitetaan maakuntakaavakartalla.

Soidensuojelun perusohjelmaan kuuluvan Pyhtään Suurisuo-Karjasuo- Papinsaaren kohteesta on ojitettu Karjasuon osa-alue jätetty toteuttamatta luonnonsuojelualueena, joten siltä osin voi SL merkinnän poistaa myös maakuntakaavasta.

Sini-vihervyöhykkeet, vesistönäkökuuma

Kaavaselostuksessa on mainittu sini-vihervyöhykkeistä seuraavaa: "Luonnon arvoalueita kytkee yhteen Kymenlaakson manner- ja merialueen kattava sini-viherrakenne. Sini-viheryhteystarvemerkinä käytetään osoittamaan niitä virkistysalue- tai ekologiseen verkostoon liittyviä olemassa olevia tai tavoitteellisia yhteyksiä, joilla on valtakunnallinen, maakunnallinen tai seudullinen merkitys. Nämä ovat oleellisia erityisesti ilmastonmuutoksen hillitsemisen ja siihen sopeutumisen sekä vaelluskalakantojen luontaisen nousun edistämisen kannalta. Samalla mahdollisuuksia muodostuu myös luontomatkailulle, virkistykselle ja terveysliikunnalle." Kaavakartalta puuttuu merkittäviä luonto- ja vesistökohteita, jotka ominaisuuksiensa vuoksi tulisi sisällyttää kaavan sini-vihervyöhykkeisiin tai metsätalousvaltaisiin alueisiin, joilla on

luontoarvoja.

Olemme pitäneet esillä kirkasvetisten ja erinomaisessa tilassa olevien vesistöjen edellyttämää huomioimista ja merkitsemistä kaavaan, koska näiden vesistöjen tilatavoitteesta ei voi poiketa. Maankäyttö on vesistöjen tilan kannalta merkittävässä asemassa. Koska vesistöjä tulisi merkittäväksi maakuntakaavan tarkkuustaso huomioiden liikaa, esitettiin kompromissina sitä, että vähintään herkimät vesistöt osoitetaan esimerkiksi vihreällä alueella eli maa- ja metsätalousvaltaisena alueena, jolla on erityisiä ympäristöarvoja. Tässä aluekokonaisuudessa on mielestämme edelleen puutteita, eikä kokonaisuus ole johdonmukainen ympäristöarvojen näkökulmasta.

Sini-viheryhteyksiä koskevan perustelutekstin voisi muokata esim. seuraavasti: "Luomijärvi, Valkjärvi ja Merkjärvi ovat alueellisesti merkittäviä, poikkeuksellisen kirkasvetisiä järviä, jotka ovat säilyneet erinomaisessa tilassa. Niiden välissä on myös Valkjärvi, joka kuuluu samaan kategoriaan." Ja myöhemmin "Saaramaan-/Kyynelmyksenjärviet ovat alueellisesti merkittäviä, poikkeuksellisen kirkasvetisiä järviä. Kaakkois-Suomen alueelle on määritelty vesienhoidon tavoitteita ja toimenpiteet, joilla tilatavoitteet voidaan saavuttaa (lhaksi ym. 2016)." Tämän lauseen perään voisi tarkentaa että "Kaakkois-Suomen vesienhoidon toimenpideohjelmassa on tunnistettu alueet ja vesistöt, jotka ovat herkkiä tai erityisen herkkiä metsätalouden tai turvetuotannon vaikutuksille. Lisäksi siellä on esitetty vesistökohtaisesti kunnostustarpeet. Alueen tärkeimmät kunnostettavat virtavesistöt ovat Kymijoki, Summanjoki, Vehkajoki, Virojoki ja Saarasjärvenoja sekä Vaalimaanjoki."

Kohdekohtaiset tarkennukset. (kuvat 1 - 3)

- Kuva 1. Hamina. Alueeseen tulisi kuulua myös Luomijärvi ja Merkjärvi valuma-alueineen. Järvet ovat alueelle poikkeuksellisen kirkasvetisiä ja äärimmäisen herkkiä esimerkiksi metsätalouden toimenpiteille. Näiden vesistöjen erityisherkyys tulisi näkyä myös kaavaratkaisuissa, koska maankäyttö määrittelee vesien tilan. Erityisesti Luomijärvellä on merkkejä tilan heikkenemisestä. Rajauksessa tulisi noudattaa ko. vesistöjen valuma-alue-rajauksia.
- Kuva 2. Kouvola, Luumäki. Saaramaanjärvi ja Kyynelmys ja niiden valuma-alueet tulisi rajata osaksi vihreällä merkittyä kokonaisuutta. Myös nämä järvet ovat alueella poikkeuksellisen herkkiä mm. metsätalouden toimenpiteille ja ne on luokiteltu erinomaiseen tilaan. Niiden tila määräytyy valuma-alueella tehtyjen toimenpiteiden perusteella.
- Kuva 3. Kouvola. Saanjärvi tulisi huomioida ja lisätä esimerkiksi maa- ja metsätalousvaltaiseen alueeseen, jolla on erityisiä ympäristöarvoja. Kyseessä on poikkeuksellisen kirkasvetinen järvi

Sini-vihervyöhykkeet, vaelluskalavesistöt

Sini-viherrakenteeseen tulee sisällyttää kaikki tärkeimmät vaelluskalavesistöt. Kymijoki on näistä tärkein, mutta lisäksi merkittäviä vesistöjä vaelluskalakantojen elvyttämiseksi ovat Summanjoki, Vehkajoki, Virojoki ja Saarasjärvenoja sekä Vaalimaanjoki. Mikäli näitä ei ole teknisesti mahdollista tai järkevää sisällyttää sini- vihervyöhykkeisiin kartalla,

tulee ne mainita kaavaselostuksessa.

Liikenne, Tieverkon toiminnallinen luokittelu

Kaavakartalla esitetty tieverkon toiminnallinen luokittelu ei kaikilta osin vastaa nykyistä luokittelua tai ELY-keskuksen näkemystä toiminnallisen luokan muutostarpeista. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan seuraavat kaavaluonnoksessa seututie tai pääkatu -merkinnällä esitetyt maantiet tulee esittää niiden nykyisen toiminnallisen luokan mukaisesti yhdysteinä:

- Mt 3544 Inkeroinen 1-Tehtaanmäki
- Mt 3571 Karhula-Kymi
- Mt 3573 Kymnlinna-Korkeakoski
- Mt 3593 Myllykoski-Jokisilta
- Mt 3594 Rautakorpi-Myllykoski
- Mt 14594 Kymintehdas
- Mt 14625 Keltakangas

Kyseiset tiet sijaitsevat pääosin taajamaympäristössä asemakaavoitetulla alueella. Mikäli teiden kehittäminen tulee esimerkiksi maankäytön muuttuessa ajankohtaiseksi, tullaan samassa yhteydessä tarkastelemaan myös maanteiden hallinnollista asemaa. Yhdystie-merkinnän kaavamääräys mahdollistaa seututie-merkinnän tavoin tien määrittämisen alueiden tarkemmassa suunnittelussa pää- tai kokoojakaduksi.

- Valtatie 7:n itäisin osuus Vaalimaan kiertoliittymästä valtakunnan rajalle on esitetty kaavaluonnoksessa merkinnällä seututie tai pääkatu. Kohdalla tulee käyttää merkintää valtatie tai kantatie.
- Merkinnöissä ja määräyksissä merkinnät "valtatie tai kantatie" ja "seututie tai pääkatu" on osoitettu samalla viivapaksuudella. Kaavakartalla merkinnöissä on paksuusero.

Liikenne, Merkintöjen tarkastustarpeita

Valtatien 26 ja maantien 387 merkintä ja kaavamääräys

Valtatie 26 ja maantie 387 muodostavat liikennekäytävän ja keskenään vaihtoehtoisen reitin Haminan ja Lappeenrannan sekä laajemmin pääkaupunkiseudun ja itäisen Suomen välillä. Vuonna 2017 valmistuneen liikennekäytäväselvityksen mukaan väyliä parannetaan ja kehitetään tieparina vastaamaan liikenteen kasvua ja lisäämään turvallisuutta huomioiden samalla teiden roolit. Lisäksi varaudutaan nostamaan maantien 387 toiminnallinen luokka kantatieksi. Edellä mainituin perustein ELY-keskus esittää, että valtatiellä 26 ja seututiellä 387 käytetään kaavamerkintää valtatie tai kantatie, suunniteltu tai kehitettävä.

Parannetut/ rakennetut tiet

Maantien 372 osuudella Poitsila-Suokallio on käytetty merkintää seututie tai pääkatu, suunniteltu ja maantien 3514 (Saarasjärvi- Vaahterikonkangas) kohdalla merkintää yhdystie, suunniteltu. Tie 372 on parannettu ja tie 3514 rakennettu E18-moottoritiehankkeen yhteydessä, joten merkinnöistä voi poistaa suunniteltu-määritteen.

Merituulentien kaavamerkintä (Kotka)

Kaavaratkaisussa on osoitettu nykyisen Merituulentien (mt 355) rinnalle uusi tieyhteys merkinnällä 2-ajoratainen valta-, kanta- tai seututie tai pääkatu, kehitettävä. Vuonna 2016 valmistuneen yleissuunnitelman mukaan Merituulentie parannetaan rakentamalla uusi maantie nykyisen tien rinnalle, mutta uusi tie ei ole 2-ajoratainen. ELY-keskus esittää, että uuden väylän kohdalla välillä Hyväntuulentie-Mussalon satama käytetään kaavamerkintää valtatie tai kantatie, suunniteltu tai kehitettävä. Nykyinen maantie jää rinnakkaiskaduksi paikallisen liikenteen tarpeisiin. Se on osoitettu kaavassa oikein seututie/pääkatutasoisena.

Eritasoliittymämerkinnät ja kaavamääräys

Kaavamääräyksissä on käytetty sanamuotoa "eritasoliittymät, jotka yhdistävät maakuntakaavassa osoitettuja teitä ja katuja". KymiRingin ja Utin eritasoliittymien kohdalla ei ole kaavassa osoitettua siihen yhdistyvää tie- tai katuverkkoa. KymiRingin kohdalle voitaneen merkitä kaavaan maantiekseksi parhaillaan Tillola-Keltti hankkeessa rakennettava yhdystietasoinen rinnakkaistie. Utin eritasoliittymän tarpeellisuutta puoltaa mm. kaavassakin esitetty lentoliikenteen alue. Tulisiko määräystä täydentää siten, että myös lentoliikenteen aluemerkitä riittäisi perusteeksi eritasoliittymämerkinnän käytölle, esim. "eritasoliittymät, jotka yhdistävät maakuntakaavassa osoitettuja teitä ja katuja tai muita merkittäviä maakuntakaavassa osoitettuja liikenteen solmupisteitä"?

Valtatiellä 15 Tehontien olemassa oleva eritasoliittymä on esitetty virheellisesti merkinnällä eritasoliittymä, suunniteltu. Keltakankaan eritasoliittymä otetaan liikenteelle marraskuussa 2018, joten merkinnästä voidaan poistaa määrite "suunniteltu".

Valtatien 26 ja maantien 387 merkintä ja kaavamääräys:

Valtatie 26 ja maantie 387 muodostavat liikennekäytävän ja keskenään vaihtoehtoisen reitin Haminan ja Lappeenrannan sekä laajemmin pääkaupunkiseudun ja itäisen Suomen välillä. Vuonna 2017 valmistuneen liikennekäytäväselvityksen mukaan väyliä parannetaan ja kehitetään tieparina vastaamaan liikenteen kasvua ja lisäämään turvallisuutta huomioiden samalla teiden roolit. Lisäksi varaudutaan nostamaan maantien 387 toiminnallinen luokka kantatieksi. Edellä mainituin perustein ELV-keskus esittää, että valtatiellä 26 ja seututiellä 387 käytetään kaavamerkintää valtatie tai kantatie, suunniteltu tai kehitettävä.

Maantien 370 ja valtatie 15 kaavamerkinnät välillä Kouvola - Valkeala

Kaavamerkinnät eivät vastaa v. 2016 valmistuneen ja Kouvolan keskeisen kaupunkialueen osayleiskaavan mukana hyväksytyyn aluevaraussuunnitelman ratkaisuja. Maantien 370 osuus tulee esittää seututie/pääkatu -tasaisena kehitettävänä väylänä. Tietä kehitetään kaksiajorataisena vain välillä Heparo-Jokela ja muutoin yksiajorataisena valtatieksi. Ahlmanintien liittymään ei ole suunniteltu eritasoliittymää. Kaavaratkaisusta puuttuu yleiskaavoissakin esitetty valtatie 6 pohjoispuolinen rinnakkaiskatu Tanttarin ja Katajaharhun väliltä.

Liikenne, Ratavaraukset

Maakuntakaavassa on osoitettu Helsingin ja Kotkan välinen ohjeellinen pääratamerkintä sekä edelleen Haminasta koilliseen jatkuva raideliikenteen yhteystarve. Lisäksi

kaavassa esitetään Porvoon ja Kouvolan välinen raideliikenteen yhteystarve. Pidemmän aikavälin visioissa Helsingistä itään Kymenlaakson kautta suuntautuvalla suoralla ratayhteydellä on merkittävä vaikutus alueen kehitykseen ja työllisyyteen. Tätä varten on syytä pikaisesti päivittää selvitykset ratalinjausvaihtoehtojen kannattavuudesta ja aluetaloudellisista vaikutuksista.

Liikenne, Kaavaprosessin aikaiset jatkotoimet

ELV-keskus esittää, että liikenneväylien merkintöjä ja määräyksiä koskevista täsmennyksistä järjestetään vielä erillinen työneuvottelu ennen kuin maakuntakaava asetetaan ehdotuksena nähtäville.

Pohjavedet ja vesihuolto

Kaavaselostuksessa (kpl 6.3, s.33) lukee: "Puolustusvoimat on Kymenlaaksossa merkittävä toimija. Siihen liittyvässä kaikessa toiminnassa on huomioitava Natura 2000 - ohjelman alueiden ja muiden ympäristön kannalta tärkeiden alueiden kuten luonnonsuojelualueiden ja geologisesti arvokkaiden alueiden arvoja. Puolustusvoimien harjoituskartan ja ympäristönsuojelukartan ohjeita tulee noudattaa ja lisäksi on varmistettava tietojen ajantasaisuus luonnonarvoista." Merkittävä osa puolustusvoimien harjoitus- ja toiminta-alueista sijoittuu vedenhankintaa varten tärkeille pohjavesialueille (Utti, Vekaranjärvi, Selänpää) muodostaen samalla riskin pohjaveden laadulle. ELY-keskus pitää tärkeänä, että edellä mainittuun tekstiin lisätään luonnonsuojelualueiden ja geologisesti arvokkaiden alueiden arvojen lisäksi myös maininta vedenhankintaa varten tärkeiden ja soveltuvien pohjavesialueiden arvojen huomioimisesta.

Kaavaselostuksessa (kpl 9, s. 38) todetaan, että "Arvokkaita pintavesialueita esitetään vähemmän, vain Vuohijärven alue. Kuitenkin uutena arvokkaana pintavesialueena esitetään Kymijoki Pyhäjärveltä Kouvolan Pilkanmaa/le." Kaavakartan sekä suunnitteluratkaisujen perustelujen perusteella vedenhankinnan kannalta arvokkaaksi pintavesialueeksi on kuitenkin esitetty edellä mainittujen alueiden lisäksi myös Valkealan reitin vesialue. ELY-keskus pitää tärkeänä, että Valkealan reitin vesialue pidetään kaavassa merkittynä, sillä vesialue on vedenhankinnan kannalta tärkeä raakavesilähde sekä Kymenlaakson Vesi Oy:n Kuivalan, että Kouvolan Vesi Oy:n Haukkajärven tekopohjavesilaitoksille. Kaavaselostuksen tekstiä tulee korjata vastaamaan kaavakartoilla ja suunnitteluratkaisujen perusteluissa esitettyä.

Kaavaselostuksessa (kpl 9, s. 38) todetaan, että "Kaakkois-Suomen ELV-keskus tarkistaa vuoden 2018 aikana pohjavesialueiden rajauksia ja luokituksia vesienhoidosta ja merenhoidosta annetun lain (1299/2004) mukaisesti. Maakuntakaavan pohjavesialueiden rajaukset perustuvat Suomen ympäristökeskuksen Avoin tieto - palvelusta tammikuussa 2018 haettuihin tietoihin." Kaavamääräyksen suunnitteluratkaisun perusteluissa todetaan, että "Pohjavesialueen rajaukset saattavat muuttua tarkistuksen ja tarkempien selvitysten perusteella ." ELV-keskus on tarkistanut ja kuuluttanut Etelä- Kymenlaakson kuntien pohjavesialueiden rajaukset ja luokitukset touko- kesäkuussa vuonna 2018. Pohjavesialueisiin on tullut pieniä rajausmuutoksia. Joitakin aiemmin luokituksesta poistuneita pohjavesialueita on nostettu takaisin pohjavesialueeksi ja joitakin poistettu pohjavesialueluokituksesta. Etelä-Kymenlaakson kuntien pohjavesialueiden rajaukset päivittyvät valtakunnalliseen paikkatietoaineistoon

marraskuussa 2018. Pohjois-Kymenlaakson kuntien pohjavesialueiden rajausten ja luokitusten tarkistaminen on parhaillaan käynnissä, ja tarkistetuista pohjavesialueista on tarkoitus tiedottaa ja kuuluttaa alkuvuonna 2019. ELY-keskus pitää tärkeänä, että lopulliseen maakuntakaavaan haetaan ja merkitään ajantasaiset pohjavesialuerajaukset, jotta pohjavesialuerajaukset eivät ole jo heti maakuntakaavan vahvistuttua osittain vanhentuneita/väärin.

Kaavaselostuksen liitteessä 3 (s. 46) on esitetty yleispiirteinen kartta Kymenlaakson puhtaan veden pääverkosta. Kartalla on esitetty Selänpään, Okanniemen ja Kuivalan vedenottamo- tai imeytysalueet, mutta ei Kouvolan Vesi Oy:n Haukkajärven tekopohjavesilaitoksen vedenottamo/imeytysaluetta, joka niin ikään voidaan katsoa maakunnallisesti merkittäväksi. Haukkajärven tekopohjavesilaitos on tällä hetkellä vedenottomääriltään (n. 6500 m³/vrk) Pohjois- Kymenlaakson vedenjakelun kannalta merkittävin vedenottoalue, minkä vuoksi ELY-keskus esittää, että kartan vedenottamo- tai imeytysalueiden merkintää tulee edellä mainitulta osin tarkistaa. Haukkajärven tekopohjavesilaitosta ei ole myöskään merkitty kaavakartalle, toisin kuin Kuivalan tekopohjavesilaitos, Okanniemen vedenottoalue tekopohjavesialuevarauksineen sekä Selänpään vedenottoalueiden aluevaraukset. ELY-keskus pitää tärkeänä, että Haukkajärven tekopohjavesilaitos merkitään kaavakartalle ET-alueena. Haukkajärven tekopohjavesilaitos sijoittuu alueelle, joka on kaavakarttaan merkitty nyt EAH-alueeksi eli Puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueeksi. Eri toimintojen ja intressien yhteensovittamisen sekä pohjaveden suojelun ja vedenhankinnan turvaamisen vuoksi ELY- keskus pitää erittäin tarpeellisena, että Haukkajärven tekopohjavesilaitos merkitään omana ET-aluevarauksenaan EAH- alueen rinnalle/sisälle.

Liikennealueiden (L) kaavamerkinnän suunnittelumääräyksen mukaan "Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ehkäistä merkittävät ympäristöhäiriöt teknisin ratkaisuin ja riittävin suoja-aluein. Mikäli alueella varastoidaan, käsitellään tai valmistetaan polttonesteitä tai muita vaarallisia aineita, on alueen ja sen lähiympäristön suunnittelussa huomioitava aineista aiheutuvat ympäristöriskit." Kouvolassa Tehola-Kullasvaaran alueelle sijoittuva liikennealueen (L) aluevaraus sijoittuu Tornionmäen vedenhankintaa varten tärkeälle pohjavesialueelle. L-alueen sisälle sijoittuu myös yksi käytössä olevan Kouvolan Vesi Oy:n vedenottamo. Polttonesteiden ja vaarallisten aineiden varastointiin, käsittelyyn ja valmistamiseen pohjavesialueella liittyy riski pohjaveden laadulle. Suojelumääräyksessä esitetyn kaltainen vähäininkin toiminta voi pohjavesialueelle sijoituessaan vaatia ympäristönsuojelulain mukaisen ympäristöluvan, (YSL 27 § ja YSL 28 §). Ympäristönsuojelulain 17 §:n mukainen pohjaveden pilaamiskielto sisältää pohjaveden laadun vaarantamisen käsitteen. Toiminnoille, joista voi aiheutua pohjaveden pilaamiskiellon mukaisia seurauksia ja/tai vaaraa pohjaveden laadulle, ei tule sijoittaa pohjavesialueelle. Pohjaveden pilaamiskielto on ehdoton, eikä toiminnoille, joista voi aiheutua pilaamiskiellon vastaisia seurauksia, voi saada lupaa. Mikäli suunnittelumääräyksessä on tarpeen erikseen pitää maininta polttonesteiden ja vaarallisten aineiden varastoinnista, käsittelystä tai valmistamisesta, ELY-keskus pitää tarpeellisena, että kaavamerkinnän suunnittelumääräystä tarkennetaan siten, että määräyksestä käy ilmi pohjavesialueella pohjaveden pilaamiskiellon kautta tulevat erityiset rajoitteet ja mahdollinen ympäristölupatarve.

Kaavakartalla on Koriolla VT6 ja VT12 tuntumassa uusi laajennettu aluevaraus Keitin teollisuusalueelle (T). Aluevaraus ulottuu etelä- lounaisosistaan Napan

pohjavesialueelle. Pohjavesialueen koilliskulmaan osoitetun aluevarauksen alueella ei tällä hetkellä ole teollisuustoimintoja, vaan alue on VT6 tielinjausta lukuun ottamatta pääasiassa luonnontilainen. Pohjavesialueelle ulottuva teollisuusalueen varaus sijoittuu Lammasaronmäelle, joka on kalliomäki ja jolta pintavedet virtaavat etelään ja imeytyvät pohjavesimuodostuman maaperäkerroksiin ja pohjavedeksi. Teollisuusaluevaraus sijoittuu Kouvolan Vesi Oy:n Raviradan varavedenottamon oletetulle valuma-alueelle, minkä vuoksi ELV-keskus näkee tarpeellisena, että teollisuusalueen rajausta siirretään pohjavesialueen ulkopuolelle. Vesienhoidon mukaisesti pohjavesialueille ei tule sijoittaa uusia riskitoimintoja, minkä vuoksi pohjavesialueille ei myöskään maankäytön suunnittelussa tule esittää uusia riskiä aiheuttavia teollisuusaluevarauksia.

Kaavakartalla Kaipiaisten olemassa oleva teollisuusalue on merkitty nykyistä, olemassa olevaa rakennettua aluetta laajemmaksi ja aluevarausmerkintä on T/kem, eli teollisuus- ja varastoalue, jolle saa sijoittaa merkittävän, vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan laitoksen. Kaipiaisten teollisuusalueella pohjavesi on pilaantunut teollisuustoimintojen seurauksena ja pohjavesialueen pohjaveden tila on luokiteltu huonoksi. Teollisuusalueella on tapahtunut viime vuosina toimijoiden osalta muutoksia, ja vaarallisia kemikaaleja käsittelevien toimijoiden määrä on vähentynyt. Vaarallisten kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista pohjavesialueella on pyritty vesienhoidon mukaisesti luopumaan alueelle sijoittuvien uusien toimintojen ympäristölupaprosessien myötä. Vesienhoidon tavoitteena on saada pohjavedet hyvään tilaan viimeistään vuoteen 2027 mennessä. Vesienhoitosuunnitelmien huomioon ottamisesta säädetään vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) 28 §:ssä. Vesienhoitosuunnitelmat ja vesienhoidon tilatavoitteet tulee huomioida myös maakuntakaavaa laadittaessa. Mikäli Kaipiaisen T/kem-aluevarauksen säilyttäminen on nykyisten toimintojen seurauksena erityisesti perusteltua, tulee suunnittelumääräyksissä tuoda esiin, että aluevaraus ei mahdollista uusien, pohjavedelle riskiä aiheuttavien, vaarallisten-kemikaalienkäsittelyyn liittyvien toimintojen sijoittumista alueelle. Aluevaraus tulee supistaa pinta-alallisesti vastaamaan nykyistä toiminta-alueetta.

Harjun pohjavesialueelle sijoittuu punertavia aluevarauksia ilman kirjainmerkintää. Kaavakartalta ei käy ilmi, mitä aluevarauksia (EP, EAH/S, EAH, EO vai EOt) pohjavesialueella on. Kaavakarttaa tulee täsmentää.

Arvokkaat geologiset muodostumat:

Kaavamerkinnän ge, arvokas harjualue tai muu geologinen muodostuma suunnittelumääräyksessä todetaan, että "alueelle kohdistuvista maa-aineslupahakemuksista on pyydettävä maakunnan liiton lausunto". Suunnitteluratkaisujen perusteluissa on todettu, että lausunnon pyytämiseen liittyvä määräyksen kohta perustuu maa-ainesasetukseen. ELY-keskus toteaa, että maa-ainesasetuksen lausuntojen pyytämistä käsittelevässä 4 §:ssä säädetään myös lausunnon pyytämisestä muilta viranomaisilta, jos se on asian käsittelyssä tarpeen. ELY-keskuksen näkemys on, että kyseisen pykälän mukaan em. alueille sijoittuvista maa-aineslupahakemuksista voi olla tarpeen pyytää myös muilta, muodostumien geologisia ja/tai luonnonsuojelullisia arvoja tuntevilta viranomaisilta lausuntoa. Tämän vuoksi suojelumääräys on hieman harhaan johtava tai puutteellinen sisältäessään lausuntopyyntövaatimuksen ainoastaan maakunnan liitolta. ELY-keskus esittää, että suojelumääräystä joko tarkennetaan tai muutetaan esimerkiksi seuraavasti: Alueelle

kohdistuvista maa- aines/upahakemuksista on pyydetty lausunnot siten kuin maa-ainesasetuksessa on säädetty.

Maa-ainesten ottoalueet

Maakuntakaavaluonnoksessa on esitetty maa-ainesten otosta seuraavaa:

Maa-ainestenottoalueiden ratkaisu on uusi. Maakuntakaavassa on aiemmin osoitettu POSKI-luokituksen mukaiset suositeltavat ja osittain suositeltavat maa-ainesten ottoalueet. Ottotoimenpiteitä ei kuitenkaan pystytä maakuntakaaval/a tehokkaasti ohjaamaan näille alueille. Sen vuoksi maakuntakaavassa on tarkoituksenmukaista osoittaa vain sellaiset geologiset arvoalueet, joille ei tule suunnata maa-ainesten ottotoimenpiteitä. Maakuntakaavassa osoitetaan vain merkittävät ja laajat Virolahden rakennuskivien ottoalueet, mutta ei muita maa--ainestenottoalueita.

Ratkaisu on tässä vaiheessa perusteltu. On totta, että maakuntakaavalla ei pystytä tehokkaasti ohjaamaan kiviainesten ottoa, koska viime kädessä asia ratkaistaan maa-aines- ja ympäristölupaprosessissa. Lisäksi monet aiemmin maakuntakaavassa osoitetut ottoalueet (EOM) sijaitsevat kaukana taajamista, jolloin kiviainesalan yritykset eivät ole niistä kiinnostuneita. Pitkistä kuljetusetäisyyksistä johtuen toiminta ei ole kustannustehokasta.

GTK kartoittaa parhaillaan kolmivuotisessa Kaakkois-Suomen Kivi- projektissa laadukkaita rakennuskivituotantoon ja mursketuotantoon soveltuvia kallioalueita Kymenlaaksossa ja Etelä-Karjalassa. Hankkeessa tuotetaan kokonaisvaltainen näkemys kiviaineshuollon ja luonnonkivien (rakennuskivien) raaka-ainevaroista ja varmistetaan riittävät toimintaympäristöt alueen kiviainesalan yrityksille. Hankkeen kokonaiskesto on kolme vuotta. Hanke alkoi vuonna 2017 ja päättyy talvella 2020. Kalliokiviainesten kartoituksella turvataan kiviainesten saatavuus maakuntien kasvukeskusten ympäristössä. Merkittävimmät laadukkaat kiviainesalueet ovat jatkossa syytä varata maa-ainesten ottoalueiksi tulevaisuuden kaavaratkaisuissa (maakuntakaava, kuntien yleiskaavat).

Tulvariski

Maakuntakaavaluonnoksessa tulvariski on huomioitu näkyvästi heti kaavamääräysten ensimmäisessä kohdassa. Erittäin hyvä.

Kulttuuriympäristö

Kulttuuriympäristöön liittyvien selvitysten ajanmukaisuuteen on syytä kiinnittää huomiota. Kulttuuriympäristön selvitysten iäkkyys voi antaa puutteellisen tilannekuvan Kymenlaaksosta, kun lähdemateriaaleissa kerrotaan aineistoista vuodelta 2008 ja jopa vuoden 1990 selvitykseen viitataan.

Maaseudun maisema-alueista on tehty selvitys 2013-2014, mutta keskustojen osalta tietopohja on oikeusvaikutteista kaavaratkaisua varten melko vanhaa. Maakuntakaavan Kulttuuriympäristöä koskevat selvitykset:

- Kaakkois-Suomen Ympäristökeskus (2008). Kymenlaakson kulttuuriympäristökartoitus 2008.
- Kymenlaakson Liitto (2014). Kymenlaakson valtakunnallisestija maakunnallisesti

arvokkaiden maaseudun maisema-alueiden päivitysinventointi 2013-2014.

- Kymenlaakson Liitto. Kymenlaakson maakunnallisesti merkittävät pienalaiset rakennetun kulttuurin ympäristöt. Kymenlaakson liiton julkaisu B:90.

Vaikutusten arviointi, yleistä

Maakuntakaavan maankäyttöratkaisujen vaikutusten arviointi on toteutettu Kymenlaakson Liiton sisäisenä arviointina. Vaikutusten arviointi perustuu lukuisiin tausta-aineistoihin, joita on tehty sekä Kymenlaakson Liiton sisäisenä työnä, että ulkopuolisten konsulttien toimesta. Vaikutusten arviointi on tehty asianmukaisella tavalla ja siinä laajuudessa kuin maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä kaavana edellyttää. (MRL 28 §).

Vaikutusten arviointi, liikenne, reitit

Kappaleessa 6.2 on esitetty yhteenveto kaavan merkittävimmistä yhteis- ja kokonaisvaikutuksista. Siinä on tarkasteltu vaikutuksia alue- ja yhdyskuntarakenteeseen (1), ihmisten elinoloihin, terveyteen ja elinympäristöön (2), liikenteeseen ja teknisen huollon järjestämiseen (3), luontoon ja ympäristöön (4), maisemaan rakennettuun ympäristöön ja kulttuuriperintöön (5) sekä talouteen ja elinkeinoelämään (6).

Kohdassa 2 on muun ohella esitetty, että Toteutuessaan kaikki tieliikennehankkeet, kuten kehitettävät kaksiajorataiset valta-, kanta- tai seututiet tai pääkadut sekä suunnitellut seututiet tai pääkadut ja kehitettävä moottoriliikennetie, lisäävät tavara- ja henkilöliikennemääriä ja sitä kautta päästöjä ilmaan sekä melua, tärinää ja estevaikutusta. Negatiiviset vaikutukset kohdistuvat terveyteen ja elinympäristön viihtyisyyteen.

Voidaan myös todeta, että uusilla tiehankkeilla on myönteisiä vaikutuksia ihmisten elinoloihin ja terveyteen. Esimerkiksi jo toteutunut E18 tien rakentaminen moottoritieksi on siirtänyt raskaan liikenteen pois Haminan kaupunkialueelta ja merenrannalla sekä Virolahden asuinalueilta, millä on ollut huomattava positiivinen vaikutus em. alueiden asuinviihtyisyyteen. Tie- ja ratahankkeilla on lähtökohtaisesti myönteisiä vaikutuksia saavutettavuuteen, kuljetuksiin ja elinkeinoelämään yleisesti. Hyvällä tieverkolla on myönteinen vaikutus sote-palvelujen saavutettavuuteen sekä pelastuslaitoksen toimintaedellytyksiin.

Ympäristölainsäädännön kehitys on vähentänyt ympäristöhaittoja lisääntyvästä toiminnasta huolimatta. Myös yhä lisääntyvä siirtyminen puhtaampien polttoaineiden sekä sähkön käyttöön liikenteessä vähentää osaltaan haitallisia päästöjä. Lisäksi meluntorjuntaan kiinnitetään uusissa tiehankkeissa tai parantamistoimenpiteissä erityistä huomiota, jolloin tilanne paranee aikaisempaan verrattuna.

Maakuntakaavan ylimaakunnallisiin asioihin liittyviä vaikutuksia ei ole arvioitu. Esimerkkeinä voi mainita uusiin merkintöihin liittyvät parannettava ratayhteys ja uusi vesireitti Kimolaan.

Vaikutusten arviointi, luonto

Koko maakuntakaavaa koskevien suunnittelumääräysten osalta on arvioitu, että Natura 2000 -verkoston kohteita koskevan heikentämiskiellon vaikutukset talouteen ja

elinkeinoelämään ovat negatiivisia. Satunnaisesti taloudelle kielteisiä vaikutuksia voi esiintyä. On kuitenkin liioiteltua väittää, että Natura-alueiden ulkopuoliselle metsien käytölle aiheutuu rajoituksia. Käyttörajoituksia esiintyy vain poikkeustapauksissa. Arviointia tulee tarkastaa.

p, TP, T, t, T/kem ja sev alueita koskevassa vaikutusten arvioinnissa on todettu, että Pyhtään Kumpulan teollisuus- ja varastoalue sijaitsee lähellä Pekan metsän Natura 2000 -ohjelman aluetta. Kyse ei ole Natura-alueesta vaan yksityismaan luonnonsuojelualueesta, joten vaikutusten arviointi on siltä osin virheellinen.

Erilaisia liikennealueita ja väyliä koskevassa vaikutusten arvioinnissa on todettu, että suunniteltu laivaväylä Kotka-Pietari on herkällä itäisen Suomenlahden kansallispuistoalueella. Vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida, että suunniteltu laivaväylä sijoittuu myös itäisen Suomenlahden saaristo- ja vedet Natura-alueelle ja arvioida vaikutuksia myös siihen.

Yhdyskuntateknisen huollon yms. vaikutusten arvioinnissa on tuulivoimaloiden vaikutuksista luontoon ja erityisesti lajeihin todettu, että erityisesti suojeltavien lajien, kuten liito-oravan elinympäristön osalta voidaan lähteä pääsääntöisesti siitä, ettei niitä ole tarpeen selvittää kattavasti maakuntakaavan laadinnassa. Tekstiä on syytä korjata siltä osin, että liito-orava ei ole erityisesti suojeltava laji vaan luontodirektiivin liitteen IV (a) laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat suoraan luonnonsuojelulla suojeltuja. Vaikutusten arvioinnissa tulee laajasti muutoinkin ottaa huomioon osoitettujen tuulivoimatuotantoalueiden toteuttamisen edellytykset.

Vaikutukset Natura 2000-alueisiin on arvioitu melko yleispiirteisesti. Tärkeimpiä yksittäisiä kohteita on kuitenkin otettu hyvin esiin. Vt6 Keltti- Tykkimäki osalta voisi todeta, että hankkeesta on tehty luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen arviointi, joka osoitti, ettei hanke merkittävästi heikennä Savonsuon tervalepikoiden ja Keitin ja Ahkojan rantalehtojen Natura-alueiden luonnonarvoja. Jatkossa maakuntakaavan Natura-arviointia tulee tarkentaa ja arvioinnissa tulee käsitellä kaavamerkinnot ja niiden vaikutukset Natura-alueittain.

Haitallisten vaikutusten lieventäminen

Haitallisten vaikutusten ehkäisemiseen ja lieventämiseen esitetty tarkastelunäkökulma on hyvä ja perusteltu. Mahdollisten kielteisten vaikutusten syntymistä on pyritty jo valmisteluvaiheessa ehkäisemään ja lieventämään antamalla koko maakuntakaava-alueella koskevia ja merkintäkohtaisia suunnittelumääräyksiä.

Maakuntakaava on yleispiirteinen ja pitkän aikavälin suunnitelma, minkä vuoksi konkreettisten ehkäisy- ja lieventämiskeinojen esittäminen on haasteellista. Yksittäisissä hankkeissa vasta tapauskohtaisissa tarkasteluissa tulee etsiä konkreettisia keinoja haittojen ehkäisemiseksi ja vertailla vaihtoehtoisia toteutustapoja. Merkittävien toimenpiteiden, hankkeiden ja suunnitelmien ympäristövaikutukset arvioidaan yksityiskohtaisessa suunnittelussa hankekohtaisesti lakien edellyttämällä tavalla ja tarkkuudella.

Maakuntakaava on kuitenkin hyvä väline ehkäisemään ympäristön laatua heikentäviä tekijöitä. Maakuntakaavassa voidaan alueidenkäytön ohjauksella suunnata tulevaa kehitystä siten, että kasvutavoitteista huolimatta maakunnan arki kuormittaa ympäristöä

mahdollisimman vähän.

Maakuntakaavamerkinnot

Kaavamerkintöjä ei ole maakuntakaavaluonnoksen tulosteelle indeksoitu. Tämä johtuu piirustusteknisistä seikoista sekä ajatellusta käyttöalustasta (paikkatietopalvelut netissä). Lausuntovaiheessa maakuntakaava ei ollut paikkatietopalvelussa, mikä teki merkintöjen tulkitsemisesta haasteellista. Maakuntakaavan paikkatietoaineiston sisältämän indeksitiedon määrän tulee olla riittävä jatkosuunnittelun pohjaksi.

Päällekkäisiä maakuntakaavamerkintöjä on selostuksen mukaan poistettu. Kuitenkin mm. Kotkan kansallisen kaupunkipuiston alueella on vielä kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeitä alueita esiintyy kaavakartalla. Tietona tämä on hyvä, mutta vaikeuttaa kaavakartan lukemista. Esitystapaa tulee vielä miettiä.

Kulttuuriympäristömerkinnät ovat selkeät. Yksittäisten kohdemerkintöjen tarkastelua vaikeuttaa indeksoinnin puuttuminen, mutta tämä korjaantuu käytön siirtyessä paikkatietoalustalle. Erottelu valtakunnallisten ja maakunnallisten arvojen kesken on tarpeellinen. Asia on ratkaistu selkeällä tavalla.

Osallistuminen ja vuorovaikutus

Osallistuminen ja vuorovaikutus kaavan laadinnassa on ollut hyvää tasoa työpajoihin ja tapahtumisiin.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Kaavaselostuksen sivulla 15 kohdassa 3.1.2 esitetään valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Valtioneuvosto teki 14.12.2017 päätöksen uudistetuista tavoitteista, joka korvasi valtioneuvoston vuonna 2000 tekemän ja 2008 tarkistaman päätöksen. Sivu on aiheellista päivittää voimassa olevien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisiksi.

Kymenlaakson maakuntakaavan 2040, Vaikutelma kaavaluonnoksesta

Lausuttavan maakuntakaavan keskeisinä tavoitteina on mainittu:

- Strategisuuden korostaminen
- Selkeyttäminen
- Digitalisointi

Maakuntakaavan alueidenkäytön ohjauksen käyttökelpoisuutta lisää jatkossa se, että maakuntakaavoja tulee olemaan vain yksi nykyisen neljän sijaan. Asianhallinta paranee.

Valittua tarkkuustasoa voi pitää onnistuneena, vaikka myös tässä lausunnossa on tuotu esiin lukuisia tarkastustarpeita. Sitä tulee pitää prosessiin kuuluvana tavanomaisena työstönä tulevaa ratkaisua varten.

Luonnoksen perusteella on nähtävissä, että lausuttavana oleva maakuntakaava tulee valmistuttuaan toteuttamaan sille asetettuja tavoitteita. Maakuntakaavassa on myös otettu huomioon nykyiset valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet.

Vastine:

Suunnittelualue, aluerakenne

Pyhtään lentopaikka

Pyhtään lentopaikalle on myönnetty ilmailulain mukainen lentopaikan rakentamislupa sekä ympäristönsuojelulain mukainen ympäristölupa.

Lentopaikan toiminta on näiden lupien mukaisesti käynnissä. Kymenlaakson liitolle on lentopaikkaan liittyen toimitettu materiaalia lentopaikan ilmailulain mukaisen rakentamislupakäsittelyn sekä ympäristölupakäsittelyn yhteydessä.

Ympäristölupahakemuksen liitteenä olevassa toiminnan yleiskuvauksessa todetaan, että *"Koko Suomen yleisilmailuoperaatioista noin 44% on suoritettu Malmin lentoasemalta. Tästä toiminnasta ja muualta osan arvioidaan siirtyvän käyttämään Pyhtään lentopaikkaa siten, että toiminnan määräksi muodostuu noin 5-10% Malmin toimintamäärästä."* Yleiskuvauksessa todetaan myös, että *"Hankkeessa on kyse paikallisesta, Pyhtään Hevossuolle rakennettavasta lentopaikasta. Kentälle sijoittuu monipuolisesti erilaisia ilma-aluksia ilmapalloista, purjelentokoneista ja kevytkoneista museokoneisiin ja potkuriturbiinikoneisiin. Kentälle ei ole tulossa reittiliikennettä tai liikennekoneita. Kevyttä yleisilmailutoimintaa ei voi muutenkaan verrata isoon lentoasemaan."* ja edelleen *"Kymenlaakson alueella sijaitsee neljä olemassa olevaa lentopaikkaa, jotka kaikki toimivat sopusoinnussa ympäristönsä kanssa. Raskaampaa liikennettä varten Kymenlaaksossa on lisäksi Utin lentoasema. Pyhtäällä kyseessä on nimenomaan kevyelle liikenteelle tarkoitettu paikallinen lentopaikka eikä Utin kaltainen lentoasema."*

Meneillään olevassa Pyhtään kirkonkylän osayleiskaavoitusprosessin yhteydessä on todettu lentopaikasta seuraavaa: *"Lentopaikka tarjoaa kiitotien ja hallitiloja ilmailualan toimijoille. Toiminta painottuu ammatilliseen toimintaan, jossa Pyhtää toimii tukikohtana, jonne tullaan säilytystä ja huoltoa varten. Toiminta jakautuu ympärivuotisesti ja painottuu arkipäiville. Lentomäärien arvioidaan olevan noin 2 000-4 000 operaatiota vuodessa. Lentopaikan on tarkoitus palvella niin kaupallista kuin ei-kaupallista toimintaa."* Osayleiskaavan taustaselvityksiin sisältyy raportti *"Pyhtään lentopaikka: vaikutukset Natura-alueisiin ja muihin luontoarvoihin ja pohjaveteen"*. Raportissa on arvioitu 1200 m pituisen kiitotien ja 2 000-4 000 vuotuisen nousun ja laskun vaikutuksia. Raportissa on todettu, että kokonaisuutena suunnittelualueen luontoarvoihin kohdistuvat vaikutukset jäävät hyvin paikallisiksi ja vähäisiksi.

Pyhtään kunta on toimittanut 20.12.2019 Kymenlaakson Liitolle lentopaikan alueesta vision vuodelle 2025: *"Lentokenttä ja teknologiakeskittymä. Ammatilliselle ilmailuliiketoiminnalle, tulevaisuuden sähköiselle ja miehittämättömälle liikenteelle sekä lentokenttään tukeutuvalla elinkeinotoiminnalle"*. Vision mukaan lentopaikka tarjoaa tukikohdan erityisesti ammatillista ilmailuliiketoimintaa palveleville yrityksille ja toimintamääriltään suunniteltu lentotoiminta on ympäristölupahakemuksen mukaista. Kenttää tullaan myös tarjoamaan muuhun tapahtumakäyttöön, kuten esimerkiksi messu- ja näyttelykäyttöön, testaus- ja esittelytoimintaan jne. Vision mukaan lentopaikkaan tulee liittymään droneteknologiakeskus ja lentopaikka-alueeseen tulee tukeutumaan myös muita elinkeinoja. Lentopaikan alueella on vision mukaan myös merkittäviä synergiaetuja matkailuinvestointien näkökulmasta.

On odotettavissa, että Pyhtään lentopaikka ja sen ympärillä kehittyvä elinkeinotoiminta tulee muodostamaan merkittävän kehitysalustan. Tästä syystä on perusteltua käsitellä sekä lentopaikka että sen ympäristö toiminnallisena kokonaisuutena maakuntakaavatasolla. Lentopaikan toimintaa ohjataan erillislainsäädännöllä ja lentotoiminnan reunaehdoista on käsitelty lupaprosessien yhteydessä.

Pyhtään lentopaikka osoitetaan maakuntakaavaan lentoliikenteen alueen kohdemerkinnällä (LL). Pyhtään lentopaikan lähiympäristö osoitetaan selvitysalueeksi (sel), jolla osoitetaan lentopaikkaan tukeutuvien toimintojen aluetta. Lentopaikan lähiympäristöön voi sijoittua hyvin erilaista yritystoimintaa jo nyt ja ilman maakuntakaavatasoa tarkastelua kun kysessä on paikallisesti merkittävä toiminta. Maakuntakaavan selvitysaluemerkinnällä varaudutaan kuitenkin siihen, että alueelle sijoittuu tulevaisuudessa myös sellaisia toimintoja, joiden vaikutukset ovat selvästi yleisluonteista tasoa. Kehittymisen ennakoiminen on vaikeaa eikä maakuntakaavatasoisia selvityksiä ole saatavilla. Suunnittelun merkittävyyden voidaan kuitenkin todeta olevan sellainen, että alueeseen kohdistuvat intressit on tarpeellista osoittaa maakuntakaavassa. Selvitysaluemerkintää käytetään sellaisten alueiden osoittamiseen, joiden alueidenkäytön ratkaiseminen edellyttää jatkosuunnittelua ja selvityksiä.

Lentopaikan alueen ja sen ympäristön kehittymiseen liittyy merkittäviä epävarmuustekijöitä. Lentopaikan rakentamislupa ja ympäristölupa ovat valitusten alaisina. Maakuntakaavan jatkovalmistelussa kiinnitetään erityistä huomiota vaikutusten arviointiin siten, että maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset vaatimukset täyttyvät.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Edelleen lain mukaan on kaavaa laadittaessa tarpeellisessa määrin selvittävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen mukaan näiden selvitysten tulee antaa riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset:

- 1) ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön;
- 2) maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon;
- 3) kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin;
- 4) alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen;
- 5) kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön;
- 6) elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen.

Kyläverkko

Maakuntakaavassa osoitetaan maakunnallisesti merkittävä keskeinen maaseudun kylärakenne. Maakuntakaavan kylärakenteen ratkaisut perustuvat Kymenlaakson taajamarakenteen vaihtoehdot- sekä Kymenlaakson kylätarkastelu-selvityksiin. Selvitysten perusteella voidaan todeta, että koko maakunnan maaseudun kylissä on

asukasmäärä vähentynyt dramaattisesti viimeisen noin 20 vuoden aikana. Maakuntakaavan lähtökohdaksi on laadittu maakuntahallituksen hyväksymä väestö- ja työpaikkasuunnite. Väestösuunnitteen mukaan Kymenlaakson väestömäärä ei tule nousemaan vuoteen 2040 mennessä. Väestösuunniteselvityksessä todetaan myös, että urbanisaatiokehitys tulee jatkumaan. Toisaalta myös maaseudulle on löytymässä uusia korvaavia toimialoja liittyen mm. bioenergian tuotantoon sekä matkailuelinkeinoihin, minkä vuoksi maaseutumaiset alueet eivät täysin tule menettämään elinvoimaansa tulevaisuudessakaan. Kymenlaakson maaseutu on suurimmaksi osaksi kaupungin läheistä maaseutua ja ydinmaaseutua. Näin ollen maakuntakaavassa ei lähtökohtaisesti osoiteta sellaisia kyliä, jotka sijoittuvat kaupunkien kehysalueelle. Maakuntakaavan kylä-merkinnällä osoitetaan sellaiset kylät, joiden todetaan muodostavan rakenteellisesti selvän kylä-alueen, ovat elinvoimaisia asukasmäärän, palvelutarjonnan ja kehittämispotentiaalin näkökulmasta sekä saariston erityisesti matkailuun ja loma-asutukseen tukeutuvat kylät. Muiden kylien kehittämistä ja maankäytöllistä suunnittelua edistetään kuntatason kaavoituksen ja suunnittelun keinoin.

Virkistyksen ja matkailun kehittämisen vyöhykkeet

Kimolan kanavan mahdollistama sisävesimatkailu on tunnistettu maakuntakaavan laadinnan yhteydessä yhdeksi potentiaaliksi Pohjois-Kymenlaakson matkailun kehittämisessä. Alueen yhteys Vuolenkoski-Vierumäki-Heinola -suuntaan on ilmeinen. On perusteltua laajentaa kaavaluonnoksen Verla-Repovesi-alueen matkailun kehittämisen kohdealuetta kattamaan myös Pyhäjärven ja Kimolan alueet. Näin ollen kehittämisperiaatemerkinä linkittää Pohjois-Kymenlaakson matkailullista kehittämistä myös Vuolenkoski-Vierumäki suuntaan.

Suunnittelualue, aluerakenne ja yhteensovittamiskysymyksiä

Maakuntakaavan valmistelun yhteydessä on tarkasteltu Kymenlaakson maakuntakaavan ja ympäröivien maakuntien maakuntakaavojen suhdetta toisiinsa. Yli maakuntarajojen jatkuvia merkitöjä on selvitetty Ylimaakunnalliset kohteet-selvityksessä. Lisäksi kaikille naapurimaakunnille on annettu mahdollisuus lausua kaavaluonnoksesta.

Liikenneyhteydet

Valtatie 26 ja maantie 387 muodostavat liikennekäytävän ja keskenään vaihtoehdoisen reitin Haminan ja Lappeenrannan sekä laajemmin pääkaupunkiseudun ja itäisen Suomen välillä. Vuonna 2017 valmistuneen liikennekäytäväselvityksen mukaan väyliä parannetaan ja kehitetään tieparina vastaamaan liikenteen kasvua ja lisäämään turvallisuutta huomioiden samalla teiden roolit. Lisäksi varaudutaan nostamaan maantien 387 toiminnallinen luokka kantatieksi. Vt 26 muutetaan kaavaehdotuksessa kehitettäväksi valtatieksi ja mt 387 kehitettäväksi kantatieksi.

Luonto ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

Voimassa oleva Etelä-Karjalan maakuntakaava on vahvistettu ympäristöministeriössä vuonna 2011. Etelä-Karjalan maakuntakaavassa viheryhteystarpeita on käytetty virkistysreittien epäjatkuvuuskohdissa (Etelä-Karjalan maakuntakaava, Kaavaselostus). Etelä-Karjalan maakuntakaavassa Väliväylän sini-viheryhteystarve voidaan katsoa jatkuvan Väliväylän melontareittinä sekä Kannuskoski – Huopaisenvirta retkeily-

/ulkoilureittinä. II Salpausselän sini-viheryhteystarve ei kohtaa Etelä-Karjalan viheryhteystarvemerkintää, sillä Etelä-Karjalan puolella tällä yhteystarpeella on haettu yhteyttä Repoveden kansallispuistoon. Etelä-Karjalan maakuntakaavassa ei ole huomioitu Vekarajärven ja Pahkajärven laajoja puolustusvoimien alueita, jotka estävät yhteyden Repovedelle Etelä-Karjalan osoittamalta suunnalta. Etelä-Karjalassa tulisikin seuraavan maakuntakaavan yhteydessä huomioida yhteys hieman etelämpää, josta on pääsy Repovedelle Kymenlaakson maakuntakaavaluonnoksessakin osoitettuja II Salpausselän viheryhteystarvetta ja Kouvola-Repoveden kansallispuisto patikointireittiä pitkin on mahdollista.

Etelä-Karjalan maakuntakaavassa Ruokojärvi on merkitty osana Väliväylän vesistöä merkinnällä kehitettävä järviolue (W), jolla osoitetaan vesien moninaiskäytön kannalta merkittävät vesialueet ja pintavesialueet, jotka ovat ominaisuuksiltaan arvokkaita tai jotka ovat tai voivat olla yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeitä. Näin ollen voidaan katsoa, että vastaava merkintä löytyy sekä Kymenlaakson maakuuntakaavaluonnoksesta, että Etelä-Karjalan maakuntakaavasta.

Virkistys

Ylimaakunnallinen pyöräilyreitti Kouvola Lappeenrantaan jatkuu Etelä-Karjalan maakuntakaavassa Taavetti-Somerharju polkupyöräreittimerkintänä. Etelä-Karjalan maakuntakaavassa osoitettua kehitettävä matkailu- ja maisematien vastaavaa merkintää ei ole käytetty Kymenlaakson maakuntakaavaluonnoksessa. Maakuntakaavaluonnoksessa osoitetaan yhdystiet, jotka yhdistävät maakunnallisesti merkittävää maankäyttöä ylempiluokkaiseen tieverkkoon. Kyseinen yhdystie liittyy vt6 tiehen miltei heti Kymenlaakson puolella, joten sitä ei ole nähty tarpeelliseksi esittää maakuntakaavaluonnoksessa.

Maisema-alueet

Lausunnossa on mainittu Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson rajalle sijoittuvasta maakunnallisesti merkittävästä maisema-alueesta, josta valtaosa sijaitsee Etelä-Karjalan alueella. Aluetta ei ole yksilöity lausunnossa tarkemmin. Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan rajalle sijoittuu Kannuskosken kylämaisema, joka on osoitettu Etelä-Karjalan maakuntakaavassa maakunnallisesti merkittäväksi maisema-alueeksi. Vuonna 2013-2014 tehdyssä Etelä-Karjalan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maaseudun maisema-alueiden päivitysinventoinnissa on todettu, ettei Kannuskosken kylä täytä enää maakunnallisesti merkittävän maisema-alueen kriteereitä.

Energiahuolto

Kansainvälisen öljyputken yhteystarve on jätetty pois maakuntakaavaluonnoksesta tietoisesti. Merkinnän selvityspohja on vanhentunut eivätkä mitkään toimijat ole nähneet merkintää enää tarpeelliseksi.

Luonto, Viheryhteydet

Sini-viheryhteystarve (vyt) -merkinnällä turvataan ylimentaaliset yhteydet ja yhdistetään laadullisesti edustavat luonnon ydinalueet. Sini-viheryhteystarve -merkintöjen sijoittuminen maakuntakaavaluonnoksessa perustuu Kymenlaakson siniviherrakenne ja ekosysteemipalvelut – maakuntakaavan taustaselvitykseen ja siinä

saatuihin tuloksiin sekä Sini-viherrakenne maakuntakaavassa -valmisteluvaiheen tarkasteluun. Selvityksessä kartoitettiin Kymenlaakson luonnon ydinalueet, ekosysteemipalvelujen alueet sekä niitä yhdistävät ekologiset sini-viheryhteydet. Luonnon ydinalueita tarkasteltiin rakenteellisesti SYKEN tuottaman CORINE-paikkatietoaineiston (rakennetut alueet, maatalousalueet, metsät, avoimet kankaat ja kalliomaat, kosteikot, avoimet suot ja vesialueet) perusteella. Laadullisessa luonnon ydinalueiden tarkastelussa ydinalueet arvotettiin metsien osalta puuston keski-ään, kokonaistilavuuden, lehtipuiden tilavuuden ja osuuden perusteella ja soiden osalta ojitustilanteen sekä turvetuotannon perusteella. Muita laadullisessa tarkastelussa huomioituja arvottamiskriteerejä olivat harjut, reunamuodostumat ja pohjavesialueet, luonnonsuojelualueet, Natura 2000 -alueet, soidensuojelun täydennysohjelman ehdotusaineistot, luonnonsuojeluohjelma-alueet, huomionarvoiset lajihavainnot, maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti tärkeät lintualueet, vedenalaisen luonnon monimuotoisuuden inventointitulokset, pintavesien ekologinen tila, merenpohjan eliöstön esiintymistodennäköisyysmallit, kalojen lisääntymisaluemallit, HELCOM HUB-bioooppiluokiteltu merialueiden inventointidata, riutat, suistot, laguunit, hiekkasärkät, vedenalaiset harjut, petolintujen rengastusaineisto ja sääksen pesäpaikat, paikallisesti, maakunnallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti arvokkaat geologiset muodostumat ja geologiset pienkohteet sekä työpajojen tulokset ja maakunnan liiton aineistot luonnon monimuotoisuuden arvokkaista kohteista ja alueista. Luonnon ydinalueiden välisten ekologisten viheryhteyksien tunnistamisessa käytetyn kustannusreittianalyysin periaatteena oli se, että mitä luonnonmukaisempi tai luonnontilaisempi maanpeite on ydinalueiden välillä, sitä suotuisampi alue on eliöstön liikkumisen kannalta. Lisäksi arvotettiin erilaisten rakennettujen ympäristön elementtien estevaikutusten suuruutta eliöstön liikkumiselle: esimerkiksi moottoriteiden estevaikutus on hyvin korkea, mutta metsäautoteillä käytännön vaikutusta ei ole.

Sini-viheryhteystarvemerkinä on luonteeltaan kehittämisperiaatteellinen, ja sen tarkka sijainti ja toteutus tarkentuu yksityiskohtaisemmalla tasolla. Suurin osa sini-viheryhteystarvemerkinnoista on jo olemassa olevia yhteyksiä. Sini-viheryhteystarpeen suunnittelumääräyksessä määrätään merkinnän huomioimisesta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, siis ml. kuntien alueidenkäytön ohjauksessa: *yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava sini-viheryhteyksien säilyminen ja edistettävä niiden toteutumista tavalla, joka huomioi alueen maisema-arvot, arvokkaiden luontokohteiden säilymisen ja lajiston liikkumismahdollisuudet. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee luoda alueidenkäyttöä edellyttäviä merkittävien virkistyskäytön verkostojen muodostamiselle. Sini-viheryhteyden mitoituksessa ja toteutuksessa on kiinnitettävä huomiota yhteyden merkitykseen ekologisen verkoston osana sekä luontomatkailun ja virkistystarpeiden yhteensovittamiseen.*

Sini-viheryhteystarvemerkinä mahdollistetaan liikkumisedellytykset ihmisille virkistysreittejä pitkin ja eliölajeille sekä lajiryhmille luonnon ydinalueiden välillä. Maakuntakaavan ratkaisun periaatetta ei saa vaarantaa (MRL 32 §). Tavoitteena on olemassa olevien viheralueiden säilyttäminen ja kehittäminen. Merkinä on luonteeltaan kehittämisperiaatteellinen, ja sen lopullinen sijainti sekä leveys tarkennetaan yksityiskohtaisemman suunnittelun tasoilla. Toteutus ja mittakaava poikkeavat toisistaan taajama-alueilla ja niiden ulkopuolella sekä vesistöalueilla

johtuen näiden keskinäisistä olosuhde-eroavaisuuksista. Yhteystarve on kuitenkin tärkeää turvata riittävän leveänä, jotta se voi palvella sekä ihmisten että eliölaajien liikkumista.

Itä-länsisuuntainen yhteys heti Salpausselän eteläpuolella ei noussut esille viheryhteyksien tunnistamiseen käytetyssä kustannusreititysanalyysissä. Lisäksi litin kunta ei kuulu maakuntakaavan suunnittelualueeseen, minkä vuoksi I Salpausselkää seuraava Väliväylän sini-viheryhteystarpeen länsipää päättyy Kouvolan taajaman virkistysalueella. Itä-länsisuuntaiset sini-viheryhteydet on Salpausselän eteläpuolella turvattu siten, että Etelä-Kymenlaakson suovyöhykkeen sini-viheryhteystarve yhtyy Rannikon-itäisen metsävyöhykkeen sini-viheryhteystarpeeseen, joka jatkuu Etelä-Karjalan maakunnan rajalle ja tätä kautta Fennoskandian vihreään vyöhykkeeseen Suomen ja Venäjän rajalle asti. Myös Väliväylän sini-viheryhteystarve on linkki Fennoskandian vihreään vyöhykkeen suuntaan. Pohjois-Etelä -suuntaista yhteyttä kaava-alueen länsiosiin ja itä-länsi-suuntaista yhteyttä valtakunnan rajalle on perusteltua tarkistaa ja avata.

Luonto, luonnonsuojelualueet, Natura-alueet

Kymenlaakson maakuntakaavaluonnoksessa luonnonsuojelualueina osoitetaan kaikki luonnonsuojelulain mukaiset luonnonsuojeluohjelma-alueet, luonnonsuojelulla toteutettavat Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet sekä kansallispuistot. Lisäksi osoitetaan vähintään kahden hehtaarin kokoiset yksityismaiden pysyvästi rauhoitetut luonnonsuojelualueet. Maakuntakaavaluonnoksen suunnitteluratkaisujen perustelut ja kohdeluettelo -asiakirjassa sekä kaavaselostuksessa on virheellisesti kerrottu, että 2-10 ha alueet osoitetaan kohdemerkinnällä. Kaavakartalla kuitenkin esitetään kaikki alle 10 ha luonnonsuojelualueet kohdemerkinnällä lukuun ottamatta yksityismaiden pysyvästi rauhoitettuja luonnonsuojelualueita, joista alle 2 ha tai Natura 2000 alueiden kanssa päällekkäisiä alueita ei esitetä. Korjataan virheellinen kohta kaavaehdotukseen.

Maakuntakaavaluonnoksessa esitetyt luonnonsuojelualuerajaukset perustuvat Suomen ympäristökeskuksen Avoin tieto -palvelun 27.3.2018 päivitettyihin aineistoihin. Tätä uudemmat luonnonsuojelualuerajaukset eivät ole mukana maakuntakaavan luonnoksessa. Uudet alueet päivitetään maakuntakaavan ehdotukseen. Lausunnossa mainituista puuttuvista yksityismaiden luonnonsuojelualueista tällaisia uusia alueita ovat YSA-alueiden kokonaisuus (YSA240000-YSA240002, YSA240004, YSA240020-YSA240022) sekä YSA240767. Kajasuon alueen YSA239403 on virheellisesti jäänyt pois maakuntakaavaluonnoksesta, vaikka päivitetty aineistoon jo 31.1.2018. Lisätään alue maakuntakaavan ehdotukseen. YSA204624 sen sijaan sijaitsee Huittisissa ja on huomioitu Satakunnan maakuntakaavassa, joka on vahvistettu ympäristöministeriössä 30.11.2011. Lausunnossa lienee kuitenkin tarkoitettu YSA240624 aluetta, joka on lisätty aineistoon 20.8.2018 ja päivitetään maakuntakaavaehdotukseen. Saaramanjärven rannalla oleva Saaramaan luonnonsuojelualue on huomioitu maakuntakaavassa, mutta kaavakartalla se on virheellisesti jäänyt Saaramanjärven metsäalue (MY) merkinnän alle. Merkintä korjataan kaavaehdotukseen.

Maakuntakaavaluonnoksessa on alle 10 ha luonnonsuojelulain mukaiset luonnonsuojeluohjelma-alueiden kohdemerkinnät osoitetaan rinnakkain Natura 2000 -alueen kohdemerkinnän kanssa. Muiden alle 10 ha kokoisten luonnonsuojelualueiden

osalta on osoitettu vain Natura 2000 -alueen kohdemerkintä. On perusteltua tarkistaa alle 10 ha kohdemerkintöjen esittämistapaa maakuntakaavaehdotukseen.

Maakuntakaavaluonnoksessa on osoitettu Kirkonmaan eteläpuoliset saaret, jotka ovat Metsähallituksen hallinnassa olevia luonnonsuojelualueiksi tarkoitettuja alueita. Metsähallituksen hallinnassa olevat, luonnonsuojelutarkoitukseen hankitut tai osoitetut valtion omistamat alueet selvitetään maakuntakaavaehdotukseen.

Maakuntakaavaluonnoksessa luonnonsuojelualueina osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojelutuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita. Luonnonsuojelulain nojalla suojellut alueet perustuvat maakuntakaavaluonnoksessa Suomen ympäristökeskuksen aineistoihin. Suojeltavaksi tarkoitettuja alueita osoitetaan silloin kun alueen hallinnasta vastaava taho ilmoittaa tietyn alueen olevan suojeltavaksi tarkoitettu. Karhusuo-Hietakankaanniemen luonnonsuojelualue on osoitettu perustuen Suomen ympäristökeskuksen aineistoihin. On perusteltua selvittää onko alueella tarvetta osoittaa suojelluksi tarkoitettuja alueita. Hietakankaan itäpuolinen osa kuuluu soidensuojelun täydennysehdotukseen. Soidensuojelun täydennysehdotuksen osalta soidensuojelutyöryhmä on esittänyt, että valtion mailla sijaitsevat täydennysehdotuksen suoalueet suojellaan viipymättä maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikaisen linjauksen mukaan joko lakisääteisesti tai Metsähallituksen pysyvällä päätöksellä (Ympäristöministeriö, 2015a). Etelä-Suomen yksityismaiden täydennysehdotuksen suoalueita esitetään suojeltavan vapaaehtoisin keinoin ja aluksi etenkin METSO-kriteerit täyttävien soiden suojeluneuvotteluilla. On perusteltua selvittää ympäristöministeriön tarkempi ohjeistus soidensuojelun täydennysohjelman kohteista. Maakuntakaavaluonnoksessa ko. alueelta on poistettu turvetuotantoalueen merkintä.

Maakuntakaavaluonnoksessa on osoitettu suojelualueet (S) voimassa olevien vaihemaakuntakaavojen mukaisesti. On perusteltua tarkastaa alueiden maankäyttö maakuntakaavaehdotukseen.

Luonto, suot

Kajasuon alueen YSA239403 on virheellisesti jäänyt pois maakuntakaavaluonnoksesta, vaikka päivitetty Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämään aineistoon jo 31.1.2018. Lisätään alue maakuntakaavan ehdotukseen. Hallasenlammen suoalue on osoitettu maakuntakaavaluonnoksessa virkistysaluemerkinnällä (V). Virkistysalueiden suunnittelumääräyksessä on huomioitu, että alueiden suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota alueiden ominaisuuksiin sekä ekologisen verkoston että virkistys- ja ulkoilualueverkoston osana. Alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huomioitava myös virkistyskäytön ja suojeluarvojen yhteensovittaminen.

Päivitetään Pyhtään Suurisuo-Karjasuo-Papinsaaren luonnonsuojelualuumerkinnällä osoitettu alue siten, että rajataan luonnonsuojelualueena toteuttamatta jätetty Karjasuon osa-alue pois lausunnossa esitetyn mukaisesti kaavaehdotukseen.

Soidensuojelun täydennysehdotuksen osalta soidensuojelutyöryhmä on esittänyt, että valtion mailla sijaitsevat täydennysehdotuksen suoalueet suojellaan viipymättä maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikaisen linjauksen mukaan joko lakisääteisesti tai Metsähallituksen pysyvällä päätöksellä (Ympäristöministeriö, 2015a). Etelä-Suomen yksityismaiden täydennysehdotuksen suoalueita esitetään suojeltavan

vapaaehtoisin keinoin ja aluksi etenkin METSO-kriteerit täyttävien soiden suojeluneuvotteluilla. On perusteltua selvittää ympäristöministeriön tarkempi ohjeistus soidensuojelun täydennysohjelman kohteista.

Sini-vihervyöhykkeet, vesistönäkökulma

Sini-viherverkoston taustaksi on selvitetty Kymenlaakson luonnon ydinalueet ja niitä yhdistävät sini-viheryhteydet. Selvityksen tulokset on huomioitu sini-viheryhteystarvemerkitöjä laadittaessa. Kaikkia sini-viheryhteyksien kannalta merkittäviä vesistöjä, tai niiden valuma-alueita ei ole tarkoituksenmukaista osoittaa maakuntakaavassa esim. MY- tai vyt-merkinnällä. Vesistöjen suojelun ja tilan parantamiseksi maakuntakaavaan voidaan lisätä koko kaava-aluetta koskeva määräys vaelluskaloja koskevan määräyksen yhteyteen: *"Maankäytön tarkemmassa suunnittelussa tulee luoda edellytyksiä vaelluskalakantojen luontaiselle lisääntymiselle jokialueilla. Maankäytön tarkemmassa suunnittelussa tulee edistää vesien suojelua ja pyrkiä parantamaan vesien ekologista tilaa"*. Lisäksi on perusteltua merkitä poikkeuksellisen kirkasvetiset, erinomaisessa tilassa säilyneet, herkät järvet Luomijärvi, Valkjärvi, Merkjärvi, Saaramaanjärvi, Kyynelmys ja Saanjärvi w-merkinnällä "Arvokas pintavesialue", koska järviä ympäröivällä maankäytöllä on suuri merkitys em. järvien tilaan. Samalla merkinnän nimeä on perusteltua muuttaa muotoon "Arvokas pintavesialue" aiemman "Vedenhankinnan kannalta arvokas pintavesialue" sijaan. Merkinnän määräystä muutetaan muotoon *"Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on vesiensuojelunäkökohdat otettava huomioon siten, ettei vesialueen tilaa heikennetä ja vesialueen käyttöä vedenhankintaan vaaranneta. "Eriyistä suojelua vaativan vesistön" alueella tulee sovittaa yhteen käyttötarkoituksen mukainen virkistyskäyttö ja vedenhankintaan liittyvät tarpeet."* On perusteltua myös muokata sini-viheryhteyksiä ja w-merkintää koskevaa perustelutekstiä kirkasvetisten, erinomaisessa kunnossa säilyneiden, herkkien järvien osalta esitetyn mukaisesti.

Sini-vihervyöhykkeet, vaelluskalavesistöt

Vaelluskalakantojen luontaista lisääntymistä edistetään koko maakuntakaava-aluetta koskevalla kaavamääräyksellä. Lisäksi on perusteltua mainita Kymenlaakson tärkeimmät vaelluskalavesistöt eli Kymijoki, Summanjoki, Vehkajoki, Virojoki, Saarasjärvenoja sekä Vaalimaanjoki kaavaselostuksessa.

Liikenne, Tieverkon toiminnallinen luokittelu

Tieverkon toiminnallinen luokittelu tarkistetaan.

Valtatie 7:n itäisin osuus Vaalimaan kiertoliittymästä valtakunnan rajalle muutetaan valtatie tai kantatie -kaavamerkinnäksi.

Valtatie tai kantatie ja seututie tai pääkatu merkintöjen viivapaksuudet korjataan merkinnät ja määräykset -asiakirjaan siten, että ne erottuvat selkeämmin toisistaan.

Liikenne, Merkintöjen tarkastustarpeita

Vt 26 muutetaan kehitettäväksi valtatieksi ja mt 387 kehitettäväksi kantatieksi.

Poitsila-Suokallion parantamistoimet on toteutettu, joten esitetään tieosuus mustalla värillä toteutuneena.

Suunniteltu-määräite poistetaan teiden 372 ja 3514 osalta.

Nykyisen Merituulentien (mt 355) rinnalle osoitettu uusi tieyhteys muutetaan välillä Hyväntuulentie-Mussalon satama luokituksestaan kehitettäväksi valtatieksi tai kantatieksi.

KymiRingin kohdalle esitetään Tillola-Keltti -hankkeessa parasta-aikaa rakennettava yhdystietasoinen rinnakkaisatie kaavamerkinnällä yhdystie.

Vt15 Tehontien liittymässä oleva eritasoliittymä korjataan toteutuneeksi. Keltakankaan eritasoliittymä muutetaan suunnitellun sijaan toteutuneeksi. Ahlmannintien suunniteltu eritasoliittymä poistetaan kaavasta.

Eritasoliittymän kuvaus muutetaan muotoon: Merkinnällä osoitetaan toteutetut eritasoliittymät, jotka yhdistävät maakuntakaavassa osoitettavia teitä ja katuja tai muita merkittäviä maakuntakaavassa osoitettuja liikenteen solmupisteitä.

Suunnitellun eritasoliittymän kuvaus muutetaan muotoon: Merkinnällä osoitetaan suunnitellut eritasoliittymät, jotka yhdistävät maakuntakaavassa osoitettavia teitä ja katuja tai muita merkittäviä maakuntakaavassa osoitettuja liikenteen solmupisteitä.

Mt 370 (Valkealanväylä) muutetaan kehitettäväksi seututieksi. Väli Heparo–Jokela esitetään kaksiajorataisena kehitettävänä valta-, kanta- tai seututienä tai pääkatuna. Jokelasta itään Mikkelin tien alkuun Vt 15 osuus esitetään kehitettävänä valtatieksi.

Lisätään valtatie 6 pohjoispuolinen rinnakkaiskatu Tanntarin ja Katajaharjun välille.

Liikenne, Ratavaraukset

Ratahallintokeskus on vuonna 2008 selvittänyt Helsingistä itään kulkevan uuden ratalinjauksen tarpeellisuutta Helsingin ja Pietarin välisessä liikenteessä. Selvityksessä tarkasteltiin neljää eri perusvaihtoehtoa, joista yksi kulkee Kouvolan kautta. Selvityksessä todettiin, ettei mikään neljästä vaihtoehdosta ole yhteiskuntataloudellisesti kannattava käytetyillä mittareilla. Vaihtoehdoilla kuitenkin todettiin olevan merkittäviä vaikutuksia alueiden kehittämisedellytyksiin ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin. Kouvolan vaihtoehto oli perusvaihtoehdoista yhteiskuntataloudellisesti kustannustehokkain. Helsinki-Kotka-Luumäki -vaihtoehto oli liikenneyhteyksien parantumisen ja aluerakenteen kehittämisedellytysten kannalta tasapainoisin ja eniten uusia mahdollisuuksia avaava. Näin ollen maakuntakaavassa on osoitettu molemmat vaihtoehdot yhteystarvemerkinällä Koskenkylä-Kouvola ja ohjeellisena ratalinjauksena maakunnan raja-Kotka ja edelleen Haminasta itään yhteystarvemerkinällä. Maakuntakaavamerkinnot ovat yhtenevät Uudenmaan maakuntakaavan kanssa. Kyseistä selvitystä on lähdetty ajantasaistamaan Liikenneviraston johdolla vuoden 2018

syksyllä. Maakuntakaavan jatkotyöstössä tullaan huomioimaan mahdolliset uuden selvityksen tulokset.

Liikenne, Kaavaprosessin aikaiset jatkotoimet

Liikenneväylien merkintöjä ja määräyksiä koskevista täsmennyksistä on järjestetty ELY-keskuksen kanssa erillinen työneuvottelu 22.11.2018.

Pohjavedet ja vesihuolto

On perusteltua lisätä selostustekstiin (kpl 6.3, s. 33) maininta vedenhankintaa varten tärkeiden ja soveltuvien pohjavesialueiden arvojen huomioimisesta puolustusvoimien harjoitus- ja toiminta-alueilla.

Kaavaselostuksessa (kpl 9, s. 38) on virhe pintavesialueita koskevassa lauseessa, eli siitä puuttuu Valkealan reitin vesialue. Korjataan virhe selostukseen ja suunnitteluratkaisujen perusteluihin.

Pohjavesialuerajaukset päivitetään kaavaehdotukseen, mikäli ne ehditään vahvistaa ennen kaavaehdotusta.

Haukkajärven eteläpuolella sijaitsevaa Kouvolan Vesi Oy:n tekopohjavesilaitosta ei ole osoitettu voimassa olevissa vaihemaakuntakaavoissa eikä vireillä olevassa maakuntakaavassa. Lausunnon perusteella voidaan kuitenkin todeta Haukkajärven tekopohjavesilaitoksen olevan maakunnallisesti merkittävä ja alueen maankäyttöratkaisu tarkistetaan maakuntakaavaehdotukseen.

Tehola-Kullasvaaran alueella sijaitsevan liikennealueen (L) alueella sijaitsevan Tornionmäen pohjavesialueen (pv) suunnittelumääräys ("Alueella tulee kiinnittää erityistä huomiota pohjaveden suojeluun. Aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, että pohjaveden laatu ei niiden vaikutuksesta heikkene, eikä pohjaveden määrä pysyvästi vähene. Pohjavedelle riskiä aiheuttavat uudet toiminnot on sijoitettava ensisijaisesti pohjavesialueiden ulkopuolelle." sekä liikennealueen suunnittelumääräyksessä mainittu ympäristöriskien huomiointi ovat riittäviä turvaamaan pohjavettä ympäristönsuojelulain 17 §:n pohjaveden pilaamiskiellon lisäksi.

On perusteltua siirtää Keltin teollisuusalueen rajausta pohjavesialueen ulkopuolelle sekä ^{supistaa} Kaipiaisten T/kem-alueen rajausta vastaamaan nykyistä toiminta-alueetta, jotta alueelle ei sijoiteta uusia, pohjavedelle riskiä aiheuttavia, vaarallisten kemikaalien käsittelyyn liittyviä toimintoja.

Harjun pohjavesialueella ja sen ympäristössä olevat vaaleanpunaiset aluevarausmerkinnät ovat kaikki puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueita (EAH). Alueista pienimpiä ei kartan selkeyden vuoksi ole merkitty kirjainmerkinnällä. Virallisen paperisen maakuntakaavakartan tukena suosittelomme käyttämään digitaalista maakuntakaavaluonnoksen karttapalvelua, joka on katsottavissa Kymenlaakson Liiton paikkatietopalvelusta.

Arvokkaat geologiset muodostumat

Arvokkaan geologisen muodostuman kaavamääräyksessä on perusteltua mainita maakunnan liitto lausunnonantajana, koska valtioneuvoston asetuksessa maa-ainesten ottamisesta (926/2005) sanotaan: "Sen lisäksi, mitä lausunnoista maa-ainelain 7 §:ssä

säädetään, tulee lausunto pyytää maakuntakaavoitusta hoitavalta kuntayhtymältä, jos lupahakemuksen tarkoittamalla alueella on huomattavaa merkitystä maakuntakaavoituksen kannalta." Näin ollen kaavamääräystä ei ole tarpeen muuttaa.

Maa-ainesten ottoalueet

Merkitään tiedoksi.

Tulvariski

Merkitään tiedoksi.

Kulttuuriympäristö

Maakuntakaavan laadinnan yhteydessä on tunnistettu tarve laajamittaiselle rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnille maakunnallisesti arvokkaiden kohteiden osalta. Kymenlaakson museo hoitaa rakennetun kulttuuriympäristön viranomaistehtäviä Kymenlaakson alueella ja tehtäviin kuuluu myös huolehtiminen Kymenlaakson alueen kulttuuriympäristön inventoinnista ja dokumentoinnista ja niiden kehittämisestä. Maakuntakaavaa varten ei ole ollut saatavilla täysin ajantasaista ja kattavaa inventointia Kymenlaakson maakunnallisesti merkittävästä rakennetusta kulttuuriperinnöstä. Näin ollen kaavaratkaisut perustuvat vahvistettujen maakuntakaavojen ratkaisuihin. Kaavaselistusta on perusteltua tarkentaa tältä osin.

Vaikutusten arviointi, yleistä

Merkitään tiedoksi.

Vaikutusten arviointi, liikenne, reitit

Kaavaselistuksessa oleva vaikutusten arviointiosio on yhteenveto merkittävimmistä yhteis- ja kokonaisvaikutuksista. Näin ollen siinä ei ole voitu pureutua kaikkiin asioihin niin syvästi, kuin itse vaikutusten arvioinnin varsinaisessa asiakirjassa. Yhteenvetoon on sisällytetty virke: Liikenteen kaavaratkaisut edistävät toteutuessaan merkittävästi ihmisten sujuvaa liikkumista eri aluekeskusten välillä ja ylimaakunnallisesti. Näin on huomioitu myös liikenteen kaavaratkaisujen myönteiset vaikutukset. Esimerkiksi tälle on tarkemmat perustelut varsinaisessa asiakirjassa seuraavalla tavalla:

"Liikenteen kaavaratkaisut edistävät toteutuessaan merkittävästi ihmisten sujuvaa ja turvallista liikkumista eri aluekeskusten välillä sekä ylimaakunnallisesti. Mikäli ohjeellinen päärata Uudenmaan suuntaan ja raideliikenteen yhteystarve Haminasta itään tulisivat toteutumaan, niin ne avaisivat uudenlaisia pendelöintimahdollisuuksia. Kaavaratkaisu korostaa Kotka–Kouvola yhteysvälin liikenteen kehittämistä sekä raideliikenteen että tieliikenteen osalta, mikä puolestaan helpottaisi huomattavasti Kymenlaakson sisäistä pendelöintiä pääkeskusten välillä ja lisäisi liikenteen turvallisuutta. Se on myös kriittinen terveystekijä Kotkaan keskitettävän keskussairaalaan pääsyn kannalta. Edelleen taajamien sisäistä liikkumista parantavat suunnitellut seututiet tai pääkadut sekä Kotkassa tieliikenteen yhteystarve Kotkansaari–Halla. Kokonaisuutena kaavaratkaisu helpottaa ihmisten elinoloja liikkumisen osalta. Kääntöpuolena liikenteen kehittämisen osalta on se, että toteutuessaan nämä kaikki lisäävät tavara- ja henkilöliikennemääriä ja sitä kautta

ilmanpäästöjä, melua, tärinää ja estevaikutusta. Negatiiviset vaikutukset kohdistuvat terveyteen ja elinympäristön viihtyisyyteen."

Raideliikenteen ylimaakunnallisista vaikutuksista on todettu seuraavaa: "Raideliikenteen kehittäminen voi hillitä autoilun kasvua. Kehitettävä päärata -merkintä Kotka–Kouvola, ohjeellinen päärata Kotka–Helsinki sekä raideliikenteen yhteystarve Haminasta itään ja Kouvola–Porvoo luovat mahdollisuuksia pitkällä aikavälillä raideliikenteen kasvuun. Tätä tukee seudullisen liikennejärjestelmän kannalta tärkeiden kehitettävien matkakeskusten ja rautatieliikenteen asemapaikkojen osoittaminen. Kaikkien näiden toteutuessa kestävien liikkumismuotojen osuus kasvaisi merkittävästi, jos samaan aikaan yksityisautoilijoita siirtyy raideliikenteen käyttäjiksi. Kymenlaakso kytkeytyisi liikenteellisesti entistä tiiviimmin Uuteenmaahan ja Etelä-Karjalaan sekä Pietarin suuntaan. Tällä olisi ylimaakunnallisia vaikutuksia. Vaikutukset näkyisivät raideliikenteen kasvuna sekä Uudellamaalla että Etelä-Karjalassa.". Lisätään ehdotusvaiheen vaikutusten arviointiin Kouvola–Porvooseen suuntautuvan ratayhteyden arvioidut vaikutukset Etelä-Savon, Pohjois-Savon, Kainuun ja Pohjois-Karjalan maakuntiin.

Myös Kimolan kanavan vaikutuksia on arvioitu varsinaisessa asiakirjassa seuraavalla tavalla: "Suunniteltu veneväylä Kimolan kanava avaa uusia mahdollisuuksia sisävesiliikenteen kehittämiseen Kouvolaan. Veneilymahdollisuudet lisääntyisivät aina Kouvolaan keskiseen Järvi-Suomeen saakka.". Tarkennetaan Kimolan kanavan ylimaakunnallisia vaikutuksia.

Vaikutusten arviointi, luonto

Tarkistetaan koko maakuntaakaavaa koskevien suunnittelumääräysten arvioinnin osalta Natura 2000 -verkoston heikentämiskiellon vaikutukset talouteen ja elinkeinoelämään.

Vaikutusten arvioinnissa on todettu virheellisesti koskien p, TP, T, t, T/kem ja sev - alueita koskien, että Pyhtään Kumpulän teollisuus- ja varastoalue sijaitsee lähellä Pekan metsän Natura 2000 -ohjelman aluetta. Kyse ei ole Natura-alueesta vaan yksityismaan luonnonsuojelualueesta. Asia korjataan ehdotusvaiheen vaikutusten arviointiin.

Erilaisia liikennealueita ja väyliä koskevassa vaikutusten arvioinnissa on todettu, että suunniteltu laivaväylä Kotka-Pietari on herkillä itäisen Suomenlahden kansallispuistoalueella. Vaikutusten arviointia tarkennetaan tältä osin kirjaamalla kyseiseen kohtaan, että laivaväylä sijaitsee myös kansallispuiston kanssa samalle alueelle sijoittuvan Natura 2000-ohjelman alueella. Lisätään suunnitellun laivaväylän vaikutusten arviointi osioon Vaikutukset Natura 2000 -ohjelman alueisiin ja kohteisiin.

Tuulivoimaloiden vaikutukset on arvioitu aiemmin Energiamaakuntakaavassa tehtyjen selvitysten pohjalta osana teknisen huollon vaikutusten arviointia. Korjataan tekstiin, että liito-orava on luontodirektiivin liitteen IV (a) laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat suoraan luonnonsuojelulla suojeltuja.

Lisätään osioon Vaikutukset Natura 2000 -alueisiin, että Vt6 Keltti-Tykkimäki -hankkeesta on tehty luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen arviointi, joka osoitti, ettei hanke merkittävästi heikennä Savonsuon tervalepikoiden ja Keltin ja Ahkojan rantalehtojen Natura-alueiden luonnonarvoja.

Haitallisten vaikutusten lieventäminen

Merkitään tiedoksi.

Maakuntakaavamerkinnot

Kymenlaakson maakuntakaavan 2040 luonnoksen nähtävillä oloaikana on ollut käytössä maakuntakaavaluonnoksen karttapalvelu. Palveluun oli osoitettu linkki myös luonnoksen nähtävilläoloaineisto -internet sivulta osiosta lisätietoa. Lisäksi palvelun linkki oli lisätty myös Maakuntakaava 2040 -internet sivuston päävalikkoon. Karttapalvelun kautta oli myös mahdollista jättää mielipiteitä maakuntakaavaluonnoksesta. Maakuntakaavaluonnoksen karttapalvelu on edelleen käytettävissä osoitteessa:
<http://kymn.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=e6aca5fa15a04da49258a5734db9ffc2>.

Maakuntakaavaluonnoksen valmistelussa on noudatettu maakuntakaavan tavoiteasiakirjassa esitetyn digitalisoinnin tavoitteita. Luonnoksen tietomallina on käytetty harmonisoidut maakuntakaavat e-palveluiksi (HAME) -hankkeessa luotua tietomallipohjaa. Tietomallilla on pyritty harmonisoimaan maakuntakaavojen sisältämän tiedon rakennetta ja sovittamaan sitä yhteen EU:n INSPIREN Suunnittelun maankäytön tietomallin kanssa. Tietokannassa kullekin kaavan kohteelle on annettu oma yksilöivä tunnuksensa, mutta kohteita on pyritty yksilöimään myös aiempaa selkeämmillä nimeämiskäytännöillä. Karttapalvelussa tai suunnitteluratkaisujen perustelut ja kohdeluettelo asiakirjassa ei ole esitetty kaikkia maakuntakaavaluonnoksen tietokannan tietoja. Karttapalvelussa tietokantaan on yhdistetty suunnittelumääräys, suunnitteluratkaisujen perustelut sekä ohjausvaikutukset ja toteutus -tekstit. Näin ollen käyttäjän on mahdollista saada kohdetta klikkaamalla mahdollisimman paljon tietoa seuraamalla itseään kiinnostavia lisätietolinkkejä. Tätä ns. kohteen tiedon polkua on tarkoitus kehittää maakuntakaavan ehdotusvaiheessa.

Kotkan kansallisen kaupunkipuiston rajausta sekä RKY aluerajaukset ovat hyvin yksityiskohtaisia ja ne on esitetty sellaisenaan, eikä niitä ole yleispiirteistetty maakuntakaavaluonnoksessa. Kotkan kansallisen kaupunkipuiston sisällä esiintyvät kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeät alueet eivät ole päällekkäisiä kaupunkipuiston kanssa.

Osallistuminen ja vuorovaikutus

Merkitään tiedoksi.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Kaavaselostuksen sivulla 15 on virhellinen päivämäärä päivitettyjen VAT:en osalta, oikea päivämäärä on 14.12.2017. Tavoitetekstit ovat uuden päätöksen mukaiset. Korjataan päivämäärävirhe.

Kymenlaakson maakuntakaavan 2040, Vaikutelma kaavaluonnoksesta

Merkitään tiedoksi.

Esitys Hallitus:

Suunnittelualue, aluerakenne

Lisätään Pyhtään lentopaikalle lentoliikenteen kohdealuemerkintä (LL) sekä sen ympäristöön selvitysalue-merkintä (sel).

Laajennetaan Verla-Repovesi -alueen matkailun kehittämiskohdealue -merkintää kattamaan myös Pyhäjärven ja Kimolan alueet.

Luonto, viheryhteydet

Tarkastellaan sini-viheryhteystarveverkostoa etelä-pohjois-suuntaisen ja itä-länsi-suuntaisen yhteystarpeen osalta.

Luonto, luonnonsuojelualueet, Natura-alueet

Korjataan suunnitteluratkaisujen perustelut ja kohdeluettelo -asiakirjassa sekä kaavaselvityksessä oleva luonnonsuojelualueiden suunnitteluratkaisun perusteluita koskeva virheellinen lause ”2-10 ha alueet osoitetaan kohdemerkinnällä” siten, että huomioidaan, että luonnonsuojelulain mukaisista luonnonsuojeluohjelma-alueista, luonnonsuojelulla toteutettavista Natura 2000 -alueista sekä kansallispuistoista osoitetaan kohdemerkinnällä kaikki alle 10 ha alueet.

Päivitetään luonnonsuojelualueet kaavaehdotukseen. Korjataan Saaramaan luonnonsuojelualueen (SL) ja Saaramaanjärven metsäalueen (MY) rajaukset kartalle kaavaehdotukseen.

Tarkistetaan alle 10 ha luonnonsuojelualueiden ja Natura 2000 -alueiden esittämistapaa maakuntakaavaehdotukseen.

Metsähallituksen hallinnassa olevat, luonnonsuojelutarkoitukseen hankitut tai osoitetut valtion omistamat alueet selvitetään maakuntakaavaehdotukseen.

Tarkastetaan Karhusuo-Hietakankaanniemi luonnonsuojelualueen ympäristön maankäytön osalta tarve osoittaa suojeltavaksi tarkoitettuja alueita. Selvitetään ympäristöministeriön ohjeistus soidensuojelun täydennysohjelman kohteista.

Luonto, suot

Päivitetään Pyhtään Suurisuo-Karjasuo-Papinsaaren luonnonsuojelualuumerkinnällä osoitettu alue siten, että rajataan luonnonsuojeluna toteuttamatta jätetty Karjasuon osa-alue pois lausunnossa esitetyn mukaisesti kaavaehdotukseen.

Selvitetään ympäristöministeriön ohjeistus soidensuojelun täydennysohjelman kohteista. Tarkistetaan turvetuotannossa jo olevien alueiden osalta jäljellä olevat tuotantopinta-
alat ja tarkistetaan turvetuotantoalueiden suunnitteluratkaisua.

Sini vihervyöhykkeet, vesistöjäkökulma

Lisätään koko kaava-alueen koskeva määräys vaelluskaloja koskevan määräyksen yhteyteen: ”Maankäytön tarkemmassa suunnittelussa tulee edistää vesien suojelua ja pyrkiä parantamaan vesien ekologista tilaa.”

Merkitään Luomijärvi, Valkjärvi, Merkjärvi, Saaramaanjärvi, Kyynelmys ja Saanjärvi w-merkinnällä "Arvokas pintavesialue". Samalla merkinnän nimeä muutetaan muotoon "Arvokas pintavesialue" aiemman "Vedenhankinnan kannalta arvokas pintavesialue" sijaan. Muutetaan w-merkinnän määräystä muutetaan muotoon *"Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on vesiensuojelunäkökohdat otettava huomioon siten, ettei vesialueen tilaa heikennetä ja vesialueen käyttöä vedenhankintaan vaaranneta. "Eriyistä suojelua vaativan vesistön" alueella tulee sovittaa yhteen käyttötarkoituksen mukainen virkistyskäyttö ja vedenhankintaan liittyvät tarpeet"*. Lisätään merkinnän perustelutekstiin perustelut kohteista.

Täydennetään sini-viheryhteyksiä ja w-merkintää koskevaa perustelutekstiä kirkasvetisten, erinomaisessa kunnossa säilyneiden, herkkien järvien osalta.

Vaelluskalavesistöt

Lisätään maininta Kymenlaakson tärkeimmistä vaelluskalavesistöistä (Kymijoki, Summanjoki, Vehkajoki, Virojoki, Saarasjärvenoja sekä Vaalimaanjoki) kaavaselostukseen.

Liikenne

Tieverkon toiminnallinen luokittelu tarkistetaan.

Valtatie 7:n itäisin osuus, Vaalimaan kiertoliittymästä valtakunnan rajalle, muutetaan valtatie tai kantatie -kaavamerkinnäksi.

Valtatie tai kantatie ja seututie tai pääkatu merkintöjen viivapaksuudet korjataan siten, että ne erottuvat selkeämmin toisistaan.

Vt 26 muutetaan kehitettäväksi valtatieksi ja mt 387 kehitettäväksi kantatieksi.

Suunniteltu-määräite poistetaan teiden 372 ja 3514 osalta.

Nykyisen Merituulentien (mt 355) rinnalle osoitettu uusi tieyhteys muutetaan välillä Hyväntuulentie-Mussalon satama luokitukseltaan kehitettäväksi valtatieksi tai kantatieksi.

KymiRingin kohdalle esitetään Tillola-Keltti -hankkeessa parasta-aikaa rakennettava yhdystietasoinen rinnakkaistie kaavamerkinnällä yhdystie.

Vt 15 Tehontien liittymässä oleva eritasoliittymä korjataan toteutuneeksi. Keltakankaan eritasoliittymä muutetaan suunnitellun sijaan toteutuneeksi. Ahlmannintien suunniteltu eritasoliittymä poistetaan kaavasta.

Eritasoliittymän kuvaus muutetaan muotoon: Merkinnällä osoitetaan toteutetut eritasoliittymät, jotka yhdistävät maakuntakaavassa osoitettavia teitä ja katuja tai muita merkittäviä maakuntakaavassa osoitettuja liikenteen solmupisteitä.

Suunnitellun eritasoliittymän kuvaus muutetaan muotoon: Merkinnällä osoitetaan suunnitellut eritasoliittymät, jotka yhdistävät maakuntakaavassa osoitettavia teitä ja katuja tai muita merkittäviä maakuntakaavassa osoitettuja liikenteen solmupisteitä.

Mt 370 (Valkealanväylä) muutetaan kehitettäväksi seututieksi. Väli Heparo–Jokela

esitetään kaksiajorataisena kehitettävänä valta-, kanta- tai seututienä tai pääkatuna. Jokelasta itään Mikkelin tien alkuun Vt 15 osuus esitetään kehitettävänä valtatieenä.

Lisätään valtatie 6 pohjoispuolinen rinnakkaiskatu Tanttarin ja Katajaharjun välille.

Pohjavedet

Lisätään selostustekstiin (kpl 6.3, s. 33) maininta vedenhankintaa varten tärkeiden ja soveltuvien pohjavesialueiden arvojen huomioimisesta puolustusvoimien harjoitus- ja toiminta-alueilla

Tarkistetaan Haukkajärven eteläpuolen maankäyttöratkaisu huomioiden maakunnallisesti merkittävä Kouvolan Vesi Oy:n Haukkajärven tekopohjavesilaitos.

Pohjavesialuerajaukset päivitetään kaavaehdotukseen, mikäli alueet ehditään vahvistaa ennen kaavaehdotusta.

Siirretään Keltin teollisuusalueen rajausta pohjavesialueen ulkopuolelle sekä supistetaan Kaipiaisten T/kem-alueen rajausta vastaamaan nykyistä toiminta-aluetta.

Kulttuuriympäristö

Tarkennetaan kaavaselostusta rakennetun kulttuuriympäristön ratkaisuiden osalta.

Vaikutusten arviointi

Lisätään ehdostusvaiheen vaikutusten arviointiin Kouvolasta Porvooseen suuntautuvan ratayhteyden arvioidut vaikutukset Etelä-Savon, Pohjois-Savon, Kainuun ja Pohjois-Karjalan maakuntiin.

Tarkennetaan Kimolan kanavan osalta ylimaakunnallisia vaikutuksia.

Tarkastetaan koko maakuntakaavaa koskevien suunnittelumääräysten arvioinnin osalta Natura 2000 -ohjelma-alueiden heikentämiskiellon vaikutukset talouteen ja elinkeinoelämään.

Korjataan virhe, jossa Pyhtään Kumpulän teollisuus- ja varastoalueen lähellä sijaitsevaa Pekan metsää on arvioitu Natura 2000 -ohjelma-alueena yksityismaiden suojelualueen sijaan.

Korjataan tuulivoimaloiden vaikutusten arvioinnin osuuteen, että liito-orava on luontodirektiivin liitteen IV (a) laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat suoraan luonnonsuojelulain suojeltuja.

Erilaisia liikennealueita ja väyliä koskevassa vaikutusten arvioinnissa lisätään kirjaus, että suunniteltu laivaväylä Kotka-Pietari sijaitsee myös kansallispuiston kanssa samalle alueelle sijoittuvan Natura 2000-ohjelman alueella. Lisätään suunnitellun laivaväylän vaikutusten arviointi osioon Vaikutukset Natura 2000 -ohjelman alueisiin ja kohteisiin.

Lisätään osioon Vaikutukset Natura 2000 -ohjelman alueisiin ja kohteisiin, että Vt6 Keltti-Tykkimäki -hankkeesta on tehty luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen arviointi, joka osoitti, ettei hanke merkittävästi heikennä Savonsuon tervalepikoiden ja Keltin ja Ahkojan rantalehtojen Natura-alueiden luonnonarvoja.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Korjataan VAT hyväksymispäivämäärä kaavaselostukseen.

Muilta osin ei muutoksia kaavaan.

4 Lausunto Kymenlaakson Museo

KL/821/1004000L/201

8

Maakuntakaavan rakennetun kulttuuriympäristön osuus perustuu edellisen Maaseutu ja luonto vaihemaakuntakaavan ratkaisuihin. Kymenlaakson alueen rakennetun kulttuuriympäristön kokonaistarkastelu on peräisin 1990-luvulla. Päivitystarvetta on erityisesti uudemman rakennusperinnön osalta, lisäksi uudempien inventointien tiedot tulisi ottaa huomioon maa-kunnallisia kohteita arvioitaessa. Maakuntakaavan selostuksessa tulee tuoda esiin rakennetun kulttuuriympäristön kaavaratkaisujen perustuminen aiempaan vaihemaakunta kaavaan.

Maakuntakaavan kulttuuriympäristön ja maiseman suojelualue - merkinnässä on kolme indeksiä: ma/v valtakunnallisesti merkittävä alue, ma/e valtakunnalliseksi ehdotettu alue ja ma/m maakunnallisesti merkittäväalue. Suunnittelumääräyksen mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon kulttuuriympäristön ominaispiirteiden vaaliminen, turvattava merkittävien maisema- ja kulttuuriarvojen säilyminen ja sovitettava yhteen maankäytön ja maisema- ja kulttuuriarvojen vaatimukset. Merkintätapa on maakuntakaavatasolle riittävä ja määräys ohjaa ottamaan kulttuuriympäristöt huomioon tulevassa maankäytössä.

Kaavaselostuksen kappaleessa 4.2.3 käsitellään muinaismuistoja ja rakennettua kulttuuriympäristöä otsikolla Rakennettu kulttuuriympäristö. Kappaleen sisältöä vastaa paremmin otsikko Kulttuuriympäristö.

Selostusluonnoksen liitteeseen 6 on koottu lailla ja sopimuksilla suojellut kohteet. Otsikosta ei ole huomioitu valtion omistamien rakennusten ase-tuksella suojelua (480/1985).

Vastine:

Maakuntakaavan laadinnan yhteydessä on tunnistettu tarve laajamittaiselle rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnille maakunnallisesti arvokkaiden kohteiden osalta. Kymenlaakson museo hoitaa rakennetun kulttuuriympäristön viranomaistehtäviä Kymenlaakson alueella ja tehtäviin kuuluu myös huolehtiminen Kymenlaakson alueen kulttuuriympäristön inventoinnista ja dokumentoinnista ja niiden kehittämisestä. Maakuntakaavaa varten ei ole ollut saatavilla täysin ajantasaista ja kattavaa inventointia Kymenlaakson maakunnallisesti merkittävästä rakennetusta kulttuuriperinnöstä. Näin ollen kaavaratkaisut perustuvat vahvistettujen maakuntakaavojen ratkaisuihin. Kaavaselostusta on perusteltua tarkentaa tältä osin.

Maakuntakaavassa ei ole osoitettu kulttuuriympäristön ja maiseman suojelualueita. Kaavamerkintä on kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue.

Kaavaselostuksen kappaleen 4.2.3 otsikko on perusteltua muuttaa lausunnon mukaiseksi.

Kaavaselostuksen liitteeseen 6 on perusteltua lisätä valtion omistamat asetuksella suojellut rakennukset lausunnon mukaisesti.

Eesitys Hallitus:

Tarkennetaan kaavaselostusta rakennetun kulttuuriympäristön ratkaisuiden osalta.

Muutetaan kaavaselostuksen kappaleen 4.2.3 otsikko muotoon Kulttuuriperintö.

Lisätään kaavaselostuksen liitteeseen 6 valtion omistamat asetuksella suojellut rakennukset.

4 Lausunto Metsähallitus

KL/735/1004000L/201

8

Kirkonmaan saaren eteläosa on kaavaluonnoksessa merkitty virkistysalueeksi. Kyseinen alue on suurimmalta osin Metsähallituksen omistuksessa/hallinnassa. Osa Metsähallituksen hallinnoimasta alueesta on varattu Metsähallituksen sisäisellä maankäyttöpäätöksellä luonnonsuojelutarkoitukseen. Lisäksi Kirkonmaan eteläpuolella sijaitsevat pienet saaret ja luodot ovat Metsähallituksen hallinnassa ja varattu myös luonnonsuojelukäyttöön. Metsähallituksen näkemyksen mukaan suojelutarkoituksen varatut alueet tulisi merkitä kaavaan SL-merkinnällä.

Kirkonmaan saaren eteläosan kaakkois- ja koillisrannat on varattu Metsähallituksessa liiketoiminnan käyttöön kaavoitettavaksi matkailupalvelua tukevaan rakentamiseen, millä tuetaan entisen varuskunta-alueen toimintaa matkailun käytössä. Nämä alueet tulee merkitä kaavassa MU-merkinnällä.

Kaavaluonnokseen on rajattu matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueita. Yksi näistä rajauksista sijoittuu Haminan kaupungin edustalle, ulottuen Tammion ja Kukion saarten eteläpuolelle. Rajauksen välittömässä läheisyydessä on Itäisen Suomenlahden kansallispuisto ja sen pääkäyntikohde, Ulko-Tammion saari.

Kansallispuistot on todettu matkailun näkökulmasta vetovoimatekijöinä ja ne on tarkoitettu palvelemaan nähtävyyshohteina niin kotimaisia, kuin ulkomaisia kävijöitä. Tästä syystä Haminan edustalle sijoittuvaa matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealuetta tulisi laajentaa niin, että Ulko-Tammion saari sisältyisi siihen. Tämä antaisi selkeästi paremmat edellytykset kehittää Itäisen Suomenlahden kansallispuistoon/Ulko-Tammioon suuntautuvaa matkailua tulevaisuudessa.

Itäisellä Suomenlahdella, Virolahden kunnan ja Kotkan kaupungin alueilla sijaitsevat Mustamaaja Vanhankylänmaa nimiset saaret. Kyseiset saaret ovat Metsähallituksen hallinnassa ja Puolustusvoimien käytössä. Mikäli puolustusvoimien käyttö näillä saarilla tulevaisuudessa loppuu, niin saaret on tarkoitus liittää osaksi Itäisen Suomenlahden kansallispuistoa, Metsähallituksen oman maankäyttöpäätöksen mukaan.

Kaavaluonnoksen kartassa kyseiset saaret ovat merkinnällä EAH. Metsähallituksen näkemyksen mukaan oikeampi merkintä saarille olisi EAH/S.

Itäisen Suomenlahden kansallispuistoon kuuluva Pitkäviirin saari on merkitty SL-merkinnän lisäksi merkittävän harjualueen/geologisen muodostuman rajauksella. Metsähallituksen näkemyksen mukaan merkintä on sinänsä oikein, mutta ge-rajaus tulisi olla hieman laajempi, kattaen myös vedenalaisia osia harjumuodostumasta.

Maakuntakaavaluonnokseen on merkitty vedenalaisen luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeäksi alueeksi Ulko-Tammion itäpuolelta Vanhankylänmaan länsipuolelle ulottuva alue. Vaikka rajaus onkin kohtuullisen laaja, niin Metsähallituksen tekemien vedenalaisen luonnon inventointien pemsteella alue tulisi olla vieläkin laajempi, ulottuen lännessä Pitkäviirin ja Mustaviirin saarien länsipuolelle, oheisten karttojen mukaisesti (liitekartat).

Vastine:

SL-merkinnällä osoitetaan alueita, joista on muodostettu luonnonsuojelualue tai tavoitteena on perustaa sellainen. On perusteltua muuttaa Metsähallituksen hallinnassa olevat, suojelutarkoitukseen varatut alueet SL-alueiksi ja tarkistaa ympäröivän alueen maankäyttöratkaisut Metsähallituksen toimittaman aineiston pohjalta.

Matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue -merkinnällä osoitetaan alueet joihin kohdistuu vähintään maakunnallisia matkailun kehittämistarpeita. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huolehdittava siitä, että matkailun kehittämistarpeet sovitetaan alueen luonto-, rakennusperintö- ja kulttuuriarvoihin niitä hyödyntäen. On perusteltua laajentaa Haminan edustalle sijoittuvaa matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealuetta niin, että Ulko-Tammion saari sisältyy siihen, jotta tuetaan Itäisen Suomenlahden kansallispuistoon/Ulko-Tammioon suuntautuvan matkailun kehittämistä.

Korjataan Mustamaa ja Vanhankylänmaa -nimisten saarten virheellinen EAH-merkintä muotoon EAH/s.

Vedenalaisen luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue -merkinnällä (luo_v) osoitetaan luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviä vedenalaisia alueita. Suunnittelumääräyksen mukaan alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon merellisten elinympäristöjen luonnon monimuotoisuuden ominaispiirteiden vaaliminen. Alueelle ei saa suunnitella toimenpiteitä, jotka merkittävästi heikentävät riuttojen tai muiden arvokkaiden merellisten elinympäristöjen arvoja. Merkintää on käytetty Kotkan Ulko-Tammio – Haapasaari alueella. Ulko-Tammio – Haapasaari alue edustaa keskisaaristoa. Alue on luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävä/tärkeä vedenalainen alue ja se on topografialtaan poikkeuksellisen monimuotoinen. Merkintä ohjaa maankäyttöä tai hanketoimintaa vedenalaisen monimuotoisuuden kannalta arvokkailla alueilla. Huomattavan laajalle vaikuttavien hankkeiden toteuttaminen (esim. ruoppaus- ja läjitystoiminta sekä rakentaminen kuten offshore tuulivoimaloiden rakentaminen) ei siten ole mahdollista ilman että vaikutukset on selvitetty riittävästi. Yksityiskohtaisen suunnittelun yhteydessä tulee selvityksen avulla varmistaa, ettei aiheuteta vedenalaisen luonnon monimuotoisuuden turmeltumista, ja erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista taikka huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia vaikutuksia luonnonolosuhteissa. Aluevaraus toteutuu, kun aluetta koskevissa suunnitelmissa otetaan huomioon esitetyt luonnonympäristön arvot yksityiskohtaisen suunnittelun yhteydessä. VELMU-tutkimusta on jatkettu, ja tutkimuksista on saatu uutta tietoa. On perusteltua tarkistaa ja selvittää luo_v -alueen rajausta uusimpien VELMU-tutkimustulosten pohjalta.

Pitkäviirin ge-alue on POSKI-aineiston mukaan valtakunnallisesti arvokas harjualue,

mutta se ei sisälly harjunsuojeluohjelmaan. Pitkäviirin ge-alue kattaa myös harjumuodostuman vedenalaiset osiot POSKI-aineiston rajauksen mukaisesti, joten rajausta ei ole perusteltua muuttaa.

Esitys Hallitus:

Muutetaan Metsähallituksen hallinnassa olevat, suojelutarkoitukseen varatut alueet SL-alueiksi ja tarkistetaan ympäröivän alueen maankäyttöratkaisut Metsähallituksen toimittaman aineiston pohjalta.

Laajennetaan Haminan edustalle sijoittuvaa matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealuetta niin, että Ulko-Tammion saari sisältyy siihen, jotta tuetaan Itäisen Suomenlahden kansallispuistoon/Ulko-Tammioon suuntautuvan matkailun kehittämistä.

Korjataan Mustamaa ja Vanhankylänmaa -nimisten saarten EAH-merkintä muotoon EAH/s.

Tarkistetaan luo_v -alueen rajausta uusimpien VELMU-tutkimustulosten pohjalta.

4 Lausunto Museovirasto

KL/742/1004000L/201
8

KAAVASELOSTUKSEN SELKEYTTÄMINEN

Koska maakuntakaavan luvussa 4.2.3. käsitellään rakennetun kulttuuriympäristön rinnalla myös arkeologista kulttuuriperintöä ja kulttuurimaisemaa, tulee luvun otsikko Rakennettu kulttuuriperintö muuttaa vastaamaan paremmin sisältöä, esimerkiksi Kulttuuriympäristöksi.

Maakunnalliset perustiedot rakennetun ympäristöstä ovat pääosin neljännesvuosisadan takaa ja etenkin uudemman rakentamisen osalta puutteelliset. Useat taajamissa sijaitsevat hallinnon ja palveluiden kiinteistöt 1900-luvun jälkipuolelta ovat Kymenlaaksossa vielä inventoimatta ja arvottomat. Ajantasaisten inventointien puute haittaa maakuntakaavan ohjausvaikutusta, arvokkaiden rakennusten ja alueiden tunnistamista yksityiskohtaisemmassa maankäytössä. Museovirasto esittääkin maakuntakaavan selostukseen lisättäväksi, että maakuntakaavan yhteydessä ei ole inventoitu ja arvioitu maakunnan uudempaa rakentamista ja sotien jälkeisten vuosikymmenien arkkitehtuuria ja että niiden suojeluarvot tulee selvittää yksityiskohtaisemman maankäytön yhteydessä.

On hyvä, että päivitysinventointi on tehty arvokkaiden maisema-alueiden osalta, missä yhteydessä on huomioitu muun muassa saaristoelinkeinoihin liittyvät kulttuurimaisemat.

Kaavaa varten toteutettiin Kymenlaakson liiton ja Museoviraston Kulttuuriympäristöpalveluiden yhteistyönä projekti, jossa päivitettiin maakunnan alueella sijaitsevien sotahistoriallisten kohteiden aluerajauksia Museoviraston ylläpitämän muinaisjäännösrekisterin paikkatietokannassa. Samalla alueelta etsittiin

laserkeilausaineiston, ilmakuvien ja arkistomateriaalien perusteella uusia sotahistoriallisia kohteita. Tämä maakuntakaavan selvitysluetteloon sisältyvä aineisto tukee kohteiden suojelua ja on hyvänä pohjana esim. alueen matkailun kehittämiseksi.

KAAVAMÄÄRÄYKSET

Yhtenä koko maakuntaa koskevana suunnittelumääräyksenä on kiinteiden muinaisjäännösten huomioiminen alueiden käytön suunnittelussa siten, ettei niiden arvoa heikennetä. Suunnittelumääräys on perusteltu.

Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeät alueet on osoitettu omalla merkinnällään, jonka perustelu on ilmaistu kolmella indeksillä: ma/v merkitsee valtakunnallisesti tärkeää aluetta, ma/e merkitsee valtakunnallisesti tärkeäksi ehdotettua aluetta ja ma/m maakunnallisesti tärkeää aluetta. Suunnittelumääräyksen mukaan yksityiskohtaisemmalta suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön ominaispiirteiden vaaliminen, turvattava merkittävien maisema- ja kulttuuriarvojen säilyminen ja sovitettava yhteen maankäytön ja maisema- ja kulttuuriarvojen vaatimukset. Merkitsemistapa on asianmukainen, ja siinä tulevat hyvin huomioiduksi myös valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä koskevat valtakunnalliset alueidenkäytön tavoitteet.

Verlan alue ja Struven mittausketjun piste on osoitettu UNESCON:n maailmanperintökohteina omalla merkinnällään (un) ja suunnittelumääräyksellään. Samoin Kotkan kansallista kaupunkipuistoa koskee oma merkintä (kp). Suuren Rantatien olemassa olevat osat on aiheellisesti merkitty historialliseksi tieksi (sm_1).

Maakuntakaavakartalla ei osoiteta pistemäisiä kiinteitä muinaisjäännöksiä maakuntakaavan mittakaavasta ja strategisuudesta johtuen. Muinaisjäännösalueitakin on kaavassa osoitettu vai muutama: Kyminlinnan ja Utin 1700-luvun lopun linnoitukset. Niitä koskee kaavamerkintä Muinaismuistoalue (SM), Merkinnällä osoitetaan muinaismuistolain nojalla suojeltuja alueita. Alueella on voimassa MRL 33§ mukainen rakentamisrajoitus.

Ruotsinsalmen meritaistelualue on osoitettu omalla merkinnällään Ruotsinsalmen meritaistelua/ue sm, merkinnällä osoitetaan Ruotsinsalmen meritaistelualueen ympäristö. Jää epäselväksi, miksi maakunnan monista muinaisjäännöksistä ainoastaan ko. kohteet on valittu maakuntakaavaan. Muut kuin kaavakartalla esitetyt muinaisjäännökset on esitetty kaavaselostuksen kuvassa 1. Kartan informaatioarvo on huono pienestä mittavaakaavasta johtuen. Kaavasta tulee myös käydä ilmi, että ajantasaisin tieto muinaisjäännöksistä löytyy Museoviraston ylläpitämästä muinaisjäännösrekisteristä
<https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/portti/read/asp/default.aspx>.

Omalla merkinnällään (sm_2) on osoitettu myös Salpalinja-linnoitusketjun rakenteita. Suunnittelumääräyksessä todetaan, että suojelujen rakenteiden historiallinen arvo tulee ottaa huomioon yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa. Huomattakoon, että niitä ei koske muinaismuistolain mukainen rauhoitus eikä muinaismuistolaki ohjaa näiden kohteiden suojelua. Ohjausvaikutus ja toteutus on kirjoitettava tämän mukaisesti. Sm_2

merkinnän sijaan Salpalinjan rakenteet tulee osoittaa maakuntakaavassa s-merkinnällä. Mainittakoon, että Museovirastossa valmistellaan parhaillaan rakennusperintölain mukaisten esitysten tekemistä Salpalinjan merkittävimmistä kohteista.

Kaavan laadinnassa on käytetty paikkatietoaineistoa, jonka lähteeksi on ilmoitettu Muinaisrekisteri. Rekisterin nimi tulee korjata kaavaselostuksessa oikeaan muotoon eli Muinaisjäännösrekisteriksi.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Tie- ja raideliikenteen varausten yhteisvaikutukset on maakuntakaavaa laadittaessa tunnistettu riskiksi kulttuuriympäristölle. Samalla tavalla meriväylät tulisi tunnistaa riskiksi vedenalaiselle kulttuuriperinnölle. Vaikutusten tarkempi arviointi on kuitenkin katsottu voitavan tehdä yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Museovirasto suosittaa olennaisten vaikutusarviointien tekemistä jo maakuntakaavan yhteydessä; mahdollisessa taulukoinnissa toimisivat kriteereinä esimerkiksi vaikutus valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen ja päällekkäisyys muinaisjäännöksen kanssa.

Vastine:

KAAVASELOSTUKSEN SELKEYTTÄMINEN

Kaavaselostuksen kappaleen 4.2.3 otsikko on perusteltua muuttaa lausunnon mukaiseksi.

Maakuntakaavan laadinnan yhteydessä on tunnistettu tarve laajamittaiselle rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnille maakunnallisesti arvokkaiden kohteiden osalta. Kymenlaakson museo hoitaa rakennetun kulttuuriympäristön viranomaistehtäviä Kymenlaakson alueella ja tehtäviin kuuluu myös huolehtiminen Kymenlaakson alueen kulttuuriympäristön inventoinnista ja dokumentoinnista ja niiden kehittämisestä. Maakuntakaavaa varten ei ole ollut saatavilla täysin ajantasaista ja kattavaa inventointia Kymenlaakson maakunnallisesti merkittävästä rakennetusta kulttuuriperinnöstä. Näin ollen kaavaratkaisut perustuvat vahvistettujen maakuntakaavojen ratkaisuihin. Kaavaselostusta on perusteltua tarkentaa tältä osin.

Koko maakuntakaava-aluetta koskee suunnittelumääräys: *Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon tunnetut muinaisjäännökset. Ajantasainen tieto on tarkistettava museoviranomaiselta.* Kaavateknisesti ei ole perusteltua lisätä mainintaa muinaisjäännösrekisteristä suunnittelumääräykseen, lisätään maininta kaavaselostukseen.

Salpalinja on osoitettu omalla merkinnällään sm_2 Kymenlaakson voimassa olevassa maakuntakaavassa. Maakuntakaavan ajantasaisuusarviointiprosessin yhteydessä todettiin, että Salpalinjan osoittaminen omalla merkinnällään nostaa linjan esille tuloa ja sen arvoa maakuntakaavatasolla. S-merkinnällä osoitetaan maakuntakaavassa luonnonperintöön liittyviä liittyviä suojelualueita. Näin ollen Salpalinjan esittäminen omalla kaavamerkinnällään on perusteltua. Merkintään liittyvä ohjausvaikutukset ja toteutus on perusteltua korjata lausunnon mukaiseksi.

Korjataan kaavaselostuksen termi Muinaisrekisteri Muinaisjäännösrekisteriksi.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Kymenlaakson maakuntakaavan 2040 luonnoksen vaikutusten arviointi on tehty siinä laajuudessa kuin maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä kaavana edellyttää (MRL 28 §). Maakuntakaava ohjaa kuntien yleis- ja asemakaavoja. Vasta näillä kaavatasoilla pystytään tekemään kulloinkin kyseessä olevasta asiasta tarkempia arvioita, kun suunnitelmat tarkentuvat.

Merialueella vedenalaista kulttuuriperintöä edustaa Ruotsinsalmen meritaistelualue. Vaikutusten arvioinnin asiakirjassa on tehty meriväyliin osalta vaikutustenarviointia sekä rakennetun kulttuuriperinnön että luonnonperinnön osioissa merkintäkohtaisesti (2.3 ja 2.4). Arvioitavina merkintöinä näissä ovat vedenalaisen luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue (luo-v), arvokas vedenalainen geologinen muodostuma (ge-v) ja ruotsinsalmen meritaistelualue (sm). Näissä on huomioitu mm. uusiin laiväyliin/väyliin ylläpitotoimenpiteisiin liittyviä riskejä meriluonnon kannalta.

Meriväylät itäisellä Suomenlahdella ovat vakiintuneita, eikä niihin ole odotettavissa suuria muutoksia. Yhteis- ja kokonaisvaikutusten arvioinnin osana ei ole nostettu erikseen esille riskejä vedenalaiselle kulttuuriperinnölle, koska merialueella ei ole tunnistettavissa sellaisia yhteis- ja kokonaisvaikutuksia. Riskit muodostuvat ennemmin merkintäkohtaisesti kuten arvioinnissa on tuotu ilmi.

Merkintäkohtaisessa arvioinnissa Ruotsinsalmen meritaistelualueesta on todettu seuraavaa: Ruotsinsalmen meritaistelualue vaikuttaa olemassa oleviin ja uusiin laiva- tai veneväyliin silloin, kun ruoppaus yms. toimenpiteet voivat aiheuttaa merkittävää haittaa vedenalaiselle kulttuuriperinnölle. Suunnittelumääräyksen mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon meritaistelualueen kulttuuriympäristön ja merihistorian arvot. Alueelle suunniteltavat toimenpiteet eivät saa vaarantaa hylkyjen muodostamaa kokonaisuutta. Ennen alueella tehtävää vesirakennustyötä on oltava yhteydessä Museovirastoon vedenalaista kulttuuriperintöä koskevan inventoinnin järjestämiseksi.

Eitys Hallitus:

Tarkennetaan kaavaselostusta rakennetun kulttuuriympäristön ratkaisuiden osalta.

Muutetaan kaavaselostuksen kappaleen 4.2.3 otsikko muotoon Kulttuuriperintö.

Korjataan Salpalinja-merkintään liittyvä ohjausvaikutukset ja toteutus lausunnon mukaisesti.

Korjataan kaavaselostuksen termi Muinaisrekisteri Muinaisjäännösrekisteriksi.

Vaikutusten arviointiin ei muutoksia.

Olen tutustunut Kymenlaakson maakuntakaavan 2040 luonnosvaiheen aineistoon ja totean Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän lausuntona terveydensuojeluviranomaisen toimialaan kuuluvista asioista seuraavaa.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän terveydensuojelun toimialaan kuuluvia kuntia ei tällä hetkellä sijaitse Kymenlaakson maakuntakaavan suunnittelualueella. Maa-kuntakaavassa voidaan kuitenkin osoittaa alueita monille sellaisille toiminnoille, joilla voi olla vaikutuksia ylikunnallisesti myös toisen maakunnan alueelle. Nastolan kuntamuutoksen sekä litin maakuntamuutoksen myötä Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän terveydensuojelun tarkastelu Kymenlaakson maakuntakaavan 2040 osalta kohdistuu Orimattilan ja Heinolan kaupunkien alueille kohdistuviin vaikutuksiin. Tästä näkökulmasta terveydensuojeluviranomainen haluaa nostaa muutamia seikkoja esille kaavaluonnoksesta.

Maakuntakaava-alueella on ylikunnallisia pohjavesialueita. Pohjaveden suojelemissä on tärkeää, että maakuntakaavassa ei osoiteta teollisuutta tai muuta pohjavettä vaarantavaa toimintaa pohjavesialueille.

Kaava-aineistosta yleisesti totean, että maakuntakaavan selostusosassa on käyty läpi kattavasti uusien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteita sekä niiden huomioimista kaavassa. Terveydensuojeluviranomainen pitää erittäin hyvänä ratkaisuna että jo maakuntakaavassa varaudutaan sään ääri-ilmiöihin sekä hulevesien hallintaan asetamalla niitä koskevia suunnittelumääräyksiä. Kaavaselostuksessa on myös nostettu esille melun, värinän ja ilmanlaadun aiheuttamien ympäristö- ja terveyshaittojen huomioonottaminen ja melualueiden määrittely häiriötä aiheuttavien kohteiden lähelle.

Maakuntakaavoittajan ratkaisu merkitä maakuntakaavakarttaan terveys- ja onnettomuusriskejä aiheuttavia toimintoja sekä kohteita ja edellyttää niille riskienhallintaa jatkosuunnittelussa tukee terveydensuojelun tavoitteiden toteutumista ja on siksi kannatettava.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän terveydensuojeluviranomaisella ei ole muuta lausuttavaa Kymenlaakson maakuntakaavan 2040 kaavaluonnoksesta.

Vastine:

Pohjavesialueita koskevassa suunnittelumääräyksessä sanotaan, että alueella tulee kiinnittää erityistä huomiota pohjaveden suojeluun, aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, että pohjaveden laatu ei niiden vaikutuksesta heikkene, eikä pohjaveden määrä pysyvästi vähene. Lisäksi suunnittelumääräyksissä linjataan, että pohjavedelle riskiä aiheuttavat uudet toiminnot on sijoitettava ensisijaisesti pohjavesialueiden ulkopuolelle.

Muilta osin merkitään tiedoksi.

Esitys Hallitus:

Merkitään tiedoksi.

4 Lausunto Rajavartiolaitos

KL/646/1004000L/201
8

Suomenlahden merivartiosto on suunnittelualueella toimiva Rajavartiolaitoksen hallintoyksikkö. Suomenlahden merivartiostolla ei ole kaavoituksen tässä vaiheessa lausuttavaa kaavaluonnokseen liittyen.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

Esitys Hallitus:

Merkitään tiedoksi.

4 Lausunto Riistakeskus

KL/746/1004000L/201
8

Alueellinen riistaneuvosto piti tärkeänä ampumaratojen käytön turvaamista. Viherkäytävät ja ylikulkupaikat on turvattava rataosuuksien ja valtateiden 6, 7, 12 ja 15 ylityksillä. Suojelualueilla on oltava mahdollisuus myös metsästyksen.

Vastine:

Maakuntakaavassa on osoitettu Kymenlaakson ampumarataverkostoselvityksen mukaisesti maakunnallisesti merkittävät ampumaradat.

Sini-viheryhteystarve-merkinnällä on osoitettu ekologiseen verkostoon liittyvät vähintään seudulliset yhteydet. Yhteystarpeen toteuttaminen mm. rata- ja tieyhteyksien osalta tulee huomioida esimerkiksi vihersiltojen muodossa.

Luonnonsuojelualueiden käytöstä ja alueilla metsästämisestä säädetään luonnonsuojelulaissa (20.12.1996/1096) , eikä siihen voida vaikuttaa maakuntakaavalla.

Esitys Hallitus:

Merkitään tiedoksi.

4 Lausunto Uudenmaan ELY keskus

KL/728/1004000L/201
8

Liikennejärjestelmä

Kymenlaakson maakuntakaavassa tavoitellaan liikenteen osalta erityisesti elinkeinoelämän kilpailukyvyyn, toimintojen saavutettavuuden sekä kestävä liikunnan edistämistä. Tavoitteet ovat kannatettavia.

Maakuntakaavalla on tarkoitus varmistaa kansainvälisten kuljetuskäytävien toimivat logistiset ketjut. Valtatie 7 (E 18), Lahdesta Kouvolan kautta Vai-nikkalaan kulkeva rautatie, Kouvola-Kotka-rautatie, HaminaKotka-satama sekä Kouvolan yhdistetty tie- ja rautatiekuljetusten terminaali kuuluvat TEN-T-ydinverkkoon. Verkon osien kehittämisestä on olennaista huolehtia, jotta kansainväliset kuljetusketjut ovat

mahdollisimman toimivia.

Uudeltamaalta Kymenlaakson läpi Vaalimaan raja-asemalle kulkeva valtatie 7 (E 18) on esitetty kokonaisuudessaan toteutuneena moottoritienä.

Valtatie 6 Uudenmaan maakunnan rajalta Kouvolaan sekä valtatie 12 Päijät-Hämeen maakunnan rajalta Kouvolaan on osoitettu kehitettävänä valta-teinä. Myös Uudenmaan ELY-keskus pitää TEN-T-runkoverkkoon kuulu-vien valtateiden 6 ja 12 kehittämistä tärkeänä.

Uudellamaalla on käynnissä uuden kokonaismaakuntakaavan - Uusimaa- kaava 2050- laadinta. Sen taustaselvitykseksi laaditussa Etelä-Suomen kehityskäytäväverkostoja koskevassa selvityksessä on tunnistettu Hel-sinki-Lahti-Kouvola-kehityskäytävän kuuluvan logistiikan ja tavaraliiken-teen näkökulmasta ensisijaisesti kehitettäviin kasvukäytäviin. Helsinki- Kotka-kehityskäytävä taas muodostaa kansainvälisen yhteyden Venäjälle.

Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että tunnistetut Etelä-Suomen kehitys- käytävien kehittämistarpeet näkyvät myös Kymenlaakson maakuntakaava- luonnoksessa.

Vesien- ja merenholto

Vesien- ja merenhoidon osalta voidaan todeta, että maakuntakaavassa esitetyt vaelluskalakantoja koskevat suunnittelumääräykset edistävät ve-sien- ja merenhoidon tavoitteita koko Suomenlahdella. Kymenlaakson vaelluskalakantojen luontaisen lisääntymisen vahvistaminen ja vaellusyh-teyksien turvaaminen sisävesissä ja merialueella on tärkeää myös Uuden-maan kalakantojen kannalta.

Pohjavedet

Pohjavesialueita koskevassa määräyksessä voisi pohtia maakuntakaavan ohjausvaikutusta tarkempiin kaavoihin esimerkiksi seuraavansisältöisen suunnittelumääräyksen kautta: Pohjavesialueilla tarkempien kaavojen maankäyttöratkaisujen tulee perustua riittävän yksityiskohtaisiin rakennet-tavuus-, maaperä- ja pohjavesiselvityksiin.

Vastine:

Maakuntakaavaluonnoksen pv Tärkeä pohjavesialue -merkinnällä osoitetaan pohjavesialueet, jotka ovat vedenhankintaa varten tärkeitä tai vedenhankintakäyttöön soveltuvia pohjavesialueita. Merkinnän suunnittelumääräys: *Alueella tulee kiinnittää erityistä huomiota pohjaveden suojeluun. Lisäksi aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, että pohjaveden laatu ei niiden vaikutuksesta heikkene, eikä pohjaveden määrä pysyvästi vähene. Pohjavedelle riskiä aiheuttavat uudet toiminnot on sijoitettava ensisijaisesti pohjavesialueiden ulkopuolelle.*

Pohjavesialueita koskeva suunnittelumääräys ja pohjavesiä koskeva lainsäädäntö, kuten pohjaveden pilaamiskielto (Ympäristönsuojelulaki 527/2014 17 §) varmistavat, että pohjavesialueilla tarkempien kaavojen maankäyttöratkaisut perustuvat riittävän yksityiskohtaisiin rakennettavuus-, maaperä- ja pohjavesiselvityksiin.

Muilta osin merkitään tiedoksi.

Esitys Hallitus:

Ei muutoksia kaavamääräyksiin. Merkitään tiedoksi.

4 Lausunto Varsinais-Suomen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

KL/612/1004000L/201
8

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus järjestää yhteysalusliikennettä Kotka-Pyhtään reittialueella ja lausuu kaavaluonnokseen ai-noastaan yhteysalusliikenteen järjestämistä koskevilta osin. Vesiväylien osalta toimivaltainen viranomainen on Liikennevirasto, joka tarvittaessa lausuu asiasta.

Yhteysalusliikenteen käyttämät satamat (Kuusinen, Kuutsalo, Kaunissaari, Kirkonmaa, Haapasaari) on merkitty asianmukaisin LS-merkinnöin, joilla osoitetaan kaavassa maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät satamien liikennealueet sekä yhteysalusliikenteen satamat. Lisäksi yhteysalus liikenne-öi epäsäännöllisesti huoltovuoroja Rankin saareen, joka osoitetaan kaa- vassa vs-merkinnällä (venesatama).

Maakuntakaavaluonnoksen vesiväylä- ja satamamerkinnet kuvaavat ny-kyistä yhteysalusliikennepalvelun tilaa reittialueella. Varsinais-Suomen ELV-keskuksella ei ole kaavaluonnokseen muuta lausuttavaa.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

Esitys Hallitus:

Merkitään tiedoksi.

6 Lausunto Cursor

KL/863/1004000L/201
8

Yleistä kaavaluonnoksesta

Kotkan-Haminan seudun kehittämissyhtiö Cursor Oy toteaa, että aikaisempien maakuntakaavojen kumoaminen ja korvaaminen nyt laadittavalla kokonaismaakuntakaavalla on positiivinen asia, sillä se mm. selkeyttää kaavojen tulkintaa ja ohjausvaikutusta. Strategisuuden korostaminen on selkeyttänyt maakuntakaavan sisältöä. Kun merkintöjen määrää on laskettu ja kuntatason kysymysten käsittelyä vähennetty, on kokonaisuus huomattavasti helpommin lähestyttävä.

Cursor Oy korostaa sitä, että maakuntakaavan on tärkeä olla samansuuntainen seudun kuntien (Kotka, Hamina, Pyhtää, Virolahti & Miehikkälä) yhteisesti valmisteleman Kotkan-Haminan seudun strategisen yleiskaavan kanssa (kaavaehdotus kunnissa hyväksyntävaiheessa).

Kokonaisuutena Cursor Oy toteaa, että Kotkan -Haminan seudun strategisen yleiskaavan ja maakuntakaavan välillä ei ole ristiriitaa. Esimerkiksi työpaikka-alueiden laajentumiset sekä uudet työpaikka-alueet E18-tien varrella ovat yhdensuuntaiset. Seudun strategisessa yleiskaavassa yhtenä keskeisenä lähtökohtana on ollut edistää elinkeinojen kehittymistä seudulla.

Nykytilanteen kuvaus

Kaavaselostuksessa mainittiin aivan oikein, että "Kymenlaakso on Itämeren alueen kansainvälinen logistiikan liiketoiminta- ja osaamiskeskus". Maakunnan kehittymisen kannalta tämä tosiseikka on äärettömän tärkeä.

Elinkeinoelämä on ottanut osaa rakennemuutoksesta selviytymiseen hyvin aktiivisesti. Esim. Kotka Mills on investoinut uusiin innovatiivisiin tuotteisiin ja se on samalla osallistunut globaalien ongelmien ratkaisuun.

Tällaiset esimerkkitapaukset luovat niitä oikeita odotusarvoja, joilla nykytilanteesta siirrytään kohti parempaa tulevaisuutta. Esimerkkitapauksia ei välttämättä tarvitse mainita nimeltä. Riittäisi, jos tekstissä erittelisi tiettyjen strategisten toimialojen innovatiivisia vastauksia rakennemuutoksen tuomiin ongelmiin.

"Maakunnan sijainti mahdollistaa kehittymisen houkuttelevaksi asuin- ja toimintaympäristöksi", todetaan tekstissä. Sijainti tukee kehittymistä, mutta toteutuakseen, maakunta tarvitsee paljon muutakin. Se vaatii monialaista yhteistyötä mm. yritysten, kehittämis- ja koulutusorganisaatioiden sekä virkamiesten ja poliitikkojen kesken. Menestys vaatii näyttävää osallistumista globaaliin kilpailuun osaajista. Menestyäksemme yhteistyön on tuotettava kilpailukykyisiä ratkaisuja maankäyttöön, asumiseen, liikkumiseen ja palveluihin.

Väestö ja työpaikat

Olisi hienoa, jos kappaleessa Väestö ja työpaikat kerrotaisiin, millaisilla strategisilla painotuksilla maakunta varmistaa, että se on menestyksellisesti mukana globaalissa osaajakisassa. Ilman osaajia maakunnan elinkeinoelämä ei pysty tekemään investointeja, eikä talous kasva.

Liikenneinfra ja investointien tulevaisuus

Kotkan-Haminan seudulla on käynnissä suuri määrä merkittäviä yritysinvestointeja. Ne kasvattavat yritysten liiketoimintaa ja keräävät ympärilleen uusien osaajien ja business-verkostojen keskittymiä. Kun tarkastelee seudulla käynnistettyjen ja vahvistamista odottavien investointien kokonaisuutta, huomaa, että niiden yhteinen vaikuttavuus on todella merkittävä sekä työpaikkoina että rahasummina laskettuna.

Myös kuntien ja kaupunkien investoinnit ja offensiiviset suunnitelmat ovat tärkeitä tulevaisuuden kannalta. Hyvä esimerkki on luonnoksessa mainittu ns. Karhulan kanjonin mahdollinen kehittäminen.

Investointiaktiivisuuden varmistamiseksi, Cursor Oy korostaa liikenneinfran tärkeyttä. Sekä maakunnallisella että kansallisella tasolla on syytä edistää Helsingin ja Kotkan-

Haminan seudun välisen, ja edelleen itään jatkavan, nk. Rantaradan toteutumista. E18-moottoriväylä on helpottanut työperäistä liikkumista, mutta tiivis linkittyminen pääkaupungin osajiin vaatii toteutuakseen toimivan joukkoliikennemallin, jossa suora raideyhteys on luonnollinen tavoite. Rantaradan tulevassa tarkemmassa suunnittelussa on syytä huomioida myös seudun strategisen yleiskaavan yhteydessä tarkasteltu mahdollinen eteläisempi linjaus, joka kulkisi tiiviimmin seudun yhdyskuntarakenteen kautta, mahdollistaen radalle suuremman käyttöpotentiaalin.

Rantarata-suunnitelman edistämisen lisäksi tulee ehdottomasti edistää nykyisten väylien kehittämistä. Ison asian ajaminen ei saa tapahtua pienempien mutta ehdottoman tärkeiden kehittämistarpeiden kustannuksella.

Kouvolasta Kotkaan ja Haminaan kulkevan rautatieyhteyden kehittäminen mm. maakuntaohjelman tavoitteiden mukaisesti on tästä hyvä esimerkki. Cursor Oy korostaa, että ko. yhteydellä on ratkaiseva rooli mm. alueen logistiikka- sekä teollisuuselinkeinojen kehittämisen kannalta.

Vastine:

Yleistä

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan maakuntakaava on ohjeena laadittaessa yleiskaavaa. Maakuntakaavaa ja Kotkan-Haminan seudun strategista yleiskaavaa on laadittu yhtäaikaaisesti ja vuorovaikutteisesti. Kaavojen ratkaisut eivät ole keskenään ristiriidassa, mutta strateginen yleiskaava ei kuitenkaan voi ohjata maakuntakaavaa.

Nykytilanteen kuvaus

Maakuntakaavalla luodaan alueidenkäytölliset edellytykset maakunnan kehittämislle. Rakennemuutokseen vastaaminen maakuntakaavatasolla tarkoittaa mm. uusien teollisuudenalojen sijoittumisen mahdollistamista alueiden käytön suunnittelun keinoin.

Väestö ja työpaikat

Maakuntakaava perustuu maakuntahallituksen hyväksymään Kymenlaakson väestö- ja työpaikkasuunnitteeseen 2040. Maakuntaohjelmassa otetaan kantaa aluekehityksen näkökulmasta mm. osajien etabloitumiseen. Maakuntakaavan keinoin edistetään maakunnan vetovoimaa houkuttelevana asuin- ja sijoittumispaikkana.

Liikenneinfra ja investointien tulevaisuus

Ratahallintokeskus on vuonna 2008 selvittänyt Helsingistä itään kulkevan uuden ratalinjauksen tarpeellisuutta Helsingin ja Pietarin välisessä liikenteessä. Selvityksessä tarkasteltiin neljää eri perusvaihtoehtoa, joista yksi kulkee Kouvolan kautta. Selvityksessä todettiin, ettei mikään neljästä vaihtoehdosta ole yhteiskuntataloudellisesti kannattava käytetyillä mittareilla. Vaihtoehdoilla kuitenkin todettiin olevan merkittäviä vaikutuksia alueiden kehittämisedellytyksiin ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin. Kouvolan vaihtoehto oli perusvaihtoehdoista yhteiskuntataloudellisesti kustannustehokkain. Helsinki-Kotka-Luumäki -vaihtoehto oli liikenneyhteyksien parantumisen ja aluerakenteen kehittämisedellytysten kannalta tasapainoisin ja eniten uusia mahdollisuuksia avaava. Näin ollen maakuntakaavassa on osoitettu molemmat

vaihtoehdot yhteystarvemerkeinällä Koskenkylä-Kouvola ja ohjeellisena ratalinjauksena maakunnan raja-Kotka ja edelleen Haminasta itään yhteystarvemerkeinällä. Maakuntakaavamerkinnot ovat yhtenevät Uudenmaan maakuntakaavan kanssa. Kyseistä selvitystä on lähdetty ajantasaistamaan Liikenneviraston johdolla vuoden 2018 syksyllä. Maakuntakaavan jatkotyöstössä tullaan huomioimaan mahdolliset uuden selvityksen tulokset. Raideliikenteen kehittäminen korostuu kaavassa yhtenä merkittävänä tekijänä. Kotka-Kouvola -yhteysväli, mukaan lukien HaminaKotkan satamaan johtavat raiteet, on merkitty kehitettävä päärata -kaavamerkeinällä. Kaavaehdotukseen esitetään lisäksi Savon rata kehitettävänä päaratana.

Muilta osin merkitään tiedoksi.

Eesitys Hallitus:

Savon rata esitetään kaavaehdotuksessa kehitettävä päärata -merkeinällä.

Huomioidaan maakuntakaavan jatkotyöstössä mahdolliset uudet itärataselvitysten tulokset.

Muilta osin merkitään tiedoksi.

6 Lausunto Fingrid Oyj

KL/751/1004000L/201
8

Kiitos lausuntopyynnöstänne.

Fingrid Oyj:n näkee hyvänä kaavamerkintöjen selkeyttämis- ja yksinkertaistamistavoitteet. Voimajohtoja koskevien merkintöjen osalta esitämme harkittavaksi, että nykyiset ja suunnitellut voimajohdot merkittäisiin kuitenkin omilla merkinnöillään. Em. merkintätapa parantaisi kaavakartan havainnollisuutta ja luettavuutta olennaisesti.

Fingrid Oyj:llä ei ole muuta huomautettavaa kaavaluonnoksesta.

Vastine:

Kymenlaakson maakuntakaavan 2040 luonnoksessa on kaksi suunniteltua pääsähkölinjaa, Juurikorpi-Vehkjärvi sekä Laurila-Virojoki 110 kV, jotka on osoitettu pääsähkölinjoina. Ko. voimalinjojen suunniteltu toteutus on vuoden 2021 loppuun mennessä. Osoitetaan ko. voimalinjat uusi pääsähkölinja merkeinällä kaavaehdotukseen.

Eesitys Hallitus:

Osoitetaan Juurikorpi-Vehkjärvi sekä Laurila-Virojoki voimalinjat uusi pääsähkölinja merkeinällä kaavaehdotukseen.

6 Lausunto Kotkan Energia

KL/822/1004000L/201
8

Kotkan Energia Oy kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto koskien Kymenlaakson

maakuntakaavan 2040 luonnosehdotusta. Alueella toimivana energiakon-ternina yhtiö seuraa tiiviisti Kymenlaakson alueen maankäytön suunnittelua pitkällä ja lyhyellä aikavälillä.

Suuri osa Kotkan Energian tuotannosta perustuu Kymenlaakson alueen paikallisiin energialähteisiin, turpeeseen, jätteisiin ja bioenergiaan sekä muun ohella tuulivoimaan. Kotkan Energia on rakennuttanut jo vuonna 1999 kaksi tuulivoimalaa Mussalon alueelle Kotkassa, jotka on myöhemmin korvattu uusilla kahdella samoilta sijoituspaikoille rakennetuilla sekä kolmannella uudella tuulivoimalalla.

Projektin yhteydessä 2012-2013 rakennettiin myös uusi sähköasema ja oma 110 kV-yhteys tuulivoimaloille. Samassa yhteydessä varauduttiin sähköliitännöiden osalta myös tuulivoimatuotannon laajentamiseen Rankin alueelle. Kotkan Energian tytäryhtiö Karhu Voima Verkko on myös hankkinut omistukseensa 110 kV linjan Mussalossa 2016 ja nykyinen tuulivoima tullaan liittämään 2018 aikana omaan linjaan. Suunnitelmissa on tuulivoimatuotannon laajentaminen mahdollisuuksien mukaan satama-alueen reunalla ja Rankin alueella.

Tuulivoima-asiat

Kotkan kaupungin edustalla sijaitsevan Rankin matalikon käyttöä merituulivoiman sijoituspaikkana on selvitetty jo pitkään. Alue valittiin jatkotarkasteluun jo vuoden 2005 Itä-Uudenmaan ja Kymenlaakson tuulivoimaselvityksessä. Kymenlaakson maaseutu ja luonto -maakuntakaavassa Rankin matalikko on osoitettu tuulivoimatuotantoon soveltuvaksi alueeksi.

Kaavaluonnoksessa ei ole Rankin matalikon tuulivoima-alueita koskevaa merkintää. Kotkan Energia toteaa, että Rankin matalikkoa koskien on yhtiön tilauksesta ja Rarnboll Finland Oy:n toimesta laadittu liitteenä 1 oleva 12.12.2017 päivätty esiselvitys. Esiselvityksessä on tarkasteltu alueen ympäristön nykytilaa ja alueelle sijoittuvan tuulivoimahankkeen vaikutuksia. Kotkan Energia korostaa, että esiselvityksessä on tarkasteltu mahdollisen tuulivoimapuiston vaikutuksia myös Rankin saaren matkailuun. Esiselvityksen perusteella Rankin matalikon tuulivoimahanke täyttäisi samat toteutusta tukevat edellytykset kuin muut vastaavanlaiset kotimaiset merituulihankkeet.

Kotkan Energia katsoo, että uusiutuvan energian, mukaan lukien tuulivoiman tuotannon edellytykset Kymenlaaksossa tulee turvata alueen maankäytön suunnittelussa. Yhtiön näkemyksen mukaan on tärkeää, että Rankin matalikon käyttö sekä muiden potentiaalisten alueiden käyttö tuulivoima-alueina tunnustetaan ja mahdollistetaan Kymenlaakson alueen kaavoituksen kaikilla tasoilla. Näin ollen Kotkan Energia lausuu hyvän yhteistyön hengessä ja ylläolevilla perusteilla muistutuksenaan asiassa, että Rankin matalikon tuulivoimapuiston mahdollinen rakentaminen tulisi huomioida ja selkeästi mahdollistaa suunnittelussa ja kaavoituksessa.

Uusiutuvan energian lisäämis- ja ilmastotavoitteet tulevat jatkossa vain kasvamaan ja Suomessa näitä tavoitteita tullaan tulevaisuudessa täyttämään bioenergian lisäämisellä ja mm. tuulivoiman ja aurinkovoiman rakentamisella. Tuulivoimalle tulisi varata kaavoituksessa riittävästi sopivia sijoituspaikkoja, muutoin tavoitteisiin pääseminen tulee olemaan mahdotonta.

Pyhtään Långön ja Verssonkankaan alueet

Kotkan Energia omistaa Pyhtään Långön ja Verssonkankaan alueella maa-alueita, joita kaavailtiin tuulivoimatuotannon käyttöön. Myöhemmin todettiin kaa-voituksen ja selvitysten yhteydessä, että alue soveltuu paremmin virkistys- ja matkailukäyttöön kuin tuulivoimaan ja hankkeista luovuttiin. Kotkan Energian on tämän jälkeen kehittänyt ja kaavoittanut omistamiaan alueita vapaa-ajan rakentamiskäyttöön.

Maakuntakaavan virkistysaluemerkintä ei saa luoda paineita muuttaa rantayleis-kaavassa tai -asemakaavassa osoitettuja rakennuspaikkoja tai muuta niissä rat-kaistua maankäyttöä. Maakuntakaava on ohjeena näitä yksityiskohtaisempia kaavoja muutettaessa eikä tällöin saa syntyä tilannetta, että esimerkiksi vielä rakentamattomia, emätilamitoitukseen perustuvia rakennuspaikkoja joudutaan poistamaan maakuntakaavan V-merkinnän vuoksi. Maakuntakaavaa tarkempi maankäyttö, rakentamisen sijoittuminen ja vapaan rantaviivan määrä on maa- kuntakaavan V-alueilla monin paikoin jo kertaalleen ratkaistu.

Maakuntakaavan virkistysaluemerkintöjen ohjausvaikutuksen ja toteutuksen kuvausta tulee täydentää.

Vastine:

Rankin matalikon tuulivoima-alue on osoitettu Kymenlaakson maakuntakaavassa maaseutu ja luonto ja merkintä perustuu vuonna 2005 laadittuun tuulivoiman tuontantoon soveltuvien maa- ja merialueiden kartoitus Itä-Uudenmaan ja Kymenlaakson rannikkoalueilla-selvitykseen. Selvityksen kriteereinä merituulivoima-alueiden osalta käytettiin tuulisuuden osalta yli 7,5 m/s 100 m korkeudella, meren syvyys alle 20 m, mahdollisuus rakentaa useita kymmeniä voimaloita, etäisyys loma- ja pysyvään astukseen 500 m. Selvityksessä todetaan merellä käytettävän 3-5 MW tuulivoimaloita. Kotkan Energian vuonna 2017 tekemässä esiselvityksessä on käytetty nimellisteholtaan 8 MW voimaloita, joiden napakorkeus on 100 m ja kokonaiskorkeus 177 m. Vuonna 2005 tehdyssä selvityksessä ei myöskään ole selvitetty riittävällä laajuudella tuulivoiman linnustovaikutuksia ja selvityksessä käytettyjä turvaetäisyyksiä pidetään nykytilanteessa vanhentuneina.

Tuulivoimarakentamisen suunnittelussa tulee ottaa huomioon puolustusvoimien käyttöön varatut alueet tai näiden alueiden läheisyys sekä varmistua siitä, ettei tuulivoimarakentamisesta aiheudu kestävästi haittavaikutuksia puolustusvoimien toiminnalle. Tuulivoimaloiden tiedetään aiheuttavan häiriöitä etenkin ilmavalvonnalle, jonka tutkille tuulivoimalat edustavat suuria kohteita. Kotkan-Haminan seudun kehittämissyhtiö Cursor yhdessä Kymenlaakson Liiton kanssa toteutettiin vuonna 2013 ns. tutkalaskentahankkeen. Hankkeessa laskettiin kaikki Kymenlaakson hanke- tai kaavavaiheessa olevat tuulivoimaloiden alueet VTT:llä. Tämän laskennan perusteella puolustusvoimat antoi vuonna 2013 lausunnon, jonka perusteella Rankin matalikon alueen toteuttaminen ei käytännössä olisi mahdollista edes ns. kompensatiomenettelyn kautta. Lisäksi puolustusvoimat on ilmoittanut nyt käsillä olevasta maakuntakaavaluonnoksesta antamassaan lausunnossa vastustavansa kaikkia Kymenlaakson tuulivoimaloiden alueita. Maakuntakaavasta antamansa lausunnon jälkeen Puolustusvoimat on tarkentanut kantaansa tuulivoimarakentamisen suhteen siten, että Pohjois-Kymenlaakson tuulivoimaloiden alueita ei kategorisesti vastusteta kunhan Puolustusvoimien toiminta turvataan. Kotkan eteläpuolelle

merialueelle mahdollisesti sijoittuvasta tuulivoimaloiden alueesta Puolustusvoimat on ilmoittanut, ettei sitä hyväksytä.

Rankin tuulivoima-alueen ratkaisuja tehtäessä maakuntakaavan maaseutu ja luonto aikaan Kotkan edustan saariston maankäyttö poikkesi merkittävästi nykytilanteesta. Puolustusvoimat hallinnoi Rankin saarta kokonaisuudessaan ja suurta osaa Kirkonmaan saaresta. Sittemmin Puolustusvoimat on luopunut molemmista saarista ja erityisesti Rankissa on matkailutoimintaa edistetty merkittävästi. Rankin saaren avautuminen matkailulle on erittäin merkittävä potentiaali Kymenlaakson matkailun kehittämisessä.

Näin ollen erityisesti Rankin matalikon ympäristön maankäytön muutokset sekä tuulivoiman haitalliset vaikutukset puolustusvoimien tutkajärjestelmiin ovat tekijöitä, jotka rajoittavat Rankin matalikon laajamittaista tuulivoiman kehittämistä.

Pyhtään Långön saaren osalta on perusteltua tarkastella V-alueen aluerajausta uudelleen. On perusteltua tarkistaa myös koko maakuntakaavan virkistysalumerkintöjä siten, että ne ovat merkitty yhdenmukaisten periaatteiden mukaisesti koko maakuntakaava-alueella.

Esitys Hallitus:

Tarkennetaan Långön saaren V-aluemerkintää.

Tarkistetaan ja yhdenmukaistetaan virkistysalumerkintöjen rajausten perustelut.

Muilta osin ei muutoksia kaavaan.

6 Lausunto Kouvolan Vesi Oy

KL/752/1004000L/201
8

Kouvolan Vesi Oy on tutustunut kaava-aineistoon, eikä Kouvolan Vesi Oy:llä ole siihen huomautettavaa.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

Esitys Hallitus:

Merkitään tiedoksi.

6 Lausunto Kymenlaakson Sähköverkko Oy

KL/727/1004000L/201
8

Kymenlaakson Sähköverkko Oy:llä eikä Kaakon Alueverkko Oy:llä ole huomauttamista, mikäli seuraavat ehdot huomioidaan:

- Huomioitava nykyiset 110 kV voimajohdot ja tarkistettava niiden nimeäminen kohdeluettelossa. Liitteenä johtokartta ja nimiluettelo.
- Huomioitava nykyiset merikaapelit ja tarkistettava niiden nimeäminen kohdeluettelossa. Liitteenä johtokartta ja nimiluettelo.

- Uusina 110 kV voimajohtoina Juurikorpi-Vehkjärvi sekä Laurila- Virojoki. Liitekartassa suunnitellut sijainnit.

- Yhteystarvevaraus 110 kV voimajohdolle Lepästensuo-Virojoki väliltä Vaalimaalle moottoritietä mukaillen.

Vastine:

Kymenlaakson maakuntakaavan 2040 luonnoksessa on huomioitu kaikki Kymenlaakson Sähköverkko Oy:n ja Kaakon Alueverkko Oy:n lausunnossa esitetyt liitteen 1 johtokartan 110 kV voimajohdot olemassa olevina pääsähkölina lukuun ottamatta Kirstakivi-Hillo-Jussila maakaapeli voimajohtoa. Maakuntakaavassa ei ole tarpeen esittää maakaapeliyhteyksiä, ellei se yhdistä tai rajoita seudullisesti tai maakunnallisesti merkittävää maankäyttöä. Tarkistetaan pääsähkölinajen nimeäminen kaavaehdotukseen.

Maakuntakaavan luonnoksessa on huomioitu osa lausunnon liitteessä 2 esitetyistä merikaapeleista. Tarkistetaan Kymenlaakson maakuntakaavassa esitetyt merikaapelit ja niiden nimeäminen kaavaehdotukseen.

Maakuntakaavan luonnoksessa on huomioitu Juurikorpi-Vehkjärvi sekä Laurila-Virojoki 110 kV voimajohdot pääsähkölina merkinnällä. Molempien voimajohtojen suunniteltu toteutus on vuoden 2021 loppuun mennessä. Tarkistetaan Laurila-Virojoki voimajohdon linjaus ja osoitetaan molemmat voimalinjat uusi pääsähkölina merkinnällä kaavaehdotukseen.

Osoitetaan pääsähkölinajan yhteystarvemerkinä 110 kV voimajohdolle lausunnossa esitetulle Virojoki-Vaalimaa välille.

Esitys Hallitus:

Tarkistetaan pääsähkölinajen nimeäminen kaavaehdotukseen. Tarkistetaan Kymenlaakson maakuntakaavassa esitetyt merikaapelit ja niiden nimeäminen kaavaehdotukseen. Tarkistetaan Laurila-Virojoki voimajohdon linjaus sekä osoitetaan Laurila-Virojoki ja Juurikorpi-Vehkjärvi voimalinjat uusi pääsähkölina merkinnällä kaavaehdotukseen. Osoitetaan pääsähkölinajan yhteystarvemerkinä 110 kV voimajohdolle lausunnossa esitetulle Virojoki-Vaalimaa välille.

6 Lausunto Port of HaminaKotka Ltd

KL/818/1004000L/201

8

Hamina Kotka Satama Oy on suomen suurin yleissatama, jonka omistavat Haminan kaupunki (40 %) ja Kotkan kaupunki (60 %).

Kaava luonnos ottaa mielestämme huomioon liikennejärjestelmien ja alueiden kehittämisen kannalta tärkeimmät asiat. Luonnoksessa mainittu Hovinsaaren osa nykyistä satamatoimintaa tulee säilymään pitkään satamakäytössä, vaikka luonnoksessa onkin valmistauduttu kaupunkirakenteen laajentumiseen alueelle.

Sataman toiminnan kannalta tärkeät nykyiset kuljetusreitit on huomioitu riittäväällä

tavalla. Tärkeimpiä ovat Vt 15, raideyhteys Kotka-Kotka kouvola sekä Kotolahti. Yhteystarvemerkintä Porvoo-Kouvola ei sen sijaan ole mielestämme tarpeellinen edes tuossa muodossaan. Toteutuessaan ratayhteys olisi varmuudella liiketoiminnallemme vaitallinen.

Tieyhteyksistä tulee toivottavasti kaavan mukaisesti toteutettavaksi parantaminen väli E-18 - Merituulentie - Mussalon satama.

Väyläyhteys Kotkasta itään (Pietariin) on myös huomioitu tulevaisuuden tarpeita mukaillen. Muilta osin kaavaluonnos ei taholtamme aiheuta kommentteja.

Koska logistiikka ja sataman eri osien käyttö elää jatkuvassa muutoksessa, pidämme jatkossakin mielellään yllä olemassa olevaa jatkuvaa vuoropuhelua kaavoituksen osalta.

Vastine:

Ratahallintokeskus on vuonna 2008 selvittänyt Helsingistä itään kulkevan uuden ratalinjauksen tarpeellisuutta Helsingin ja Pietarin välisessä liikenteessä. Selvityksessä tarkasteltiin neljää eri perusvaihtoehtoa, joista yksi kulkee Kouvolan kautta. Selvityksessä todettiin, ettei mikään neljästä vaihtoehdosta ole yhteiskuntataloudellisesti kannattava käytetyillä mittareilla. Vaihtoehdoilla kuitenkin todettiin olevan merkittäviä vaikutuksia alueiden kehittämisedellytyksiin ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin. Kouvolan vaihtoehto oli perusvaihtoehdoista yhteiskuntataloudellisesti kustannustehokkain. Helsinki-Kotka-Luumäki -vaihtoehto oli liikenneyhteyksien parantumisen ja aluerakenteen kehittämisedellytysten kannalta tasapainoisin ja eniten uusia mahdollisuuksia avaava. Näin ollen maakuntakaavassa on osoitettu molemmat vaihtoehdot yhteystarvemerkinnällä Koskenkylä-Kouvola ja ohjellisena ratalinjauksena maakunnan raja-Kotka ja edelleen Haminasta itään yhteystarvemerkinnällä. Maakuntakaavamerkinnot ovat yhtenevät Uudenmaan maakuntakaavan kanssa. Kyseistä selvitystä on lähdetty ajantasaistaa Liikenneviraston johdolla vuoden 2018 syksyllä. Maakuntakaavan jatkotyöstössä tullaan huomioimaan mahdolliset uuden selvityksen tulokset.

Muilta osin merkitään tiedoksi.

Esitys Hallitus:

Huomioidaan maakuntakaavan jatkotyöstössä mahdolliset uudet itärataselvitysten tulokset.

Muilta osin merkitään tiedoksi.

6 Lausunto Redstone Aero Oy

KL/788/1004000L/201

8

Maakuntakaavan tehtävä on Maakuntaliiton oman viestinnän mukaan toimia yleispiirteisenä suunnitelmana alueidenkäytöstä maakunnassa. Maakuntakaavan tehtäväksi on nimetty maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisten alueen osoittaminen.

Pyhtään lentopaikka on toimintavalmis ja toiminta on käynnistymässä. Olemassa oleva lentokenttäinfra on synnyttänyt huomattavan kiinnostuksen ammatillisen yleisilmailutoiminnan lisäksi miehittämättömän ilmaliikenteen, dronetoiminnan ja mm. logistiikkaliiketoiminnan aloilla.

Maakuntakaavan tulee todeta olemassa oleva tilanne ja lentopaikka tulee jo sen perusteella merkitä kaavaluonnokseen, vastaavalla tavalla kuin esimerkiksi Kymin lentopaikka.

Alueen merkitsemistä kaavaluonnokseen on esitetty jo 9.4.2018 Maakuntaliiton edustajien tapaamisessa Pyhtään kunnantalolla. Pyhtään kunta on esittänyt kaavamerkintää myös erikseen.

Maakuntakaavan tavoitteena on mahdollistaa seudulliset elinkeinoelämän sijoittautumis- ja kehittämistarpeet. Erilaisten maankäytön tarpeiden yhteensovittaminen on helppoa ja luontevaa Pyhtään lentopaikan ja sen toimintojen ympäristössä. E18 moottoritiehen tukeutuva alue soveltuu logistiikan, teknologian ja eri elinkeinojen kehittämiseen myös matkailun ja luonnonvarojen hyödyntämisen näkökulmasta. Lentotoiminnan soveltuvuus alueelle on selvitetty ympäristölupaprosessissa 2017. Lentopaikkaan tukeutuva muu toiminta ei ole ympäristöluvan alaista. Maakuntakaavan tarkoitus on mahdollistaa alueen kehitys tulevaisuudessa.

Kymenlaaksoa pidetään logistiikan osaamiskeskuksena ja liikenneyhteyksien kehittäminen on maakuntakaavan keskeisiä tehtäviä (Maakuntakaavoitus 2040 video). Maakunnan kirjattuna strategiana on digitalisaatio ja logistiikka (KYMRIS3).

Pyhtään kunnan meneillään oleva lentopaikka-alueen ja sen ympäristön yleiskaavoitus LL/tp - alueeksi tukee kaikkia edellä mainittuja maakunnan tavoitteita. Alue on merkittävä kokonaisuudessaan kaavaluonnokseen.

Vastine:

Pyhtään lentopaikalle on myönnetty ilmailulain mukainen lentopaikan rakentamislupa sekä ympäristönsuojelulain mukainen ympäristölupa.

Lentopaikan toiminta on näiden lupien mukaisesti käynnissä. Kymenlaakson liitolle on lentopaikkaan liittyen toimitettu materiaalia lentopaikan ilmailulain mukaisen rakentamislupakäsittelyn sekä ympäristölupakäsittelyn yhteydessä.

Ympäristölupahakemuksen liitteenä olevassa toiminnan yleiskuvauksessa todetaan, että *"Koko Suomen yleisilmailuoperaatioista noin 44% on suoritettu Malmin lentoasemalta. Tästä toiminnasta ja muualta osan arvioidaan siirtyvän käyttämään Pyhtään lentopaikkaa siten, että toiminnan määräksi muodostuu noin 5-10% Malmin toimintamäärästä."* Yleiskuvauksessa todetaan myös, että *"Hankkeessa on kyse paikallisesta, Pyhtään Hevossuolle rakennettavasta lentopaikasta. Kentälle sijoittuu monipuolisesti erilaisia ilma-aluksia ilmapalloista, purjelentokoneista ja kevytkoneista museokoneisiin ja potkuriturbiinikoneisiin. Kentälle ei ole tulossa reittiliikennettä tai liikennekoneita. Kevyttä yleisilmailutoimintaa ei voi muutenkaan verrata isoon lentoasemaan."* ja edelleen *"Kymenlaakson alueella sijaitsee neljä olemassa olevaa lentopaikkaa, jotka kaikki toimivat sopusoinnussa ympäristönsä kanssa. Raskaampaa liikennettä varten Kymenlaaksossa on lisäksi Utin lentoasema. Pyhtäällä kyseessä on*

nimenomaan kevyelle liikenteelle tarkoitettu paikallinen lentopaikka eikä Utin kaltainen lentoasema.”

Meneillään olevassa Pyhtään kirkonkylän osayleiskaavoitusprosessin yhteydessä on todettu lentopaikasta seuraavaa: *”Lentopaikka tarjoaa kiitotien ja hallitiloja ilmailualan toimijoille. Toiminta painottuu ammatilliseen toimintaan, jossa Pyhtää toimii tukikohtana, jonne tullaan säilytystä ja huoltoa varten. Toiminta jakautuu ympärivuotisesti ja painottuu arkipäiville. Lentomäärien arvioidaan olevan noin 2 000-4 000 operaatiota vuodessa. Lentopaikan on tarkoitus palvella niin kaupallista kuin ei-kaupallista toimintaa.”* Osayleiskaavan taustaselvityksiin sisältyy raportti ”Pyhtään lentopaikka: vaikutukset Natura-alueisiin ja muihin luontoarvoihin ja pohjaveteen”. Raportissa on arvioitu 1200 m pituisen kiitotien ja 2 000-4 000 vuotuisen nousun ja laskun vaikutuksia. Raportissa on todettu, että kokonaisuutena suunnittelualueen luontoarvoihin kohdistuvat vaikutukset jäävät hyvin paikallisiksi ja vähäisiksi.

Pyhtään kunta on toimittanut 20.12.2019 Kymenlaakson Liitolle lentopaikan alueesta vision vuodelle 2025: *”Lentokenttä ja teknologiakeskittymä. Ammatilliselle ilmailuliiketoiminnalle, tulevaisuuden sähköiselle ja miehittämättömälle liikenteelle sekä lentokenttään tukeutuvalla elinkeinotoiminnalla”*. Vision mukaan lentopaikka tarjoaa tukikohdan erityisesti ammatillista ilmailuliiketoimintaa palveleville yrityksille ja toimintamääriltään suunniteltu lentotoiminta on ympäristölupahakemuksen mukaista. Kenttää tullaan myös tarjoamaan muuhun tapahtumakäyttöön, kuten esimerkiksi messu- ja näyttelykäyttöön, testaus- ja esittelytoimintaan jne. Vision mukaan lentopaikkaan tulee liittymään droneteknologiakeskus ja lentopaikka-alueeseen tulee tukeutumaan myös muita elinkeinoja. Lentopaikan alueella on vision mukaan myös merkittäviä synergiaetuja matkailuinvestointien näkökulmasta.

On odotettavissa, että Pyhtään lentopaikka ja sen ympärillä kehittyvä elinkeinotoiminta tulee muodostamaan merkittävän kehitysalustan. Tästä syystä on perusteltua käsitellä sekä lentopaikka että sen ympäristö toiminnallisena kokonaisuutena maakuntakaavatasolla. Lentopaikan toimintaa ohjataan erillislainsäädännöllä ja lentotoiminnan reunaehtoja on käsitelty lupaprosessien yhteydessä.

Pyhtään lentopaikka osoitetaan maakuntakaavaan lentoliikenteen alueen kohdemerkinnällä (LL). Pyhtään lentopaikan lähiympäristö osoitetaan selvitysalueeksi (sel), jolla osoitetaan lentopaikkaan tukeutuvien toimintojen aluetta. Lentopaikan lähiympäristöön voi sijoittua hyvin erilaista yritystoimintaa jo nyt ja ilman maakuntakaavatason tarkastelua kun kysessä on paikallisesti merkittävä toiminta. Maakuntakaavan selvitysaluemerkinnällä varaudutaan kuitenkin siihen, että alueelle sijoittuu tulevaisuudessa myös sellaisia toimintoja, joiden vaikutukset ovat selvästi yliseudullista tasoa. Kehittymisen ennakointi on vaikeaa eikä maakuntakaavatasoisia selvityksiä ole saatavilla. Suunnittelualueen merkittävyyden voidaan kuitenkin todeta olevan sellainen, että alueeseen kohdistuvat intressit on tarpeellista osoittaa maakuntakaavassa. Selvitysaluemerkintää käytetään sellaisten alueiden osoittamiseen, joiden alueidenkäytön ratkaiseminen edellyttää jatkosuunnittelua ja -selvityksiä.

Lentopaikan alueen ja sen ympäristön kehittymiseen liittyy merkittäviä epävarmuustekijöitä. Lentopaikan rakentamislupa ja ympäristölupa ovat valitusten alaisina. Maakuntakaavan jatkovalmistelussa kiinnitetään erityistä huomiota vaikutusten

arviointiin siten, että maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset vaatimukset täyttyvät.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Edelleen lain mukaan on kaavaa laadittaessa tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen mukaan näiden selvitysten tulee antaa riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset:

- 1) ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön;
- 2) maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon;
- 3) kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin;
- 4) alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen;
- 5) kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön;
- 6) elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen.

Esitys Hallitus:

Lisätään Pyhtään lentopaikalle lentoliikenteen kohdealuemerkintä (LL) sekä sen ympäristöön selvitysalue-merkintä (sel).

6 Lausunto UPM

KL/759/1004000L/201

8

Kymenlaakson maakuntakaava 2040 luonnoksen asiakirjoihin UPM Kymmene oyj/Metsä lausuu seuraavaa:

vyt-alueet (SINI-VIHERYHTEYSTARVE)

Kaavaluonnoksessa on esitetty laajoja sini-viheryhteystarvereittejä. Osa merkinnöistä ulottuu hyvin laaja- alaisesti tavallisiin metsätalouskäytössä oleviin alueisiin. Sini-viheryhteystarvermerkintä laajalla metsätalouskäytössä olevalla alueella on tarpeeton ja tällaisilta alueilta merkinnän poistamista tulisi harkita. Metsätalouden harjoittamisen ei katsota aiheuttavan sellaista maiseman tai alueen rakenteen muutosta, että viheryhteystarve tulisi omalla merkinnällä varmistaa. Vyt-aluemerkintä on vaikuttavuudeltaan yleispiirteinen ja sen tulkitseminen jää vaikeaksi. Merkintä ei anna yksiselitteistä ohjausta esim. alempiasteiseen kaavoitukseen nähden tai sen tarkoitukseen maakuntakaavatasollakaan. Tämä voi johtaa toisistaan poikkeaviin tulkintoihin ja johtaa alempiasteisessa kaavoituksessa maanomistajia eriarvoiseen asemaan esim. alueen leveyden tai vaikutuspiirin tarkastelussa. Merkinnän ohjausvaikutusten ja toteutuksen kuvauksesta tulisi ehdottomasti nostaa jo suoraan suunnittelumääräykseen merkinnän vaikutus metsätalouden harjoittamiseen: Metsäkäsittelyyn sovelletaan metsälakia. Sin-/viheryhteystarve ei aiheuta metsänhoidollisia rajoituksia eikä se rajoita maa- ja metsätalouden harjoittamista. Merkintä ei edellytä maisematyölupaa ja varauksella ei ole MRL:n 30 §:n pykälän mukaisia suojelumääräyksiä eikä 33 §:n mukaista rakentamisrajoitusta.

Maakuntakaavan ratkaisun periaatetta ja tavoitetta ei kuitenkaan saa vaarantaa (MRL 32 §). Ohjausvaikutuksesta tulee poistaa kehotus edistää metsien eri-ikäiskasvatusta. Maakuntakaavataso suunnitteluun ei mielestämme kuulu ohjeistaa metsäomistajia ilman oikeusvaikutusta tietynlaiseen käsittelymalliin. Metsien käsittely on tehtävä metsälakia noudattaen ja metsäomistajan oikeuteen kuuluu päättää lain puitteissa metsän käsittelytavoista. Niin ikään nimeltä mainiten METSO-suojeluohjelman suosittelu on ohjausvaikutuksissa tarpeeton. Kyse on vapaaehtoisuuteen perustuvasta ohjelmasta, jonka rahoitus on epävarmaa.

Lisäksi ohjausvaikutuksen kuvaukseen olisi syytä lisätä, että merkintä ei anna suoraan perusteita johtaa vastaavaa merkintää alempiasteiseen kaavoitukseen ilman tarkempia selvityksiä esim. merkinnän kullakin kohdalla tarkoittamaa käyttötarkoitusta.

MU-alueet (MAA-JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE, JOLLA ON ULKOILUN OHJAAMISTARVETTA)

Merkinnän ohjausvaikutusten ja toteutuksen kuvauksesta tulisi nostaa jo suoraan suunnittelumääräykseen merkinnän vaikutus metsätalouden harjoittamiseen: Metsäkäsittelyyn sovelletaan metsälakia. Merkintä ei edellytä maisematyölupaa ja varauksella ei ole MRL 30 §:n mukaisia suojelumääräyksiä eikä 33 §:n mukaista rakentamisrajoitusta. Mu-alueiden merkitsemisessä tulisi välttää laajoja aluerajauksia. Suunnittelumääräyksessä olisi syytä painottaa, että alueen päämaankäyttömuoto on metsätalous ja ulkoilutarpeet ohjataan päämaankäyttömuodon ehdoilla. Ohjausvaikutuksiin toivottaisi myös mainintaa, että merkintä ei estä tarkemmassa suunnittelussa myös muiden maankäyttömuotojen esim. rakentamisen suunnittelua.

MY-alueet (MAA-JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE, JOLLA ON ERITYISIÄ YMPÄRISTÖARVOJA)

Merkinnän ohjausvaikutusten ja toteutuksen kuvauksesta tulisi nostaa jo suoraan suunnittelumääräykseen merkinnän vaikutus metsätalouden harjoittamiseen: Metsäkäsittelyyn sovelletaan metsälakia. Metsänhoidollisia rajoituksia ei aiheudu. Merkintä ei edellytä maisematyölupaa ja varauksella ei ole MRL 30 §:n mukaisia suojelumääräyksiä eikä 33 §:n mukaista rakentamisrajoitusta. Ohjausvaikutuksesta tulee poistaa kehotus edistää metsien eri-ikäiskasvatusta. Maakuntakaavataso suunnitteluun ei mielestämme kuulu ohjeistaa metsäomistajia ilman oikeusvaikutusta tietynlaiseen käsittelymalliin. Metsien käsittely on tehtävä metsälakia noudattaen ja metsäomistajan oikeuteen kuuluu päättää lain puitteissa metsän käsittelytavoista. Niin ikään nimeltä mainiten METSO-suojeluohjelman suosittelu on ohjausvaikutuksissa tarpeeton. Kyse on vapaaehtoisuuteen perustuvasta ohjelmasta, jonka rahoitus on epävarmaa. Ohjausvaikutuksiin toivottaisi myös mainintaa, että merkintä ei estä tarkemmassa suunnittelussa myös muiden maankäyttömuotojen esim. rakentamisen suunnittelua.

MA-alueet (KULTTUURIYMPÄRISTÖN TAI MAISEMAN VAALIMISEN KANNALTA TÄRKEÄ ALUE):

Merkinnän suunnittelumääräykseen tulisi selvyiden vuoksi nostaa ohjausvaikutusten ja toteutuksen kuvauksesta maininta: Kaavamerkinnästä ei aiheudu omistajaa sitovia maankäytön rajoituksia .

EO-alueet (MAA-AINESTEN OTTOALUE)

Kaava luonnoksesta on jätetty sora- ja kallioainespaiikkojen ottotoimintaan osoitetut, myös nykyisessäkin kaavassa olemassa olevat, EO-alueet kokonaan pois rakennuskivilouhimojen tarpeisiin osoitettavia kallioalueita lukuunottamatta. Tämä on ehdottomasti riittämätön suunnitteluperiaate. Koko maakunnan mittakaavassa ylivoimaisesti suurin merkitys niin rakentamiselle, rakennusmateriaaliteollisuudelle kun infrarakentamisessakin on soran ja hiekan ottoalueilla ja murskekäyttöä varten avatuilla kallioaineksen ottoalueilla. Niin ympäristön kuin taloudenkin kannalta on oleellista, että noita em. kiviainesalueita osoitetaan ja varataan käyttöön riittävän läheltä käyttökohteita, mm. Kouvolan ja Kotkan taajamat sekä päätieverkon läheisyydestä, myös jatkossa.

ge-alueet (ARVOKAS HARJUALUE TAI MUU GEOLOGINEN MUODOSTUMA)

Arvokkaiksi katsottuja geologisia esiintymiä kuten harjuaalueita ja kallioalueita (ge) ei pelkästään säilytetä sellaisenaan vaan niiden määrää ollaan lisäämässä. Ge-alueiden lisäämiseen ja EO-aluemerkinnän käytön rajaamiseen vain rakennuskivikäyttöön tulisi esittää lisäperusteluja. Ge-alueiden kasvattamiseen ei ole esitetty mitään kriittistä tarveharkintaa siihen kuinka laajalti alueita on varattu pinta-alallisesti koko maakunnan esiintymistä ja toisaalta suhteessa ko. esiintymien maakunnalliseen ja valtakunnalliseen erityislaatuuteen ja suhteessa maa-ainesten ottokäytössä oleviin alueisiin. Ge-alueiden laajentaminen voi olla ristiriidassa riittävien maa-ainesten ottoalueiden turvaamiselle. Maakuntakaavan tulee tavoitteidensa mukaan luoda edellytykset elin- ja toimintaympäristölle, myös siis rakentamiselle ja riittävien rakennusmateriaalien saatavuudelle siten, että se on myös taloudellisesti järkevää. Hyvää merkinnän suunnittelumääräyksesityksessä on toteamus, että "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee arvioida ja sovittaa yhteen käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö ja geologiset arvot". Suunnittelumääräyksestä tulisi käydä ilmi, että merkintä ei estä maa-ainestenottoa vaan maa- aineslupien myöntäminen ge-alueille on myös mahdollista yksityiskohtaisella suunnittelulla.

Vastine:

vyt-merkintä, MY- ja MU-alueet:

Maankäyttö ja rakennuslain (MRL) 5 § määrittelee alueidenkäytön suunnittelun tavoitteet, joiden mukaan mm. luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilymistä on edistettävä. MRL 28 § maakuntakaavan sisältövaatimusten mukaisesti kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota muun muassa maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen sekä virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen (kohdat 6 ja 7). Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) edellyttävät luonnonperinnön arvojen turvaamista. Luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä tulee edistää. Lisäksi on huolehdittava virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.

Lisäksi luonnon monimuotoisuuden edistämistä koskevat kansainväliset veloitteet. Ekologisten yhteyksien merkitys on tärkeää ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta, koska ne mahdollistavat lajiston siirtymisen uusille elinalueille ilmaston

lämpenemisen myötä. Lisäksi on huolehdittava virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta. Perusteina ovat lisäksi sekä kansainväliset (esim. Agenda2030) että kansalliset (esim. kansallinen biodiversiteettistrategia) tavoitteet pysäyttää luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen.

Sini-viheryhteystarvemerkinillä osoitetaan olemassa olevia tai tavoitteellisia yhteyksiä, joilla on valtakunnallinen, maakunnallinen tai seudullinen merkitys. Sini-viheryhteystarvemerkinä ei siis ole aluevaraus, vaan merkintä on kehittämisperiaatteellinen. Sini-viheryhteystarvemerkinä ei aiheuta rajoituksia metsänhoidolle, vaan pikemminkin turvaa osaltaan metsätalouden toimintaedellytyksiä alueella. Yhteystarpeet ovat suurimmaksi osaksi jo olemassaolevia yhteyksiä, joiden säilyminen tulee turvata.

Sini-viheryhteyttä vaarantavia hankkeita voivat olla esimerkiksi suuret tiehankkeet tai yhdyskuntarakenteen merkittävä laajeneminen tai tiivistyminen sini-viheryhteystarvemerkinän alueella. Sini-viheryhteyden mittakaava ja tarkka sijainti tarkentuu alempien kaavatasojen suunnittelun yhteydessä.

Sini-viheryhteystarve ei aiheuta metsänhoidollisia rajoituksia eikä se rajoita maa- ja metsätalouden harjoittamista. Merkintä ei edellytä maisematyölupaa ja varauksella ei ole MRL:n 30 §:n pykälän mukaisia suojelumääräyksiä eikä 33 §:n mukaista rakentamisrajoitusta.

Maakuntakaavassa esitettävien seudullisesti, maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittävien sini-viheryhteystarpeiden selvityspohjana on käytetty Kymenlaakson siniviherrakenne ja ekosysteemipalvelut (2017) -selvitystä. Suunnittelun tueksi on lisäksi laadittu erillisselvitys (2018) "Sini-viherrakenne maakuntakaavassa valmisteluvaiheen tarkastelu", jossa yhteystarpeet on perusteltu yksityiskohtaisesti. Suunnitteluratkaisut on tehty laajassa yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa.

Lähtökohtana on, että maakuntakaava ei voi syrjäyttää päätöksenteon perusteena olevaa lainsäädäntöä. Maakuntakaava ei toisin sanoen vaikuta päätöksentekoon siltä osin kuin tämän päätöksenteon oikeudellisista edellytyksistä on säädetty tyhjentävästi erityislaissa (Ympäristöministeriön raporteja, 18/2009, Maakuntakaavat maa- ja metsätalousalueilla). Maakuntakaavan merkinnöillä (esimerkiksi MU tai MY) ei ole suoraa vaikutusta maa- ja metsätalouden harjoittamiseen tai maaseuturakentamiseen (Ympäristöministeriön raporteja, 18/2009, Maakuntakaavat maa- ja metsätalousalueilla).

Suunnitteluratkaisujen perustelut ja kohdeluettelo -asiakirjassa todetaan Ohjausvaikutukset ja toteutus -kohdassa, että MY-, MU-, ge ja vy-merkintöjen osalta metsien käsittelyyn sovelletaan metsälakia ja että metsänhoidollisia rajoituksia ei aiheudu. Lisäksi todetaan, että merkinnät eivät edellytä maisematyölupaa ja varauksella ei ole MRL 30 §:n mukaisia suojelumääräyksiä eikä 33 §:n mukaista rakentamisrajoitusta.

Kaavamääräykset voivat olla yksityiskohtaisempaa kaavoitusta tai viranomaisten muuta toteuttavaa suunnittelua koskevia suunnittelumääräyksiä taikka suoraan maankäyttöä koskevia rakentamis- tai suojelumääräyksiä (Maakuntakaavan sisältö ja esitystapa - opas, ympäristöministeriö, 2002). Minkään maakuntakaavaluonnoksen merkinnän

kaavamääräyksessä ei ole lueteltu, mitä lakeja ko. merkinnän alueella tulee noudattaa. Metsälain soveltaminen metsänhoidossa MY-, MU- ja vy-merkintöjen alueella kuuluu luontevasti kohtaan, jossa kuvataan merkinnän ohjausvaikutukset ja toteutus. Tämän perusteella metsälain noudattamista ei ole tarpeen kuvata suunnittelumääräyksessä. On kuitenkin perusteltua lisätä vy-merkinnän suunnittelumääräykseen teksti:

"Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee turvata maa- ja metsätalouden sekä muiden maaseutuelinkeinojen toimintaedellytykset."

Sini-viheryhteystarve ja MY merkinnän Ohjausvaikutukset ja toteutus -osion maininnat METSO-ohjelmasta ja vapaaehtoisesta suojelusta merkinnän Ohjausvaikutukset ja toteutus -osiossa ovat vain esimerkkejä toteutuskeinoista, eivät suosituksia tai ohjeistuksia. Ohjausvaikutukset ja toteutus -osio avaa ja kuvaa kaavaratkaisua eikä se ole lainvoimaisesti sitova. On perusteltua tarkentaa tekstiä muotoon: *"Toteutumista on mahdollista tukea myös vapaaehtoisin toimenpitein sekä metsälain mahdollistamin eri keinoin."*

Vy- merkinnän Ohjausvaikutukset ja toteutus -osioon on perusteltua lisätä maininta, että kaavamerkinnän toteuttaminen alemmassa kaavoituksessa vaatii kohdekohtaisia, tarkempia selvityksiä merkinnän toteuttamisesta ja vaikutuksista. Merkinnän Perustelut-osioon voidaan lisätä maininta siitä, että merkintä on luonteeltaan kehittämisperiaatteellinen.

Maakuntakaavaratkaisun tavoitteena on ohjata yksityiskohtaisempaa suunnittelua ottamaan huomioon lisääntyvä metsien jokamiehenoikeuteen perustuva virkistyskäyttö alueilla, jotka sijaitsevat virkistys- ja luontomatkailun kannalta vetovoimaisilla alueilla. MU-merkinnällä osoitetaan saariston ja järviolueen veneretkeilyyn liittyvät ulkoilukohteet sekä retkeilyn kannalta tärkeät alueet ylomaakunnallisen reittien varrella. Merkintää käytetään myös alueilla, jotka sijaitsevat suurten ihmismäärien kannalta saavutettavuudeltaan hyvillä alueilla, esimerkiksi taajamien läheisyydessä, kansallispuistojen laidalla ja Verlan maailmanperintökohteen ympäristössä. MU-alueet on tarkistettu ja tarkennettu kaavaluonnoksen laatimisen yhteydessä. MU-aluevarauksen suunnittelumääräyksessä todetaan, että alueen ulkoilutoiminnot tulee suunnitella ja sijoittaa siten, ettei merkittävästi haitata alueen maa- ja metsätalousoikeuksia. Merkinnän ohjausvaikutukset ja toteutus -osioon voidaan lisätä teksti: Ulkoilureittien perustaminen edellyttää maanomistajan kanssa sopimuksia, joissa määritellään alueidenkäyttö sekä korvausmenettelyt.

Ma-alueet:

Maakuntakaavan ma-merkintä on osa-alueiden erityisominaisuuksia ilmaiseva merkintä. Ympäristöministeriön maakuntakaavamerkintöjä ohjaavan oppaan mukaan merkinnällä osoitetaan vähintään seudullisesti merkittäviä osa-alueiden erityisominaisuuksia, joiden säilyminen halutaan turvata. Alueella ei ole voimassa MRL 33§ mukainen rakentamisrajoitus. Kyseessä on siis erityisominaisuutta, tässä tapauksessa maisema-arvoja, osoittava merkintä. Ohjausvaikutukset ja toteutus-osiossa määritellyjä asioita ei ole tarkoituksenmukaista lisätä suunnittelumääräykseen.

EO-alueet:

Maa-ainesten otto on maa-ainelain ja ympäristönsuojelulain ohjaamaa toimintaa, ja

maakuntakaavan ohjausvaikutus maa-aineksen ottoalueiden toteutumiseen on todettu vähäiseksi. Maa-ainestonottoalueiden osalta maakuntakaavassa on aiemmin osoitettu POSKI -luokituksen mukaiset suositeltavat ja osittain suositeltavat maa-ainesten ottoalueet. Ottotoimenpiteitä ei kuitenkaan pystytä maakuntakaavalla tehokkaasti ohjaamaan näille alueille. Maa-ainesten ottoalueena (EO) on osoitettu ainoastaan maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittävä Virolahden rakennuskiven ottoalue. Muut maakunnassa olemassa olevat tai suunnitellut maa-ainestonottoalueet ovat paikallisesti merkittäviä, joten niitä ei ole tarkoituksenmukaista osoittaa maakuntakaavassa. EO-alueiden poistaminen (Virolahden rakennuskivialueita lukuunottamatta) maakuntakaavaluonnoksesta ei rajoita maa-ainesten tai kiviainesten hyödyntämismahdollisuuksia, koska maa-ainesten otto ratkaistaan maa-aineslain ja ympäristönsuojelulain mukaisesti lupakäsittelyn kautta.

Kaavaselostusta ja vaikutusten arviointia on perusteltua täydentää ja selventää EO-alueiden ratkaisuperiaatteen suhteen.

Ge-alueet:

Ge-merkinnät perustuvat maa-aineslain tarkoittamiin valtakunnallisesti merkittäviin geologisiin, biologisiin ja maisemallisiin arvoihin. Maakuntakaavassa osoitetaan harjunsuojeluohjelman mukaiset valtakunnallisesti arvokkaat harjualueet, valtakunnallisesti arvokkaat ja valtakunnallisesti arvokkaat moreenimuodostumat sekä maakunnallisesti merkittävät geologiset muodostumat. Lisäksi osoitetaan valtakunnallisesti arvokkaat tuuli- ja rantakerrostumat sekä kivikot, jotka pohjautuvat Suomen ympäristökeskuksen ja Geologian tutkimuskeskuksen tekemiin inventointeihin. Osa maakunnallisesti merkittävistä ge-alueista, kuten Jaalan de Geer-alue, on poistettu kaavaluonnoksesta.

Arvokkaat harjualueet tai muut geologiset muodostumat, joilla ei ole taloudellista merkitystä maa-ainesalueina, eivät edellytä toteuttamistoimenpiteitä. Maa-ainesasetuksen (926/2005) mukaan maakunnan liitolta on pyydettävä lausunto, jos lupahakemuksen tarkoittamalla alueella on huomattavaa merkitystä maakuntakaavoituksen kannalta. Alueilla, joille kohdistuu maa-aineksen ottotarpeita, harjualueiden tai muiden geologisten muodostumien turvaaminen tapahtuu maa-aineslupamenettelyn yhteydessä maa-aineslain ja maankäyttö- ja rakennuslain säännösten nojalla. Lupaviranomaiset harkitsevat tapauskohtaisesti lupakäsittelyssä, voidaanko ja miten laajasti ja millä tavoin toteutettuna ottaa kyseisiltä alueilta aineksia. Metsien käsittelyssä sovelletaan metsälakia. Maakuntakaavamerkintä ei edellytä maisematyölupaa.

Esitys Hallitus:

Lisätään sini-viheryhteystarve (vyt) -merkinnän suunnittelumääräykseen teksti:
"Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee turvata maa- ja metsätalouden sekä muiden maaseutuelinkeinojen toimintaedellytykset."

Lisätään sini-viheryhteystarve (vyt) -merkinnän Perustelut-osioon teksti: *Merkintä on luonteeltaan kehittämisperiaatteellinen.*

Lisätään sini-viheryhteystarve (vyt) -merkinnän Ohjausvaikutukset ja toteutus -kohtaan

teksti: *kaavamerkinnän toteuttaminen alemmassa kaavoituksessa vaatii kohdekohtaisia, tarkempia selvityksiä merkinnän toteuttamisesta ja toteutuksen vaikutuksista.*

Muokataan sini-viheryhteystarve (vyt)- ja MY-merkinnän Ohjausvaikutukset ja toteutus -kohdan metsiin liittyvää tekstiä muotoon: *"Toteutumista on mahdollista tukea myös vapaaehtoisin toimenpitein sekä metsälain mahdollistamin eri keinoin."*

Lisätään MU-merkinnän Ohjausvaikutukset ja toteutus -osioon teksti: *Ulkoilureittien perustaminen edellyttää maanomistajan kanssa sopimuksia, joissa määritellään alueidenkäyttö sekä korvausmenettelyt.*

Täydennetään ja selvennetään kaavaselostusta ja vaikutusten arviointia EO-alueiden ratkaisuperiaatteen suhteen.

Muilta osin ei muutoksia kaavaan.

6 Lausunto Vapo Oy

KL/741/1004000L/201
8

Kymenlaakson maakuntakaavassa lähtökohtana on, että aluevarauksia osoitetaan vain siltä osin ja sillä tarkkuudella kuin alueiden käyttöä koskevien valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden kannalta on tarpeen. Lisäksi osoitetaan tarpeet useamman kuin yhden kunnan alueidenkäytön yhteen sovittamiseksi. Pääosa maakuntakaava-alueesta on jätetty valkoiseksi alueeksi. Näillä alueilla ei ole todettu mitään valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävää käyttötarkoitusta. Valkoisia alueita koskevat maakuntakaavan koko suunnittelualuetta koskevat suunnittelumääräykset.

Näitä Kymenlaaksossa maakuntakaavoituksen käytettyjä lähtökohtia voidaan pitää hyvänä. Ne selkeyttävät maakuntakaavaa ja sen luettavuutta.

Luonnonsuojelualueina (SL-merkintä) kaavassa osoitetaan kaikki luonnonsuojelulain mukaiset luonnonsuojeluohjelma-alueet, luonnonsuojelulla toimitettavat Natura 2000 -ohjelman verkostoon kuuluvat alueet sekä kansallispuistot. Suojelualueina (S-merkintä) kaavassa osoitetaan luonnonsuojelun taan maakunnallisesti tai seudullisesti merkittäviä alueita tai kohteita. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Maakuntakaavan suojelualueisiin (S-merkintä) sisältyy ainakin yksi soiden- suojelun täydennysehdotukseen kuuluva alue. Tämän osalta haluamme muistuttaa, että soidensuojelun täydennysehdotus ei ole yksityisen maanomistuksen osalta velvoittava, vaan suojelun tulee perustua maanomistajan vapaaehtoisuuteen. Kaavan S-merkinnälle tulee olla maanomistajan lupa.

Turvetuotannossa olevien ja siihen varattavien alueiden osalta maakunta- kaavan suunnitteluratkaisu säilyy voimassa olevan kaavan mukaisena, muutamaa aluetarkennusta (Karhunsuon itäosa ja Heposaarensuo-Laki- asuo-Kähöjärvensuo) lukuun ottamatta.

Vapo Oy toteaa, että kaavaehdotukseen mennessä tuleen vähintään päivittää turvetuotannossa jo olevien alueiden osalta jäljellä olevat tuotantopinta--alat ja niiden rajaukset. Osia vanhoista tuotantoalueista on jo poistunut tuo-tannosta turpeen loppumisen vuoksi ja tulevina vuosinakin tuotannossa oleva pinta-ala pieneen edelleen. Vapa on osaltaan valmis tekemään tässä yhteistyötä maakuntakaavan valmistelijoiden kanssa.

Vanhojen tuotantoalueiden pinta-alan jatkuvan pienenemisen vuoksi maakuntakaavoituksen yhteydessä olisi ollut hyvä ajantasaistaa tieto uusista tuotantoon tuotantoteknisesti soveltuvista alueista ja päivittää aluevarauksia näiltä osin. Näin mahdollistetaan ja edistetään elinkeinon harjoittamista maakunnassa ja toisaalta edesautetaan alueellisen energiaomavaraisuuden kasvattamista. Turpeella on merkitystä myös kuivikemateriaalina ja lan-nansitojana esim. nauta- ja siipikarjatiljoilla. Lisäksi turpeille on kasvava merkitys myös kasvihuoneviljelyssä kasvualustojen raaka-aineena.

Todettava kuitenkin on, että nykyiselläänkin Kymenlaakson maakuntakaava mahdollistaa ympäristöluvan saannin uusille tuotantoalueille kaavan ns. valkoisille alueille ympäristönsuojelulain sallimissa puitteissa. Ympäristönsuojelulaki ohjaa uutta turvetuotantoa ensisijaisesti luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneille soille, joilla YSL §13, YSA §44 ja ympäristönsuojeluasetuksen muistion mukaan tarkoitetaan valtioneuvoston periaatepäätöksessä esitetyn luonnontilaisuusluokituksen 0-2 luokan suoaltaita.

Vastine:

Soidensuojelun täydennysehdotus on huomioitu Kymenlaakson maakuntakaavan 2040 luonnoksessa siten, että ainoastaan valtion mailla sijaitsevat täydennysehdotuksen suot osoitetaan luonnonsuojelualue (SL) merkinnällä. Kymenlaaksossa tällaisia soita on ainoastaan yksi, Kauriosuo, joka sijaitsee Anttilankankaan pohjoispuolella, Kouvolassa. Kymenlaakson voimassa olevien kaavojen suhdetta soidensuojelun täydennysehdotuksen aluerajauksiin on tarkasteltu maakuntakaavan 2040 selvityksessä Kymenlaakson arvokkaat suot (2017). On perusteltua selvittää ympäristöministeriön tarkempi ohjeistus soidensuojelun täydennysohjelman kohteista.

Honkalamminsuo ja Kajasuo-Lamminsuo -alueella on jo voimassa olevissa maakuntakaavoissa osoitettu suojelualueita (S), jotka ovat vuonna 2008 valmistuneessa Kajasuon ja sen lähialueiden soista tehdyssä luontoarvojen selvityksessä todettu maakunnallisesti merkittäviksi. Selvitys on maakuntakaavan 2040 valmisteluvaiheessa todettu ajantasaiseksi ja alueen suot osoitetaan maakuntakaavaluonnoksessa voimassa olevien maakuntakaavojen mukaisesti suojelualue (S) -merkinnällä.

Maakuntakaavaluonnoksessa turvetuotantoalueista (EOt) on rajattu pois Karhunsuon itäosa ja Heposaarensuo-Lakiasuo-Kähöjärvensuo, koska niissä turpeen ottaminen on vastoin nykykäytäntöä, kun kyseessä on ojitamaton ja luonnontilainen suo. Muilta osin maakuntakaavaluonnoksen suunnitteluratkaisu turvetuotannon osalta on säilytetty

ennallaan, eli maakuntakaavaluonnoksessa on esitetty ympäristöluvan saaneet turvetuotantoalueet sekä joitakin potentiaalisia turvetuotantoalueita, joiden on yleispiirteisesti arvioitu olevan turvetuotantoalueiksi soveltuvia, luonnontilaltaan pitkälle muuttuneita turvealueita, ja joiden ottotoiminnan edellytykset on selvitetty.

Kymenlaakson maakuntakaava mahdollistaa ympäristöluvan saannin EOt-alueiden lisäksi valkoisille alueille ympäristönsuojelulain sallimissa puitteissa. Uusien, maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävän kokoisten tuotantoalueiden osalta maakuntakaavan ohjausvaikutus on pieni, koska tuotantoalueiden perustaminen ratkaistaan ympäristölainsäädännön ja -luvituksen kautta. Kaavaehdotukseen on perusteltua tarkistaa turvetuotannossa jo olevien alueiden osalta jäljellä olevat tuotantopinta--alat ja tarkistaa turvetuotantoalueiden suunnitteluratkaisua.

Esitys Hallitus:

Tarkistetaan turvetuotannossa jo olevien alueiden osalta jäljellä olevat tuotantopinta--alat ja tarkistetaan turvetuotantoalueiden suunnitteluratkaisua.

Selvitetään ympäristöministeriön ohjeistus soidensuojelun täydennysohjelman kohteista.

7 Lausunto Bioenergia

KL/763/1004000L/201
8

Kymenlaaksossa on laadittu viime vuosina kaikkiaan viisi vaihemaakuntakaavaa. Monet voimassa olevien vaihekaavojen suunnitteluratkaisut ja niiden perustelut ovat vielä ajan tasalla ja niiden selvitys-, seuranta- ja arviointiaineistoa on voitu monipuolisesti hyödyntää kaavoitusprosessin aikana.

”Kymenlaakson maakuntakaava 2040” on kokonaismaakuntakaava, joka sisältää kaikki maankäyttömuodot ja kaikki maakuntakaavan osa-alueet. Maakuntakaava on yleispiirteinen maankäyttösuunnitelma, joka jättää paikalliset alueidenkäyttöä koskevat kysymykset alempiasteisen kaavoituksen ratkaistaviksi. Kaavan tavoitteena on luoda edellytykset hyvälle elin- ja toimintaympäristölle ja vahvistaa Kymenlaakson kilpailukykyä. Osana tätä tavoitetta on tukea luonnonvarojen kestäväää käyttöä ja yhdyskuntarakenteen ekotehokkuutta.

Kokonaismaakuntakaavan tavoite on myös parantaa kaavan selkeyttä ja luettavuutta, korostaa maakuntakaavan strategisuutta sekä kehittää maakuntakaavan esitystapoja. Bioenergia ry katsoo, että kaavan selkeyden ja luettavuuden kannalta tavoite on onnistunut. Aluevarauksia on osoitettu vain siltä osin valtakunnallisten ja maakunnallisten alueiden käytön tavoitteiden sekä seudullisten tarpeiden yhteensovittamisen kannalta on tarpeen.

Pääosa maakuntakaava-alueesta on valkoista aluetta, jota koskee maakuntakaavan yleiset suunnittelumääräykset. Valkoisten alueiden käytöstä päättäminen jää kuntatasolle, ja kunta voi sijoittaa varsin vapaasti näille alueille eri toimintoja. Tämä on omiaan joustavoittamaan monia biotalouden vaatimia käytännön investointipäätöksiä.

Kymenlaakson maakuntakaava mahdollistaa ympäristöluvan saannin valkoisille alueille

ympäristönsuojelulain sallimissa puitteissa. Ympäristönsuojelulaki ohjaa uutta turvetuotantoa ensisijaisesti luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneille soille, joilla YSL §13, YSA §44 ja ympäristönsuojeluasetuksen muistion mukaan tarkoitetaan valtioneuvoston periaatepäätöksessä esitetyn luonnontilaisuusluokituksen 0-2 luokan suoaltaita.

Vanhoilla turvetuotantoalueilla on paikoin runsaasti jo tuotannosta poistunutta pinta-alaa tuotannossa oleva ala pienenee edelleen. Bioenergia ry huomauttaa, että kaavaehdotusvaiheessa turvetuotannosta jo poistuneet alueet tulee päivittää, ja olemme valmiita kokoamaan jäsenkunnaltamme vaadittavia tietoja. Olemme myös käytettävissä kokoamaan tietoa uusista turvetuotantoon soveltuvista alueista, jotta alaan liittyvä elinkeinotoiminta voisi jatkua ja alueellista energiaomavaraisuutta voitaisiin turvata. Kymenlaaksossa turpeella on merkitystä myös jatkossa laadukkaana kuivikemateriaalina ja ravinteiden sitojana. Monissa maakunnan kasvihuoneissa turvetta käytetään paitsi lämmönlähteenä myös kasvualustojen raaka-aineena.

Vastine:

Kaavaehdotukseen on perusteltua tarkistaa turvetuotannossa jo olevien alueiden osalta jäljellä olevat tuotantopinta--alat ja tarkistaa turvetuotantoalueiden suunnitteluratkaisua.

Esitys Hallitus:

Tarkistetaan turvetuotannossa jo olevien alueiden osalta jäljellä olevat tuotantopinta--alat ja tarkistetaan turvetuotantoalueiden suunnitteluratkaisua.

7 Lausunto Kokoomuksen Kotkan Kunnallisjärjestö ry

KL/758/1004000L/201
8

Kokoomuksen Kotkan Kunnallisjärjestö (jäljempänä Kokoomus) toteaa lausunnossaan, että Maakuntakaava 2040 noudattelee hyvin erityisesti Etelä- Kymenlaakson osalta Kotkan-Haminan seudun strategista yleiskaavaa, joka on huolellisesti valmisteltu.

Kokoomus haluaa korostaa, että uudessa kaavassa edistetään elinkeinotoimintaa ja sitä tukevaa asumis- ja maankäyttöpolitiikkaa sekä liikkumis- ja ajanvietepalveluiden joustavaa ja saumatonta yhteensovittamista. Kymenlaakson sisäinen joukkoliikenne tulee olla sujuvaa ja palvella ihmisten liikkumistarpeita monipuolisesti. Joukkoliikenteen uusille innovaatioille tulee osoittaa tila ja mahdollisuuksia. Seudun sisäistä raideliikennettä erityisesti Etelä-Kymenlaaksossa on kehitettävä Pyhtää-Vaalimaa välillä.

Kymenlaakson kansallispuistot ja Kotkan kansallinen kaupunkipuisto luovat edellytyksiä matkailuliiketoiminnan kehittymiselle. Kansallispuistojen tehtävä onkin olla matkailuliiketoiminnan houkuttimia ja luoda elinkeinoelämälle palvelusisältöä. Elinkeinoelämän palvelutarjonnalle on luotava mahdollisuuksia näiden puistokokonaisuuksien tuntumaan.

E18 -kehityskäytävä on hyvä esimerkki onnistuneesta liikennepoliittisesta hankkeesta. VT15 tie Kotkasta Mikkeliin 3-4 kaistaisena on oltava päämääränä. Kokoomus pitää tärkeänä myös yhteyttä Etelä-Karjalaan jolloin joko VT26 Haminasta Taavettiin tai tie

387 Vaalimaalta Lappeenrantaan tulee kehittää turvalliseksi 3-4 kaistaiseksi valtatieksi. Kymenlaakson sijainti kahden metropolialueen välissä luo haasteita ja mahdollisuuksia. Kokoomus pitää erittäin tärkeänä, että raideliikenteen palvelutasoa nykyisillä reiteillä lisätään Kouvola-Kotka välin tuplaraiteella ja ratojen kantokykyä parannetaan teollisuuden ja satamien raskaiden kuljetusten tarpeisiin. Satamien laajeneminen tulee mahdollistaa ja niiden logististen reittien varrelle on varattava suuremmallekin teollisuudelle riittävästi houkuttelevaa tilaa.

Kokoomus korostaa, että meriväylät Kymenlaaksossa tulee pitää nykyaikaisina ja niiden turvallisuustasoa tulee parantaa. Kokoomus haluaa avata keskustelun meriväylän mahdollisuudesta HaminaKotka-satamasta Suursaaren itäpuolitse Viron Sillamäkeen ja Pietariin. Lyhyt laivareitti loisi Suomenlahtea ylittävälle tavara- ja matkustajavirroille lisää resursseja Helsingin ruuhkaisen reitin lisäksi. Kotka-Sillamäki reitti on puuttuva palanen tulevaisuuden "Silkkitiellä" Euroopasta-Riikan ja Tarton kautta-Suomeen ja kohti arktisen Koiliväylän satamaa Norjan Kirkkoniemessä ja siitä Aasian markkinoille. Vaihtoehtoiset reitit luovat mahdollisuuksia itseohjautuville robotiikkaan perustuville tavaravirroille.

Digitalisaatio ja robotiikka eivät ole Kymenlaakso 2040:ssä mikään irtonainen palikka, vaan käyttöliittymä työssä, asumisessa ja opiskelussa - elämässä. Itseohjaavat kulkuneuvot, robotiikka yleensäkin, jalankulkua avustavat liikkumisvälineet, oppivat esineet, 3D-tulostus ja keinoäly helpottavat ihmisten arkea ja teollisuutta. Tälle kehitykselle on annettava tilaa ja luotava edellytyksiä ja mahdollisuuksia yhteiskuntasuunnittelussa.

Maakunnan on oltava ihmisille ja yrityksille hyvä ja turvallinen ympäristö - kotisatama, joka tarjoaa riittävästi virikkeitä ja mahdollisuuksia elää, opiskella, tehdä työtä ja harrastaa. Ikääntyvän väestön tarpeet, ihmisten luontainen kanssakäyminen luonnon kanssa ja kestävä kehitys pitää varmistaa suunniteltaessa uutta Kymenlaaksoa.

Kokoomuksen Kotkan Kunnallisjärjestö seuraa tiivistä Maakuntakaavaprosessia ja osallistuu sen laatimiseen aktiivisesti prosessin eri vaiheissa. Olemme tyytyväisiä kaava luonnokseen tässä vaiheessa ja emme tee siihen muutosehdotuksia.

Vastine:

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan maakuntakaava on ohjeena laadittaessa yleiskaavaa. Maakuntakaavaa ja Kotkan-Haminan seudun strategista yleiskaavaa on laadittu yhtäaikaaisesti ja vuorovaikutteisesti. Kaavojen ratkaisut eivät ole keskenään ristiriidassa, mutta strateginen yleiskaava ei kuitenkaan voi ohjata maakuntakaavaa.

Kymenlaakson maakuntakaavan 2040 luonnoksessa on osoitettu kaksi uutta työpaikka- aluetta hyvin saavutettaville sijainneille tiestön varteen ja olemassa olevan yhdyskuntarakenteen yhteyteen. Lisäksi on osoitettu teollisuus- ja varastoalueita varautuen paljon tilaa ja hyviä logistisia valmiuksia vaatvien uusien globaalien teollisuudenhaarojen aluetarpeisiin. Satama-alueilla on kaavan mahdollistamaa laajenemisvaraa. Näiden kautta luodaan uusia mahdollisuuksia elinkeinoelämän toiminnoille ja tuetaan jo olemassa olevia. Myös asuminen sijoittuu lähelle tukien eheän alue- ja yhdyskuntarakenteen muodostumista.

Maakuntakaava edistää joukkoliikenteen kehittämistä sekä kaavamerkintöjen että kaavamääräysten kautta. Esimerkiksi tieliikenteen yhteystarve Kotkansaari-Halla muodostaisi joukkoliikenteelle rengasyhteyden. Ratahallintokeskus on vuonna 2008 selvittänyt Helsingistä itään kulkevan uuden ratalinjauksen tarpeellisuutta Helsingin ja Pietarin välisessä liikenteessä. Selvityksessä tarkasteltiin neljää eri perusvaihtoehtoa, joista yksi kulkee Kouvolan kautta. Selvityksessä todettiin, ettei mikään neljästä vaihtoehdosta ole yhteiskuntataloudellisesti kannattava käytetyillä mittareilla. Vaihtoehdoilla kuitenkin todettiin olevan merkittäviä vaikutuksia alueiden kehittämisedellytyksiin ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin. Kouvolan vaihtoehto oli perusvaihtoehdoista yhteiskuntataloudellisesti kustannustehokkain. Helsinki-Kotka-Luumäki -vaihtoehto oli liikenneyhteyksien parantumisen ja aluerakenteen kehittämisedellytysten kannalta tasapainoisin ja eniten uusia mahdollisuuksia avaava. Näin ollen maakuntakaavassa on osoitettu molemmat vaihtoehdot yhteystarvemerkinällä Koskenkylä-Kouvola ja ohjeellisena ratalinjauksena maakunnan raja-Kotka ja edelleen Haminasta itään yhteystarvemerkinällä. Maakuntakaavamerkinnot ovat yhtenevät Uudenmaan maakuntakaavan kanssa. Kyseistä selvitystä on lähdetty ajantasaistamaan Liikenneviraston johdolla vuoden 2018 syksyllä. Maakuntakaavan jatkotyöstössä tullaan huomioimaan mahdolliset uuden selvityksen tulokset. Raideliikenteen kehittäminen korostuu kaavassa yhtenä merkittävänä tekijänä. Kotka-Kouvola -yhteysväli, mukaan lukien HaminaKotkan satamaan johtavat raiteet, on merkitty kehitettävä päärata -kaavamerkinällä. Kaavaehdotukseen lisätään samalla merkinällä Savon rata.

Valtatie 26 ja maantie 387 muodostavat liikennekäytävän ja keskenään vaihtoehtoisen reitin Haminan ja Lappeenrannan sekä laajemmin pääkaupunkiseudun ja itäisen Suomen välillä. Vuonna 2017 valmistuneen liikennekäytäväselvityksen mukaan väyliä parannetaan ja kehitetään tieparina vastaamaan liikenteen kasvua ja lisäämään turvallisuutta huomioiden samalla teiden roolit. Lisäksi varaudutaan nostamaan maantien 387 toiminnallinen luokka kantatieksi. Vt 26 muutetaan kaavaehdotuksessa kehitettäväksi valtatieksi ja mt 387 kehitettäväksi kantatieksi.

Matkailua ja sen kehittämistä tuetaan erityisesti osoittamalla matkailupalvelujen alueet sekä matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueet. Näistä useat sijoittuvat joko kansallispuistojen sisään tai tuntumaan. Lisäksi koko Kymenlaakson laajuiset sini-viheryhteystarpeet luovat mahdollisuuksia luontomatkailun kehittämiseen. Kimolan kanavan mahdollistama sisävesimatkailu on tunnustettu maakuntakaavan laadinnan yhteydessä yhdeksi potentiaaliksi Pohjois-Kymenlaakson matkailun kehittämisessä. Alueen yhteys Vuolenskoski-Vierumäki-Heinola suuntaan on myös ilmeinen. On perusteltua laajentaa kaavaluonnoksen Verla-Repovesi-alueen matkailun kehittämisen kohdealuetta kattamaan myös Pyhäjärven ja Kimolan alueet. Näin kehittämisperiaatemerkinä linkittää Pohjois-Kymenlaakson matkailullista kehittämistä myös Vuolenskoski-Vierumäki suuntaan.

Kaavaratkaisut toteuttavat maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n maakuntakaavan sisältövaatimuksia. Muilta osin merkitään tiedoksi.

Esitys Hallitus:

Vt 26 muutetaan kaavaehdotuksessa kehitettäväksi valtatieksi ja mt 387 kehitettäväksi

kantatieksi.

Esitetään Savon rata kehitettävä päärata -merkinnällä.

Laajennetaan Verla-Repovesi -alueen matkailun kehittämisenkohdealue-merkintää kattamaan myös Pyhäjärven ja Kimolan alueet.

Muilta osin merkitään tiedoksi.

7 Lausunto Kotkan ympäristöseura ry

KL/808/1004000L/201

8

1. RATALINJAUS KOUVOLA-PORVOO ON EHDOTTOMASTI POISTETTAVA.

2. MUSSALON SATAMAN VARAUS VEHKALUODON KOHDALTA POIS.
LUONNOLLINEN RAJA ON VESIALUE MUSSALON JA VEHKALUODON VÄLISSÄ.

3. VALTAKUNNALLISEKSI TAVOITTEEKSI ON TULOSSA LUOPUMINEN TURPEEN KÄYTÖSTÄ ENERGIAN TUOTANNOSSA. TÄMÄN TULEE ILMETÄ MYÖS KAAVASSA.

4. KAAVAAN TULEE MERKITÄ SUOJELUKOhteiksi VÄHINTÄÄNKIN SEUDULLISESTI MERKITTÄVÄT KYLÄT, SAARISTOSSA HAAPASAARI, TAMMIO JA KAUNISSAARI SEKÄ ARVOKKAAT KYLÄMAISEMAT KUTEN HURUKSELA.

5. KANSALLISPUISTOJEN MAHDOLLISET LAAJENNUSALUEET TULEE OSOITAA.

Vastine:

1. Kouvola-Porvoo -ratalinjaus on osoitettu raideliikenteen yhteystarve-merkinnällä. Ratahallintokeskus on vuonna 2008 selvittänyt Helsingistä itään kulkevan uuden ratalinjakunnan tarpeellisuutta Helsingin ja Pietarin välisessä liikenteessä. Selvityksessä tarkasteltiin neljää eri perusvaihtoehtoa, joista yksi kulkee Kouvolan kautta. Selvityksessä todettiin, ettei mikään neljästä vaihtoehdosta ole yhteiskuntataloudellisesti kannattava käytetyillä mittareilla. Vaihtoehdoilla kuitenkin todettiin olevan merkittäviä vaikutuksia alueiden kehittämisedellytyksiin ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin. Kouvolan vaihtoehto oli perusvaihtoehdoista yhteiskuntataloudellisesti kustannustehokkain. Helsinki-Kotka-Luumäki -vaihtoehto oli liikenneyhteyksien parantumisen ja aluerakenteen kehittämisedellytysten kannalta tasapainoisin ja eniten uusia mahdollisuuksia avaava. Näin ollen maakuntakaavassa on osoitettu molemmat vaihtoehdot yhteystarve-merkinnällä Koskenkylä-Kouvola ja ohjeellisena ratalinjakunnana maakunnan raja-Kotka ja edelleen Haminasta itään yhteystarve-merkinnällä. Maakuntakaavamerkinnot ovat yhtenevät Uudenmaan maakuntakaavan kanssa. Kyseistä selvitystä on lähdetty ajantasaistaa Liikenneviraston johdolla vuoden 2018 syksyllä. Maakuntakaavan jatkotyöstössä tullaan huomioimaan mahdolliset uuden selvityksen tulokset.

2. Mussalon satama-alue esitetään kokonaismaakuntakaavassa voimassa olevien maakuntakaavarakaisujen mukaisesti. Satamalaajennuksen tarpeisiin ja siihen liittyviin perusteluihin ei ilmennyt muutostarpeita.

Maakuntakaava laadittaessa on maakuntakaavan sisältövaatimuksia koskevan maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaan muun muassa kiinnitettävä erityistä huomiota maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin sekä ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin. Kymenlaakson teollisuuden toimintaedellytysten turvaaminen ja maakunnan kehittäminen kuljetustoimintojen logistisena solmukohtana on oleellinen tavoite maakunnan pitkän aikavälin suunnittelussa. Tavoite sisältyy mm. Kymenlaakson maakuntasuunnitelmaan ja -ohjelmaan.

Suomen ulkomaankaupan kuljetuksista merikuljetukset ovat keskeisessä asemassa. Noin 90 prosenttia Suomen vienti- ja tuontiliikenteestä kulkee meritse. HaminaKotka on Suomen suurin meriliikenteen vientisatama ja merkittävä Itämeren tavaraliikenteen keskus. HaminaKotkan sataman liikenteen määrä kasvaa. Kasvu on viime aikoina jopa ennätyskova. Mussalon satamalla ja siihen liittyvillä toiminnoilla on oleellinen vaikutus maakunnan ja koko maan taloudelle ja työllisyydelle. HaminaKotka on erikoistunut myös vaativien projektikuljetusten käsittelyyn sekä luonut edellytyksiä teollisuuden sijoittumiselle sataman palvelualueelle. Satama-alue on suunniteltu vastaamaan pitkän aikavälin kasvua, joten alueella tulee olla runsaasti tilaa yritysten investointeja ja laajennuksia varten.

Satamalaajennukset ovat ajankohtaisia sekä Haminassa että Kotkan Mussalossa. Mussalon satamanosassa nykyiset toimipaikat alkavat olla täynnä. Satama tarvitsee lisää tilaa ja sitä löytyy satama-alueen länsiosasta, jonne rakennetaan parhaillaan niin sanottua D-alueita. Tulevaisuudessa alueen laajeneminen jatkuu. Uusi alue tulee Suomen vientiteollisuuden käyttöön. HaminaKotkan satamassa uskotaan vahvasti, että muun muassa Suomen metsä- ja paperiteollisuuden vienti kasvaa tulevaisuudessakin. Laajennusta tehdään Vehkaluodon saarta kohti, mutta hitaasti.

Laajennushankkeiden keskeinen tavoite on HaminaKotkan sataman kansainvälisen kilpailukykyyn varmistaminen. Sataman toimintaympäristö muuttuu nopeasti ja jatkuvasti. Em. syystä maakuntakaavassa on varattu riittävän laajat alueet HaminaKotkan sataman joustavalle ja vaihtoehtoiselle kehittämiselle.

Mussalon sataman pitkän aikavälin laajennuksia varten on laadittu YVA-selvitys vuonna 2006 ja yleissuunnitelma vuonna 2007. Suunnitelmissa on varattu 160 hehtaaria laajennusalueita Mussalon länsipuolelle. YVA prosessin aikana saadut tiedot toimivat lähtökohtana voimassa olevien maakuntakaavojen ratkaisuille. Mahdolliset ympäristöriskit ja haitat käsitellään alueeseen liittyvässä suunnittelumääräyksessä. Kotkan Mussalon sataman maakuntakaavaratkaisusta on olemassa korkeimman hallinto-oikeuden päätös.

3. Maakuntakaavan tavoiteasiakirjassa linjataan, että maakuntakaavan tavoitteena on edistää uusiutuvan energian tuotantomahdollisuuksia. Koko kaava-alueita koskeva uusiutuvaan energiaan liittyvä suunnittelumääräys edellyttää, että *alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee selvittää edellytyksiä uusiutuvaan energiaan perustuvien järjestelmien käyttöön*. Turvetuotantoalue EOt -merkinnällä osoitetaan turvetuotantoalueita, joilla on voimassa oleva ympäristölupa sekä turvetuotantoalueiksi soveltuvia, luonnontilaltaan pitkälle muuttuneita turvealueita, joiden ottotoiminnan edellytykset on selvitetty. Turvetuotantoalueista on rajattu pois

Karhunsuon itäosa ja Heposaarensuo-Lakiasuo-Kähöjärvensuo, koska niissä turpeen ottaminen on vastoin nykykäytäntöä, kun kyseessä on ojittamaton ja luonnontilainen suo. Muilta osin maakuntakaavaluonnoksen suunnitteluratkaisu turvetuotannon osalta on säilytetty ennallaan, eli maakuntakaavaluonnoksessa on esitetty ympäristöluvan saaneet turvetuotantoalueet sekä joitakin potentiaalisia turvetuotantoalueita, joiden luonnontila ja vesistövaikutukset on yleispiirteisesti arvioitu. Kaavaehdotukseen on perusteltua tarkistaa turvetuotannossa jo olevien alueiden osalta jäljellä olevat tuotantopinta--alat ja tarkistaa turvetuotantoalueiden suunnitteluratkaisua.

4. Maakuntakaavassa on osoitettu valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009) sekä valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet. Haapasaari, Tammio ja Kaunnissaari sekä Huruksela sijaitsevat valtakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella. Kaikki em. kylät on osoitettu kylämerkinnällä (at) ja ne sijaitsevat maakuntakaavan kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeällä alueella (ma/v). Näin ollen ko. kylien rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman arvot on huomioitu maakuntakaavassa.

5. Kansallispuistojen perustamisesta ja tarkoituksesta säädetään lailla. Itäisen Suomenlahden kansallispuiston laajenemiseen on varauduttu vuonna 2012 hyväksytyssä Itäisen Suomenlahden käyttö- ja hoitosuunnitelmassa. Suunnitelman mukaan kansallispuistoon voidaan liittää suunnittelualueen kaikki Metsähallituksen hallinnoimat maa-alueet sekä yksityisluontoiset valtion vesialueet, jos se laajennusta valmisteltaessa nähdään tarkoituksenmukaiseksi. Poikkeuksena edellä mainitusta ovat ne alueet, joilla puolustusvoimien vuokraus edelleen jatkuu. Maakuntakaavassa on osoitettu eah/s-merkinnällä Vanhankylänmaan ja Mustamaan saaret. Merkintä osoittaa puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueita, joiden toissijainen käyttötarkoitus on luonnonsuojelu. Näillä saarilla on huomattavaa merkitystä merellisen luonnon arvoalueina ja mikäli puolustusvoimat luopuu saarista, voitaisiin liittää ne Itäisen Suomenlahden kansallispuistoon. Muiden Kymenlaakson kansallispuistojen laajentamista ei ole erikseen selvitetty ja laajentamista säätelee laki. Maakuntakaavalla ei oteta kantaa erillislainsäädännön puitteissa tehtäviin ratkaisuihin eikä maakuntakaava estä kansallispuistojen laajentamista.

Esitys Hallitus:

Huomioidaan maakuntakaavan jatkotyöstössä mahdolliset uudet itärataselvitysten tulokset.

Tarkistetaan turvetuotannossa jo olevien alueiden osalta jäljellä olevat tuotantopinta--alat ja tarkistetaan turvetuotantoalueiden suunnitteluratkaisua.

Muilta osin ei muutoksia kaavaan.

7 Lausunto Kymenlaakson Kylät ry

KL/749/1004000L/201

8

On hienoa, että alueen erityispiirteenä on nostettu esiin kaupungin läheisen maaseudun runsaus ja vilkas vuorovaikutus maaseudun ja kaupunkialueen välillä. Nykytilanteen tarkastelussa todetaan, että kaupunkien läheinen maaseutu pysyy elinvoimaisena, mutta palvelut tukeutuvat kaupunkikeskuksiin. Haluamme korostaa, että maaseudun

palvelut voidaan säilyttää ja niitä voidaan myös lisätä sektorirajat ylittävällä yhteistyöllä ja uusien teknologioiden käyttöönotolla.

Aineisto on yleisesti ottaen selkeästi kuvattu. Kiinnitimme kuitenkin huomion siihen, että jossain kohdissa aineisto on epälooginen. Esimerkiksi Utti ja Kaipainen mainitaan molemmat Kymenlaakson yhdyskunta -ja taajamarakenteen vaihtoehdot selvityksessä muuna taajamana, mutta Kylätarkastelu -selvityksessä Uttia ei ole mainittu lainkaan.

Olemme huolissamme siitä, aiheuttaako ilman merkintää jääminen kylälle leiman "kylä ilman tulevaisuutta". Tämän takia on hyvä, että suunnitteluratkaisujen perusteluissa todetaan ja korostetaan, että maakuntakaava ei estä normaalein haja- asutusperiaattein sijoituvaa asumista tai paikallista yritystoimintaa eikä estä minkään kylämaisen alueen kehittämismahdollisuuksia.

Vastine:

Maakuntakaavalla ratkaistaan maakunnallisesti tai seudullisesti merkittäviä maankäytön kysymyksiä. Kunnallisesti ja paikallisesti merkittävät maankäyttökysymykset ratkaistaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Näin ollen maakuntakaavassa osoitetaan maakunnallisesti merkittävä keskeinen maaseudun kylärakenne. Maakuntakaavassa ei lähtökohtaisesti osoiteta sellaisia kyliä, jotka sijoittuvat kaupunkien kehysalueelle. Maakuntakaavan kylä-merkinnällä osoitetaan sellaiset kylät, joiden todetaan muodostavan rakenteellisesti selvän kylä-alueen, ovat elinvoimaisia asukasmäärän, palvelutarjonnan ja kehittämispotentiaalin näkökulmasta sekä saariston erityisesti matkailuun ja loma-asutukseen tukeutuvat kylät. Muiden kylien kehittämistä ja maankäytöllistä suunnittelua edistetään kuntatason kaavoituksen ja suunnittelun keinoin.

Esitys Hallitus:

Merkitään tiedoksi.

7 Lausunto Kymenlaakson Liikunta ry

KL/713/1004000L/201

8

Kymenlaakson Liikunta ry katsoo, että Kymenlaakson maakuntakaava 2040 luo maakunnallisen perustan maankäytön kehittämiseen. Asukkaiden ja toteuttajien hyvinvoinnilla on erittäin merkittävä vaikutus maakunnan eri strategioiden toteuttamiseen. Maakuntakaava 2040 taajama-alueille tulee varata ja toteuttaa vapaa-alueiden riittävyys, yhteydet virkistysalueille ja sekä virkistysreitistöjen jatkuvuus. Eriasteiset virkistykseen ja ulkoiluun tarkoitetut alueet ja reitit tulee olla kohtuullisesti saavutettavissa myös kevyen liikenteen välineillä. Esitettyjen reittien lisäksi kaavassa tulee ottaa kantaa koko Kymenlaakson taajamaosien välisiin kevyen liikenteen väyliin. Tavoitteena tulee olla kattava verkosto.

Kymenlaakson maakuntakaava 2040 luo maakunnallisen perusta maankäytön kehittämiseen. Kehittämistä tekevät kuitenkin asukkaat ja eri toteuttajat. Asukkaiden ja toteuttajien hyvinvoinnilla on erittäin merkittävä vaikutus maakunnan eri strategioiden toteuttamiseen. Asuinympäristöllä on laaja merkitys maakunnan vetovoimaisuuteen. Työn jälkeen myös vapaa- ajan palvelut ovat heti toiseksi tärkeimpänä asiana ihmisten

kotipaikkaa valitessa. Jo pelkästään vetovoimaisuuden lisäämiseksi vapaa-aikapalveluihin tulee kiinnittää huomiota. Maakuntakaavan toteutuksen kannalta on tärkeää, että edistetään Kymenlaakson hyvinvointia ja terveyttä. Arjen kestävän liikkumisen edistämisen huomioimista pidämme erittäin tärkeänä. Liikuntaolosuhteissa on tärkeimpinä toimenpide-ehdotuksena mm. viheralueiden ja virikepuistojen lisääminen kaavoituksessa.

Maakuntakaava 2040 tulee ottaa kantaa taajama-alueiden vapaa-aikapalveluihin niin, että taajama-alueille tulee varata ja toteuttaa vapaa-alueiden riittävyys, yhteydet virkistysalueille ja sekä virkistysreitistöjen jatkuvuus. Tämä onkin huomioitu kaavamääräyksenä.

Eriasteiset virkistykseen ja ulkoiluun tarkoitetut alueet ja reitit tulee olla kohtuullisesti saavutettavissa myös kevyen liikenteen välineillä.

Kaavaluonnoksessa on esitetty ylimaakunnalliset pyöräily- ja melontareitit. Näiden lisäksi kaavassa tulee ottaa kantaa koko Kymenlaakson taajamaosien välisiin kevyen liikenteen väyliin. Tällä hetkellä niitä on jo kohtuullisesti, mutta ei kattavasti. Tavoitteena tulee olla kattava verkosto. Kevyen liikenteen väylät toimivat jo nyt hyötyliikunnan, työmatkaliikunnan sekä vapaa-ajanliikunnan väylinä eri välineillä.

Vastine:

Kymenlaakson maakuntakaavan 2040 luonnoksessa pyritään edistämään kestävästä liikkumisesta ja terveysliikuntaa monin eri tavoin.

Taajama-alueiden vapaa-alueiden riittävyys, yhteydet virkistysalueille sekä virkistysreitistöjen jatkuvuus turvataan A Taajamatoimintojen alue -merkinnällä, jolla osoitetaan yksityiskohtaista suunnittelua edellyttävät asumiseen, palvelu- ja työpaikka- sekä muihin taajamatoimintoihin varattavat rakentamisalueet. Merkintä sisältää mm. taajamien sisäiset liikenneväylät, kevyen liikenteen väylät, ulkoilureitit sekä virkistys- ja puistoalueet. Merkinnän suunnittelumääräyksessä todetaan, että yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa rakentaminen ja muu maankäyttö on sopeutettava ympäristöönsä niin, että ympäristö-, luonto- ja kulttuuriperintöarvojen säilyminen turvataan. Taajama-alueita laajennettaessa tulee turvata sekä olemassa olevien että uusien taajaman osien yhteydet taajamarakenteen ulkopuolisiin yhtenäisiin virkistysalueisiin. Taajama-alueilla tulee myös varmistaa niiden sisäisten vapaa-alueiden riittävyys sekä virkistysreitistöjen jatkuvuus. Lisäksi alueen käytön suunnittelussa on huolehdittava kestävästä liikkumisesta toimintaedellytyksistä eri liikkumismuodot huomioiden.

Esitettyyn sini-viherrakenteeseen kytkeytyy terveysliikuntanäkökulma, koska sen kautta on mahdollista edistää myös maakunnallisia terveysliikunnan olosuhteita. Myös ylimaakunnalliset pyöräilyreitit muodostavat verkoston, jossa ne mahdollistavat virkistyskäytön tukikohtina toimivien virkistysalueiden saavuttamisen ulkoillen. Reitit palvelevat luontomatkojen lisäksi maakunnan asukkaita.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet velvoittavat seuraavaa: edistetään palvelujen, työpaikka-alueiden ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta. Edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä viestintä-, liikumis- ja kuljetuspalveluiden

kehittämistä. Kestävien liikkumismuotojen ja reitistöjen jatkuvuuden huomiointia varten lisätään koko maakuntakaavaa koskeviin suunnittelumääräyksiin seuraavaa: alueidenkäytön suunnittelussa tulee edistää kestäviä liikkumistapoja reitistöjen jatkuvuus huomioiden. Tämä tukee Kymenlaakson maakuntaohjelman ja terveysliikuntastrategian tavoitteita. Lisäksi se tukee Kymenlaakson vuoteen 2040 tähtäävän hiilineutraaliustavoitteen toteutumista.

Esitys Hallitus:

Lisätään koko maakuntakaavaa koskeviin suunnittelumääräyksiin: Alueidenkäytön suunnittelussa tulee edistää kestäviä liikkumistapoja huomioiden reitistöjen jatkuvuus.

7 Lausunto Metsäteollisuus ry

KL/757/1004000L/201
8

Pyydettyinä lausuntona kaavaluonnokseen Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

Biotalous on vahva perusta maaseudun elinvoimaisuuden kehittämiseksi, tarjoten konkreettisia tulo- ja työllisyysmahdollisuuksia. Maakuntakaavan on edistettävä metsien ja puuraaka-aineen kestävä käyttöä eikä metsätaloudelle saa asettaa turhia rajoitteita. Tärkeää on, että mahdollisten kaavamerkintöjen vaikutuksia tarkastellaan luonnonvaroihin sekä niiden hyödyntämiseen perustuvien elinkeinon ja elinkeinon harjoittajien kannalta. Tieverkoston hyvä kunto on edellytys biotalouden toimintaedellytyksille. Myös alempiasteinen tieverkosto tulee huomioida tärkeänä tekijänä biotalouden osalta.

Laajojen informatiivisten merkintöjen tai aluevarausten käyttäminen ei ole maakuntakaavassa tarpeen. Kaavaluonnokseen on esitetty laajoja sini-viheryhteystarve-alueita (vyt). Metsätaloukskäytössä olevilla alueilla yhteys ei katkea, kun maankäyttömuoto ei muutu, joten merkintä on tarpeeton ja se tulisi poistaa. Mikäli metsätaloukskäytössä oleville alueille jää kyseistä merkintää, tulee ohjauksvaikutusten ja toteutuksen kuvauksessa mainita, että metsien käsittelyyn sovelletaan metsälakia eikä merkintä aiheuta minkäänlaisia rajoituksia maa- ja metsätalouden harjoittamiselle. Merkintä ei myöskään saa johtaa automaattisesti vastaavaan merkintään alempiasteisessa kaavoituksessa.

MU-, MY- ja MA-merkintöjen suunnittelumääräyksissä tulee olla maininta, että metsien käsittelyyn sovelletaan metsälakia, eikä merkintä aiheuta mitään lisärajoitteita.

Maakuntakaavalla ei tule ohjata tiettyyn metsänkäsittelytapaan, joten eri-ikäiskasvatus -maininta tulee poistaa kaikista merkinnöistä. Metsien hoitoa ohjaa metsälaki, joka sallii erilaiset käsittelytavat kohteiden mukaan.

Koko maakunnan kannalta sekä infra- että muussa rakentamisessa on suuri merkitys soran ja hiekan ottoalueilla sekä murskekäyttöä varten avatuilla kallioaineksen ottoalueilla. Sekä taloudelliselta että ekologiselta kannalta on tärkeää, että maa-ainesten ottoalueita (EO) merkitään ja varataan riittävästi käyttökohteiden läheltä.

Vastine:

Kymenlaakson maakuntakaavan yhtenä tavoitteena on edistää biotaloutta. Maakuntakaavan taustaksi laadittiin Kymenlaakson biotalousselvitys, jossa selvitettiin biotalouden nykytila Kymenlaaksossa sekä tuotettiin ehdotuksia ja käytäntöjä biotalouden turvaamiseksi ja mahdollisuuksien huomioimiseksi maakuntakaavoituksessa. Selvityksen tulokset on huomioitu maakuntakaavaluonnoksessa. Alemman tieverkon kunto ja laatu ovat avainasemassa metsäbiotalouden toimintaedellytysten kannalta, mutta tämä ei ole maakuntakaavatasolla käsiteltävä asia.

Maankäyttö ja rakennuslain (MRL) 5 § määrittelee alueidenkäytön suunnittelun tavoitteet, joiden mukaan mm. luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilymistä on edistettävä. MRL 28 § maakuntakaavan sisältövaatimusten mukaisesti kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota muun muassa maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen sekä virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen (kohdat 6 ja 7). Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) edellyttävät luonnonperinnön arvojen turvaamista. Luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä tulee edistää. Lisäksi on huolehdittava virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.

Maakuntakaavassa esitettävien seudullisesti, maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittävien sini-viheryhteystarpeiden selvityspohjana on käytetty Kymenlaakson sini-viherrakenne ja ekosysteemipalvelut (2017) -selvitystä. Suunnittelun tueksi on lisäksi laadittu erillisselvitys (2018) "Sini-viherrakenne maakuntakaavassa -valmisteluvaiheen tarkastelu", jossa yhteystarpeet on perusteltu yksityiskohtaisesti. Suunnitteluratkaisut on tehty laajassa yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa.

Sini-viheryhteystarvemerkinä ei ole aluevaraus, vaan kehittämisperiaatteellinen merkinä. Merkinän Perustelut-osioon voidaan lisätä maininta siitä, että merkinä on luonteeltaan kehittämisperiaatteellinen.

Vyt-merkinä ei aiheuta rajoituksia metsänhoidolle, vaan pikemminkin turvaa osaltaan metsätalouden toimintaedellytyksiä alueella. Lähtökohtana on, että maakuntakaava ei voi syrjäyttää päätöksenteon perusteena olevaa lainsäädäntöä. Maakuntakaava ei toisin sanoen vaikuta päätöksentekoon siltä osin kuin tämän päätöksenteon oikeudellisista edellytyksistä on säädetty tyhjentävästi erityislaissa (Ympäristöministeriön raporteja, 18/2009, Maakuntakaavat maa- ja metsätalousalueilla). Maakuntakaavan merkinnöillä (esimerkiksi MU tai MY) ei ole suoraa vaikutusta maa- ja metsätalouden harjoittamiseen tai maaseuturakentamiseen (Ympäristöministeriön raporteja, 18/2009, Maakuntakaavat maa- ja metsätalousalueilla). Maakuntakaavaluonnoksen Suunnitteluratkaisujen perustelut ja kohdeluettelo -asiakirjassa todetaan Ohjausvaikutukset ja toteutus -kohdassa, että MY-, MU- ja vyt-merkintöjen osalta metsien käsittelyyn sovelletaan metsälakia ja että metsänhoidollisia rajoituksia ei aiheudu. Lisäksi todetaan, että merkinnät eivät edellytä maisematyölupaa ja varauksella ei ole MRL 30 §:n mukaisia suojelumääräyksiä eikä 33 §:n mukaista rakentamisrajoitusta.

Kaavamääräykset voivat olla yksityiskohtaisempaa kaavoitusta tai viranomaisten muuta toteuttavaa suunnittelua koskevia suunnittelumääräyksiä taikka suoraan maankäyttöä

koskevia rakentamis- tai suojelumääräyksiä (Maakuntakaavan sisältö ja esitystapa - opas, ympäristöministeriö, 2002). Minkään maakuntakaavaluonnoksen merkinnän kaavamääräyksessä ei ole lueteltu, mitä lakeja ko. merkinnän alueella tulee noudattaa. Metsälain soveltaminen metsänhoidossa MY-, MU- ja vyt-merkintöjen alueella kuuluu luontevasti kohtaan, jossa kuvataan merkinnän ohjausvaikutukset ja toteutus. Tämän ja ympäristöministeriön ohjeistuksen perusteella metsälain noudattamista ei ole tarpeen kuvata suunnittelumääräyksessä, mutta on perusteltua täydentää kaavaselostusta tältä osin. On kuitenkin perusteltua lisätä suunnittelumääräykseen teksti:

"Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee turvata maa- ja metsätalouden sekä muiden maaseutuelinkeinojen toimintaedellytykset."

Sini-viheryhteystarve- ja MY-merkinnän Ohjausvaikutukset ja toteutus -osion maininnat METSO-ohjelmasta ja vapaaehtoisesta suojelusta merkinnän Ohjausvaikutukset ja toteutus -osiossa ovat vain esimerkkejä toteutuskeinoista, eivät suosituksia tai ohjeistuksia. On perusteltua tarkentaa tekstiä muotoon: *"Toteutumista on mahdollista tukea myös vapaaehtoisin toimenpitein sekä metsälain mahdollistamin eri keinoin."*

Maakuntakaavan ma-merkintä on osa-alueiden erityisominaisuuksia ilmaiseva merkintä. Ympäristöministeriön maakuntakaavamerkintöjä ohjaavan oppaan mukaan merkinnällä osoitetaan vähintään seudullisesti merkittäviä osa-alueiden erityisominaisuuksia, joiden säilyminen halutaan turvata. Alueella ei ole voimassa MRL 33§ mukainen rakentamisrajoitus. Kyseessä on siis erityisominaisuutta, tässä tapauksessa maisema-arvoja, osoittava merkintä. Ohjausvaikutukset ja toteutusosiossa määritellyjä asioita ei ole tarkoituksenmukaista lisätä suunnittelumääräykseen.

Kymenlaakson maakuntakaavan 2040 luonnoksessa on esitetty sini-viherrakenne. Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 5 § määrittelee alueiden käytön suunnittelun tavoitteet, joiden mukaan muun muassa luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilymistä on edistettävä. Pykälän 28 § maakuntakaavan sisältövaatimusten mukaisesti kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota muun muassa maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen sekä virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen (kohdat 6 ja 7).

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) edellyttävät luonnonperinnön arvojen turvaamista. Luonnon monimuotoisuuden edistämistä koskevat kansainväliset velvoitteet. Ekologisten yhteyksien merkitys on tärkeää ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta, koska ne mahdollistavat lajiston siirtymisen uusille elinalueille ilmaston lämpenemisen myötä. Lisäksi on huolehdittava virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta. Perusteina ovat lisäksi sekä kansainväliset (esim. Agenda2030) että kansalliset (esim. kansallinen biodiversiteettistrategia) tavoitteet pysäyttää luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen.

Merkinnän ohjausvaikutuksissa ja toteutuksessa on huomioitu metsienkäyttö toteamalla seuraavaa: Sini-viheryhteystarveyhteyden esittäminen maakuntakaavassa ei synnytä jokamiehenoikeuksia ylittäviä valtuuksia liikkua maastossa ennen kuin yhteys on yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä asianmukaisesti toteutettu. Metsäkäsittelyyn sovelletaan metsälakia. Sini-viheryhteystarve ei aiheuta metsänhoidollisia rajoituksia eikä se rajoita maa- ja metsätalouden harjoittamista. Merkintä ei edellytä maisematyölupaa ja varauksella ei ole MRL:n 30 §:n pykälän

mukaisia suojelumääräyksiä eikä 33 §:n mukaista rakentamisrajoitusta. Maakuntakaavan ratkaisun periaatetta ja tavoitetta ei kuitenkaan saa vaarantaa (MRL 32 §).

Maa-ainesten otto on maa-ainelain ja ympäristönsuojelulain ohjaamaa toimintaa, ja maakuntakaavan ohjausvaikutus maa-aineksen ottoalueiden toteutumiseen on todettu vähäiseksi. Maa-ainestonottoalueiden osalta maakuntakaavassa on aiemmin osoitettu POSKI -luokituksen mukaiset suositeltavat ja osittain suositeltavat maa-ainesten ottoalueet. Ottotoimenpiteitä ei kuitenkaan pystytä maakuntakaavalla tehokkaasti ohjaamaan näille alueille. Maa-ainesten ottoalueena (EO) on osoitettu ainoastaan maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittävä Virolahden rakennuskiven ottoalue. Muut maakunnassa olemassa olevat tai suunnitellut maa-ainestonottoalueet ovat paikallisesti merkittäviä, joten niitä ei ole tarkoituksenmukaista osoittaa maakuntakaavassa. EO-alueiden poistaminen (Virolahden rakennuskivialueita lukuunottamatta) maakuntakaavaluonnoksesta ei rajoita maa-ainesten tai kiviainesten hyödyntämismahdollisuuksia, koska maa-ainesten otto ratkaistaan maa-ainelain ja ympäristönsuojelulain mukaisesti lupakäsittelyn kautta.

Kaavaselostusta ja vaikutusten arviointia on perusteltua täydentää ja selventää EO-alueiden ratkaisuperiaatteen suhteen.

Esitys Hallitus:

Täydennetään kaavaselostuksen kappaletta 5. *Kaavan tulkinta ja oikeusvaikutukset erityislainsäädännön osalta.*

Lisätään sini-viheryhteystarve (vyt) -merkinnän suunnittelumääräykseen teksti: *"Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee turvata maa- ja metsätalouden sekä muiden maaseutuelinkeinojen toimintaedellytykset."*

Tarkennetaan Sini-viheryhteystarve- ja MY-merkintojen *Ohjausvaikutukset ja toteutus* -kappaleen metsiin liittyvää tekstiä muotoon: *"Toteutumista on mahdollista tukea myös vapaaehtoisin toimenpitein sekä metsälain mahdollistamin eri keinoin."*

Lisätään sini-viheryhteystarve (vyt) merkinnän Perustelut-osioon teksti: *Merkintä on luonteeltaan kehittämisperiaatteellinen.*

Lisätään sini-viheryhteystarve (vyt) merkinnän *Ohjausvaikutukset ja toteutus* -kohtaan teksti: *kaavamerkinnän toteuttaminen alemmassa kaavoituksessa vaatii kohdekohtaisia, tarkempia selvityksiä merkinnän toteuttamisesta ja toteutuksen vaikutuksista.*

Täydennetään ja selvennetään kaavaselostusta ja vaikutusten arviointia EO-alueiden ratkaisuperiaatteen suhteen.

Muilta osin ei muutoksia kaavaan.

7 Lausunto Suomen luonnonsuojeluliiton Kymenlaakson piiri ry KL/747/1004000L/201

8

Suomen luonnonsuojeluliiton Kymenlaakson piiri kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa seuraavaa.

Yleisesti:

Maakuntien tekemien maakuntakaavojen merkitys kasvaa, kun valtion ympäristöhallinnon kuntakaavojen ohjaus ja valvonta on lopetettu. Maakuntakaavojen on tärkeää välittää kuntien kaavoihin valtakunnallisesti ja maakunnallisesti luonnolle ja ulkoilulle tärkeitä viherverkostoja. Alueet, joissa viherverkostojen esiintymistä ja säilymistä ohjaa vain maakuntakaava tulee niinkään kiinnittää huomiota, sillä esimerkiksi tuore Kotkan - Haminan seudun strateginen yleiskaava siirsi tarkoituksella viherverkostoon liittyvät kysymykset maakuntakaavassa ratkaistavaksi.

Karttamerkinnot:

Osasta kaavaluonnoksen rajoituksia puuttuu kirjainmerkintä. Näihin sisältyy mm. energiamaakuntakaavan alueita, sekä pohjavesialueita. Vaikka tarkemmin perehtyen rajausten sisällön voi hahmottaa, kaavamerkintöjen esittäminen rajausten yhteydessä selkeyttäisi kaavakartan lukemista. Kohteissa olisi hyvä olla myös merkinnän ohella juokseva numerointi jonka perusteella voisi muodostaa kohdeluettelon.

Olisi myös hyvä, että kaava-alueen kattaman alueen rajan ulkopuolella olevat alueet olisi esitetty edes suuntaa-antavasti. Näin kaava-alueen hahmottaminen olisi reuna-alueilla helpompaa.

SL-merkintöjä ja alueiden on merkitty luonnoskartalle vaihtelevasti. Useampia SL-alueita puuttuu kartalta. Kyse ei ole vain pienistä kohteista, joihin sovellettaisiin pistemäisiä merkintää, vaan laajempia kohteita.

Toisaalta muutama kohde on merkitty SL-alueeksi, vaikkei niitä ole vielä perustettu suojelualueeksi. Junkkarinjärven Natura-alueita ei ole merkitty lainkaan.

Toisaalta Kouvolan kaupungin Saaramaan luonnonsuojelualueen länsiosan Saaramanjärven rannalla sijaitseva 4,5 ha erilliskohteen merkintänä on luonnoskartalla MY.

Sini-viherrakenneyhteyksien määrä ja sijainti:

Maakuntakaavassa on esitetty sini-viheryhteydet. Tämä on tarpeellista, mutta tule varia, etteivät yhteydet jää kuolleeksi kirjaimeksi. Sini-viheryhteyksiä ei tule alistaa biotalouden tarpeille. Päinvastoin mitä pidemmälle avohakkuisiin nojaava biotalous etenee, sitä tärkeämmiksi jäljellä olevat sini-viheryhteydet käyvät.

Kaavaluonnoskartalla sini-viheryhteyksissä on puustoisten yhteyksien osalta muutamia puutteita. Nyt yhteys näyttää loppuu Metsäkylän itäpuolelle. Katkeamiseen ei ole järkevää syytä. Miehikkälässä yhteys tulee osoittaa Venäjän suuntaan.

Maakuntakaavan taustaksi on laadittu laaja sini-viherrakenne selvitys. Siinä on osoitettu olemassa olevat sini-viherrakenteen avainalueet ja niiden väliset yhteydet. Maakuntakaavalla ohjataan sitä, miten sini-viherrakenne säilyy. Metsien kohdalla niiden peitteisenä säilyminen on keskeistä. Vain sitä kautta talousmetsät voivat toimia suojelualueita yhdistävinä yhteyksinä.

Metsien peitteisenä säilyttämisen vapaaehtoiset tavat on esitetty sini-viherrakenneyhteyden suunnittelumääräyksessä. Tämä on tärkeää ja perusteltua. Jotta

tulkintaerimielisyyksiltä välttyttäisiin, keinot olisi hyvä sisällyttää myös kaavakartan merkintöihin ja määräyksiin.

Sini-viheryhteyksien säilymisen ja kehittämisen kannalta on silti ongelmallista, että maakuntakaava ei välttämättä riitä ohjaamaan metsänkäyttöä riittävästi. Tätä varten sini-viheryhteysmerkintöjen ohjausvaikutukset, toteutus, kattavuus ja tarkka sijainti tulisi määrittää tarkemmin. Samoin tulisi arvioida, miten yhteystarvemerikintöihin vaikuttavia toimenpiteitä toteutetaan käytännössä. Käytännössä ainut ohjaava paperi sini-viherrakenteen yhteysvyöhykkeillä on metsäsuunnitelma sekä viimekädessä omistajan/metsäammattilaisen päätös metsän hakkuutavasta.

Maakuntakaavan valmistelun ympärillä käyty vilkas keskustelu vapaaehtoisista keinoista turvata sini-viheryhteyksien säilyminen osoittaa, että maakuntakaavoituksessa on erityinen tarve ohjata maan- ja luonnonvarankäyttöä sini-viherrakenteen alueella. Toimijoiden omatoimisuuden varaan ei voi pelkästään laskea.

Tilastoista käy ilmi, että eri-ikäisrakenneskasvatuksen mukaiset hakkuut ovat selkeästi aliedustettuna puukaupoissa. Eri-ikäisrakennehakkuiden osuus puukaupoissa Kaakkois-Suomessa on reilun yhden prosentin luokkaa. Tätä ei selitä parhaiten metsäalan ammattilaisten välttelevä asenne eri-ikäisrakennemenetelmää kohtaan. Tämä perustelee osaltaan tarvetta pyrkiä säilyttämään sini-viheryhteydet juuri maakuntakaavan keinoin.

On myös pääteltävissä, että metsäalan toimijat tietävät, että sini-viheryhteysvyöhykkeellä on soveliaista puustoa päätehakattavaksi.

Sini-viheryhteyksien säilymistä hakkuissa olisikin syytä seurata. Tämä olisi mahdollista valvomalla, miten metsänkäyttöilmoitukset kohdistuvat sini-viheryhteyksien alueelle sekä millaisia hakkuutapoja ilmoituksissa esiintyy. Tällainen työ olisi mahdollista Metsäkeskuksen välinein.

Vehkajoen valuma-alue tulee osoittaa sini-viheryhteydeksi:

Vehkajoen valuma-alue tulee osoittaa sini-viheryhteydeksi. Nyt jokialue on jätetty pois kaavaluonnoksesta perusteetta.

Vehkajoki on lähdevaikutteinen ja valuma-alueella (pituus noin 40 km) on useita luonnontilaisia osia jokiuomassa ja purouomia. Vehkajoki on valittu valtakunnalliseksi vaelluskalavesistöksi. Joessa on tehty kunnostuksia usean vuoden ajan sorittamalla kutualueita ja poistettu vaelluksen estäviä patoja, mm. Töytärinkosken pohjapato, sekä Vehjärven pinnannosto ja pohjapato. Tällä hetkellä on lupavaiheessa Myllykylän Myllypadon ohitus ja Pyhällössä Koivuniemenpadon muuttaminen pohjapadoksi on suunnitteilla. Näiden toimien jälkeen koko Vehkajoen vesistö on vapaa vaelluskalojen esteistä.

Lisäksi Vehkajoki on ainoa Kymijoen jokivesistöistä, johon ei kohdistu turpeenoton tai teollisuuden kuormitusta. Summanjoen valuma-alueeseen verrattuna Vehkajoella maatalouden vaikutus on myös vähäisempää.

Tähän asti Vehkajoen vesistön kunnostustoimiin on käytetty noin miljoona euroa yhteiskunnan rahaa ja työ jatkuu. Osakaskunnat toimivat aktiivisesti yhdessä ELY-keskuksen kanssa joen kunnostustoimien toteuttajina.

Vesistöillä on sen lukuisten järvien myötä merkitystä ekosysteemipalveluna, kuten luontomatkailun ja virkistykseen kohteena. Osa valuma-alueen järvistä on laadultaan hyviä. Vesistöön kuuluu erämaisia luonnontilaisia lampia, kuten esim. Vehkalampi sekä natura-alueita.

Maakuntakaavassa tulisi korostaa muitakin kuin hyvässä tai erinomaisessa tilassa olevia vesistöjä, joita on lopulta vähän. On tärkeää, että määrällisesti paljon useampia hyvää heikommassa tilassa olevia vesistöjä kunnostetaan ja estetään niiden tilan huononeminen.

Metsät:

Vanhat metsät tulee nostaa esille maakuntakaavassa paremmin. Vanhojen metsien huomiointi palvelee luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen tarpeita. Samalla niiden rooli sini-viheryhteyksien ylläpitäjänä tulisi paremmin ymmärretyksi. Puute juontaa juurensa osaltaan maakuntaohjelmaan maakuntakaavan taustapaperina.

Maakuntaohjelman ympäristöindikaattoreissa on selkeä puute luonnonympäristön kestävä kehityksen ja säilyvyyden osalta. Metsien kasvu ja puuston määrän kehitys eivät takaa luonnon monimuotoisuuden sekä uhanalaisten eliölaajien säilymistä.

Suojelemattomat vanhat metsät ovat biotalouden vuoksi katoamisen partaalla. Etelä-Suomen metsien suojeluohjelma METSON tavoite Kaakkois-Suomessa on 450 hehtaaria vuodessa. Valitettavasti se ei riitä uhanalaisen metsäluonnon ja suoluonnon säilyttämiseen. Muutokset vanhojen metsien ja luonnontilaisten soiden pinta-aloissa olisivat tärkeitä indikaattoreita luonnon tilan kehitykselle Kymenlaaksossa. Koska näin ei ole toimittu, ei vanhojen metsien merkitystä ole huomioitu maakuntakaavassakaan.

Näin, vaikka maakuntaohjelman mukaan luonnon arvoalueet mahdollisesti pirstoutuvat entisestään. Pirstoutumisesta johtuva populaatioiden väheneminen on jo vaarantanut monien lajien säilymisen. Metsien hakkuita lisäämällä kehitys jatkuu edelleen ja koskee erityisesti vanhojen metsien uhanalaisia lajeja. Hakuut myös kasvattavat kasvihuonekaasupäästöjä tulevalle 30 vuoden ajanjaksolla, joka on ratkaiseva ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta.

Maakuntakaavassa olisikin tärkeää osoittaa erityiset metsätalouden painopistealueet. Tämä myös selkeyttäisi sini-viheryhteyksien merkitystä.

Vesienhoito-ohjelma on niinkään huomioitava maakuntakaavassa.

Tämä tapahtuu mm. huomioimalla vesienhoito-ohjelman kulloisetkin tavoitteet metsätaloudessa. Tällainen käytäntö sisältyy Keski-Suomen nykyiseen maakunta-kaavaan.

Kotkan kaupungin Marinkylä - Saksalan alueen palstan merkintä:

Kotkan Marinkylä - Saksala -alueella Kotkan kaupungin Savikallion palsta tulee osoittaa merkinnällä MY tai MU. Alueella on todettu kartoituksen perusteella erilaisia metsätyyppisiä; korpea, suota, kangasmetsää ja kallionpäälysmetsää

Metsä on suosittu virkistysalue, jonka halki kulkee polku. Lähistöllä on vanha kulttuurimaisema. Riivinmäellä on muinaisranta. Savikallion lähellä sijaitsee yksityinen

suojelualue. Palsta sijoittuu alkuperäisen museotien viereen. <https://asiointi.maanmittauslaitos.fi/karttapaikka/?lang=fi&share=customMarker&n=6713358.425450112&e=498614.71049631934&title=&desc=&zoom=10&layers=%5B%7B%22id%20%2A2%2C%20opacity%22%3A100%7D%2C%7B%22id%22%3A4%2C%20opacity%22%3A75%7D%5D>

-Ks. myös 5.10.2018 maakuntaliiton kansliaan toimitettava karttaliite alueesta

Luo-alueiden merkintöjen poistaminen on huolestuttava ratkaisu. MY, MU ja VU -merkinnät eivät estä luontoarvojen hävittämistä. Näihin alueisiin sisältyvien vanhojen metsien olemassaolo hämärtyy entisestään.

Soidensuojelu:

Vanhojen metsien ohella maakuntakaavan taustapaperi maakuntaohjelma vaikuttaa myös soiden merkityksen huomiointiin.

Soidensuojelun täydennysohjelmaehdotuksen kohteita on Kymenlaaksossa reilut kaksikymmentä kappaletta. Ne on perusteltua osoittaa maakuntakaavassa.

Tämä on tärkeää myös siksi, että soita muuttavalle maankäytölle on ympäristöluvan alaisen turpeenoton ohella myös muita mahdollisuuksia, kuten sammalen kuorinta. Sammalen kuorinnalta ei todennäköisesti tulla edellyttämään ympäristölupamenettelyä. On huomionarvoista, että kuorinta kohdistuu ainoastaan avosoihin.

Kajasuo ja sen lähisuot Lamminsuo ja Honkalamminsuo:

Kajasuon sekä sen lähisuot Lamminsuon ja Honkalamminsuon 5-alueen merkinnät tulee muuttaa merkinnäksi SL. Merkintöjen rajaukset tulee määrittää soidensuojelun täydennysohjelman ehdotuksen mukaisesti.

SL-merkinnän kattama alue tulee osoittaa yhtenäisenä ja laajempaan kuin tällä hetkellä. Nyt Kajasuon eteläosa ja pohjoisosa ovat perusteelta erillään, samoin kuin Lamminsuon alue. Näiden S-alueiden välissä on valkoisia alueita, vaikka ne edustavat luontoarvoiltaan samanarvoista suota kuin S-merkinnän alaiset alueet. Näiden alueiden jättämisestä S-merkinnän ulkopuolella ei voi perustella luonnontieteellisesti.

Yhdellä tällaisella valkoisella kaistaleella osittain sijaitsee viime vuoden lopulla perustettu Tornatorin suojelualue. Uudella merkintärajauskella voidaan myös ehkäistä tulkintaerimielisyyksiä siitä, mikä kuuluu suojeltavaan alueeseen

Suo on vesitaloudellinen kokonaisuus, johon suon ulkopuolinen maankäyttö voi vaikuttaa. Siksi maakuntakaavaan tulee Kajasuon, Lamminsuon ja Honkalamminsuon osalta laatia kirjaukset, joiden perusteella kaikenlainen soiden luonnontilaa heikentävä toiminta on kielletty.

Nykyinen S-merkintä ja siihen sisältyvät suunnittelumääräykset eivät riitä estämään ojitusta metsätalouden tai pellonraivuun nimissä. Tämän osoittaa Kajasuon eteläosaan viisi vuotta sitten tehty ojitus, joka sijoittuu suon arvokkaimpaan osaan. Kun ojitusasiaa käsiteltiin oikeusasteissa, kävi ilmi, että ojitus oli mahdollista tehdä, koska oikeuden tulkinnan mukaan maakuntakaavan määräykset sallivat ojituksen.

Suotyyppien ohella Kajasuon ja sen lähisuot tekee arvokkaaksi niiltä tavattu lajist.

Viime vuosina kartoituksia on tehty erityisesti Kajasuolla ja Lamminsuolla, mistä on tavattu uhanalaista ja muuten arvokasta perhos- ja hyönteislajistoa. Esimerkkinä päiväperhoslaji nola karelica eli suoventokas on erittäin uhanalainen sekä erityisesti suojeltava laji ja samalla Suomen kansainvälinen vastuulaji. Alueella on myös tehty vastikään ensimmäinen linnustoselvitys ja se on maakunnallisesti arvokas lintualue. Kajasuon ja Lamminsuon alueelta tehdyt lajistoseelvitykset on toimitettu maakuntaliitolle.

Kajasuon lähiseudun on arvoltaan verrattavissa Valkmusan kansallispuiston soihin.

Turpeenotto:

Turpeenottoon osoitettujen alueiden luontoarvot olisi perusteltua selvittää kirjaamalla tarve suunnittelumääräyksiin.

Haminassa sijaitsevat Liisansuo ja Teerisuo ovat turvevarausalueina (EoT) vaikka Vehkajokea kehitetään vaelluskalajokena ja turpeenotolle ei ole myönnetty lupia vesistövaikutusten takia. Liisansuon ja Teerisuon merkinnät tulee siksi poistaa. Niiden koko tekee myös kyseenalaiseksi niiden soveltumisen turvetuotantoon. Siksi niiden EoT-merkinnät tulee poistaa.

Turpeenoton ohjauksessa on syytä menetellä samalla tavalla kuin maa- aineksenoton kohdalla. Vaikka maakuntakaavaluonnoksessa ei osoiteta maa- aineksen ottoalueita, siinä silti osoitetaan kohteet, mihin otto ei sovellu. Sama periaate olisi turpeen muussakin maa-ainesten ja muiden luonnonvarojen käytössä. Turpeen kohdalla tulee osoittaa alueet, mihin turpeenotto ei sovi, sammalen kuorinnan ohella, mihin sammalen kuorinta ei sovi ja metsien kohdalla mihin hakkuut eivät sovi.

Toki tällainen olisi merkittävä muutos ja edellyttäisi selvityksiä, mutta se ei ole esteenä ainakaan turpeen kohdalla, sillä Kymenlaakson soista on tehty vastikään laajat selvitykset soidensuojelun täydennysohjelmaan liittyen. Samoin vanhoista metsistä löytyy tietoa mm. puuston ikärakenteen puolesta.

Geologisesti arvokkaiden muodostelmien käyttöä ohjataan lainsäädännöllä, mutta silti ne tuodaan esille maakuntakaavaluonnoksessa. Turpeenottoa ohjataan myös lainsäädännöllä, joten sen käsitteleminen maa-aineksenoton tapaan olisi perusteltua maakuntakaavan sisäisen yhdenmukaisuuden kannalta.

Turpeenoton osalta tulee huomioida myös toiminnan yhteisvaikutus valuma- alueella. Turpeenottoa ei voida tarkastella yksittäin, koska turvesuon vaikutus ei ole yksittäistä vaan yhteistä. Yhteisvaikutus korostuu maakuntakaavassa erityisesti Summanjoen sekä Torasjoen valuma-alueilla.

Kalasto:

Maakuntakaavassa on tarpeellista tunnistaa kaikki vaelluskalojen lisääntymiseen soveltuvat joet: Summanjoki, Vehkajoki, Virojoki ja Urpalanjoki. Pelkän Kymijoen huomioiminen ei ole riittävää. Joet ovat myös mukana valtakunnallisessa kalatiestrategiassa.

Maakuntakaavan tarjoaa edellytykset valuma-alue -mittakaavan tarkastelulle. Vaelluskalojen yhteydet ja veden laatu, sekä niihin vaikuttava maankäyttö on mahdollista huomioida paremmin.

Vieraslajit:

Vieraslajien leviämistä tulisi estää myös maakuntakaavoituksen keinoin. Esimerkiksi lupiini on merkittävä ongelman maa-ainestenottoaikoilla, varsinkin alueilla, joissa säilytetään maamassoja.

Vanhat soranottoalueet saattaisivat olla muuten olla sopivia ympäristöjä paahdekasvilajeille mutta kun toimijat ajavat sorakuopille kaikkea ylijäämämaata, mukana tulee haitallisia vieraslajeja, kuten lupiini. Kun ottaminen päättyy, menee 10 vuotta ja kaikki maisemoidut alueet ovat lupiinien vallassa.

Vaikka maa-aineksenoton kaavallinen ohjaus on poistumassa maakuntakaavasta, toiminnan yhteys vieraslajikysymykseen on tärkeää tunnistaa.

Muuta:

Kouvolan Kuusankosken Kuusaanniemen tehdasalueen leviäminen pohjoisluoteissuuntaan sekä idässä Kymijoen rantaan on huolestuttavaa asia. Leviämissuunnissa on alueita, joilla on luontoarvoja.

Haminan Pyhällön alue tulee osoittaa maakuntakaavassa kyläalueeksi. Kyliä ovat Lankila, Pyhältä, Turkia, Ihamaa ja Koivuniemi. Pyhällössä sijaitsee koulu, kauppa, piensahoja sekä muuta yritystoimintaa. Pyhällössä toimii aktiivinen kyläyhdistys. Alue on vanhaa maatalous- ja pienyritysalueita, joka sijaitsee Vehkajoen varrella. Asutusta on 1500-luvulta lähtien. (ks. tarkemmin Harju: Pyhällön historia).

Isolla luonnoskartalla Kouvolan Valkealan Niinistön eteläpuolella oleva punaisella rajattu alue on kirjainmerkinnällä EP. Tarkemmalla kartalla alue on kirjainmerkinnällä TP. Vaikuttaa siltä, että isommalla kartalla on virhe kirjainmerkinnässä.

Vastine:

Karttamerkinnot:

Kymenlaakson maakuntakaavan 2040 karttamerkinnoissa on pyritty noudattamaan valtakunnallisessa Harmonisoidut maakuntakaavat e-palveluiksi (HAME) -hankkeessa maakunnan liittojen yhteisesti sovittuja maakuntakaavamerkintöjen visualisointi ohjeita. Maakuntakaavan osa-aluemerkintöihin ei olla virallisella paperisella kartalla lisätty kirjaintunnusta karttateknisistä ja kartan selkeyttä korostavista syistä. Osa-aluemerkinnät on pyritty kuvaamaan erilaisilla ja erivärisillä reunaviivoilla tai rastereilla, jotta ne ovat helposti tunnistettavissa selitteenäkin toimivan Kymenlaakson maakuntakaava 2040 merkinnät ja määräykset dokumentin avulla.

Maankäyttö- ja rakennuslaissa (29 §) maakuntakaavan esitystavaksi on määritelty, että maakuntakaava esitetään kartalla. Kymenlaakson maakuntakaavan 2040 kaava-alue käsittää Kouvolan, Pyhtään, Kotkan, Haminan, Virolahden ja Miehikkälän kunnat. Virallisella paperisella maakuntakaavakartalla esitetään maakuntakaavan kaava-alue ja sen sisältämät merkinnät. Pohjakarttana Kymenlaakson maakuntakaavassa on käytetty Maanmittauslaitoksen maastokartan 1:100 000 (2017) vesistö ja hallintoraja aineistoja. Virallisen paperisen kartan esitystavalla on pyritty selkeyttämään maakuntakaavan ilmettä.

Virallisen paperisen maakuntakaavakartan tukena suosittelimme käyttämään digitaalista maakuntakaavaluonnoksen karttapalvelua, joka on katsottavissa Kymenlaakson Liiton paikkatietopalvelusta (<http://kymml.maps.arcgis.com/home/index.html>).

Luonnonsuojelualue (SL) merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita. Luonnonsuojelualueina osoitetaan kaikki luonnonsuojelulain mukaiset luonnonsuojeluohjelma-alueet, luonnonsuojelulailla toteutettavat Natura 2000-verkoston kuuluvat alueet sekä kansallispuistot. Lisäksi osoitetaan vähintään kahden hehtaarin kokoiset yksityismaiden pysyvästi rauhoitetut luonnonsuojelualueet. Luonnonsuojelualuerajaukset perustuvat Suomen Ympäristökeskuksen Avoin tieto -palvelun 27.3.2018 päivitettyihin aineistoihin. Tätä uudemmat luonnonsuojelualuerajaukset eivät ole mukana maakuntakaavan luonnoksessa. Uudet alueet päivitetään maakuntakaavan ehdotukseen. Maakuntakaavassa on luonnonsuojelualuumerkinnällä merkitty lisäksi joitakin Metsähallituksen luonnonsuojelualueeksi tarkoitettuja alueita, joita ei ole vielä perustettu.

Maakuntakaavassa Junkkarinvuori on osoitettu Natura 2000-verkoston kuuluvana tai ehdotettuna alueena. Junkkarinjärvi ei kuulu Natura 2000 -verkostoon. Saaramanjärven rannalla oleva Saaramaan luonnonsuojelualue on huomioitu maakuntakaavassa, mutta kaavakartalla se on virheellisesti jäänyt Saaramanjärven metsäalue (MY) merkinnän alle. Merkintä korjataan kaavaehdotukseen.

Sini-viherrakenneyhteyksien määrä ja sijainti:

Sini-viheryhteystarve (vyt) -merkinnällä turvataan ylimaakunnalliset yhteydet ja yhdistetään laadullisesti edustavat luonnon ydinalueet. Sini-viheryhteystarve -merkintöjen sijoittuminen maakuntakaavaluonnoksessa perustuu Kymenlaakson siniviherrakenne ja ekosysteemipalvelut – maakuntakaavan taustaselvitykseen ja siinä saatuihin tuloksiin sekä Sini-viherrakenne maakuntakaavassa -valmisteluvaiheen tarkasteluun. Selvityksessä kartoitettiin Kymenlaakson luonnon ydinalueet, ekosysteemipalvelujen alueet sekä niitä yhdistävät ekologiset sini-viheryhteydet. Luonnon ydinalueita tarkasteltiin rakenteellisesti SYKE:n tuottaman CORINE-paikkatietoaineiston (rakennetut alueet, maatalousalueet, metsät, avoimet kankaat ja kalliomaat, kosteikot, avoimet suot ja vesialueet) perusteella. Laadullisessa luonnon ydinalueiden tarkastelussa ydinalueet arvotettiin metsien osalta puuston keski-iän, kokonaistilavuuden, lehtipuiden tilavuuden ja osuuden perusteella ja soiden osalta ojitustilanteen sekä turvetuotannon perusteella. Muita laadullisessa tarkastelussa huomioituja arvotamiskriteerejä olivat harjut, reunamuodostumat ja pohjavesialueet, luonnonsuojelualueet, Natura 2000 -alueet, soidensuojelun täydennysohjelman ehdotusaineistot, luonnonsuojeluohjelma-alueet, huomionarvoiset lajihavainnot, maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti tärkeät lintualueet, vedenalaisen luonnon monimuotoisuuden inventointitulokset, pintavesien ekologinen tila, merenpohjan eliöstön esiintymistodennäköisyysmallit, kalojen lisääntymisaluemallit, HELCOM HUB-biotooppiluokiteltu merialueiden inventointidata, riutat, suistot, laguunit, hiekkasärkät, vedenalaiset harjut, petolintujen rengastusaineisto ja sääksen pesäpaikat, paikallisesti, maakunnallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti arvokkaat geologiset

muodostumat ja geologiset pienkohteet sekä työpajojen tulokset ja maakunnan liiton aineistot luonnon monimuotoisuuden arvokkaista kohteista ja alueista. Luonnon ydinalueiden välisten ekologisten viheryhteyksien tunnistamisessa käytetyn kustannusreititysanalyysin periaatteena oli se, että mitä luonnonmukaisempi tai luonnontilaisempi maanpeite on ydinalueiden välillä, sitä suotuisampi alue on eliöstön liikkumisen kannalta. Lisäksi arvoitettiin erilaisten rakennettujen ympäristön elementtien estevaikutusten suuruutta eliöstön liikkumiselle: esimerkiksi moottoriteiden estevaikutus on hyvin korkea, mutta metsäautoteillä käytännön vaikutusta ei ole.

Sini-viheryhteystarvemerkinillä turvataan liikkumisedellytykset ihmisille virkistysreittejä pitkin ja eliölajeille sekä lajiryhmille luonnon ydinalueiden välillä. Maakuntakaavan ratkaisun periaatetta ei saa vaarantaa (MRL 32 §). Tavoitteena on olemassa olevien yhteyksien säilyttäminen ja kehittäminen. Merkintä on luonteeltaan kehittämisperiaatteellinen, ja sen lopullinen sijainti sekä leveys tarkennetaan yksityiskohtaisemman suunnittelun tasoilla. Toteutus ja mittakaava poikkeavat toisistaan taajama-alueilla ja niiden ulkopuolella sekä vesistöalueilla johtuen näiden keskinäisistä olosuhde-eroavaisuuksista. Yhteystarve on kuitenkin tärkeää turvata riittävän leveänä, jotta se voi palvella sekä ihmisten että eliölajien liikkumista.

Sini-viheryhteystarvemerkinillä osoitetut yhteydet ovat suurimmaksi osaksi jo olemassa olevia yhteyksiä, joiden olemassaolo on turvattava yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Sini-viheryhteyttä vaarantavia hankkeita ovat esimerkiksi suuret tiehankkeet tai yhdyskuntarakenteen merkittävä laajeneminen tai tiivistyminen sini-viheryhteystarvemerkinän alueella. Sini-viheryhteyden mittakaava ja tarkka sijainti tarkentuu alempien kaavatasojen suunnittelun yhteydessä.

Etelä-Kymenlaakson suovyöhykkeen siniviheryhteystarve ei katkea Metsäkylän itäpuolella, vaan se yhtyy Rannikon-itäisen metsävyöhykkeen sini-viheryhteystarpeeseen, joka jatkuu Etelä-Karjalan maakunnan rajalle ja tätä kautta Fennoskandian vihreään vyöhykkeeseen Suomen ja Venäjän rajalle asti. Yhteystarpeella turvataan ylimaakunnalliset yhteydet ja yhdistetään laadullisesti edustavat ydinalueet. Yhteystarpeen sijoittuminen maakuntakaavassa perustuu Kymenlaakson siniviherrakenne ja ekosysteemipalvelut – maakuntakaavan taustaselvityksiin ja niissä saatuihin tuloksiin. On kuitenkin perusteltua tarkistaa ja avata Pohjois-Etelä -suuntaista yhteyttä kaava-alueen länsiosiin ja itä-länsi-suuntaista yhteyttä valtakunnan rajalle.

Lähtökohtana on, että maakuntakaava ei voi syrjäyttää päätöksenteon perusteena olevaa lainsäädäntöä. Maakuntakaava ei toisin sanoen vaikuta päätöksentekoon siltä osin kuin tämän päätöksenteon oikeudellisista edellytyksistä on säädetty tyhjentävästi erityislaissa (Ympäristöministeriön raportteja, 18/2009, Maakuntakaavat maa- ja metsätalousalueilla). Maakuntakaavan merkinnöillä (esimerkiksi MU tai MY) ei ole suoraa vaikutusta maa- ja metsätalouden harjoittamiseen tai maaseuturakentamiseen (Ympäristöministeriön raportteja, 18/2009, Maakuntakaavat maa- ja metsätalousalueilla). Sini-viheryhteystarve ei aiheuta metsänhoidollisia rajoituksia eikä se rajoita maa- ja metsätalouden harjoittamista. Merkintä ei edellytä maisematyölupaa ja varauksella ei ole MRL:n 30 § mukaisia suojelumääräyksiä eikä 33 § mukaista rakentamisrajoitusta. Tämän vuoksi sini-viheryhteystarvemerkinän suunnittelumääräykseen ei voi sisällyttää metsänhoitoon vaikuttavia määräyksiä.

Myöskään hakkuiden seuraaminen sini-viheryhteystarvemerkitöjen alueella ei ole tarpeellista, koska hakkuut ja muu metsänhoito ja käyttö ei vaaranna sini-viheryhteystarpeen toteutumista. Sini-viheryhteystarve -merkinnän Ohjausvaikutukset ja toteutus -osiossa esitellään erilaisia mahdollisia, vapaaehtoisia sini-viheryhteystarpeen toteuttamisen ja edistämisen keinoja.

Vehkajoen valuma-alue:

Sini-viheryhteyksiin mukaan valituista jokiosuuksista tärkeimpänä korostuu Kymijoen päähaaran osuus, mutta muillakin jokiosuuksilla on tarvetta parantaa olosuhteita vaelluskalojen ja vesistön tilan kannalta. Näiden valinnassa yksi keskeinen kriteeri oli edellä mainittujen lisäksi liittymäpinnan löytäminen merialueelle tai toisen maakunnan alueelle perustuen erityisesti luontomatkailun, virkistyksen ja suojelu/viheralueiden kytkemisen näkökulmaan.

Vehkajoen osalta vaelluskalojen esteet on suurelta osin jo poistettu, ja viimeisetkin tullaan poistamaan. Näiden toimien jälkeen koko Vehkajoen vesistö on vapaa vaelluskalojen esteistä. Lisäksi jokea on kunnostettu. Sen vuoksi sini-viheryhteystarvemerkinillä ei osoitettu Vehkajokea, vaikka joessa toki on kehittämistarpeita, mutta maakuntakaavassa pyritään nostamaan esiin laajempia kokonaisuuksia. Koko maakuntakaava-alueita koskeva suunnittelumääräys *"Maankäytön tarkemmassa suunnittelussa tulee luoda edellytyksiä vaelluskalakantojen luontaiselle lisääntymiselle jokialueilla."* turvaa myös Vehkajoen vaelluskalojen lisääntymisedellytyksiä.

Koko Vehkajoen valuma-alueita taas ei ole perusteltua osoittaa siniviheryhteydeksi tai muulla merkinnällä, koska valuma-alue on niin laaja ja samalla myös muiden herkkien jokien tai järvien valuma-alueet tulisi osoittaa, mikä ei ole tarkoituksenmukaista maakuntakaavassa. Vehkajoen valuma-alueella ei myöskään ole yhtä tai useampaa riskiä aiheuttavaa pistekuormittajaa, vaan valuma alueen ravinnekuorma syntyy hajakuormituksen maa- ja metsätaloudesta. Maakuntakaavalla ei voida vaikuttaa maa- ja metsätalouden vesiensuojelun, kuten vesistöjen suojavyöhykkeiden tai metsänhoidollisten toimenpiteiden tarkempaa määrittelyä alueella.

Vesistöjen suojelun ja tilan parantamiseksi maakuntakaavaan on perusteltua lisätä koko kaava-alueita koskeva määräys vaelluskaloja koskevan määräyksen yhteyteen: *"Maankäytön tarkemmassa suunnittelussa tulee edistää vesien suojelua ja pyrkiä parantamaan vesien ekologista tilaa."*

Vesistöjä ympäröivällä maankäytöllä on suuri merkitys vesistöjen tilaan. On perusteltua merkitä poikkeuksellisen kirkasvetiset, erinomaisessa tilassa säilyneet, herkäät järvet Luomijärvi, Valkjärvi, Merkjärvi, Saaramaanjärvi, Kyynelmys ja Saanjärvi w-merkinnällä "Arvokas pintavesialue", Samalla merkinnän nimeä on perusteltua muuttaa muotoon "Arvokas pintavesialue" aiemman "Vedenhankinnan kannalta arvokas pintavesialue" sijaan. Merkinnän määräystä muutetaan muotoon *"Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on vesiensuojelunäkökohdat otettava huomioon siten, ettei vesialueen tilaa heikennetä ja vesialueen käyttöä vedenhankintaan vaaranneta. "Erityistä suojelua vaativan vesistön" alueella tulee sovittaa yhteen käyttötarkoituksen mukainen virkistyskäyttö ja vedenhankintaan liittyvät tarpeet."* On perusteltua myös muokata sini-

viheryhteyksiä ja w-merkintää koskevaa perustelutekstiä kirkasvetisten, erinomaisessa kunnossa säilyneiden, herkkien järvien osalta.

Lisäksi on perusteltua mainita Kymenlaakson tärkeimmät vaelluskalavesistöt eli Kymijoki, Summanjoki, Vehkajoki, Virojoki, Saarasjärvenoja sekä Vaalimaanjoki kaavaselostuksessa.

Metsät:

Sini-viheryhteystarvemerkinnot yhdistävät luonnon ydinalueita. Kymenlaakson luonnon ydinalueet on selvitetty Kymenlaakson sini-viherrakenne ja ekosysteemipalvelut – maakuntakaavan taustaselvityksessä. Metsien ikä on huomioitu yhtenä kriteerinä luonnon ydinalueita kartoitettaessa. Metsätalouden painopistealueet on selvitetty ekosysteemipalvelujen yhteydessä samassa taustaselvityksessä sekä Kymenlaakson biotalous -taustaselvityksessä. Metsälaki ohjaa metsien käsittelyä, ja maakuntakaavan valkoiset alueet ovat jo suurelta osin metsätalouskäytössä. Laajojen, yhtenäisten metsäalueiden osoittamisella maakuntakaavassa ei ole merkittävää ohjausvaikutusta metsäbiotalouden suhteen.

Maakuntakaavaan voidaan lisätä koko kaava-alueita koskeva määräys ”*Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on edistettävä vesien suojelua ja pyrittävä parantamaan vesien ekologista tilaa Kaakkois-Suomen vesienhoidon toimenpideohjelman ja merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelman mukaisesti.*”, joka varmistaa vesiensuojelun huomioimisen herkkien vesistöjen valuma-alueilla.

Kotkan kaupungin Marinkylä - Saksalan alueen palstan merkintä:

Kymenlaakson maakuntakaavassa korostuu strategisuus. Savikallion palstan MY-merkintä on poistettu, koska alue on ympäristöarvojen puolesta vain paikallisesti merkittävä.

Luo-alueita (luonnon monimuotoisuuden kannalta erityiset alueet) on poistettu kaavaluonnoksesta, jos merkinnällä osoitetun perinnebiotoopin arvoluokka on laskenut maakunnallisesta paikalliseksi tai kohde on tuhoutunut. Arvonsa säilyttäneet, maakunnallisesti arvokkaat perinnebiotoopit on sisällytetty MY-aluevarauksiin. Kymenlaakson ainoa valtakunnallisesti merkittävä perinnebiotooppi Ristisaari on SL-alue. Luo-merkinnällä on osoitettu myös Itä-Uudenmaan maakuntakaavasta siirtyneen ns. Vastilan mutkan alueen FINIBA-alueita (Suomen tärkeät lintualueet -hankkeessa tunnistetut alueet). Kymenlaakson maakuntakaavassa ei osoiteta FINIBA-alueita, ja siksi em. luo-alueet on poistettu Vastilan mutkan alueelta.

Soidensuojelu:

Maakuntakaavan taustaselvityksessä ”Kymenlaakson arvokkaat suot” on käyty läpi Kymenlaakson suoluontoon liittyvät valtakunnalliset ja alueelliset inventointitulokset ja ehdotukset. Lisäksi on tunnistettu näiden tutkimusten ja selvitysten ulkopuolelle jääneitä maakunnallisesti merkittäviä suoluonnon arvokohteita.

Kymenlaakson maakuntakaava mahdollistaa ympäristöluvan saannin EOt-alueiden lisäksi valkoisille alueille ympäristönsuojelulain sallimissa puitteissa. Uusien, maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävän kokoisten tuotantoalueiden osalta

maakuntakaavan ohjausvaikutus on pieni, koska tuotantoalueiden perustaminen ratkaistaan ympäristölainsäädännön ja -luvituksen kautta.

Kaavaehdotukseen on perusteltua tarkistaa turvetuotannossa jo olevien alueiden osalta jäljellä olevat tuotantopinta- ja tarkistaa turvetuotantoalueiden suunnitteluratkaisua.

Kajasuo ja sen lähisuot Lamminsuo ja Honkalamminsuo:

Kajasuo, Lamminsuo ja Honkalamminsuo kuuluvat soidensuojelun täydennysehdotukseen, jossa osoitetaan suojelun kannalta merkittävät suoalueet. Soidensuojelun täydennysehdotuksen osalta soidensuojelutyöryhmä on esittänyt, että valtion mailla sijaitsevat täydennysehdotuksen suoalueet suojellaan viipymättä maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikaisen linjauksen mukaan joko lakisääteisesti tai Metsähallituksen pysyvällä päätöksellä (Ympäristöministeriö, 2015a). On perusteltua selvittää ympäristöministeriön tarkempi ohjeistus soidensuojelun täydennysohjelman kohteista. SL-aluemerkinnällä osoitetaan vain luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltaviksi tarkoitettuja alueita.

Kalasto:

Kalaston osalta koko maakuntakaavaa koskee suunnitelumääräys: Maankäytön tarkemmassa suunnittelussa tulee luoda edellytyksiä vaelluskalakantojen luontaiselle lisääntymiselle jokialueilla, eli myös muut joet kuin Kymijoki on huomioitu.

Vieraslajit:

Vieraslajien leviämiseen ei pystytä vaikuttamaan maakuntakaavoituksella.

Muuta:

Kuusaanniemen teollisuusaluetta ei ole laajennettu, vaan alue on hieman pienempi kuin aiemmin. Vastaavasti Eerolan golfkeskuksen virkistysaluetta on hieman laajennettu.

Pyhältö on osoitettu maakuntakaavassa kylä-merkinnällä.

Paperisella kaavakartalla Valkelan Jokelan työpaikka-alue (TP) on virheellisesti merkitty kirjainmerkinnällä EP. Virhe korjataan maakuntakaavaehdotukseen.

Esitys Hallitus:

Päivitetään luonnonsuojelualueet kaavaehdotukseen.

Korjataan Saaramaan luonnonsuojelualueen (SL) ja Saaramaanjärven metsäalueen (MY) rajaukset kartalle kaavaehdotukseen.

Tarkastellaan sini-viheryhteystarveverkostoa etelä-pohjois-suuntaisen ja itä-länsi-suuntaisen yhteystarpeen osalta.

Lisätään koko kaava-aluetta koskeva määräys vaelluskaloja koskevan määräyksen yhteyteen: ”Maankäytön tarkemmassa suunnittelussa tulee edistää vesien suojelua ja pyrkiä parantamaan vesien ekologista tilaa.”

Lisätään kaavaselostukseen osio Kymenlaakson tärkeimmistä vaelluskalavesistöistä.

Merkitään Luomijärvi, Valkjärvi, Merkjärvi, Saaramaanjärvi, Kyynelmys ja Saanjärvi w-merkinnällä "Arvokas pintavesialue".

Muutetaan w-merkinnän nimeä muotoon "Arvokas pintavesialue".

Merkinnän määräystä muutetaan muotoon "*Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on vesiensuojelunäkökohdat otettava huomioon siten, ettei vesialueen tilaa heikennetä ja vesialueen käyttöä vedenhankintaan vaaranneta. ”Eriyistä suojelua vaativan vesistön” alueella tulee sovittaa yhteen käyttötarkoituksen mukainen virkistyskäyttö ja vedenhankintaan liittyvät tarpeet.*"

Täydennetään sini-viheryhteyksiä ja w-merkintää koskevaa perustelutekstiä kirkasvetisten, erinomaisessa kunnossa säilyneiden, herkkien järvien osalta.

Tarkistetaan turvetuotannossa jo olevien alueiden osalta jäljellä olevat tuotantopinta--alat ja tarkistetaan turvetuotantoalueiden suunnitteluratkaisua.

Selvitetään ympäristöministeriön ohjeistus soidensuojelun täydennysohjelman kohteista.

Muilta osin ei muutoksia kaavaan.

7 Lausunto Suomen Vesitiehdistys r.y.

KL/734/1004000L/201

8

Kymenlaakson maakuntakaava 2040 on kokonaismaakuntakaava, joka saadessaan lainvoiman kumoaa kaikki kaava-alueen aiempien maakuntakaavojen kaavamerkinnot ja niihin liittyvät suunnittelumääräykset. Maakuntakaavan 2040 kaava-alue kattaa koko Kymenlaakson lukuun ottamatta litin kunnan aluetta, johon jää voimaan aiemmat voimassa olevat maakuntakaavat. litin kunta siirtyy Päijät-Hämeen maakuntaan.

Suomen Vesitiehdistys r.y. kiittää mahdollisuudesta lausua Kymenlaakson maakuntakaavaluonnoksesta 2040 sekä valmisteluaineistosta.

Olemme tutustuneet mittavaan aineistoonne ja toteamme, että Suomen Vesitiehdistys r.y. ei tällä erää koe tarvetta lausua tai antaa mielipidettä maakuntakaavan 2040 luonnoksesta ja/tai valmisteluaineistosta.

Kiitämme luottamuksesta ja toivomme, että jatkossakin saamme olla lausumassa meidän toimintaamme koskevista asioista.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

Esitys Hallitus:

Merkitään tiedoksi.

7 Mielipide Haminan Seudun Vihreät ry

KL/784/1004000L/201

8

Maakuntakaavassa tulisi tunnistaa kaikki vaelluskalojen lisääntymiseen soveltuvat joet: Summanjoki, Vehkajoki, Virojoki ja Urpalanjoki, jotka kaikki ovat mukana valtakunnallisessa kalatiestrategiassa. Nyt kaavassa on mainittu vain Kymijoki. Esimerkiksi noin 40 km pitkällä Vehkajoen valuma-alueella on useita luonnontilaisia osia jokiuomassa ja purouomia. Joessa on jo tehty kunnostuksia usean vuoden ajan. Suunnitteilla olevan muutaman padon ohituksen ja poiston jälkeen koko Vehkajoen vesistö saadaan vapaaksi vaelluskalojen esteistä. Vesistöllä on myös merkitystä luontomatkailulle ja virkistykselle. Alueeseen kuuluu erämaisia luonnontilaisia lampia, sekä natura-alueita, eikä siihen kohdistu merkittävää turpeenoton ja teollisuuden kuormitusta.

Lisäksi huomautamme, että maakuntaohjelmassa tulisi painottaa voimakkaammin luonnonympäristön kestävä kehitystä ja säilyvyyttä sekä monimuotoisuutta. Luonnon arvoalueiden pirstoutuminen ja erityisesti vanhojen metsien hakkuiden lisääntyminen vaarantavat monien lajien säilymisen. Hakuut myös lisäävät kasvihuonekaasuja pitkällä aikavälillä. Samoin kaavassa tulisi huomioida soiden suojelun ja turpeen noston merkitys ja vaikutukset laajalti vesistöalueelle.

Vastine:

Sini-viheryhteyksiin mukaan valituista jokiosuuksista tärkeimpänä korostuu Kymijoen päähaaran osuus, mutta muillakin jokiosuuksilla on tarvetta parantaa olosuhteita vaelluskalojen ja vesistön tilan kannalta. Näiden valinnassa yksi keskeinen kriteeri oli edellä mainittujen lisäksi liittymäpinnan löytäminen merialueelle tai toisen maakunnan alueelle perustuen erityisesti luontomatkailun, virkistuksen ja suojelu/viheralueiden kytkemisen näkökulmaan.

Vehkajoen osalta vaelluskalojen esteet on suurelta osin jo poistettu, ja viimeisetkin tullaan poistamaan. Näiden toimien jälkeen koko Vehkajoen vesistö on vapaa vaelluskalojen esteistä. Lisäksi jokea on kunnostettu. Sen vuoksi sini-viheryhteystarvemerkinällä ei osoitettu Vehkajokea, vaikka joessa toki on kehittämistarpeita, mutta maakuntakaavassa pyritään nostamaan esiin laajempia kokonaisuuksia. Koko maakuntakaava-alueita koskeva suunnittelumääräys ”Maankäytön tarkemmassa suunnittelussa tulee luoda edellytyksiä vaelluskalakantojen luontaiselle lisääntymiselle jokialueilla.” turvaa myös Vehkajoen vaelluskalojen lisääntymisedellytyksiä. Lisäksi on perusteltua mainita Kymenlaakson tärkeimmät vaelluskalavesistöt eli Kymijoki, Summanjoki, Vehkajoki, Virojoki, Saarasjärvenoja sekä Vaalimaanjoki kaavaselostuksessa.

Koko Vehkajoen valuma-alueita taas ei ole perusteltua osoittaa siniviheryhteydeksi tai muulla merkinnällä, koska valuma-alue on niin laaja ja samalla myös muiden herkkien jokien tai järvien valuma-alueet tulisi osoittaa, mikä ei ole tarkoituksenmukaista maakuntakaavassa. Vehkajoen valuma-alueella ei myöskään ole yhtä tai useampaa riskiä aiheuttavaa pistekuormittajaa, vaan valuma alueen ravinnekuorma syntyy hajakuormituksen maa- ja metsätaloudesta. Maakuntakaavalla ei voida vaikuttaa maa- ja metsätalouden vesiensuojelun, kuten vesistöjen suojavyöhykkeiden tai metsänhoidollisten toimenpiteiden tarkempaa määrittelyä alueella.

Vesistöjen suojelun ja tilan parantamiseksi maakuntakaavaan on perusteltua lisätä koko kaava-aluetta koskeva määräys vaelluskaloja koskevan määräyksen yhteyteen:

"Maankäytön tarkemmassa suunnittelussa tulee edistää vesien suojelua ja pyrkiä parantamaan vesien ekologista tilaa."

Vesistöjä ympäröivällä maankäytöllä on suuri merkitys vesistöjen tilaan. On perusteltua merkitä poikkeuksellisen kirkasvetiset, erinomaisessa tilassa säilyneet, herkät järvet Luomijärvi, Valkjärvi, Merkjärvi, Saaramaanjärvi, Kyynelmys ja Saanjärvi w-merkinnällä "Arvokas pintavesialue", Samalla merkinnän nimeä on perusteltua muuttaa muotoon "Arvokas pintavesialue" aiemman "Vedenhankinnan kannalta arvokas pintavesialue" sijaan. Merkinnän määräystä muutetaan muotoon *"Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on vesiensuojelunäkökohdat otettava huomioon siten, ettei vesialueen tilaa heikennetä ja vesialueen käyttöä vedenhankintaan vaaranneta. "Erityistä suojelua vaativan vesistön" alueella tulee sovittaa yhteen käyttötarkoituksen mukainen virkistyskäyttö ja vedenhankintaan liittyvät tarpeet."* On perusteltua myös muokata sini-viheryhteyksiä ja w-merkintää koskevaa perustelutekstiä kirkasvetisten, erinomaisessa kunnossa säilyneiden, herkkien järvien osalta.

Sini-viheryhteystarve (vyt) -merkinnällä turvataan ylimaakunnalliset yhteydet ja yhdistetään laadullisesti edustavat luonnon ydinalueet. Sini-viheryhteystarve -merkintöjen sijoittuminen maakuntakaavaluonnoksessa perustuu Kymenlaakson siniviherrakenne ja ekosysteemipalvelut – maakuntakaavan taustaselvitykseen ja siinä saatuihin tuloksiin sekä Sini-viherrakenne maakuntakaavassa -valmisteluvaiheen tarkasteluun. Selvityksessä kartoitettiin Kymenlaakson luonnon ydinalueet, ekosysteemipalvelujen alueet sekä niitä yhdistävät ekologiset sini-viheryhteydet. Luonnon ydinalueita tarkasteltiin rakenteellisesti SYKEN tuottaman CORINE-paikkatietoaineiston (rakennetut alueet, maatalousalueet, metsät, avoimet kankaat ja kalliomaat, kosteikot, avoimet suot ja vesialueet) perusteella. Laadullisessa luonnon ydinalueiden tarkastelussa ydinalueet arvotettiin metsien osalta puuston keski-ian, kokonaistilavuuden, lehtipuiden tilavuuden ja osuuden perusteella ja soiden osalta ojitustilanteen sekä turvetuotannon perusteella. Muita laadullisessa tarkastelussa huomioituja arvotamiskriteerejä olivat harjut, reunamuodostumat ja pohjavesialueet, luonnonsuojelualueet, Natura 2000 -alueet, soidensuojelun täydennysohjelman ehdotusaineistot, luonnonsuojeluohjelma-alueet, huomionarvoiset lajihavainnot, maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti tärkeät lintualueet, vedenalaisen luonnon monimuotoisuuden inventointitulokset, pintavesien ekologinen tila, merenpohjan eliöstön esiintymistodennäköisyysmallit, kalojen lisääntymisaluemallit, HELCOM HUB-biotooppiluokiteltu merialueiden inventointidata, riutat, suistot, laguunit, hiekkasärkät, vedenalaiset harjut, petolintujen rengastusaineisto ja sääksen pesäpaikat, paikallisesti, maakunnallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti arvokkaat geologiset muodostumat ja geologiset pienkohteet sekä työpajojen tulokset ja maakunnan liiton aineistot luonnon monimuotoisuuden arvokkaista kohteista ja alueista. Luonnon ydinalueiden välisten ekologisten viheryhteyksien tunnistamisessa käytetyn kustannusreittianalyysin periaatteena oli se, että mitä luonnonmukaisempi tai luonnontilaisempi maanpeite on ydinalueiden välillä, sitä suotuisampi alue on eliöstön liikkumisen kannalta. Lisäksi arvotettiin erilaisten rakennettujen ympäristön elementtien estevaikutusten suuruutta eliöstön liikkumiselle: esimerkiksi moottoriteiden estevaikutus

on hyvin korkea, mutta metsäautoteillä käytännön vaikutusta ei ole.

Sini-viheryhteystarvemerkinillä turvataan liikkumisedellytykset ihmisille virkistysreittejä pitkin ja eliölajeille sekä lajiryhmille luonnon ydinalueiden välillä. Tavoitteena on olemassa olevien yhteyksien säilyttäminen ja kehittäminen. Merkintä on luonteeltaan kehittämisperiaatteellinen, ja sen lopullinen sijainti sekä leveys tarkennetaan yksityiskohtaisemman suunnittelun tasoilla. Toteutus ja mittakaava poikkeavat toisistaan taajama-alueilla ja niiden ulkopuolella sekä vesistöalueilla johtuen näiden keskinäisistä olosuhde-eroavaisuuksista. Yhteystarve on kuitenkin tärkeää turvata riittävän leveänä, jotta se voi palvella sekä ihmisten että eliölajien liikkumista.

Kymenlaakson maakuntakaava mahdollistaa ympäristöluvan saannin EOt-alueiden lisäksi valkoisille alueille ympäristönsuojelulain sallimissa puitteissa. Uusien, maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävän kokoisten tuotantoalueiden osalta maakuntakaavan ohjausvaikutus on pieni, koska tuotantoalueiden perustaminen ratkaistaan ympäristölainsäädännön ja -luvituksen kautta. Kaavaehdotukseen on kuitenkin perusteltua tarkistaa turvetuotannossa jo olevien alueiden osalta jäljellä olevat tuotantopinta--alat ja tarkistaa turvetuotantoalueiden suunnitteluratkaisua.

Esitys Hallitus:

Lisätään koko kaava-aluetta koskeva määräys vaelluskaloja koskevan määräyksen yhteyteen: *"Maankäytön tarkemmassa suunnittelussa tulee edistää vesien suojelua ja pyrkiä parantamaan vesien ekologista tilaa."*

Lisätään kaavaselostukseen osio Kymenlaakson tärkeimmistä vaelluskalavesistöistä.

Merkitään Luomijärvi, Valkjärvi, Merkjärvi, Saaramaanjärvi, Kyynelmys ja Saanjärvi w-merkinnällä "Arvokas pintavesialue".

Muutetaan merkinnän nimeä muotoon "Arvokas pintavesialue".

Merkinnän määräystä muutetaan muotoon *"Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on vesiensuojelunäkökohdat otettava huomioon siten, ettei vesialueen tilaa heikennetä ja vesialueen käyttöä vedenhankintaan vaaranneta. "Erityistä suojelua vaativan vesistön" alueella tulee sovittaa yhteen käyttötarkoituksen mukainen virkistyskäyttö ja vedenhankintaan liittyvät tarpeet."*

Täydennetään sini-viheryhteyksiä ja w-merkintää koskevaa perustelutekstiä kirkasvetisten, erinomaisessa kunnossa säilyneiden, herkkien järvien osalta.

Tarkistetaan turvetuotannossa jo olevien alueiden osalta jäljellä olevat tuotantopinta--alat ja tarkistetaan turvetuotantoalueiden suunnitteluratkaisua.

8 Lausunto Kymenlaakson ympäristöpoliittinen neuvottelukunta KL/745/1004000L/201
8

Kymenlaakson ympäristöpoliittinen neuvottelukunta toteaa, että Kymenlaakson kokonaismaakuntakaava- luonnos on strategisempi ja selkeämpi verrattuna aiempiin vaihemaakuntakaavoihin.

Maakuntakaavaluonnos tukee olemassa olevaa alue- ja yhdyskunta rakennetta ja sen kehittämistä. Työvoima ja liikenteellinen saavutettavuus on huomioitu kaavaluonnoksessa. Erityisesti Kotka-Kouvola -tieyhteyden sekä ratayhteyden kehittäminen näkyvät maakuntakaavaluonnoksessa myönteisellä tavalla. Myös paljon tilaa vaativien teollisten sijoittumisalueiden huomioiminen nähdään myönteisenä asiana, sillä ne mahdollistavat investoinnit.

Sini-viherrakenteen osalta sini-viheryhteysmerkinnän ohjausvaikutukset, toteutus, kattavuus ja tarkka sijainti herättivät keskustelua ympäristöpoliittisen neuvottelukunnan jäsenten keskuudessa. Luonnon arvoalueet on huomioitu neuvottelukunnan mielestä kaavassa pääasiassa hyvin, mutta esim. soidensuojelun täydennysohjelman huomioiminen kaavassa herätti keskustelua. Lisäksi keskustelua herätti metsätalouden harjoittamista koskevat esimerkit metsänkäsittelymenetelmistä ja suojelun keinoista.

Maa-aineesalueiden poistaminen kaavaluonnoksesta nähdään hyvänä asiana, koska niiden ohjausvaikutus on ollut heikko. Turvetuotannon osalta vastaavan menettelyn mahdollinen käyttöönotto herätti keskustelua, sillä turvetuotantokin vaatii ympäristöluvan, eikä kaavamerkintä oikeuta turpeenottoon. Laadukkaat kiviainesalueet (murskekivituotanto ja rakennuskivituotanto) on syytä huomioida tulevaisuuden maakunta- kaavoissa Kaakkois-Suomen kivi-projektin (GTK 2017-2020) tulosten pohjalta.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

Esitys Hallitus:

Merkitään tiedoksi.

8 Lausunto Metsäkeskus

KL/762/1004000L/201

8

Suomen metsäkeskus esittää lausuntonaan seuraavaa: Kymenlaakson maakuntakaava 2040:n keskeiseksi tavoitteeksi on asetettu, että se luo edellytykset hyvälle elin- ja toimintaympäristölle ja sitä kautta vahvistaa Kymenlaakson kilpailukykyä. Tavoitteeksi on lisäksi asetettu, että se tukee luonnonvarojen kestävää käyttöä ja yhdyskuntara-kenteen ekotehokkuutta. Mielestämme kaavaluonnos luo hyvät raamit näiden tavoitteiden toteutumiseksi ja se mahdollistaa metsätalousyrittämisen ja uudistuvan metsäbiotalouden kehittämisen alueella. Kehittämisehdotuksina kaavaluonnoksen suunnittelumääräyksiin, suunnitteluratkaisujen perusteluihin ja ohjausvai- kutuksiin esitämme seuraavia muutoksia:

Kaavamerkintä: Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla erityisiä ympäristöarvoja (MY)

1.Esitämme, että MY-kaavamerkinnän suunnittelumääräykseen tehdään seuraava

lisäys (kts. alleviivaus): "Alueen suunnittelussa tulee turvata maa- ja metsätalouden sekä muiden maaseutuelinkeinojen toiminta- edellytykset. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon luonnon monimuotoi-suuden ominaispiirteiden vaaliminen ja luontoalueen yhtenäisyys. Metsien hoito ja käyttö perustuu voi-massa olevaan metsälainsäädäntöön." Perustelut: Pidämme erittäin onnistuneena ratkaisuna, että kaavaluonnoksessa viitataan suoraan metsäla-kiin MY-alueiden metsien käsittelyn osalta. Nyt tämä viittaus on kirjattu ohjausvaikutuksetja toteutus -osi-oon. Esitämme, että tämä kirjaus viedään myös suunnittelumääräys - osioon, jolloin sen painoarvo vahvis-tuu.

2.Esitämme, että ohjausvaikutuksetja toteutus -osion kolmas kappale muotoillaan seuraavasti "Metsäkeskuksen tulisi kestävän metsätalouden rahoituslain tukipäätöksissä ottaa huomi-oon maakuntakaavan alueidenkäyttöratkaisut ja edistää niiden toteutumista. Asema- ja yleiskaava-alueilla metsään kohdistuvia toimia ohjaa maankäyttö- ja rakennuslain 128 §, mikäli yleiskaavassaon sitä koskeva määräys." Perustelut: MRL 32 §:n mukaan "Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpi-teitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaa-van toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista." Metsälain valvonta perustuu metsänkäyttöilmoituksiin. Ilmoitukseen ei liity viranomaisen suunnitelmaa eikä päätöstä lukuun ottamatta metsänkäyttöilmoituksen määräajasta poikkeamispäätökset. Käsittelykieltoa ja erityisen tärkeistä elinympäristöistä annettavaa ennakkotietoa koskevat päätökset ovat erittäin harvinaisia. Metsälain valvonta on laillisuusvalvontaa, jossa pyritään varmistamaan, että ilmoitetut toimenpiteet ovat metsälain ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisia. Metsäkeskus ei voi puuttua maanomistajan valit-semiin metsänkäyttelyratkaisuihin, esimerkiksi pyrkimällä edistämään eri-ikäisrakenteista metsänkäyttöä, kun metsänkäyttöilmoituksella ilmoitetut toimenpiteet täyttävät metsälaissa säädetyt edellytykset. Kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain mukaisia tukia koskevassa harkinnassa ja päätöksenteossa kaavan viranomaisvaikutus luonnollisesti tulee ottaa huomioon.

3.Esitämme, että ohjausvaikutuksetja toteutus -kohdan viimeinen kappale muotoillaan seuraavasti: "Varaus toteutuu, kun aluetta koskevissa suunnitelmissa otetaan huomioon ympäristöarvoja yksityiskohtaisen suun-nittelun yhteydessä. Toteutumista on mahdollista tukea vapaaehtoisen suojelun avulla, esimerkiksi suosittelemalla yksityismailla METSo ohjelman mukaisten suojelualueiden perustamista tai edistämällä eri-ikäiskasvatusta sekä hyödyntäen metsälain mahdollistamia eri metsienkäsitteilymenetelmiä. Perustelut: METSO-suojeluohjelma on voimassa vuoteen 2025 asti, eikä sen jatkosta ole varmuutta, joten ilmaisuna vapaaehtoinen suojelu on parempi ilmaisu. Lisäksi on huomattava, että vapaaehtoista suojelua voidaan toteuttaa myös monilla muilla tavoilla. Nykyinen metsälaki tarjoaa monipuoliset mahdollisuudet erilaisiin metsienkäsitteilytapoihin, joten emme näe tarpeelliseksi nostaa esiin vain yhtä menetelmää. Mi-kään metsäkäsitteilymenetelmä ei automaattisesti edistä metsäluonnon monimuotoisuutta vaan menetelmä on valittava tilanteen mukaan eli sekä metsän että suojeltavan kohteen ominaisuuksien perusteella. Kaavan yleispiirteisyys huomioiden, yksityiskohtaiset esimerkit eivät ole mielestämme kaavassa tarpeen ja ne voivat käytännössä jopa johtaa vaihtoehtoisten menetelmien valinnan kaventumiseen.

Kaavamerkintä: Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on ulkoilun ohjaamistarvetta

(MU).

4. Esitämme, että MU-kaavamerkinnän suunnittelumääräys muotoillaan seuraavasti: "...alueiden käytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon ulkoilun ohjaamistarpeen vuoksi polkujen tai ulkoilureittien ja niihin liittyvien levähdys- ja tukialueiden toteuttaminen. Alueen ulkoilutoiminnot tulee suunnitella ja sijoittaa siten, ettei merkittävästi haitata alueen maa- ja metsätalouskäyttöä. Metsien hoito ja käyttö perustuu voimassa olevaan metsälainsäädäntöön." Perustelut: Pidämme erittäin onnistuneena ratkaisuna, että kaavaluonnoksessa viitataan suoraan metsäla-kiin MU-alueiden metsien käsittelyn osalta. Nyt tämä viittaus on kirjattu ohjausvaikutukset ja toteutus -osi-oon. Esitämme, että tämä kirjaus viedään myös suunnittelumääräysosioon, jolloin sen painoarvo vahvistuu.

5. Esitämme, että ohjausvaikutukset ja toteutus -kohdan kolmas kappale muotoillaan seuraavasti: "Metsäta-lousalueilla metsäkeskuksen tulee metsälain valvonnassa ja kestävän metsätalouden rahoituslain tukipäätöksissä ottaa huomioon maakuntakaavan alueidenkäyttöratkaisut ja tavoitteet ja edistää niiden toteutumista. Varaus toteutuu, kun aluetta koskevissa suunnitelmissa otetaan huomioon ulkoilun ohjauksen tarpeita yksityiskohtaisen suunnittelun yhteydessä." Perustelut: MRL 32 §:n mukaan "Viranomaisen on suunnitellussa alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista." Metsälain valvonta perustuu metsänkäyttöilmoituksiin. Ilmoitukseen ei liity viranomaisen suunnitelmaa eikä päätöstä (lukuun ottamatta metsänkäyttöilmoituksen määräajasta poikkeamispäätökset). Metsälain valvonta on laillisuusvalvontaa, jossa pyritään varmistamaan, että ilmoitetut toimenpiteet ovat metsälain ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisia. Metsäkeskus ei voi puuttua maanomistajan valitsemiin metsänkäyttelyratkaisuihin, kun metsänkäyttöilmoituksella ilmoitetut toimenpiteet täyttävät metsälaissa säädetyt edellytykset. Kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain mukaisia tukia koskevassa harkinnassa ja päätöksenteossa kaavan viranomaisvaikutus luonnollisesti tulee ottaa huomioon.

Kaavamerkintä: Sini-viheryhteystarve (vyt)

6. Esitämme, että vyt-kaavamerkinnän suunnittelumääräys muotoillaan seuraavasti: "Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava sini-viheryhteyksien säilyminen ja edistettävä niiden toteutumista tavalla, joka huomioi alueen maisema-arvot, arvokkaiden luontokohteiden säilymisen ja lajiston liikkumismahdollisuudet. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee luoda alueidenkäyttöä edellytyksiä merkittävien virkistyskäytön verkostojen muodostamiselle. Sini-viheryhteyden mitoituksessa ja toteutuksessa on kiinnitettävä huomiota yhteyden merkitykseen ekologisen verkoston osana sekä luontomatkailun ja virkistystarpeiden yhteensovittamiseen. Metsien hoito ja käyttö perustuu voimassa olevaan metsälainsäädäntöön." Perustelut: Pidämme erittäin onnistuneena ratkaisuna, että kaavaluonnoksessa viitataan suoraan metsäla-kiin vyt -alueiden metsien käsittelyn osalta. Nyt tämä viittaus on kirjattu ohjausvaikutukset ja toteutus -osi-oon. Esitämme, että tämä kirjaus viedään myös suunnittelumääräysosioon, jolloin sen painoarvo vahvistuu.

7. Esitämme, että ohjausvaikutukset ja toteutus -kohdan kolmas kappale muotoillaan seuraavasti: "Sini-viheryhteystarpeet on mahdollista toteuttaa väylien ja ratojen yli

esimerkiksi vihersiltoina tai alikulkutunne-leina sekä erilaisina vesistöratkaisuna. Toteutumista on mahdollista tukea myös vapaaehtoisen suojelun avulla, esimerkiksi suosittamalla yksityismailla METSO ohjelman mukaistensuojelualueiden perustamista, edistämällä metsien eri-ikäiskasvatusta tai puustoisia suojavvyöhykkeitä sini-viheryhteystarpeiden linjauksille sekä hyödyntäen metsälain mahdollistamia eri metsänkäsittelymenetelmiä. Sini-viheryhteystarpeita voi tukea lisäksi edistämällä linjausten alueella virkistys- ja matkailutoimintaa sekä terveystuotantamahdollisuuksia. Joissa ja merialueella toteutumista edistää kalojen vaellusesteiden poisto esimerkiksi kalatiepor-tailla ja muilla vesien kunnostustoimenpiteillä." Perustelut: Metso-suojeluohjelma on voimassa vuoteen 2025 asti, eikä sen jatkosta ei ole varmuutta, joten ilmaisuna vapaaehtoinen suojelu on parempi ilmaisu. Nykyinen metsälaki tarjoaa monipuoliset mahdolli-suudet erilaisiin metsienkäsittelytapoihin, joten emme näe järkeväksi nostaa yhtä tapaa esiin. Erilaisiin olo-suhteisiin sopii erilaiset tavat hoitaa metsien monimuotoisuutta ja valinnat on tehtävä tilanteen mukaan. Kaavan yleispiirteisyys huomioiden, yksityiskohtaiset ohjaavat esimerkit eivät ole mielestämme kaavassa tarpeen.

8.Esitämme lisäksi, että sini-viheryhteyksien suurehkoa määrää ja laajuutta on hyvä pohtia vielä kertaal-leen. Verrattuna esim. naapurimaakunta Etelä-Karjalan maakuntakaavassa oleviin viheryhteyksien määrään, Kymenlaakson maakuntakaavaluonnoksessa esitettyjen sini-viheryhteyksien määrä on moninkertainen. Alueiden luonnonolosuhteet ovat pitkälti yhtenevät, joten näin huomattaviin eroihin on vaikea löytää perusteita.

Virkistysalue (V,v)

9.Esitämme, että V, v -kaavamerkinnän suunnittelumääräys muotoillaan seuraavasti: "Alue varataan yleiseen virkistykseen ja ulkoiluun. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee turvata virkistyskäyttö- edellytyksien säilyminen, alueen saavutettavuus sekä luonnonarvot. Virkistysalueiden suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota alueiden ominaisuuksiin sekä ekologisen verkoston että virkistys- ja ulkoilualuever-koston osana. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava viheralueiden yhtenäisyys, niiden keskinäinen verkottuminen ja laatu, virkistyskäytön ja suojeluarvojen yhteensovitus sekä aluekokonaisuuksien saavutettavuus. Metsien hoito ja käyttö perustuu voimassa olevaan metsälainsäädäntöön." Perustelut: Pidämme erittäin onnistuneena ratkaisuna, että kaavaluonnoksessa viitataan suoraan metsäla-kiin V, v -alueiden metsien käsittelyn osalta. Nyt tämä viittaus on kirjattu ohjausvaikutukset ja toteutus-osioon. Esitämme, että tämä kirjaus viedään myös suunnittelumääräysoosioon, jolloin sen painoarvo vahvistuu.

Arvokas harjualue tai muu geologinen muodostuma (ge)

10.Esitämme, että ge -kaavamerkinnän suunnittelumääräys muotoillaan seuraavasti: "Alueen suunnittelussa ja toteutuksessa on kokonaisuuden ohella otettava huomioon kunkin alueen varausperusteluissa esitetyt geologisten muodostumien suojeluarvot. Alueelle kohdistuvista maa-ainelupahakemuksista on pyydettävä maakunnan liiton lausunto. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee arvioida ja sovittaa yhteen käyttö- tarkoituksen mukainen maankäyttö ja geologiset arvot. Metsien hoito ja käyttö perustuu voimassa olevaan metsälainsäädäntöön." Perustelut: Pidämme erittäin

onnistuneena ratkaisuna, että kaavaluonnoksessa viitataan suoraan metsälakiin ge - alueiden metsien käsittelyn osalta. Nyt tämä viittaus on kirjattu ohjausvaikutukset ja toteutus-osioon. Esitämme, että tämä kirjaus viedään myös suunnittelumääräysosioon, jolloin sen painoarvo vahvistuu.

Vastine:

1., 4., 6., 9. ja 10.:

Lähtökohtana on, että maakuntakaava ei voi syrjäyttää päätöksenteon perusteena olevaa lainsäädäntöä. Maakuntakaava ei toisin sanoen vaikuta päätöksentekoon siltä osin kuin tämän päätöksenteon oikeudellisista edellytyksistä on säädetty tyhjentävästi erityislaissa (Ympäristöministeriön raportteja, 18/2009, Maakuntakaavat maa- ja metsätalousalueilla).

Maakuntakaavan merkinnöillä (esimerkiksi MU tai MY) ei ole suoraa vaikutusta maa- ja metsätalouden harjoittamiseen tai maaseuturakentamiseen (Ympäristöministeriön raportteja, 18/2009, Maakuntakaavat maa- ja metsätalousalueilla).

Maakuntakaavaluonnoksen Suunnitteluratkaisujen perustelut ja kohdeluettelo - asiakirjassa todetaan Ohjausvaikutukset ja toteutus -kohdassa, että MY-, MU- ja vytkintöjen osalta metsien käsittelyyn sovelletaan metsälakia ja että metsänhoidollisia rajoituksia ei aiheudu. Lisäksi todetaan, että merkinnät eivät edellytä maisemätyölupaa ja varauksella ei ole MRL 30 §:n mukaisia suojelumääräyksiä eikä 33 §:n mukaista rakentamisrajoitusta.

Kaavamääräykset voivat olla yksityiskohtaisempaa kaavoitusta tai viranomaisten muuta toteuttavaa suunnittelua koskevia suunnittelumääräyksiä taikka suoraan maankäyttöä koskevia rakentamis- tai suojelumääräyksiä (Maakuntakaavan sisältö ja esitystapa - opas, ympäristöministeriö, 2002). Minkään maakuntakaavaluonnoksen merkinnän kaavamääräyksessä ei ole lueteltu, mitä lakeja ko. merkinnän alueella tulee noudattaa. Metsälain soveltaminen metsänhoidossa MY-, MU- ja vytkintöjen alueella kuuluu luontevasti kohtaan, jossa kuvataan merkinnän ohjausvaikutukset ja toteutus. Tämän ja ympäristöministeriön ohjeistuksen perusteella metsälain noudattamista ei ole tarpeen kuvata suunnittelumääräyksessä, mutta on perusteltua täydentää kaavaselostusta tältä osin. On kuitenkin perusteltua lisätä suunnittelumääräykseen teksti:

"Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee turvata maa- ja metsätalouden sekä muiden maaseutuelinkeinojen toimintaedellytykset."

2., 5.:

Metsäkeskus valvoo Suomen metsälainsäädäntöä tarkastamalla metsänomistajien metsän- ja luonnonhoitotöiden toteutusta, metsäammattilaisten työnjälkeä metsissä ja julkisen rahoitustuen lainmukaista käyttöä. Metsäkeskuksen työn perustana ovat metsälaki, laki kestävän metsätalouden rahoituksesta (Kemera) ja metsätuholaki. Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma alueiden käytöstä maakunnassa, joka ei vaikuta metsienhoitoon, vaan metsiä hoidetaan maakuntakaavan alueilla metsälain mukaisesti. Myös Metsäkeskus toteaa lausunnossaan, että Metsäkeskus valvoo metsälain noudattamista. On perusteltua olla muuttamatta mainintaa Metsäkeskuksesta metsälain valvojana.

3, 7.:

Sini-viheryhteystarve ja MY-merkinnän Ohjausvaikutukset- ja toteutus osion maininnat METSO ohjelmasta ja vapaaehtoisesta suojelusta merkinnän Ohjausvaikutukset ja toteutus osiossa ovat vain esimerkkejä toteutuskeinoista, eivät suosituksia tai ohjeistuksia. On perusteltua tarkentaa tekstiä muotoon: *"Toteutumista on mahdollista tukea myös vapaaehtoisin toimenpitein sekä metsälain mahdollistamin eri keinoin."*

8.:

Maankäyttö ja rakennuslain (MRL) 5 § määrittelee alueidenkäytön suunnittelun tavoitteet, joiden mukaan mm. luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilymistä on edistettävä. MRL 28 § maakuntakaavan sisältövaatimusten mukaisesti kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota muun muassa maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen sekä virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen (kohdat 6 ja 7). Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) edellyttävät luonnonperinnön arvojen turvaamista. Luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä tulee edistää. Lisäksi on huolehdittava virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.

Lisäksi luonnon monimuotoisuuden edistämistä koskevat kansainväliset veloitteet. Ekologisten yhteyksien merkitys on tärkeää ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta, koska ne mahdollistavat lajiston siirtymisen uusille elinalueille ilmaston lämpenemisen myötä. Lisäksi on huolehdittava virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta. Perusteina ovat lisäksi sekä kansainväliset (esim. Agenda2030) että kansalliset (esim. kansallinen biodiversiteettistrategia) tavoitteet pysäyttää luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen.

Sini-viheryhteystarve (vyt) -merkinnällä turvataan ylimaakunnalliset yhteydet ja yhdistetään laadullisesti edustavat luonnon ydinalueet. Metsien käsittelyyn sovelletaan metsälakia eikä metsänhoidollisia rajoituksia aiheudu. Vyt-merkintä on kehittämisperiaatteellinen. Se ei edellytä maisematyölupaa eikä merkinnällä ole MRL 30 §:n mukaisia suojelumääräyksiä eikä 33 §:n mukaista rakentamisrajoitusta. Sini-viheryhteystarve -merkintöjen sijoittuminen maakuntakaavaluonnoksessa perustuu Kymenlaakson siniviherrakenne ja ekosysteemipalvelut – maakuntakaavan taustaselvitykseen ja siinä saatuihin tuloksiin sekä Sini-viherrakenne maakuntakaavassa -valmisteluvaiheen tarkasteluun. Selvityksessä kartoitettiin Kymenlaakson luonnon ydinalueet, ekosysteemipalvelujen alueet sekä niitä yhdistävät ekologisten sini-viheryhteydet. Suunnitteluratkaisut on tehty laajassa yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa. Selvityksessä kartoitettiin Kymenlaakson luonnon ydinalueet, ekosysteemipalvelujen alueet sekä niitä yhdistävät ekologisten sini-viheryhteydet. Luonnon ydinalueita tarkasteltiin rakenteellisesti SYKEN tuottaman CORINE-paikkatietoaineiston (rakennetut alueet, maatalousalueet, metsät, avoimet kankaat ja kalliomaat, kosteikot, avoimet suot ja vesialueet) perusteella. Laadullisessa luonnon ydinalueiden tarkastelussa ydinalueet arvoitettiin metsien osalta puuston keski-ään, kokonaistilavuuden, lehtipuiden tilavuuden ja osuuden perusteella ja soiden osalta ojitustilanteen sekä turvetuotannon perusteella. Muita laadullisessa tarkastelussa huomioituja arvottamiskriteerejä olivat harjut, reunamuodostumat ja pohjavesialueet,

luonnonsuojelualueet, Natura 2000 -alueet, soidensuojelun täydennysohjelman ehdotusaineistot, luonnonsuojeluohjelma-alueet, huomionarvoiset lajihavainnot, maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti tärkeät lintualueet, vedenalaisen luonnon monimuotoisuuden inventointitulokset, pintavesien ekologinen tila, merenpohjan eliöstön esiintymistodennäköisyysmallit, kalojen lisääntymisaluemallit, HELCOM HUB-biotooppiluokiteltu merialueiden inventointidata, riutat, suistot, laguunit, hiekkasärkät, vedenalaiset harjut, petolintujen rengastusaineisto ja sääksen pesäpaikat, paikallisesti, maakunnallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti arvokkaat geologiset muodostumat ja geologiset pienkohteet sekä työpajojen tulokset ja maakunnan liiton aineistot luonnon monimuotoisuuden arvokkaista kohteista ja alueista. Luonnon ydinalueiden välisten ekologisten viheryhteyksien tunnistamisessa käytetyn kustannusreittianalyysin periaatteena oli se, että mitä luonnonmukaisempi tai luonnontilaisempi maanpeite on ydinalueiden välillä, sitä suotuisampi alue on eliöstön liikkumisen kannalta. Lisäksi arvoitettiin erilaisten rakennettujen ympäristön elementtien estevaikutusten suuruutta eliöstön liikkumiselle: esimerkiksi moottoriteiden estevaikutus on hyvin korkea, mutta metsäautoteillä käytännön vaikutusta ei ole.

Etelä-Savossa ja Etelä-Karjalassa ei ole tehty vastaavaa, järjestelmällistä selvitystä yhteystarvemerkitöjen taustaksi. Etelä-Karjalan viheryhteystarvemerkitä pohjautuu virkistysreittien epäjatkuvuuskohtiin.

Esitys Hallitus:

Täydennetään kaavaselostuksen kappaletta 5. *Kaavan tulkinta ja oikeusvaikutukset erityislainsäädännön osalta.*

Lisätään sini-viheryhteystarve (vyt) -merkinnän suunnittelumääräykseen teksti: *"Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee turvata maa- ja metsätalouden sekä muiden maaseutuelinkeinojen toimintaedellytykset."*

Tarkennetaan sini-viheryhteystarve (vyt) ja MU-merkintöjen Ohjausvaikutukset ja toteutus-osion tekstiä muotoon: *"Toteutumista on mahdollista tukea myös vapaaehtoisin toimenpitein sekä metsälain mahdollistamin eri keinoin."*

Muilta osin ei muutoksia kaavaan.

8 Lausunto Metsänhoitoyhdistys Kymenlaakson ja Kaakko + MTK metsälinja Kaakkois-Suomi KL/779/1004000L/201 8

Yleisesti maakuntakaavaluonnoksesta

Maakuntakaavaluonnoksen tavoitteissa korostetaan strategisuutta ja maakunnan elinvoimaisuuden ja kilpailukyvyn lisäämistä. Pidämme hyvänä, että strategisuuden myötä kunnille jää paremmin mahdollisuuksia suunnitella alueidensa käyttöä kunnan omista tarpeista ja lähtökohdista ja siten hyödyntää alueensa vahvuuksia alueidenkäytön suunnittelussa ja elinkeinojen kilpailukyvyn tukemisessa. Maakuntakaavalla myös yhdistetään kaikki voimassa olevat 5 erillistä vaihemaakuntakaavaa. Maakuntakaava on selkeämpi ja helpompi luettava verrattuna aiempaan usean vaihekaavan tulkintaan.

Maakuntakaavalla pyritään tukemaan elinkeinoelämän liiketoimintamahdollisuuksia. Metsäbiotalouden merkitys Kymenlaaksolle on huomattavan suuri (18% koko Kymenlaakson tuotoksesta), kuten Tapion vuonna 2016 tekemästä biotalousselvityksestä käy ilmi. Lisäksi Kymenlaaksossa vuonna 2016 oli metsäteollisuuden osuus tehdasteollisuuden bruttoarvosta 51% ja tehdasteollisuuden työllisistä 34%.

Maakunnittaisessa vertailussa Kymenlaakso oli sijalla kaksi. Metsäbiotaloutta tulee edelleen vahvistaa turvaamalla nykyisten elinkeinojen edellytykset ja edistämällä uuden liiketoiminnan kehittymistä.

Mielestämme tätä kehitystä voidaan edesauttaa mahdollistamalla alueiden käyttö kaavamerkinnöillä - ja määräyksillä kaikilla kaavatasoilla.

Kaavaluonnoksen kaavamerkintöjen suunnittelumääräyksiin, suunnitteluratkaisujen perusteisiin ja ohjausvaikutuksiin esitämme lausunnossamme yksityiskohtaisemmin seuraavaa:

Kaavamerkintä vyt. sini-viheryhteystarve

Maakuntakaavaluonnoksessa on esitetty laajoja sini-viheryhteystarpeita metsätalousalueille. Näiden määrän ja laajuuden tarpeellisuutta on syytä vielä harkita. Metsätalousalueilla on aina riittävästi yhteystarpeille vaadittavia alueita tarjolla, ilman kaavaa. Metsätaloustoimenpiteiden vaikutukset ovat lyhytaikaisia niin luonnolle kuin maisemalle. Lisäksi talousmetsien käsittelyssä tehdään myös luonnonhoitotoimenpiteitä. Maakuntakaavaluonnoksessa laajoille metsätalousalueilla esitetyt yhteystarpeet ovat siten tarpeettomia. Vertailtaessa Etelä-Karjalan ja Etelä-Savon maakunta kaavoissa on huomattavasti suppeampi määrä yhteystarve merkintöjä. Kuitenkaan olosuhteet eivät merkittävästi poikkea toistaan.

Esitämme harkittavaksi merkinnän poistamista tällaisilta laajoilta metsätalousalueilta. Esimerkkinä tällaisesta laajoja metsäalueita omaavana käy pohjoisten ja itäisten metsävyöhykkeiden sini- viheryhteystarve.

Maakuntakaavaluonnoksessa siniviheryhteystarve merkintä on yleispiirteinen ja vaikutusalueen tulkitseminen on vaikeaa. Sen tulkinnat alempiasteisissa kaavoissa voivat siten johtaa maanomistajia eri arvoiseen asemaan. Sini-viheryhteystarpeen kaavamerkinnän ohjausvaikutuksissa todetaan metsänkäsitelyssä sovellettavan metsälakia ja että kaavamerkintä ei aiheuta metsänhoidollisia rajoituksia eikä se rajoita maa- ja metsätalouden harjoittamista. Nämä maa- ja metsätalouden harjoittamisen periaatteet ovat kannatettavia ja ovat ehdottomasti nostettava suoraan maakunta kaavan suunnittelumääräykseen.

Esitämme, että merkinnän suunnittelumääräystekstiin tulee ehdottomasti lisätä metsätalouden harjoittamisen periaatetta koskeva lause: " Kaavamerkinnän alueiden metsienhoito ja käyttö perustuu voimassa olevaan metsälainsäädäntöön eikä se aiheuta metsänhoidollisia rajoituksia eikä se rajoita maa- ja metsätalouden harjoittamista. Merkintä ei edellytä maisematyöluopaa ja varauksella ei ole MRL:n 30 § pykälän

mukaisia suojelumääräyksiä eikä 33 § mukaisia rakentamisrajoituksia. "

Lisäksi esitämme, että suunnittelumääräys muotoiltaisiin seuraavasti:

" Merkintä on luonteeltaan kehittämisperiaatteellinen. Sitä käytetään osoittamaan niitä virkistysalue- tai ekologiseen verkostoon liittyviä olemassa olevia tai tavoitteellisia yhteyksiä, joilla on valtakunnallinen, maakunnallinen tai seudullinen merkitys. Kaavamerkinnän alueiden metsienhoito ja käyttö perustuu voimassa olevaan metsälainsäädäntöön eikä se aiheuta metsänhoidollisia rajoituksia eikä se rajoita maa- ja metsätalouden harjoittamista. Merkintä ei edellytä maisematyölupaa ja varauksella ei ole MRL:n 30 § pykälän mukaisia suojelumääräyksiä eikä 33 § mukaisia rakentamisrajoituksia."

Esitämme myös, että ohjausvaikutuksiin lisättäisiin, että kaavamerkintä ei ole suora peruste käyttää sitä tarkemmassa kaavoituksessa ilman kohdekohtaisia tarkempia selvityksiä merkinnän tarpeellisuudesta ja vaikutuksista.

Vyt merkinnän ohjausvaikutuksissa on kirjattu esimerkinomaisia, hyvin yksityiskohtaisia suosituksia tai ehdotuksia yhteystarpeen huomioimisesta. Liikenneväylien ja suurten infrahankkeiden kohdalla se on perusteltuakin. Maakuntakaavan strategisuus ja yleispiirteisyys huomioiden kaavassa ei ole tarpeen suositella metsienkäsittelyyn yksityiskohtaisia menetelmiä, kuten metsien eri-ikäiskasvatus tai suojapuuston jättäminen. Mielestämme tällainen suositus tai ohjeistus ei kuulu maakuntakaavatason suunnitteluun eikä vaikutustenarviointia metsätalouteen tai metsänomistajiin ole tehty. Metsänkäsittelymenetelmän valinta perustuu kohdekohtaiseen soveltuvuuteen ja maanomistajan oikeuteen valita metsälain mukainen metsänkasvatusmenetelmä. Vapaaehtoinen METSO- suojeluohjelma on määräaikainen ohjelma vuoteen 2025 saakka, jonka jälkeen jatkosta ei ole vielä päätetty. Lisäksi vapaaehtoista suojelua voidaan toteuttaa myös muilla tavoin, joten ilmaisuna "vapaaehtoisin keinoin" on laajempi.

Esitämme, että yksityiskohtaiset suositukset, metsien eri-ikäiskasvatuksesta, suoja puustosta ja METSO- ohjelmasta poistetaan ja ohjausvaikutuksen kolmannen kappaleen teksti muutetaan seuraavasti: "Sini--viheryhteystarpeet on mahdollista toteuttaa väylien ja ratojen yli esimerkiksi vihersiltoina tai alikulkutunneleina sekä erilaisina vesistöratkaisuin. Toteutumista on mahdollista tukea myös vapaaehtoisin keinoin. Sini-viheryhteystarpeita voi tukea lisäksi edistämällä linjausten alueella virkistys- ja matkailutoimintaa sekä terveysliikuntamahdollisuuksia. Joissa ja merialueella toteutumista edistää kalojen vaellusesteiden poisto esimerkiksi kalatieportilla ja muilla vesien kunnostustoimenpiteillä.

Kaavamerkintä MY, M aa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja

Suunnittelumääräyksessä todetaan, että alueen suunnittelussa tulee turvata maa- ja metsätalouden sekä muiden maaseutuelinkeinojen toimintaedellytykset.

Metsänhoitoyhdistykset pitävät tätä erittäin tärkeänä periaatteena, myös biotalouden kehittymisen kannalta. Kaavamerkinnän ohjausvaikutuksissa todetaan, että metsänkäsittelyssä sovellettavan metsä lakia ja että kaavamerkintä ei aiheuta metsänhoidollisia rajoituksia. Nämä metsätalouden harjoittamisen periaatteet ovat

kannatettavia ja ovat ehdottomasti nostettava suoraan maakuntakaavan suunnittelumääräykseen.

Esitämme, että MV suunnittelumääräykseen lisätään seuraava lause: "Kaavamerkinnän alueilla metsien hoito ja käyttö perustuu voimassa olevaan metsälainsäädäntöön eikä kaavamerkintä rajoita metsänhoitoa eikä maa- ja metsätalouden harjoittamista. Merkintä ei edellytä maisematyölupaa ja varauksella ei ole MRL 30 §:n mukaisia suojelumääräyksiä eikä 33 §:n mukaista rakentamisrajoitusta."

Ohjausvaikutuksissa on kirjattu esimerkinomaisia, hyvin yksityiskohtaisia suosituksia tai ehdotuksia alueen suunnittelussa huomioimiseksi. Tekstissä todetaan, että toteutumista voidaan tukea vapaaehtoisen suojelun avulla METSO ohjelman mukaisia suojelualueiden perustamista suosittelemalla tai edistämällä metsien eri-ikäiskasvatusta. Maakuntakaavan strategisuus huomioiden nämä ovat tarpeettoman yksityiskohtaisia suosituksia. Mielestämme tällainen suositus tai ohjeistus ei kuulu maakuntakaavataso suunnitteluun eikä vaikutustenarviointia metsätalouteen tai metsänomistajiin ole tehty.

Metsänkäsittelymenetelmän valinta perustuu kohdekohtaiseen soveltuvuuteen ja maanomistajan oikeuteen valita metsä lain mukainen metsänkasvatusmenetelmä. Vapaaehtoinen METSO- suojeluohjelma on määräaikainen ohjelma vuoteen 2025 saakka, jonka jälkeen jatkosta ei ole vielä päätetty. Lisäksi vapaaehtoista suojelua voidaan toteuttaa myös muilla tavoin, joten ilmaisuna "vapaaehtoisin keinoin" on laajempi.

Esitämme, että yksityiskohtaiset suositukset, metsien eri-ikäiskasvatuksesta ja METSO-ohjelmasta poistetaan ja ohjausvaikutuksen neljännen kappaleen tekstiä muutetaan seuraavaksi: "Toteutumista on mahdollista tukea myös vapaaehtoisin keinoin ja metsälain metsienkäsittelymahdollisuuksia hyödyntämällä"

Kaavamerkintä MU, Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on ulkoilun ohjaamistarvetta

Suunnittelumääräyksessä todetaan, että alueen suunnittelussa tulee turvata maa- ja metsätalouden sekä muiden maaseutuelinkeinojen toimintaedellytykset. Metsänhoitoyhdistykset pitävät tätä erittäin tärkeänä, myös biotalouden kannalta. Kaavamerkinnän ohjausvaikutuksissa todetaan, että metsänkäsittelyssä sovellettavan metsälakia. Metsätalouden harjoittamisen periaate on ehdottomasti nostettava suoraan maakuntakaavan suunnittelumääräykseen.

Esitämme, että MU suunnittelumääräykseen kirjataan seuraavaa: "Kaavamerkinnän alueilla metsien hoito ja käyttö perustuu voimassa olevaan metsälainsäädäntöön eikä kaavamerkintä rajoita metsänhoitoa eikä maa- ja metsätalouden harjoittamista. Merkintä ei edellytä maisematyölupaa ja varauksella ei ole MRL 30 §:n mukaisia suojelumääräyksiä eikä 33 §:n mukaista rakentamisrajoitusta."

Lisäksi esitämme, että suunnittelumääräykseen tai ohjausvaikutuksiin lisättäisiin, että alueiden käytöstä tulee sopia maanomistajan kanssa. Sopimalla tulevat eri osapuolten

oikeudet ja velvollisuudet yhdessä sovittua ja niihin liittyvät mahdolliset korvaukset.

Kaavamerkinnällä tulee edistää vain suunnittelumääräyksen mukaisesti rajattuja ulkoiluun tarvittavia olemassa olevia alueita, kuten ulkoilureitit ja niiden tukirakenteet. Alueiden tarpeellisuutta ja rajoituksia olisi syytä tarkistaa ja tarpeettomia poistetaan.

Kaavamerkintä ma/v, ma/e ja ma/m kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti tai maakunnallisesti tärkeät tai tärkeäksi esitetty alue

Kulttuuriympäristö ja maisema on syntynyt ihmistoiminnan myötä ja se on jatkumo, jonka mahdollisuuksia tulee edistää. Maisemaa ei voi museoida, se on jatkuvasti muuttuva prosessi. Alueet ovat laajoja ja niihin sisältyy merkittävässä määrin myös metsäalueita. Metsänhoitoyhdistykset pitävät tärkeänä, että kaavamerkinnän alueilla voidaan jatkaa maa- ja metsätalouden harjoittamista ilman rajoitteita ja että se tulee huomioiduksi myös silloin, jos alueille laaditaan tarkempaa kaavoitusta.

Kaavamääräyksen ohjausvaikutuksissa todetaan, että kaavamerkinnöstä ma/v, ma/e ja ma/m ei aiheudu omistajaa sitovia maankäytön rajoituksia. Tämä periaate tulee käydä ilmi myös jo suunnittelumääräyksestä.

Esitämme, että suunnittelumääräykseen tulee lisätä lause: "Kaavamerkinnän alueilla metsien hoito ja käyttö perustuu voimassa olevaan metsälainsäädäntöön eikä kaavamerkintä rajoita metsänhoitoa eikä maa- ja metsätalouden harjoittamista."

Kaavamerkinnällä ma/e osoitetaan kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti tärkeäksi esitetty alue. Näitä alueita ei ole vielä valtioneuvosto vahvistanut. Alueiden määrä, koko tai status saattaa muuttua valtioneuvoston käsittelyssä saatujen palautteiden perusteella. Alueet on kuitenkin merkitty maakuntakaavaluonnokseen. Mahdolliset muutokset tai jopa poistamiset on vaikea korjata vahvistettuun maakuntakaavaan. Myöskään maakunnallinen status ei voi olla peruste alueelle, jonka ulottuvuuksia ei ole varmasti tiedossa. Tässä tulee huomioida myös maanomistajan oikeusturva.

Esitämme, että alueita ei tule merkitä kaavaan, ennen kuin ne on vahvistettu.

Kaavamerkintä ge, arvokas harjualue tai muu geologinen muodostuma

On erittäin hyvä, että ohjausvaikutuksissa todetaan metsänkäsitelyssä sovellettavan metsälakia. Tämä periaate tulee ottaa huomioon tarkemmassa suunnittelussa. Jotta periaate myös jatkossa tulee huomioitua, on tärkeää, että se kirjataan suoraan suunnittelumääräykseen.

Esitämme, että kaavamerkinnän suunnittelumääräykseen kirjataan seuraava lause: "Kaavamerkinnän alueilla metsien hoito ja käyttö perustuu voimassa olevaan metsälainsäädäntöön eikä kaavamerkintä rajoita metsänhoitoa eikä maa- ja metsätalouden harjoittamista."

Kaavamerkintä V, virkistysalue

Merkinnän ohjausvaikutuksissa todetaan, että virkistysalueella sovelletaan metsälakia. Metsänhoitoyhdistykset toteavat sen lisäksi merkittävänä positiivisena asiana ohjausvaikutuksen kirjauksen, että virkistysalueet toteutetaan sopimalla maanomistajien kanssa ja samalla sovitaan alueen käytöstä ja korvausmenettelystä.

Virkistysalueiden tarve on ennen kaikkea taajamissa. Metsäalueilla erillisiä virkistysalueita tarvitaan äärimmäisen harvoin. Virkistysalueita on muutettu aiemmasta kaavasta MU tai MY alueiksi. Jos aluetta ei ole tarve muodostaa virkistysalueeksi tulisi ne palauttaa metsätalousalueeksi, maakuntakaavassa valkoinen alue.

Vastine:

Kulttuuriympäristö ja maisema:

Kymenlaakson Liitto yhtyy lausunnossa esitettyyn näkökohtaan kulttuuriympäristön ja maiseman ihmistoiminnan myötä syntyemisestä ja ettei maisemaa voi museoida. Erityisesti arvokkaat maisema-alueet ovat ihmistoiminnan myötä syntyneitä viljelymaisemia eivätkä ne säily viljelymaisemina ilman maanviljelystä. Maakuntakaavan ma-merkintä on osa-alueiden erityisominaisuuksia ilmaiseva merkintä. Ympäristöministeriön maakuntakaavamerkintöjä ohjaavan oppaan mukaan merkinnällä osoitetaan vähintään seudullisesti merkittäviä osa-alueiden erityisominaisuuksia, joiden säilyminen halutaan turvata. Alueella ei ole voimassa MRL 33§ mukainen rakentamisrajoitus. Kyseessä ei siis ole suojelumerkintä vaan erityisominaisuutta, tässä tapauksessa maisema-arvoja, osoittava merkintä.

Ympäristöministeriön ohjeistuksen mukaisesti maakuntakaavassa osoitetaan valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet sekä valtakunnallisesti merkittäväksi alueeksi ehdotetut alueet. Alueet esitetään samalla kaavamerkinnällä, mutta alueiden erilainen status erotetaan indeksillä. Eri indekseillä osoitettujen alueiden kaavallinen ohjausvaikutus on samanlainen. On totta, että valtakunnallisiksi ehdotettujen alueiden määrä, koko tai status saattaa muuttua valtioneuvoston käsittelyssä. Alueiden maisemalliset arvot ovat kuitenkin olemassa ja valtakunnallisesti merkittäviksi ehdotetut alueet ovat kuitenkin vähintään maakunnallisesti merkittäviä. Valtioneuvoston päätös tullessaan vahvistaa valtakunnallisesti merkittävien maisema-alueiden rajaukset huolimatta siitä miten ne on merkitty maakuntakaavaan. Ohjausvaikutukset ja toteutusosiossa määritellyjä asioita ei ole tarkoituksenmukaista lisätä suunnittelumääräykseen.

Biotalous:

Kymenlaakson maakuntakaavan yhtenä tavoitteena on edistää biotaloutta. Maakuntakaavan taustaksi laadittiin Kymenlaakson biotalousselvitys, jossa selvitettiin biotalouden nykytila Kymenlaaksossa sekä tuotettiin ehdotuksia ja käytäntöjä biotalouden turvaamiseksi ja mahdollisuuksien huomioimiseksi maakuntakaavoituksessa. Selvityksen tulokset on huomioitu maakuntakaavaluonnoksessa.

Sini-viheryhteystarvemerkinä vyt:

Maankäyttö ja rakennuslain (MRL) 5 § määrittelee alueidenkäytön suunnittelun tavoitteet, joiden mukaan mm. luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilymistä on edistettävä. MRL 28 § maakuntakaavan sisältövaatimusten mukaisesti kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota muun muassa maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen sekä virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen (kohdat 6 ja 7). Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) edellyttävät luonnonperinnön arvojen turvaamista. Luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä tulee edistää. Lisäksi on huolehdittava virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.

Lisäksi luonnon monimuotoisuuden edistämistä koskevat kansainväliset velvoitteet. Ekologisten yhteyksien merkitys on tärkeää ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta, koska ne mahdollistavat lajiston siirtymisen uusille elinalueille ilmaston lämpenemisen myötä. Lisäksi on huolehdittava virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta. Perusteina ovat lisäksi sekä kansainväliset (esim. Agenda2030) että kansalliset (esim. kansallinen biodiversiteettistrategia) tavoitteet pysäyttää luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen.

Sini-viheryhteystarve (vyt) -merkinnällä turvataan ylimatekunnalliset yhteydet ja yhdistetään laadullisesti edustavat luonnon ydinalueet. Sini-viheryhteystarve -merkintöjen sijoittuminen maakuntakaavaluonnoksessa perustuu Kymenlaakson siniviherrakenne ja ekosysteemipalvelut – maakuntakaavan taustaselvitykseen ja siinä saatuihin tuloksiin sekä Sini-viherrakenne maakuntakaavassa -valmisteluvaiheen tarkasteluun. Selvityksessä kartoitettiin Kymenlaakson luonnon ydinalueet, ekosysteemipalvelujen alueet sekä niitä yhdistävät ekologiset sini-viheryhteydet. Luonnon ydinalueita tarkasteltiin rakenteellisesti SYKEN tuottaman CORINE-paikkatietoaineiston (rakennetut alueet, maatalousalueet, metsät, avoimet kankaat ja kalliomaat, kosteikot, avoimet suot ja vesialueet) perusteella. Laadullisessa luonnon ydinalueiden tarkastelussa ydinalueet arvoitettiin metsien osalta puuston keski-ian, kokonaistilavuuden, lehtipuiden tilavuuden ja osuuden perusteella ja soiden osalta ojitustilanteen sekä turvetuotannon perusteella. Muita laadullisessa tarkastelussa huomioituja arvotamiskriteerejä olivat harjut, reunamuodostumat ja pohjavesialueet, luonnonsuojelualueet, Natura 2000 -alueet, soidensuojelun täydennysohjelman ehdotusaineistot, luonnonsuojeluohjelma-alueet, huomionarvoiset lajihavainnot, maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti tärkeät lintualueet, vedenalaisen luonnon monimuotoisuuden inventointitulokset, pintavesien ekologinen tila, merenpohjan eliöstön esiintymistodennäköisyysmallit, kalojen lisääntymisalueet, HELCOM HUB-biotooppiluokiteltu merialueiden inventointidata, riutat, suistot, laguunit, hiekkasärkät, vedenalaiset harjut, petolintujen rengastusaineisto ja sääksen pesäpaikat, paikallisesti, maakunnallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti arvokkaat geologiset muodostumat ja geologiset pienkohteet sekä työpajojen tulokset ja maakunnan liiton aineistot luonnon monimuotoisuuden arvokkaista kohteista ja alueista. Luonnon ydinalueiden välisten ekologisten viheryhteyksien tunnistamisessa käytetyn kustannusreititysanalyysin periaatteena oli se, että mitä luonnonmukaisempi tai luonnontilaisempi maanpeite on ydinalueiden välillä, sitä suotuisampi alue on eliöstön

liikkumisen kannalta. Lisäksi arvoitettiin erilaisten rakennettujen ympäristön elementtien estevaikutusten suuruutta eliöstön liikkumiselle: esimerkiksi moottoriteiden estevaikutus on hyvin korkea, mutta metsäautoteillä käytännön vaikutusta ei ole.

Sini-viheryhteystarvemerkinällä turvataan liikkumisedellytykset ihmisille virkistysreittejä pitkin ja eliölajeille sekä lajiryhmille luonnon ydinalueiden välillä. Maakuntakaavan ratkaisun periaatetta ei saa vaarantaa (MRL 32 §). Tavoitteena on olemassa olevien yhteyksien säilyttäminen ja kehittäminen. Merkintä on luonteeltaan kehittämisperiaatteellinen, ja sen lopullinen sijainti sekä leveys tarkennetaan yksityiskohtaisemman suunnittelun tasoilla. Toteutus ja mittakaava poikkeavat toisistaan taajama-alueilla ja niiden ulkopuolella sekä vesistöalueilla johtuen näiden keskinäisistä olosuhde-eroavaisuuksista. Yhteystarve on kuitenkin tärkeää turvata riittävän leveänä, jotta se voi palvella sekä ihmisten että eliölajien liikkumista.

Sini-viheryhteystarvemerkinällä osoitetut yhteydet ovat suurimmaksi osaksi jo olemassa olevia yhteyksiä, joiden olemassaolo on turvattu yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Sini-viheryhteystarvemerkinä ei aiheuta rajoituksia metsänhoidolle, vaan pikemminkin turvaa osaltaan metsätalouden toimintaedellytyksiä alueella. Sini-viheryhteyttä mahdollisesti vaarantavia hankkeita ovat esimerkiksi suuret tiehankkeet tai yhdyskuntarakenteen merkittävä laajeneminen tai tiivistyminen sini-viheryhteystarvemerkinän alueella. Sini-viheryhteyden mittakaava ja tarkka sijainti tarkentuu alempien kaavatasojen suunnittelun yhteydessä.

Pohjoisten ja itäisten metsävyöhykkeiden sini-viheryhteystarve sijoittuu Haminan Vuorilammenvuoren ja Repoveden kansallispuiston välille. Se luo sini-viheryhteyden rannikon–itäisten metsäalueiden sini-viheryhteyden, Väliväylän sini-viheryhteyden, II Salpausselän sini-viheryhteyden ja Repoveden kansallispuiston välille. Maakunnan pohjoisosassa on melko yhtenäinen edustavien ydinalueiden verkosto. Se koostuu osin erämaisista metsäalueista ja puhdasvetisistä järvalueista. Näin merkittävät laadullisesti edustavat ydinalueet saadaan yhdistettyä. Yhteystarve tukee Repoveden alueella sen kansainvälisen tason vetovoimatekijöiden kehittämistä. Väliväylän ja II Salpausselän väliin jäävällä alueella taas sini-viheryhteystarve turvaa osaltaan siellä sijaitsevien pohjavesi- ja hiilivarantojen sekä luontoarvojen kestävästä käytöstä. Tästä alueesta etelään Väliväylän ja pohjoisten ja itäisten metsävyöhykkeiden sini-viheryhteystarpeen väli on puolestaan luontomatkailun kannalta potentiaalista. Siellä on paljon vapaa-ajan asumista ja luontoarvoja. Alueella on tärkeää pystyä sovittamaan yhteen virkistysarvojen ja luonnonvarojen käyttö kestäväällä tavalla. Sini-viheryhteystarve voi edistää näitä tavoitteita. Sini-viheryhteystarve luo lisäksi linkin useiden ylimaakunnallisten reittien välille. Se myös yhdistää toisiinsa matkailun kohdealueita ja edistää terveysliikunnan mahdollisuuksia laajalla alueella. Eliölajeille muodostuu mahdollisuus siirtyä suojelualueilta toisille, kun sini-viheryhteystarve parantaa niiden kytkeytyneisyyttä. Yhteystarve edistää yleisissä suunnitteluratkaisun perusteluissa läpi käytyjä MRL:n, VAT:tien, valtioneuvoston periaatepäätöksien, Kaakkois-Suomen vesienhoidon toimenpideohjelman sekä maakuntakaavan ja maakuntaohjelman tavoitteita ja velvoitteita.

Etelä-Savossa ja Etelä-Karjalassa ei ole tehty vastaavaa, järjestelmällistä selvitystä yhteystarvemerkinöiden taustaksi. Etelä-Karjalan viheryhteystarvemerkinä pohjautuu virkistysreittien epäjatkuvuuskohtiin.

Edellä mainituilla perusteilla ei ole perusteltua poistaa sini-viheryhteystarve-merkintöjä metsätalousalueilta.

Kaavamääräykset:

Lähtökohtana on, että maakuntakaava ei voi syrjäyttää päätöksenteon perusteena olevaa lainsäädäntöä. Maakuntakaava ei toisin sanoen vaikuta päätöksentekoon siltä osin kuin tämän päätöksenteon oikeudellisista edellytyksistä on säädetty tyhjentävästi erityislaissa (Ympäristöministeriön raporteja, 18/2009, Maakuntakaavat maa- ja metsätalousalueilla). Maakuntakaavan merkinnöillä (esimerkiksi MU tai MY) ei ole suoraa vaikutusta maa- ja metsätalouden harjoittamiseen tai maaseuturakentamiseen (Ympäristöministeriön raporteja, 18/2009, Maakuntakaavat maa- ja metsätalousalueilla).

Maakuntakaavaluonnoksen Suunnitteluratkaisujen perustelut ja kohdeluettelo -asiakirjassa todetaan Ohjausvaikutukset ja toteutus -kohdassa, että MY-, MU- ja vy-merkintöjen osalta metsien käsittelyyn sovelletaan metsälakia ja että metsänhoidollisia rajoituksia ei aiheudu. Lisäksi todetaan, että merkinnät eivät edellytä maisematyölupaa ja varauksella ei ole MRL 30 §:n mukaisia suojelumääräyksiä eikä 33 §:n mukaista rakentamisrajoitusta.

Kaavamääräykset voivat olla yksityiskohtaisempaa kaavoitusta tai viranomaisten muuta toteuttavaa suunnittelua koskevia suunnittelumääräyksiä taikka suoraan maankäyttöä koskevia rakentamis- tai suojelumääräyksiä (Maakuntakaavan sisältö ja esitystapa - opas, ympäristöministeriö, 2002). Minkään maakuntakaavaluonnoksen merkinnän kaavamääräyksessä ei ole lueteltu, mitä lakeja ko. merkinnän alueella tulee noudattaa. Metsälain soveltaminen metsänhoidossa MY-, MU- ja vy-merkintöjen alueella kuuluukin luontevasti kohtaan, jossa kuvataan merkinnän ohjausvaikutukset ja toteutus. Tämän ja ympäristöministeriön ohjeistuksen perusteella metsälain noudattamista ei ole tarpeen kuvata suunnittelumääräyksessä, mutta on perusteltua täydentää kaavaselostusta tältä osin. On kuitenkin perusteltua lisätä vy-merkinnän suunnittelumääräykseen teksti: "Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee turvata maa- ja metsätalouden sekä muiden maaseutuelinkeinojen toimintaedellytykset."

vy- merkinnän ohjausvaikutuksiin on perusteltua lisätä maininta, että kaavamerkinnän toteuttaminen alemmassa kaavoituksessa vaatii kohdekohtaisia, tarkempia selvityksiä merkinnän toteuttamisesta ja vaikutuksista. Merkinnän Perustelut-osioon voidaan lisätä maininta siitä, että merkintä on luonteeltaan kehittämisperiaatteellinen.

Ohjausvaikutukset ja toteutus:

Sini-viheryhteystarve ja MY-merkinnän Ohjausvaikutukset ja toteutus -osion maininnat METSO-ohjelmasta ja vapaaehtoisesta suojelusta merkinnän Ohjausvaikutukset ja toteutus -osiossa ovat vain esimerkkejä toteutuskeinoista, eivät suosituksia tai ohjeistuksia. Ohjausvaikutukset ja toteutus -osio avaa ja kuvaa kaavaratkaisua eikä se ole lainvoimaisesti sitova. On perusteltua tarkentaa tekstiä muotoon: *"Toteutumista on mahdollista tukea myös vapaaehtoisin toimenpitein sekä metsälain mahdollistamin eri keinoin."*

MU:

Maakuntakaavarakaisun tavoitteena on ohjata yksityiskohtaisempaa suunnittelua ottamaan huomioon lisääntyvä metsien jokamiehenoikeuteen perustuva virkistyskäyttö alueilla, jotka sijaitsevat virkistys- ja luontomatkailun kannalta vetovoimaisilla alueilla. MU-merkinnällä osoitetaan saariston ja järvialueen veneretkeilyyn liittyvät ulkoilukohteet sekä retkeilyn kannalta tärkeät alueet ylismaakunnallisen reittien varrella. Merkintää käytetään myös alueilla, jotka sijaitsevat suurten ihmismäärien kannalta saavutettavuudeltaan hyvillä alueilla, esimerkiksi taajamien läheisyydessä, kansallispuistojen laidalla ja Verlan maailmanperintökohteen ympäristössä. MU-alueet on tarkistettu ja tarkennettu kaavaluonnoksen laatimisen yhteydessä. MU-aluevarauksen suunnittelumääräyksessä todetaan, että alueen ulkoilutoiminnot tulee suunnitella ja sijoittaa siten, ettei merkittävästi haitata alueen maa- ja metsätaloustaloutta. Merkinnän ohjauksivaikutukset ja toteutus -osioon voidaan lisätä teksti: *Ulkoilureittien perustaminen edellyttää maanomistajan kanssa sopimuksia, joissa määritellään alueidenkäyttö sekä korvausmenettelyt.*

Maankäyttö ja rakennuslain (MRL) 5 § määrittelee alueidenkäytön suunnittelun tavoitteet, joiden mukaan mm. luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilymistä on edistettävä. MRL 28 § maakuntakaavan sisältövaatimusten mukaisesti kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota muun muassa maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen sekä virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen (kohdat 6 ja 7). Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) edellyttävät luonnonperinnön arvojen turvaamista. Luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä tulee edistää. Lisäksi on huolehdittava virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.

Sini viheryhteystarvemerkinällä osoitetaan olemassa olevia tai tavoitteellisia yhteyksiä, joilla on valtakunnallinen, maakunnallinen tai seudullinen merkitys. Sini-viheryhteystarvemerkinä ei siis ole aluevaraus, vaan merkintä on kehittämisperiaatteellinen. Yhteystarpeet ovat suurimmaksi osaksi jo olemassaolevia yhteyksiä, joiden säilyminen tulee turvata. Sini viheryhteystarve ei aiheuta metsänhoidollisia rajoituksia eikä se rajoita maa ja metsätalouden harjoittamista. Merkintä ei edellytä maisematyölupaa ja varauksella ei ole MRL:n 30 §:n pykälän mukaisia suojelumääräyksiä eikä 33 §:n mukaista rakentamisrajoitusta.

Maankäyttö ja rakennuslain (MRL) 5 § määrittelee alueidenkäytön suunnittelun tavoitteet, joiden mukaan mm. luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilymistä on edistettävä. Pykälän 28 § maakuntakaavan sisältövaatimusten mukaisesti kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota muun muassa maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen sekä virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen (kohdat 6 ja 7). Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) edellyttävät luonnonperinnön arvojen turvaamista. Luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä tulee edistää. Lisäksi on huolehdittava virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.

MU-aluevarauksen suunnittelumääräyksessä todetaan, että alueen ulkoilutoiminnot

tulee suunnitella ja sijoittaa siten, ettei merkittävästi haitata alueen maa- ja metsätaloustaloutta. Merkinnän ohjausvaikutukset ja toteutus -osioon voidaan lisätä teksti: Ulkoilureittien perustaminen edellyttää maanomistajan kanssa sopimuksia, joissa määritellään alueidenkäyttö sekä korvausmenettelyt.

V-alueet:

Maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä huomiota virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen MRL 28 §. Lisäksi Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden VAT mukaan on huolehdittava virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta. Taajamien ulkopuoliset virkistysalueet lisäävät asumisviihtyisyyden lisäksi luontomatkailun toimintaedellytyksiä.

Virkistysaluemerkinnän ohjausvaikutukset ja toteutus -osiossa todetaan, että virkistysalueen perustaminen edellyttää maanomistajan kanssa sopimuksia, joissa määritellään alueidenkäyttö sekä korvausmenettelyt.

Virkistysalueverkosto on tämän kaavan yhteydessä tarkistettu ja päivitetty. Virkistysalueita on supistettu, kun on todettu, ettei alueiden toteutukselle ole edellytyksiä. On kuitenkin perusteltua tarkistaa maakuntakaavan virkistysaluemerkintöjä siten, että ne ovat merkitty yhdenmukaisten periaatteiden mukaisesti koko maakuntakaava-alueella.

Esitys Hallitus:

Täydennetään kaavaselostuksen kappaletta 5. *Kaavan tulkinta ja oikeusvaikutukset erityislainsäädännön osalta.*

Lisätään sini-viheryhteystarve (vyt) -merkinnän suunnittelumääräykseen teksti: *"Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee turvata maa- ja metsätalouden sekä muiden maaseutuelinkeinojen toimintaedellytykset."*

Lisätään sini-viheryhteystarve (vyt) merkinnän Perustelut-osioon teksti: *Merkintä on luonteeltaan kehittämisperiaatteellinen.*

Lisätään sini-viheryhteystarve (vyt) merkinnän Ohjausvaikutukset ja toteutus -kohtaan teksti: *kaavamerkinnän toteuttaminen alemmassa kaavoituksessa vaatii kohdekohtaisia, tarkempia selvityksiä merkinnän toteuttamisesta ja toteutuksen vaikutuksista.*

Muokataan sini-viheryhteystarve (vyt) ja MY merkinnän Ohjausvaikutukset ja toteutus -kohdan tekstiä muotoon: *"Toteutumista on mahdollista tukea myös vapaaehtoisin toimenpitein sekä metsälain mahdollistamin eri keinoin."*

Lisätään MU-merkinnän Ohjausvaikutukset ja toteutus -osioon teksti: *Ulkoilureittien perustaminen edellyttää maanomistajan kanssa sopimuksia, joissa määritellään alueidenkäyttö sekä korvausmenettelyt.*

Tarkistetaan ja yhdenmukaistetaan virkistysaluemerkintöjen rajausten perustelut.

Muilta osin ei muutoksia.

Maakuntakaavaluonnoksen tavoitteet, strategisuuden korostaminen, kaavamerkintöjen yksinkertaistaminen ja digitaalisen kaava-aineiston kehittäminen, ovat hyviä. Lisäksi maakunta kaavaan kootaan voimassaolevat viisi maakunta kaavaa, tämä selkeyttää kaavan tulkitsemista.

Luonnoksessa todetaan, että alueen suunnittelussa tulee turvata maa - ja metsätalouden sekä muiden maaseutuelinkeinojen toimintaedellytykset. MTK-Kaakkois-Suomi pitää tätä erittäin tärkeänä periaatteena.

Maakuntakaavaluonnoksessa on esitetty laajoja sini-viheryhteysalueita maa- ja metsätalousalueille. Sini-viheryhteystarpeen kaavamerkinnän ohjausvaikutuksissa todetaan metsänkäsittelyssä sovellettavan metsälakia ja että kaavamerkintä ei aiheuta rajoituksia maa- ja metsätalouden harjoittamiseen, tämä on hyvä asia.

Sini-viheryhteysalueiden määrän ja laajuuden tarpeellisuutta on kuitenkin syytä vielä harkita, maaseudun metsäisiltä alueilta löytyy aina riittävästi yhteystarpeille vaadittavia alueita.

Luonnoksessa todetaan, että kaavan toteutumista voidaan tukea vapaaehtoisen suojelun avulla METSO- ohjelman suojelualueiden perustamista suosittelemalla tai edistämällä metsien eri-ikäiskasvatusta. Maakuntakaavan strategisuus huomioiden nämä ovat tarpeettoman yksityiskohtaisia suosituksia. Metsänkäsittelymenetelmän valinta perustuu kohdekohtaiseen soveltuvuuteen ja maanomistajan valitsemaan metsä lain mukaiseen metsänkasvatusmenetelmään samalla huomioiden ympäristöarvot. Huomioitavaa on myös, että METSO-ohjelma on toistaiseksi määräaikainen ohjelma, vuoteen 2025, ja sen jatkosta ei ole vielä päätetty.

MU-merkinnät

Suunnittelumääräykseen tai ohjausvaikutuksiin tulee lisätä, että alueiden käytöstä, oikeuksista, velvollisuuksista ja mahdollisista korvauksista sovitaan maanomistajan kanssa.

MA-merkinnät

Kaavamääräyksen ohjausvaikutuksissa todetaan, että kaavamerkinnöstä ma/v, ma/e ja ma/m ei aiheudu omistajaa sitovia maankäytön rajoituksia. MTK-Kaakkois-Suomi pitää asiaa merkittävänä ja positiivisena. Tämä periaate tulee käydä ilmi myös suunnittelumääräyksestä.

Kaavamerkinnällä ma/e osoitetaan kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti tärkeäksi esitetty alue. Näitä alueita ei ole vielä vahvistettu valtioneuvostossa. Alueiden määrä, koko tai status saattaa muuttua valtioneuvoston käsittelyssä saatujen palautteiden perusteella. Alueet on kuitenkin merkitty maakuntakaavaluonnokseen. Nämä vielä vahvistamattomat alueet onkin syytä poistaa kartalta.

MY-merkinnät

Virkistysalueiden tarve on ennen kaikkea taajamissa ja niiden läheisyydessä. Maaseudulla ja metsäalueilla virkistys tapahtuu jokamiehen oikeuden turvin ja näille alueille ei ole syytä merkitä virkistysalueita.

Vastine:

Maisema-alueet:

Ympäristöministeriön ohjeistuksen mukaisesti maakuntakaavassa osoitetaan valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet sekä valtakunnallisesti merkittäväksi alueeksi ehdotetut alueet. Alueet esitetään samalla kaavamerkinnällä, mutta alueiden erilainen status erotetaan indeksillä. Eri indekseillä osoitettujen alueiden kaavallinen ohjausvaikutus on samanlainen. On totta, että valtakunnallisiksi ehdotettujen alueiden määrä, koko tai status saattaa muuttua valtioneuvoston käsittelyssä. Alueiden maisemalliset arvot ovat kuitenkin olemassa ja valtakunnallisesti merkittäviksi ehdotetut alueet ovat kuitenkin vähintään maakunnallisesti merkittäviä. Valtioneuvoston päätös tullessaan vahvistaa valtakunnallisesti merkittävien maisema-alueiden rajaukset huolimatta siitä miten ne on merkitty maakuntakaavaan. Maakuntakaavan ma-merkintä on osa-alueiden erityisominaisuuksia ilmaiseva merkintä. Ympäristöministeriön maakuntakaavamerkintöjä ohjaavan oppaan mukaan merkinnällä osoitetaan vähintään seudullisesti merkittäviä osa-alueiden erityisominaisuuksia, joiden säilyminen halutaan turvata. Alueella ei ole voimassa MRL 33§ mukainen rakentamisrajoitus. Kyseessä ei siis ole suojelumerkintä vaan erityisominaisuutta, tässä tapauksessa maisema-arvoja, osoittava merkintä. Ohjausvaikutukset ja toteutus-osiossa määritellyt asioita ei ole tarkoituksenmukaista lisätä suunnittelumääräykseen.

Erityislainsäädäntö:

Lähtökohtana on, että maakuntakaava ei voi syrjäyttää päätöksenteon perusteena olevaa lainsäädäntöä. Maakuntakaava ei toisin sanoen vaikuta päätöksentekoon siltä osin kuin tämän päätöksenteon oikeudellisista edellytyksistä on säädetty tyhjentävästi erityislaissa (Ympäristöministeriön raporteja, 18/2009, Maakuntakaavat maa- ja metsätalousalueilla).

Maakuntakaavan merkinnöillä (esimerkiksi MU tai MY) ei ole suoraa vaikutusta maa- ja metsätalouden harjoittamiseen tai maaseuturakentamiseen (Ympäristöministeriön raporteja, 18/2009, Maakuntakaavat maa- ja metsätalousalueilla).

Maakuntakaavaluonnoksen Suunnitteluratkaisujen perustelut ja kohdeluettelo -asiakirjassa todetaan Ohjausvaikutukset ja toteutus -kohdassa, että MY-, MU- ja vytkintöjen osalta metsien käsittelyyn sovelletaan metsälakia ja että metsänhoidollisia rajoituksia ei aiheudu. Lisäksi todetaan, että merkinnät eivät edellytä maisematyölupaa ja varauksella ei ole MRL 30 §:n mukaisia suojelumääräyksiä eikä 33 §:n mukaista rakentamisrajoitusta.

Kaavamääräykset voivat olla yksityiskohtaisempaa kaavoitusta tai viranomaisten muuta toteuttavaa suunnittelua koskevia suunnittelumääräyksiä taikka suoraan maankäyttöä koskevia rakentamis- tai suojelumääräyksiä (Maakuntakaavan sisältö ja esitystapa - opas, ympäristöministeriö, 2002). Minkään maakuntakaavaluonnoksen merkinnän

kaavamääräyksessä ei ole lueteltu, mitä lakeja ko. merkinnän alueella tulee noudattaa. Metsälain soveltaminen metsänhoidossa MY-, MU- ja vyt-merkintöjen alueella kuuluukin luontevasti kohtaan, jossa kuvataan merkinnän ohjausvaikutukset ja toteutus. Tämän ja ympäristöministeriön ohjeistuksen perusteella metsälain noudattamista ei ole tarpeen kuvata suunnittelumääräyksessä, mutta on perusteltua täydentää kaavaselostusta tältä osin.

Sini-viheryhteystarve:

Maankäyttö ja rakennuslain (MRL) 5 § määrittelee alueidenkäytön suunnittelun tavoitteet, joiden mukaan mm. luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilymistä on edistettävä. MRL 28 § maakuntakaavan sisältövaatimusten mukaisesti kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota muun muassa maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen sekä virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen (kohdat 6 ja 7). Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) edellyttävät luonnonperinnön arvojen turvaamista. Luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä tulee edistää. Lisäksi on huolehdittava virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.

Lisäksi luonnon monimuotoisuuden edistämistä koskevat kansainväliset velvoitteet. Ekologisten yhteyksien merkitys on tärkeää ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta, koska ne mahdollistavat lajiston siirtymisen uusille elinalueille ilmaston lämpenemisen myötä. Lisäksi on huolehdittava virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta. Perusteina ovat lisäksi sekä kansainväliset (esim. Agenda2030) että kansalliset (esim. kansallinen biodiversiteettistrategia) tavoitteet pysäyttää luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen.

Sini-viheryhteystarve (vyt) -merkinnällä turvataan ylimaakunnalliset yhteydet ja yhdistetään laadullisesti edustavat luonnon ydinalueet. Sini-viheryhteystarve -merkintöjen sijoittuminen maakuntakaavaluonnoksessa perustuu Kymenlaakson siniviherrakenne ja ekosysteemipalvelut – maakuntakaavan taustaselvitykseen ja siinä saatuihin tuloksiin sekä Sini-viherrakenne maakuntakaavassa -valmisteluvaiheen tarkasteluun. Selvityksessä kartoitettiin Kymenlaakson luonnon ydinalueet, ekosysteemipalvelujen alueet sekä niitä yhdistävät ekologiset sini-viheryhteydet.

Sini viheryhteystarvemerkinä käytetään osoittamaan niitä virkistysalue- tai ekologiseen verkostoon liittyviä olemassa olevia tai tavoitteellisia yhteyksiä, joilla on valtakunnallinen, maakunnallinen tai seudullinen merkitys. Sini-viheryhteystarvemerkinä ei siis ole aluevaraus, vaan merkintä on kehittämisperiaatteellinen. Yhteystarpeet ovat suurimmaksi osaksi jo olemassaolevia yhteyksiä, joiden säilyminen tulee turvata. Sini-viheryhteystarve ei aiheuta metsänhoidollisia rajoituksia eikä se rajoita maa ja metsätalouden harjoittamista. Merkintä ei edellytä maisematyölupaa ja varauksella ei ole MRL:n 30 §:n pykälän mukaisia suojelumääräyksiä eikä 33 §:n mukaista rakentamisrajoitusta. On perusteltua lisätä suunnittelumääräykseen teksti: "*Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee turvata maa- ja metsätalouden sekä muiden maaseutuelinkeinojen toimintaedellytykset.*"

Vyt- merkinnän Ohjausvaikutukset ja toteutus -osioon on perusteltua lisätä maininta, että kaavamerkinnän toteuttaminen alemmassa kaavoituksessa vaatii kohdekohtaisia,

tarkempia selvityksiä merkinnän toteuttamisesta ja vaikutuksista. Merkinnän Perustelut-osioon voidaan lisätä maininta siitä, että merkintä on luonteeltaan kehittämisperiaatteellinen.

Sini-viheryhteystarve ja MY-merkinnän Ohjausvaikutukset ja toteutus -osion maininnat METSO-ohjelmasta ja vapaaehtoisesta suojelusta merkinnän Ohjausvaikutukset ja toteutus -osiossa ovat vain esimerkkejä toteutuskeinoista, eivät suosituksia tai ohjeistuksia. Ohjausvaikutukset ja toteutus -osio avaa ja kuvaa kaavaratkaisua eikä se ole lainvoimaisesti sitova. On perusteltua tarkentaa tekstiä muotoon: *"Toteutumista on mahdollista tukea myös vapaaehtoisin toimenpitein sekä metsälain mahdollistamin eri keinoin."*

MU:

Maakuntakaavaratkaisun tavoitteena on ohjata yksityiskohtaisempaa suunnittelua ottamaan huomioon lisääntyvä metsien jokamiehenoikeuteen perustuva virkistyskäyttö alueilla, jotka sijaitsevat virkistys- ja luontomatkailun kannalta vetovoimaisilla alueilla. MU-merkinnällä osoitetaan saariston ja järvialueen veneretkeilyyn liittyvät ulkoilukohteet sekä retkeilyn kannalta tärkeät alueet ylomaakunnallisen reittien varrella. Merkintää käytetään myös alueilla, jotka sijaitsevat suurten ihmismäärien kannalta saavutettavuudeltaan hyvillä alueilla, esimerkiksi taajamien läheisyydessä, kansallispuistojen laidalla ja Verlan maailmanperintökohteen ympäristössä. MU-alueet on tarkistettu ja tarkennettu kaavaluonnoksen laatimisen yhteydessä. MU-aluevarauksen suunnittelumääräyksessä todetaan, että alueen ulkoilutoiminnot tulee suunnitella ja sijoittaa siten, ettei merkittävästi haitata alueen maa- ja metsätaloustalouden käyttöä. Merkinnän ohjausvaikutukset ja toteutus -osioon voidaan lisätä teksti: *Ulkoilureittien perustaminen edellyttää maanomistajan kanssa sopimuksia, joissa määritellään alueidenkäyttö sekä korvausmenettelyt.*

V-alueet:

Maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä huomiota virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen MRL 28 §. Lisäksi Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden VAT mukaan on huolehdittava virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta. Taajamien ulkopuoliset virkistysalueet lisäävät asumisviihtyvyyden lisäksi luontomatkailun toimintaedellytyksiä. Virkistysaluemerkinnän ohjausvaikutukset ja toteutus -osiossa todetaan, että virkistysalueen perustaminen edellyttää maanomistajan kanssa sopimuksia, joissa määritellään alueidenkäyttö sekä korvausmenettelyt. Virkistysalueverkosto on tämän kaavan yhteydessä tarkistettu ja päivitetty. Virkistysalueita on supistettu, kun on todettu, ettei alueiden toteutukselle ole edellytyksiä. On kuitenkin perusteltua tarkistaa maakuntakaavan virkistysaluemerkintöjä siten, että ne ovat merkitty yhdenmukaisten periaatteiden mukaisesti koko maakuntakaava-alueella.

Esitys Hallitus:

Täydennetään kaavaselostuksen kappaletta 5. Kaavan tulkinta ja oikeusvaikutukset erityislainsäädännön osalta.

Lisätään sini-viheryhteystarve (vyt) -merkinnän suunnittelumääräykseen teksti:

"Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee turvata maa- ja metsätalouden sekä muiden maaseutuelinkeinojen toimintaedellytykset."

Lisätään sini-viheryhteystarve (vyt) merkinnän Perustelut-osioon teksti: Merkintä on luonteeltaan kehittämisperiaatteellinen.

Lisätään sini-viheryhteystarve (vyt) merkinnän Ohjausvaikutukset ja toteutus -kohtaan teksti: *kaavamerkinnän toteuttaminen alemmassa kaavoituksessa vaatii kohdekohtaisia, tarkempia selvityksiä merkinnän toteuttamisesta ja toteutuksen vaikutuksista.*

Muokataan sini-viheryhteystarve (vyt) ja MY merkinnän Ohjausvaikutukset ja toteutus -kohdan metsiin liittyvää tekstiä muotoon: *"Toteutumista on mahdollista tukea myös vapaaehtoisin toimenpitein sekä metsälain mahdollistamin eri keinoin."*

Lisätään MU-merkinnän Ohjausvaikutukset ja toteutus -osioon teksti: *Ulkoilureittien perustaminen edellyttää maanomistajan kanssa sopimuksia, joissa määritellään alueidenkäyttö sekä korvausmenettelyt.*

Tarkistetaan ja yhdenmukaistetaan virkistysaluemerkintöjen rajausten perustelut.

Muilta osin ei muutoksia kaavaan.

8 Lausunto STTK

KL/680/1004000L/201

8

Kymenlaaksosta on rakennettava niin houkutteleva maakunta, että muuttotappio saadaan käännettyä voitoksi. Etätyö lisääntyy, jolloin voimme profiloitua pääkaupunkiseudun läheisyydessä erinomaisena työskentelyalueena, josta on myös hyvät ja nopeat liikenneyhteydet Helsingin seudulle. Lisäksi maakunnassa on edulliset asumiskustannukset ja perheiden on turvallista kasvattaa lapsia.

Pidämme ensiarvoisen tärkeinä saada valtatie 12, 6 ja 15 toimiviksi ottaen huomioon sekä nykyisen, että tulevan liikenteen. Valtatie 15 kunnostusta on kiirehdittävä. Liikenne lisääntyy tulevaisuudessa entisestään, varsinkin hälytysajoneuvoliikenne. Myös julkisen liikenteen toimivuuden parantaminen pitää olla toimenpidelistan kärjessä. Valtatie 12 Kouvolasta Lahteen on korjattava, ottaen huomioon tulevan Kymiringin liikennevirrat.

Haluamme korostaa myös pääradan ulkopuolisen raideliikenteen, eritoten rantaradan sekä Kouvola-Porvoo välin toimivuutta. Rantarata toisi Kotkan ja Helsingin välille toimivan ja nopean liikenneyhteyden työssäkävien käyttöön.

Hyvät ja toimivat liikennejärjestelyt voivat laajentaa merkittävästi Kymenlaakson työssäkävintialuetta.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

Esitys Hallitus:

Merkitään tiedoksi.

9 Kysely N.N. M

KL/673/1004000L/201

8

Mihinkäs osa kylistä on hukkunut, kuten esim. Aitomäki, kouvolan kupeessa

Vastine:

Maakuntakaavalla ratkaistaan maakunnallisesti tai seudullisesti merkittäviä maankäytön kysymyksiä. Kunnallisesti ja paikallisesti merkittävät maankäyttökysymykset ratkaistaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Näin ollen maakuntakaavassa osoitetaan maakunnallisesti merkittävä keskeinen maaseudun kylärakenne. Maakuntakaavassa ei lähtökohtaisesti osoiteta sellaisia kyliä, jotka sijoittuvat kaupunkien kehysalueelle, kuten Aitomäki. Maakuntakaavan kylä-merkinnällä osoitetaan sellaiset kylät, joiden todetaan muodostavan rakenteellisesti selvän kyläalueen, ovat elinvoimaisia asukasmäärän, palvelutarjonnan ja kehittämispotentiaalin näkökulmasta sekä saariston erityisesti matkailuun ja loma-asutukseen tukeutuvat kylät. Muiden kylien kehittämistä ja maankäytöllistä suunnittelua edistetään kuntatason kaavoituksen ja suunnittelun keinoin.

Esitys Hallitus:

Merkitään tiedoksi.